

ÅRSRAPPORT 2023

INNHALDSFORTEGNELSE

BESKRIVELSE AV SELSKAPET

- 5** Om Vardar
- 7** Hovedtall - Vardar
- 11** Vardars fundament
- 12** Klimapartnere Viken
- 12** Miljøfyrtårn
- 13** Vardars virksomhet
- 16** Vardars historie
- 18** Presentasjon av styret
- 19** Presentasjon av ledergruppa
- 20** Konsernsjefens forord
- 23** Viktige endringer i våre rammebetingelser

STYRETS BERETNING

- 33** Innledning
- 35** Resultater for konsern
- 37** Resultater for segmenter
- 37** Bioenergi
- 39** Vindkraft
- 41** Vannkraft
- 43** Solkraft
- 44** Å Energi
- 46** Vekst og utvikling

- 48** Bærekraft, Vardar og omverden
- 49** Bærekraftsrapportering
- 51** Interessentdialog
- 54** Vesentlige tema
- 56** Klima, miljø og fornybar energiproduksjon
- 59** Klimaendringer
- 72** Fornybar energiproduksjon
- 74** Ivaretagelse av biologisk mangfold
- 80** Taksonomi
- 86** Sosial bærekraft i Vardar
- 86** Personalforhold, helse, miljø og sikkerhet
- 92** Arbeidere i verdikjeden
- redegjørelse etter Åpenhetsloven
- 99** Vardars bidrag til verdiskapning
- 109** Risikostyring

REGNSKAP OG NOTER

- 113** Konsernregnskap
- 160** Selskapsregnskap Vardar AS

178 REVISORS BERETNING

183 ERKLÆRING STYRE OG DAGLIG LEDER

HVORDAN NAVIGERE I ÅRSRAPPORTEN

 KLIKK PÅ TALLBOKS FOR Å GÅ TIL ØNSKET SIDE

 KLIKK PÅ INNHALDSBOKSEN FOR GÅ TILBAKE TIL INNHALDSFORTEGNELSEN

VARDAR KORT FORTALT

EGEN ENERGIPRODUKSJON FORDELT PÅ ENERGIKILDE, VARDARS ANDEL

ENERGIPRODUKSJON
VARDARS ANDEL

2 246 GWh

ENERGIPRODUKSJON
VARDAR-ENGASJEMENT

11 770 GWh

VERDISKAPING
692
MILL. KRONER

UTBYTTE
UTBETALT I ÅRET
155
MILL. KRONER

ANTALL DELEIDE
SELSKAPER
INDUSTRIELT
EIERSKAP **11**

ANTALL
ANSATTE **25**

GEOGRAFISK
TILSTEDEVÆRELSE
GJENNOM HEL- OG
DELEIDE SELSKAPER

**BESKRIVELSE
AV SELSKAPET**

OM VARDAR

Vardar er med i kampen for å stanse klimaendringene. Vår oppgave er å produsere ren energi og investere i virksomheter som bidrar til lavere klimagassutslipp. Samtidig skal vi ta vare på naturen og det biologiske mangfoldet, som til sammen skaper de grønne kretsløpene alt liv er avhengig av.

Vardar er et energi- og investeringselskap. Selskapet eier både vannkraftverk, vindkraftverk, solkraftanlegg og fjernvarmeanlegg direkte, har en eierandel i det integrerte energikonsernet Å Energi, og har eierskap i ulike selskaper knyttet til fornybar energi og det grønne skiftet.

Hovedkontoret ligger i Drammen. Vardars verdiskapning tilfaller befolkningen i det tidligere Buskerud fylke gjennom de 19 eierkommunene. Vi skal gi en langsiktig og trygg avkastning til eierkommunene, samtidig som vår aktivitet bidrar til lokal verdiskapning.

EIERKOMMUNER

ANTALL AKSJER OG EIERANDEL I PROSENT

DRAMMEN 12 738 AKSJER 26,079 %	MODUM 1 737 AKSJER 3,541 %		
ASKER 6 897 AKSJER 14,060 %	SIGDAL 1 128 AKSJER 2,300 %		
LIER 6 441 AKSJER 13,130 %	HOLE 922 AKSJER 1,880 %	GOL 442 AKSJER 0,901 %	
KONGSBERG 5 921 AKSJER 12,070 %	FLESBERG 554 AKSJER 1,129 %	KRØDSHERAD 373 AKSJER 0,760 %	NORE OG UVDAL 265 AKSJER 0,540 %
RINGERIKE 5 739 AKSJER 11,699 %	ÅL 471 AKSJER 0,960 %	NESBYEN 353 AKSJER 0,720 %	HEMSEDAL 191 AKSJER 0,389 %
ØVER EIKER 3 954 AKSJER 8,061 %	HOL 461 AKSJER 0,940 %	ROLLAG 309 AKSJER 0,630 %	FLÅ 103 AKSJER 0,210 %

HOVEDTALL - VARDAR

Nøkkeltall	Enhet	2023	2022	2021	2020
Driftsinntekter	mill. kr.	1 308	5 090	531	273
EBITDA ¹⁾	mill. kr.	1 066	4 891	394	146
Driftsresultat	mill. kr.	1 003	4 953	388	110
Årsresultat	mill. kr.	784	4 544	205	50
Utbytte utbetalt i året	mill. kr.	155	125	30	60
Totalkapital	mill. kr.	9 180	8 553	3 594	3 539
Egenkapital ²⁾	mill. kr.	7 293	6 547	1 788	1 843
Egenkapitalandel	%	79,4 %	76,6 %	49,7 %	52,1 %
Totalrentabilitet	%	8,8 %	74,8 %	5,7 %	1,4 %
Egenkapitalavkastning	%	11,3 %	109,0 %	11,3 %	2,7 %
Kontant beholdning ved utgangen av året	mill. kr.	163	270	109	10
Netto kontantstrømmer fra driften	mill. kr.	233	595	280	45
Netto kontantstrømmer fra investeringer	mill. kr.	-140	-408	-109	-77
Energiproduksjon ³⁾	GWh	11 770	6 973	3 205	3 416
Energiproduksjon (Vardars andel)	GWh	2 246	1 533	1 978	2 123
Vannkraft (Vardars andel)	GWh	2 088	1 374	1 830	1 970
Vindkraft (Vardars andel)	GWh	86	98	83	102
Fjernvarme (Vardars andel)	GWh	62	56	61	51
Solenergi (Vardars andel)	GWh	11	5	3	
Antall ansatte ⁴⁾	#	25	19	20	16
Sykefravær	%	5 %	8 %	1 %	2 %

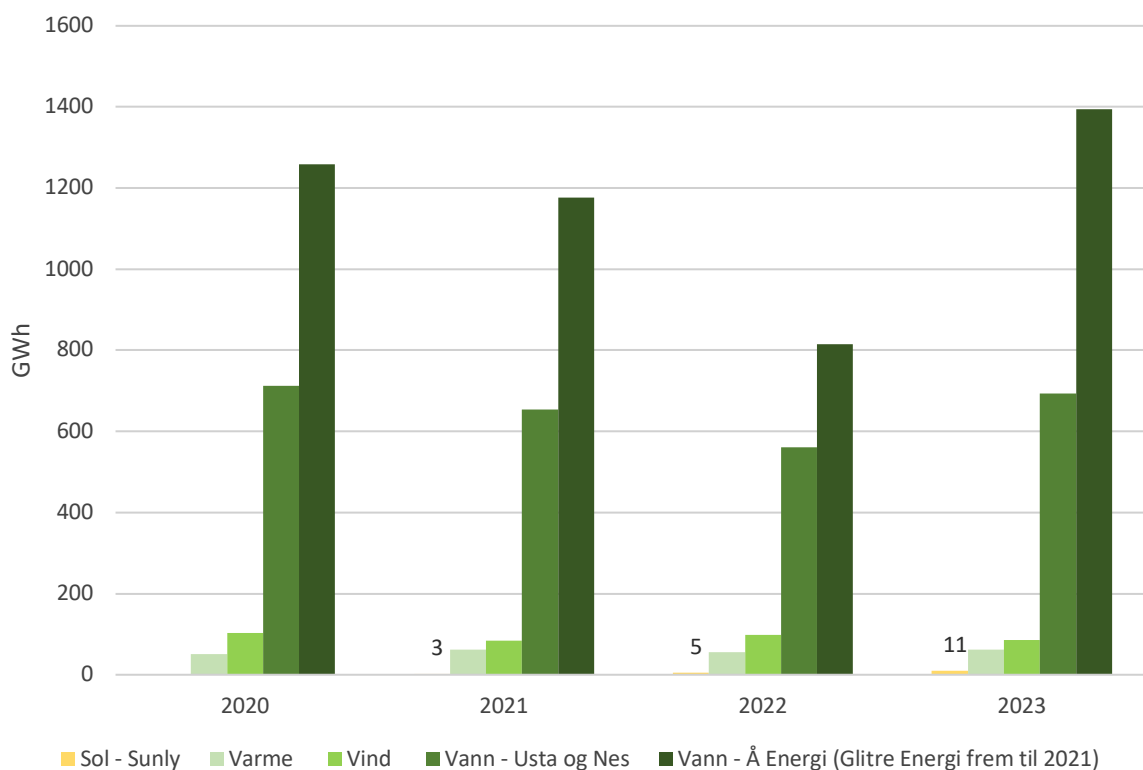
¹⁾ EBITDA er definert som driftsresultat ekskl. verdiendringer på derivater, avskrivninger og nedskrivninger

²⁾ Egenkapital er inkl. minoriteter

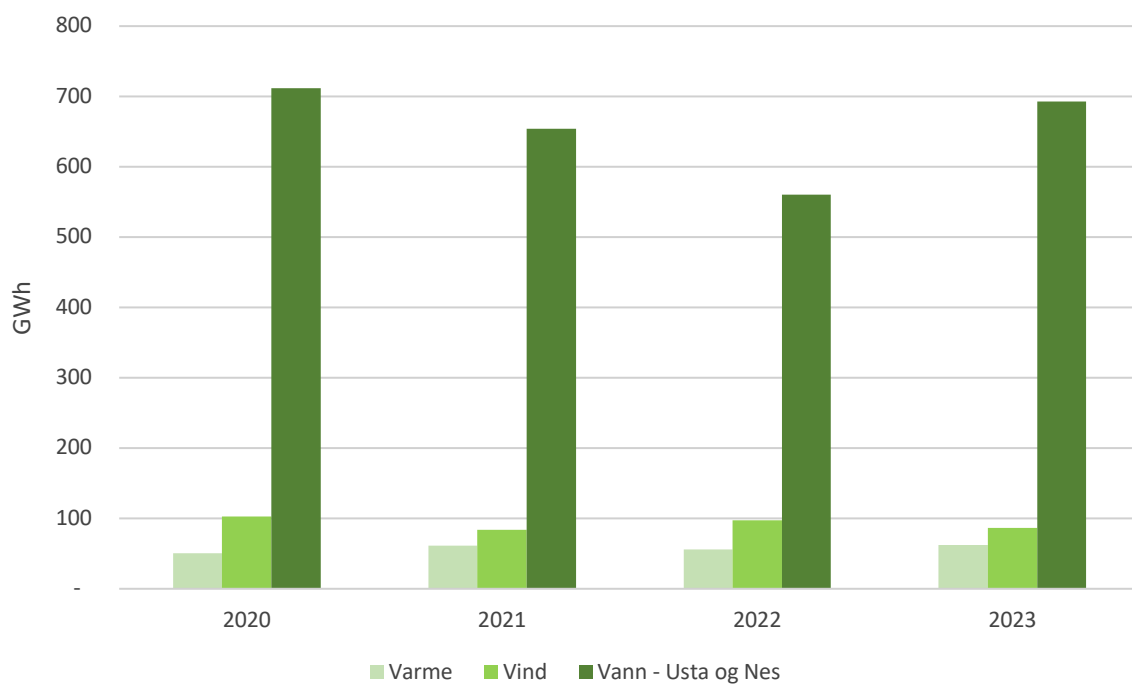
³⁾ Kraftproduksjon 100 % uavhengig av eierandel

⁴⁾ Ansatte i kontrollerte selskap

HEL- OG DELEID ENERGIPRODUKSJON - VARDARS ANDEL

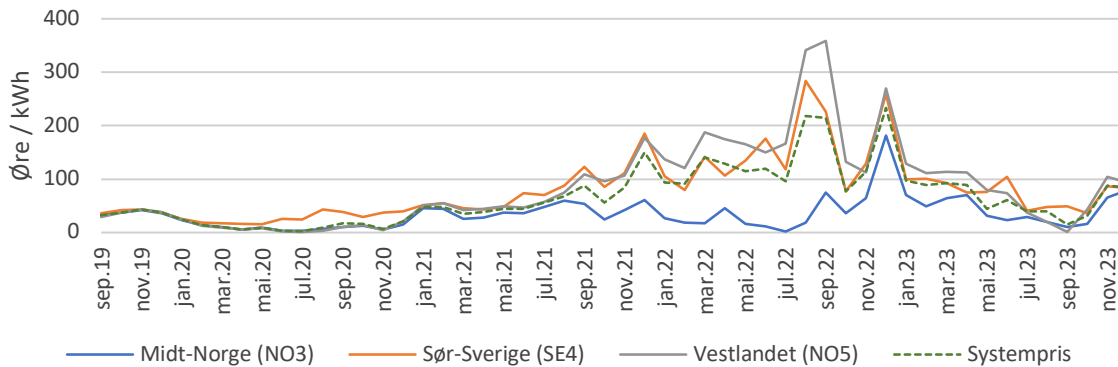

DIREKTE KONTROLLERT ENERGIPRODUKSJON

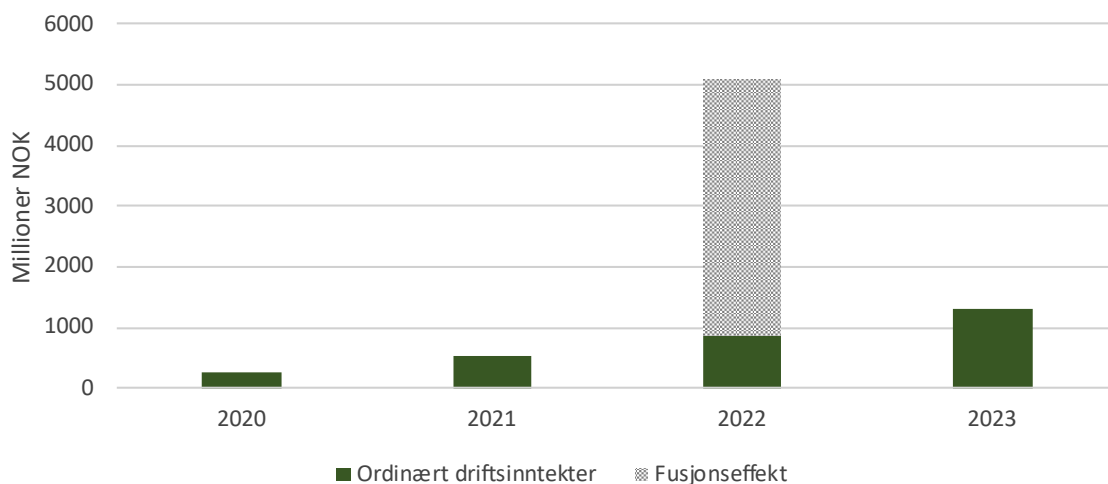

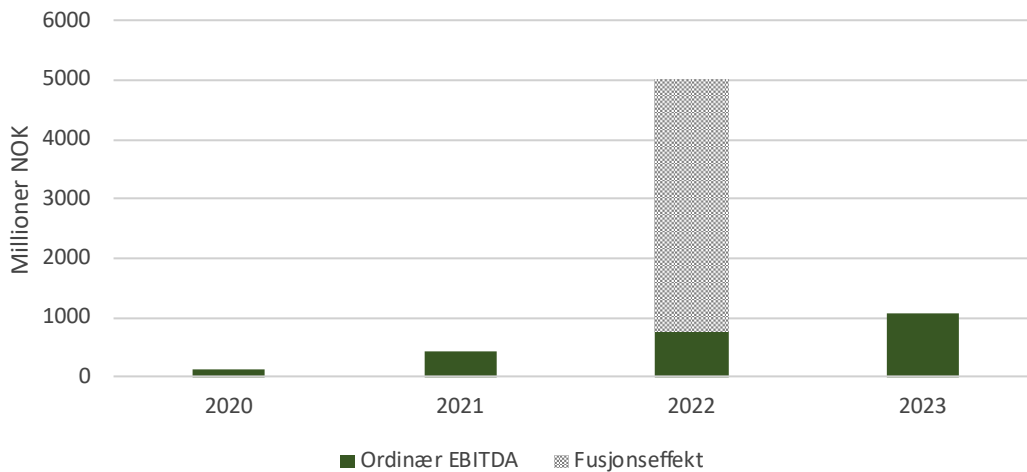
MÅNEDLIGE GJENNOMSNIITSPRISER VARDARS PRISOMRÅDER OG SYSTEMPRIS 2019-2023

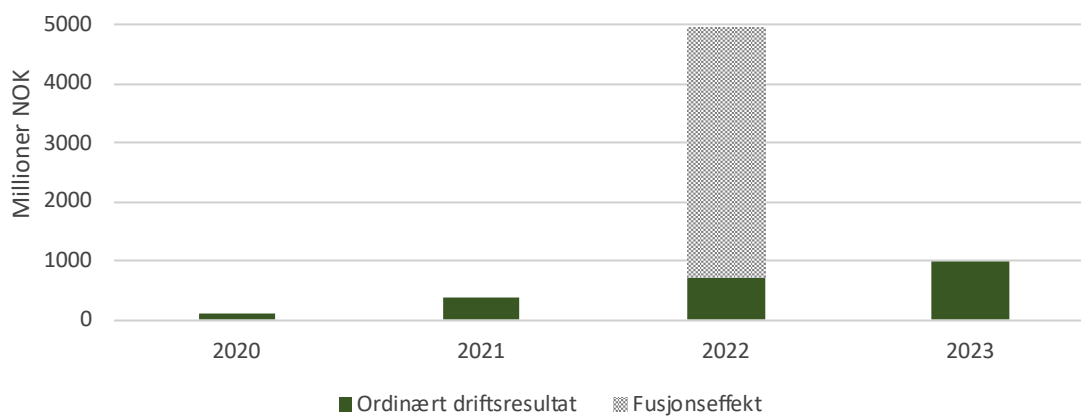
DRIFTSINTEKTER

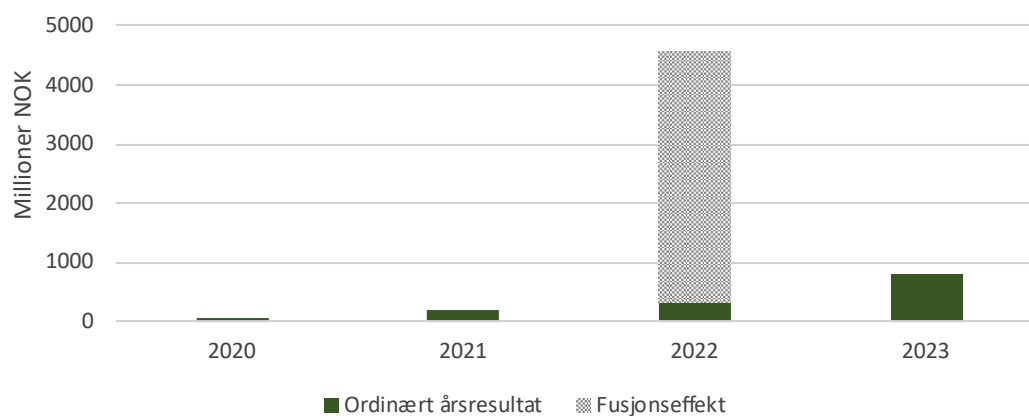
EBITDA

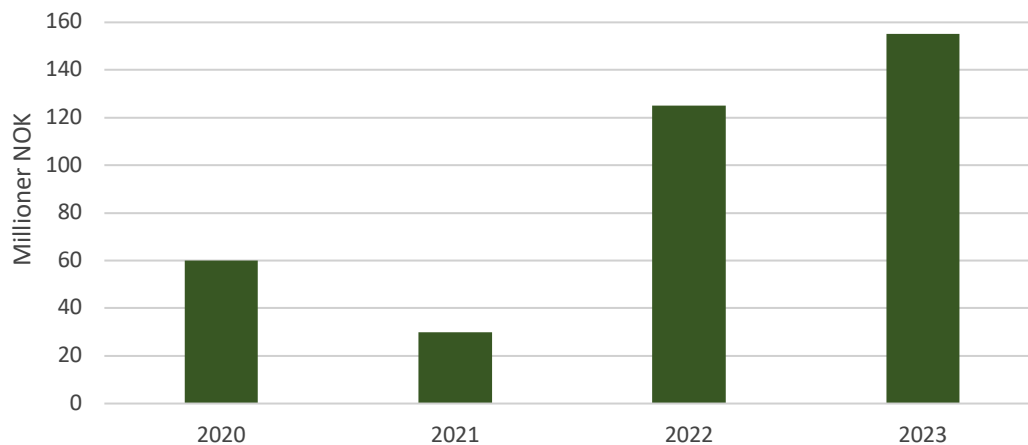
DRIFTSRESULTAT

ÅRSRESULTAT

UTBYTTE UTBETALT I ÅRET

VARDARS FUNDAMENT

VISJON:

Utvikling av verdier gjennom aktivt eierskap.

MISJON:

Vardar skal bidra til å øke tilgangen på fornybar energi og bidra til bærekraftig reduksjon av klimagassutslipp.

VERDIER:

Redelig – åpen –
engasjert – profesjonell

FORRETNINGSIDÉ:

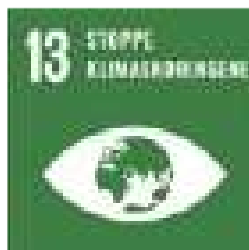
Vardar investerer i fornybar energiproduksjon og virksomheter som bidrar til reduserte klimagassutslipp.

Vardar er en langsiktig investor, som begrenser risiko gjennom en diversifisert portefølje og en moderat belåning.

Vardars mål er å fjerne alle klimagassutslipp fra egen virksomhet innen 2024, og er dedikert til å beskytte det biologiske mangfoldet.

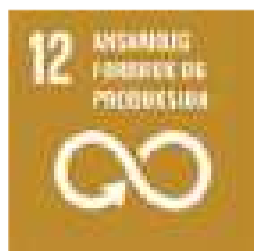
Vardar styrer etter prinsippene og regelverket i EUs taksonomi.

VARDAR OG FNS BÆREKRAFTSMÅL

Vardar skal bidra til å øke tilgangen på fornybar energi og bidra til bærekraftig reduksjon av klimagassutslipp.

Vardar skal utvikle verdier gjennom aktivt eierskap.

Vardar skal redusere negativ påvirkning på menneske, natur og andre verdier mens vi utfører vårt hovedoppdrag.

KLIMAPARTNERE VIKEN

Vardar ble partner i Klimapartnere Viken i 2021. Målet til Klimapartnere Viken er å bidra til at regionens næringsliv skal stå best mulig rustet til å møte klimautfordringene og morgendagens krav til lavutslippssamfunnet. Vardar har de siste årene jobbet med å redusere eget CO₂-utslipp og har økt oppmerksomheten på selskapets miljøavtrykk.

Samarbeidet i Klimapartnere Viken sikrer oss bistand og klimafaglig påfyll. I 2022 og 2023 leverte Vardar klimaregnskap gjennom Klimakost med samarbeid og støtte av Klimapartnere Viken.

MILJØFYRTÅRN

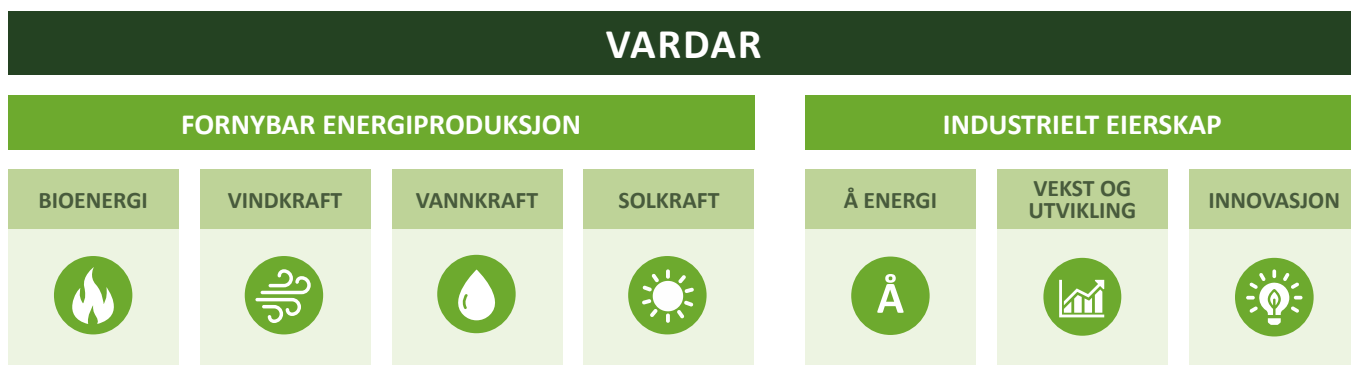
I desember 2021 ble Vardars hovedkontor sertifisert for tre år som en av de første etter Miljøfyrtårns nye kriterier. Vi ser det som viktig å være et Miljøfyrtårn som et ledd i arbeidet for å redusere Vardars klimaavtrykk og sette søkelys på et godt arbeidsmiljø og bærekraftsarbeid. Selv om Vardar bidrar til det grønne skiftet gjennom produksjon og eierskap i ren fornybar energi har vi som mål å bidra lokalt i «eget hus».

VARDARS VIRKSOMHET

Vardars investeringer bidrar til fornybar energiproduksjon enten direkte som produserende enheter, eller indirekte gjennom teknologiutvikling og tilrettelegging for ny fornybar energi og bærekraftig reduksjon av klimagasser. Med eierskapet til kraftverkene Usta og Nes i Hallingdal og dagens Å Energi, har Vardar forvaltet verdier og skapt dagens struktur, i tillegg til direkte avkastning til eiere gjennom utbytte og bidrag generelt til verdiskapning i samfunnet.

FORNYBAR ENERGIPRODUKSJON

SEGMENT	ANDEL AV BALANSE FORNYBAR ENERGI-PRODUKSJON	PRODUKSJON 2023, VARDARS ANDEL	SELSKAP	BESKRIVELSE	EIERANDEL
 BIOENERGI	19 %	62 GWh	Vardar Varme AS	Eierselskap for Vardars engasjement innen bioenergi i tillegg til direkte eierskap i anlegg for produksjon av fjernvarme på Hønefoss med hovedsakelig flis og rivningsvirke som innsatsfaktor.	100 %
			Øvre Eiker Fjernvarme AS	Produksjon av fjernvarme i Vestfossen med hovedsakelig flis som innsatsfaktor.	100 %
 VINDKRAFT	19 %	86 GWh	Vardar Boreas AS	Eierselskap for Vardars vindkraftengasjement.	100 %
			Vardar Vind AB (registrert i Sverige)	Eier vindparkene Kiaby og Röggle sør i Sverige. Vindkraft produseres fra til sammen 11 vindmøller, og leveres inn i SE4 prisområde.	100 %
			Kvalheim Kraft DA	Eier vindparken Mehuken i Vestland fylke, Norge. Vindkraft produseres fra til sammen 11 vindmøller, og leveres inn i NO3 prisområde.	50 %
 VANNKRAFT	62 %	693 GWh	Vardar Vannkraft AS	Eierselskap for Vardars vannkraftproduksjon og eier av 2/7 av vannkraftverkene Usta og Nes i Buskerud fylke. Usta produserer via to turbiner på hver 102 MW ca. 940 GWh vannkraft pr. år, kraftverket ble oppgradert i 2021. Nes produserer via fire turbiner på hver 62,5 MW ca. 1.521 GWh vannkraft pr. år. I tillegg til eierskap i kraftverkene har Vardar Vannkraft kjøpt rettigheter til sekundæruuttak av konsesjonskraft fram til og med 2041.	100 %
 SOLKRAFT			Vardar Sol AS	Eierselskap for Vardars solkraftengasjement.	100 %
			Soldekke AS	Investerer i takmonterte solanlegg på næringsbygg. Første anlegg i porteføljen sto ferdig i oktober 2023 på Hensmoen i Ringerike kommune. Anlegget vil produsere ca. 300 MWh pr. år.	100 %

INDUSTRIELT EIERSKAP

SEGMENT	ANDEL BALANSE INDUSTRIELT EIERSKAP	VÅRE AKTIVA	BESKRIVELSE	EIERANDEL
 Å ENERGI	86 %	Å Energi AS	Norges største vertikale integrerte kraftselskap, med hovedvekt innen kraftproduksjon og kraftnett. Selskapet ble etablert i fusjonen mellom Glitre Energi og Agder Energi.	13 %
 VEKST OG UTVIKLING	13 %	Zephyr AS Sunly AS Solcellespesialisten AS Sunease AS	Utvikler, bygger og drifter vindkraftparker på land og til havs. Utvikler, bygger og eier sol- og vindkraftanlegg i Baltikum og Polen. En markedsledende leverandør av solcelleløsninger til privat- og bedriftsmarkedet. Tilrettelegger for solenergi på næringsbygg.	50 % 10 % 16 % 17 %
 INNOVASJON	1 %	Hyperthermics AS Kongsberg Innovasjon AS Sunly Innovation OÜ Nordic Batteries Carbon Centric AS Campus Tofte AS	Et norsk bioteknologiselskap med en løsning som omdanner organisk avfall, gjødsel, alger, fiskeslo og annen biomasse til energi og protein. En industribasert inkubator, investor og et innovasjonsselskap som opererer i hele Norge. Innovasjonsselskap i Estland, med fokus på løsninger knyttet til fornybar energi. Kundetilpassede løsninger knyttet til batteri og energilagring. Bekjemper klimaendringer gjennom karbonfangst som en tjeneste i forbrenningsanlegg. Teknologisenter	20 % 13 % 35 % 19 % 13 % 20 %

Foto: Å Energi

VARDARS HISTORIE

- INNOVASJON, VERDISKAPING OG VELFERD

Vinteren 1898 rettet Handelsforeningen og Håndverkerforeningen en henstilling til byens myndigheter om å realisere elektrisk kraftoverføring til Drammen. Kort tid etter satte Drammen by inn en annonse i Drammens Tidende, der byen søkte om et passende vannfall innenfor en avstand på 50 kilometer fra byen.

Valget falt på Graven gård i Geithus i Modum kommune, der kraftstasjonen Gravfoss I ble åpnet i oktober 1903, og én av de driftige handelsmennene i Drammen by, kolonial-grossist August M Knudsen, kunne tenne elektrisk lys i høstmørket den 21. oktober. Det var starten på Vardars lange historie som vannkraftprodusent.

I dag er Gravfoss en liten del av kraftproduksjonen i Å Energi hvor Vardar har eierandeler.

Drammen by fortsatte å bygge ut kraft og elektrifisere kommunen, senere samlet i

kommunens eget e-verk. Flere kommuner i Buskerud fylke gjorde det samme, og etter kort tid ble det behov for et regionalnett for å knytte de kommunale nettene sammen. Dette ble bygd og eid av Kraftforsyningen i Buskerud, som var en integrert del av Buskerud fylkeskommune. Buskerud fylkeskommune startet også utbygging av kraftproduksjon både i Numedal og Hallingdal, herunder kraftverkene Usta og Nes.

I 1990 ble fylkeskommunens engasjement organisert i aksjeselskapet Buskerud Energi.

Gravfoss kraftstasjon. (Foto: Å Energi)

En vesentlig del av virksomheten i Buskerud Energi ble fusjonert med Drammen Kraft/ Drammen Energinett (tidligere e-verket) i 1999, og Energiselskapet Buskerud, som senere ble til Glitre Energi, ble etablert. Buskerud Fylkeskraft, som senere skifter navn til Vardar, ble fylkeskommunens eierredskap for energirelatert virksomhet, herunder eierskapet til Glitre Energi.

«Startkapital» i Vardar var dermed 50 % eierandel av Gitre Energi og 2/7-dels eierskap i kraftverkene Usta og Nes i Hallingdal. Vardar har forvaltet og utviklet den arven, utbetalt store verdier gjennom utbytter til sine eiere og bygd ny lønnsom virksomhet innenfor fornybar energi og bærekraftige teknologiløsninger.

I 2001 investerte Vardar i vindkraft gjennom etableringen av Kvalheim Kraft sammen med Østfold Energi, og bygget sin første vindkraftpark på Mehuken i Kinn Kommune, Vestlandet fylke. Fire år senere startet vindkraftsatsingen i Estland. Her var Vardar en betydelig aktør inntil eierne besluttet å selge seg ut av Nelja Energia. Transaksjonen i 2018 hadde en totalverdi på 490 millioner euro.

I 2006 ble utviklingselskapet Zephyr etablert for å utvikle vindprosjekt i Norge, og selskapet har senere utvidet til andre geografiske områder. I 2013 etablerte Vardar seg i Sverige ved kjøp av en operativ vindpark og vindkraftportefølje fra Fred. Olsen Renewables, og bygde senere en vindpark i Skåne.

Fjernvarmeanlegget i Vestfossen ble etablert i 2003 og i 2006 startet Vardar bygging og drift av fjernvarmeanlegget på Hønefoss.

I forbindelse med etableringen av Viken fylkeskommune i 2020, ble eierskapet knyttet til Vardar overført til de 19 kommunene i tidligere Buskerud fylke, i henhold til den gjeldende aksjonæravtalen i Vardar. Eierskapet i kommunene ble videreført etter oppløsningen av Viken fylkeskommune.

I 2020 besluttet Vardar å satse på solenergi, og investerte i Solcellespesialisten. Året etter økte eksponeringen innen sol og vindkraft, da det ble investert i Sunly. I 2023 har Vardar økt satsningen på sol ytterligere. Vardar skal utvikle og eie egen solkraftproduksjon, på tak til næringsbygg og i selvstendige parker. Det første takanlegget ble satt i drift på Hønefoss i 2023.

Vardar har som strategi å bidra til en bærekraftig reduksjon av klimagasser, og har investeringer i ulike selskaper som bidrar til dette, i tillegg til egen fornybar energiproduksjon.

I perioden 2020-2022 arbeidet styrene i selskapene Glitre Energi og Agder Energi, og deretter eierne, i selskapene med en prosess for å slå sammen de to selskapene. I september 2022 besluttet de to respektive generalforsamlingene at Glitre Energi og Agder Energi skulle fusjoneres, og fra 01.12.2022 oppsto energiselskapet Å Energi. En ny epoke begynte for Vardar som eier av Norges største vertikalt integrerte kraftselskap med virksomhet i hele verdikjeden.

PRESENTASJON AV STYRET

ROAR FLÅTHEN Styreleder (f. 1950)

Roar Flåthen har lang fartstid fra ulike tillitsverv i fagbevegelsen, og var leder i LO i syv år frem til 2013. Han har omfattende styreefaring fra en rekke selskaper innenfor både offentlig og privat sektor. Flåthen har vært styreleder i Vardar siden juni 2016.

INGVILD MYHRE (f. 1957)

Ingvild Myhre er utdannet sivilingeniør og er partner i Styresenteret/iStyrelsen. Hun har blant annet bakgrunn som administrerende direktør i Alcatel Telecom, Telenor Mobil og Network Norway. Myhre har vært styremedlem i Vardar siden 2015.

KRISTIN OUROM (f. 1971)

Kristin Ourom er advokat med bred forretningsjuridisk kompetanse og erfaring innen energibransjen, corporate og bank/finans. Hun er parter i Kvale advokatfirma DA. Ourom har vært styremedlem i Vardar siden juni 2016.

JOHNNY SKOGLUND (f. 1957)

Johnny Skoglund er utdannet siviløkonom med bred erfaring fra luftfarts og energisektoren. Har innehatt ulike ledende stillinger i SAS-konsernet og Blueway og har de senere årene vært engasjert i teknologiselskapet HydrogenPro. Skoglund kom inn som styremedlem i Vardar i juni 2020.

KNUT OSCAR FLETEN (f. 1963)

Knut Oscar Fleten er Administrerende direktør i SpareBank 1 Hallingdal Valdres og er utdannet som Siv.øk. fra NHH og har en master i ledelse fra BI. Han har en rekke styreverv innenfor SpareBank 1 alliansen og i andre selskaper. Fleten kom inn som styremedlem juni 2020.

PRESENTASJON AV LEDERGRUPPA

ROBERT OLSEN Administrerende direktør

Robert Olsen har lang erfaring fra ulike lederposisjoner i Skagerak Energi, herunder finansdirektør og investeringsdirektør. Han var styreleder i Fjordkraft under børsnoteringen i 2018. Olsen er økonom, med MBA i finans fra NHH.

IREN BOGEN Direktør for økonomi og finans

Iren Bogen har vært CFO i Vardar siden 2012 og har lang fartstid fra ulike stillinger i kraftbransjen. Hun var ansvarlig for Vardars satsing i Baltikum frem til salget av selskapet i 2018. Bogen er sivilagronom fra NMBU.

KRISTIN ANKILE Direktør vindkraft

Kristin Ankile har lang erfaring fra utvikling av prosjekter i energibransjen, både i kraftbransjen og i oljesektoren. Hun har ledet Vardars arbeid med vindkraft i hjemmemarkedene siden 2005. Ankile er utdannet sivilingeniør fra NTNU.

KONSERNSJEFENS FORORD:

STERKE ØKONOMISKE RESULTATER

Verden rundt oss er fortsatt preget av usikkerhet, men energimarkedet i 2023 var mer normalt enn i 2022, da Russland angrep Ukraina. Det mest dominerende makroøkonomiske trekket i 2023 var fortsatt økende renter globalt og i Norge, selv om inflasjonen har vært avtagende gjennom 2023. Etter to år med høy inflasjonen er utbyggingskostnadene på mange fornybare energikilder økt.

For Vardar har 2023 har vært preget av stabil drift og gode resultater fra første hele driftsår i Å Energi. Et mer stabilt kraftmarked kombinert med god drift av våre egne kraftanlegg har gitt gode økonomiske resultater til tross for ekstremvær og flom. Jeg er godt fornøyd med driften av anleggene innen vannkraft, vindkraft og fjernvarme. Kompetente driftsorganisasjoner ble satt på prøve gjennom flommen i Buskerud i august, og minimerte skadeomfanget. Vardars egne virksomheter innen vannkraft, vindkraft og fjernvarme hadde et driftsresultat på 292 mnok.

Fusjonen mellom Agder Energi og Glitre Energi ble formalisert på tampen av 2022, og det nye selskapet, Å Energi, har gjennom 2023 virkelig tatt form. Min vurdering er at fusjonen er en vesentlig styrking av Vardars største investering. Å Energi er et selskap med stor konkurransekraft, sterkere fagmiljøer og styrket utbytteevne enn Glitre Energi og Agder Energi hver for seg. Vi jobber tett med Drammen kommune og de øvrige kommunale eierne, og styringsmodellen fungerer godt. Statkraft er en stor eier, som bringer inn verdifull kompetanse.

Mottatt utbytte fra Å Energi i 2023 ble på 206 mnok, som er 70 % av Vardars andel av selskapets resultat i 2021. Vardars andel av regnskapsmessig resultatet i Å Energi for 2023 ble 694 mnok. Vardar er svært tilfreds med utviklingen av Å Energi etter fusjonen, og samarbeidet om utøvelsen av det kommunale majoritetseierskapet.

2023 ble året Vardar produserte sin første kWh fra solenergi, i tråd med strategien om økt fornybar energiproduksjon.

Vardar har en lang historie som utvikler, operatør og investor i energiproduksjon og -selskaper. Vi forvalter store verdier på vegne av våre offentlige eiere. Vi balanserer vår virksomhet for å sikre gode utbytter i dag med en forutsigbar kontantstrøm fremover, og samtidig investere i selskaper med stort potensial for verdiøkning på sikt. Vi jobber med moderat finansiell risiko, herunder begrenset gjeld, og moderat operasjonell risiko gjennom god diversifisering.

Vi er en industriell og langsiktig eier, som forsøker å ta posisjoner relativt tidlig i selskaper vi har stor tro på, i markeder vi kjenner godt. I 2023 har vi sett verdien av denne tilnærmingen.

Det har vært en god utvikling av Sunlys prosjektportefølje, med solkraft og vindkraft på land i de baltiske statene og Polen. Det er sterk støtte til grønn omstilling i disse landene, som er både NATO- og EU-medlemmer. Sunly har 26 GW vind og solkraft i pipeline ved utgangen av 2023. Gjennom vår lange historikk som investor i Baltikum og kunnskap om energimarkedet, er vi en viktig investor for Sunly. Sunly er på sin side et viktig verktøy for å sikre vår eksponering i disse spennende markedene til en fornuftig risiko.

Solcellespesialisten har hatt en god utvikling i 2023, og fikk private equity-selskapet FSN Capital inn som ny hovedeier i 2023. Vardar benyttet anledningen til å realisere en gevinst på deler av sin

investering, men har fortsatt 16 prosent eierandel i Solcellespesialisten.

Zephyr, som vi eier sammen med Østfold Energi, har hatt en god utvikling i 2023, i hovedsak utenfor Norges grenser. Selskapet samarbeider med giganten Vattenfall i Sverige på to prosjekter innen offshore vind utenfor Gøteborg, der Vattenfall i 2022 kjøpte seg opp som majoritetseier. Zephyr har i alt 19 vindkraftprosjekter i Sverige både på land og til havs.

Vi har gjort spennende bærekraftige investeringer i regionale initiativer sammen med sterke samarbeidspartnere. Dette er investeringer med relativt høy risiko, men også stor oppside, både finansielt og med tanke på klimagevinst. For Vardar er det totalt sett relativt lite kapitalkrevende investeringer. Det gir oss en bredere eksponering mot det grønne skiftet, og gode muligheter for verdiøkning av vår portefølje på lengre sikt.

■ Carbon Centric driver med småskala karbonfangst. Det første anlegget er i Rakkestad og selskapet har en spennende pipeline med prosjekter. Vi er medeier med blant annet Østfold Energi og investeringsselskapet Obligo.

■ Nordic Batteries setter sammen de beste battericellene til batterimoduler og lager skreddersydde batteriløsninger for industrielle aktører. Det er vår første investering i batteri- og lagringsteknologi, et marked med stort vekstpotensial. Vi har investert sammen med Kongsberg Innovasjons pre-såkorn Fond.

■ Vow Green Metals (VGM) produserer biokull for bruk i metallurgisk industri. Biokullet erstatter fossilt kull og gir store klimagassbesparelser for kundene. VGM bygger en fabrikk på Follum i Hønefoss og samarbeider med Vardar Varme, som også har sitt anlegg der. Selskapet har allerede signert leveranseavtale med Elkem.

■ Sunease utvikler solkraftprosjekter på næringsbygg. Vardar har jobbet med selskapet om et prosjekt på Hønefoss, som var vellykket. Solcelleanlegg på næringsbygg kommer til å bli et stort marked, men det er ofte komplekse prosjekter. Her skaper Sunease stor verdi.

■ Hyperthermics har en teknologi for økt effektivitet i biogassproduksjon. Selskapet har i 2023 gjennomført vellykkede tester. Biogassmarkedet vil trolig vokse voldsomt i årene som kommer. Høy effektivitet gir bedre økonomi og bedre bærekraftsresultater.

Vardar har styrket staben med fire nye medarbeidere i løpet av 2023. Noe som gir oss større evne til å utvikle prosjekter og analysere muligheter i markedet. Vi er fortsatt en liten og fleksibel stab, men vi er effektive og har et stort nettverk. Selskapet har en sunn økonomi og vår markedsposisjon er attraktiv. Det gjør at vi kan fortsette å utvikle, drifte, investere og realisere verdier for våre eiere.

Robert Olsen
Konsernsjef

VIKTIGE ENDRINGER I VÅRE RAMMEBETINGELSER

Europa har på en overraskende god måte klart å håndtere bortfallet av russisk gass. Gassprisen var ved utgangen av 2023 fremdeles over nivået før angrepet på Ukraina, men vesentlig mindre enn i 2022, som førte til at kraftprisen er betydelig redusert i forhold til 2022. Det har antagelig hatt stor betydning både for utformingen av EUs direktiv for design av el-markedet og for det brede politiske kompromisset bak vindkraftbeskatningen i Norge, som kom på plass i desember 2023.

I forbindelse med arbeidet med statsbudsjettet i desember 2023 ble Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti enige om en ny skatteordning for vindkraft. I hovedtrekk ser kraftbeskatningen på land i Norge slik ut:

Vannkraft: 22 prosent alminnelig selskapskatt, og 45 prosent effektiv grunnrenteskatt. Grunnrenteskatten var 37 prosent i 2021, slik at marginals-katten er økt fra 59 prosent til 67 prosent.

Vindkraft: 22 prosent alminnelig selskapskatt, og 25 prosent effektiv grunnrenteskatt fra 1. januar

2024, som gir en marginals-katt på 47 prosent. I tillegg er det innført en betalbar produksjonsavgift på 2,3 øre/kWh i 2024, som kan fradragføres krone mot krone i beregnet grunnrenteskatt. Denne vil trekke opp marginals-katten i de årene grunnrenteskatten utgjør mindre enn produksjonsavgiften.

Høyprisbidrag: Regjeringen hadde selv foreslått å fjerne høyprisbidraget på alle inntekter fra en spotpris over 70 øre/kWh, og dette ble fjernet med virkning fra og med 01.10.2023.

For Vardar innebærer kompromisset om vindkraftbeskatning en vesentlig skatteskjerpning sammenlignet med før 2022, da det kun ble betalt vanlig selskapsskatt (22 prosent) og en produksjonsavgift (ett øre/kWh), samt kommunal eiendomsskatt. Sammen med økning i grunnrenteskatten på vannkraft vil Vardar betale vesentlig mer skatt enn før. Det er positivt med redusert usikkerhet knyttet til rammevilkår, men skattetrykket legger en demper på bransjens evne til å investere. Det vil i tillegg være usikkerhet knyttet til endring av skattesats når skatten er innført. Det er også slik at når staten skal ha en større andel av verdiskapingen, så reduseres verdiene Vardar kan distribuere til våre kommunale eiere.

Vi har fått en ny justering av strømstøtten til husholdninger i løpet av 2023. I september 2023 ble strømstøtten endret fra å gjelde pr. snitt elspotpris i måneden til å skulle beregnes time for time. Støttenivået var det samme: 90 prosent støtte for all kraft over 70 øre/kWh. Beløpet ble oppjustert til 73 øre/kWh fra 1. januar 2024. Det er satt av 9,75 milliarder kroner til formålet i statsbudsjettet for 2024. Strømstøtten er med på å regulere prisen på fjernvarme til husholdningene som har spotprisprodukt.

EU

I mange av EU-landene har det vært en utrolig rask utbygging av ny kapasitet både innenfor vind- og solkraft de siste to årene. Til sammen forventer International Energy Agency (IEA) at kapasitetsøkningen som er gjennomført i 2022 og 2023 vil gi en økning i produsert energi på om lag 360 TWh årlig. En reduksjon i samlet krafttettersspørselen på mer enn 3 prosent i begge år, gjør at prisene på kraft i Europa i 2023 falt sammenlignet med 2022.

Det ble i 2022 innført en rekke krisetiltak for å redusere energikostnadene for husholdninger og næringsliv.

Parallelt med krisetiltakene rettet mot kraftmarkedet er det arbeidet med et elmarkedsdesigndirektiv, som skal regulere markedet, støtteordninger og intervensjoner på mer varig basis. Det ble i desember 2023 oppnådd en foreløpig enighet om direktivet. Det viktigste er at markedets grunnleggende funksjoner, som at all kraft skal prises etter prisen på den kraften som klarer markedet, skal opprettholdes.

Forbrukerne skal få lettere tilgang på fastprisavtaler; få rett til fritt å velge kraftleverandør og kunne inngå avtaler med andre forbrukere om å bruke kraft de selv har produsert. Det åpnes videre for å la medlemsstatene tilby støtteordninger for små og mellomstore bedrifter i krisetider. Det er EUs råd som avgjør når det er energikrise, etter innspill fra EU-kommisjonen.

Støtte til utbyggere av ny fornybar kraft skal bygge på toveis CfD (Contract for Difference), der utbygger er garantert en minstepris av staten, men der staten tar hele inntekten over et visst prisnivå. Tanken er at forbrukerne skal få igjen de pengene staten tar inn ved høye priser, i form av strømstøtte.

Revisjonen av Fornybardirektivet (RED III) ble vedtatt i 2023 med et mål om å øke fornybarandel for det samlede energiforbruket i EU til 42,4 prosent i 2030. Målet var 32 prosent i RED II. I transportsektoren skal utslippsintensiteten reduseres med 14,5 prosent for å nå 29 prosent fornybarandel i 2030. For industrien er målet å øke fornybarandelen med 1,6 prosent hvert år, for bygg er målet 49 prosent fornybarandel i 2030.

I desember 2023 ble også EUs tiltaksplan for et bedre strømnett lagt frem. Målet er et mer desentralisert, digitalisert og fleksibelt nett for å legge til rette for overføringer over lange avstander, og en smart utnyttelse av lokal produksjon og lagring, i en tid der regulerbar kraft blir dominerende. I Tyskland passerte uregulerbar kraft 50 prosent av samlet produksjon i 2023, ifølge IEA.

Powerhouse Brattørkaia i Trondheim har integrerte solcellepaneler på tak og fasade. (Foto: Solcellespesialisten)

VARDAR OG SOLKRAFT

Energimarkedet endrer seg, og produksjon fra fornybare energikilder som vind og sol er blitt en viktig del av energimiksen. I tiårene foran oss vil betydningen bare øke. Solkraft er den raskest voksende energikilden globalt. IEA anslår at solkraft vil gå forbi vindkraft og bli den nest største fornybare energikilden etter vannkraft innen 2028. Med den utbyggingstakten som er ventet, vil både solkraft og vindkraft i løpet av en tiårsperiode trolig passere vannkraft, som de største fornybare energikildene i verden.

Vardar var tidlig ute som utvikler, operatør og investor i vind, og vi har vært tidlig ute som investor i sol. Som produsent av fornybar energi skal Vardar ta del av veksten i markedet. Det har vært selskapets filosofi lenge. Istedenfor å tenke at vindkraft var en utfordrer til vannkraften, valgte Vardar å investere for å ta del i veksten. Det var en god beslutning. Vardar ønsker å gjøre det samme innenfor solkraft.

Det er stor forskjell på solkraft og vindkraft, operasjonelt, finansielt og regulatorisk. Men det er også mange likhetstrekk. Vår samlede kompetanse om utvikling, finansiering og drift av fornybar energiproduksjon, kraftmarkedet og vår erfaring som industriell investor har stor overføringsverdi til solkraft.

Vardar har som mål å produsere solkraft ved å bygge og drifte solkraftanlegg som en langsiktig eier. Vardar tar posisjoner i kraftproduksjon direkte eller via deleide selskaper som Sunly. Det finnes mange løsninger for utbygging av solkraft, men for Vardar er det to områder som peker seg ut: takareal på større næringsbygg og arealer på bakken, som ikke utfordrer viktige natur- eller samfunnsinteresser.

Når vi utvikler solcelleanlegg på større næringsbygg, inngås en avtale med byggets eier, som realiserer solarealverdien på taket og får tilgang til lokalprodusert solkraft. For området bakkemonterte solcelleanlegg, utredes mulighetene

for slike anlegg i tett dialog med grunneiere, energimyndigheter lokalt og sentralt, samt offentlig forvaltningsmyndighet. Solparker er i seg selv arealkrevende og med en sannsynlig levetid på 40 år, kreves det omfattende utredninger for å ivareta natur-, miljø- og samfunnshensyn på en god måte. Vardar ønsker å bygge solparker i områder som allerede er tatt i bruk, og forstyrre andre interesser i minst mulig grad. I tillegg må området ha mulighet for god tilkobling til det ordinære kraftnettet.

I 2023 er Vardar virkelig kommet i gang med solkraftprosjekter i egen regi. Det første solkraftanlegget på næringsbygg er allerede i drift og flere blir bygget i 2024. I Sverige har Vardar igangsatt et solparkprosjekt lokalisert sammen med Kiaby vindkraftpark som Vardar eier. Prosjektet er under utredning, og et godt eksempel på bruk av areal som allerede er båndlagt.

Vardar er også eksponert mot den delen av verdikjeden som utvikler, bygger og drifter anleggene. Vardar har vært eier i Solcellespesialisten siden 2020. Solcellespesialisten utvikler solkraftprosjekter for privatpersoner og bedrifter, både på tak og bakkemonterte anlegg. Selskapet er en såkalt EPC-aktør som leverer planlegging og ingeniørtjenestene (Engineering), innkjøp og logistikk (Procurement) og bygger anleggene (Construction). Solcellespesialisten er Norges største leverandør av solcelleanlegg.

I 2023 kjøpte Vardar en andel av selskapet Sunease, som jobber med å utvikle solcelleanlegg på større næringsbygg. Vardar og Sunease har inngått et langsiktig samarbeid for å realisere investeringer i takmonterte solcelleanlegg. Modellen er slik at gårdeier inngår en leiekontrakt, som gir Vardar rett til å produsere strøm på taket. Vardar investerer

VARDARS ENGASJEMENT I SOLKRAFT

VARDARS INVESTERINGER I SOLKRAFTSELSKAPER

Solcellespesialisten

Utvikler solkraftprosjekter for privatpersoner, bedrifter og bakkemonterte anlegg. Solcellespesialisten er Norges største solcelleleverandør.

SUNEASE

Utvikler solcelleanlegg på store næringsbygg. Samarbeidspartner som utvikler investeringsmuligheter for Vardar på store takprosjekter.

Estisk fornybar energi-produzent. Utvikler, drifter og eier vind- og solparker i Baltikum og Polen.

i selve anlegget og forblir eier, og Sunease tilbyr forvaltningstjenester gjennom levetiden til anlegget. Sunease håndterer all dialog med gårdeier, før, under og etter installasjon av anlegget. Gårdeier kompenseres gjennom ulike modeller; leieinntekter, som er knyttet til faktisk strømproduksjon på taket, fast betaling eller rabattert strømpris. Vardar som eier av anlegget, har den økonomiske interessen i anlegget. Konstellasjonen gir Vardar tilgang på gode investeringsmuligheter i fornybar kraftproduksjon.

Vardar er aktiv i flere geografiske markeder. Enten direkte gjennom egen utvikling og produksjon i Norge og Sverige, eller indirekte i de baltiske landene og Polen.

Vardar har vært investert i solkraft i flere år, selskapets største eksponering i solkraftproduksjon er via det estiske selskapet Sunly. Investeringen i Sunly er et resultat av kontakter og nettverk bygget opp i Baltikum over mange år. Vardar var den største produsenten av fornybar energi i Baltikum før salget av Nelja Energia AS i 2018. Vardar gikk tidlig inn som investor i Sunly, og har jobbet tett med selskapet i store deler av dets historie. Vardar eier nå rundt 10 prosent av selskapet sammen med flere store internasjonale investorer og lokale krefter. Sunly gir en eksponering mot sol- og vindkraft i Baltikum,

og ikke minst Polen. Dette er europeiske markeder i kraftig vekst, med enorme behov for ny fornybar energi. De skal ikke bare elektrifisere, de skal legge om hele kraftsektoren. Det skaper store muligheter for vekst, som Vardar får en andel av.

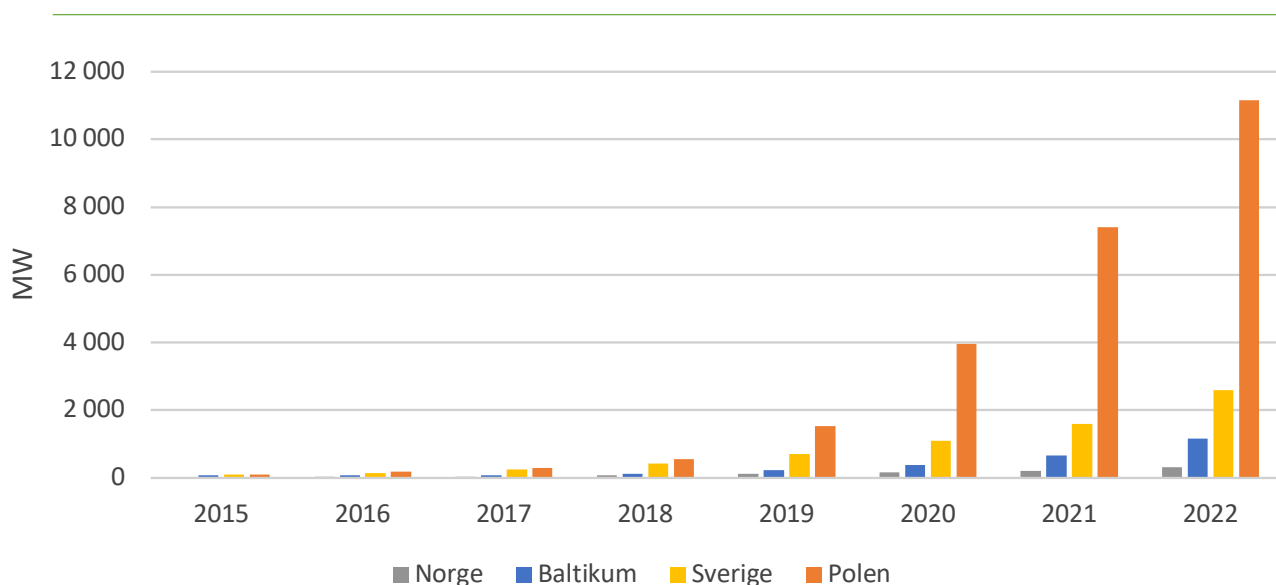
Markedet for sol

Investering i solkraft øker kraftig, og er drevet av stadig lavere installasjonskostnader, høye kraftpriser og gunstige rammevilkår. Installert effekt i alle markeder der Vardar er eksponert, har vokst kraftig de siste fire år og kapasiteten er mangedoblet.

I Norge har veksten tatt av i 2022 og 2023, mye som følge av høye kraftpriser. Ved utgangen av 2023 var det om lag 600 MW kapasitet installert i Norge, av dette ble 150 MW installert i 2022 og 300 MW installert i 2023. Det er fortsatt husholdninger som samlet sett installerer mest kapasitet, men tjenesteytende næring (store næringsbygg) følger tett bak. I 2022 var installasjonstakten vesentlig høyere for husholdninger, i 2023 var tjenesteytende næring tilbake på nesten tilsvarende nivå som husholdninger. Jordbruk og industri har også vist økt interesse for solkraft de siste to årene.

Selv om veksten i Norge har vært formidabel, er vi fortsatt godt bak Sverige målt i installert effekt.

INSTALLERT EFFEKT SOLKRAFT (KILDE IRENA)

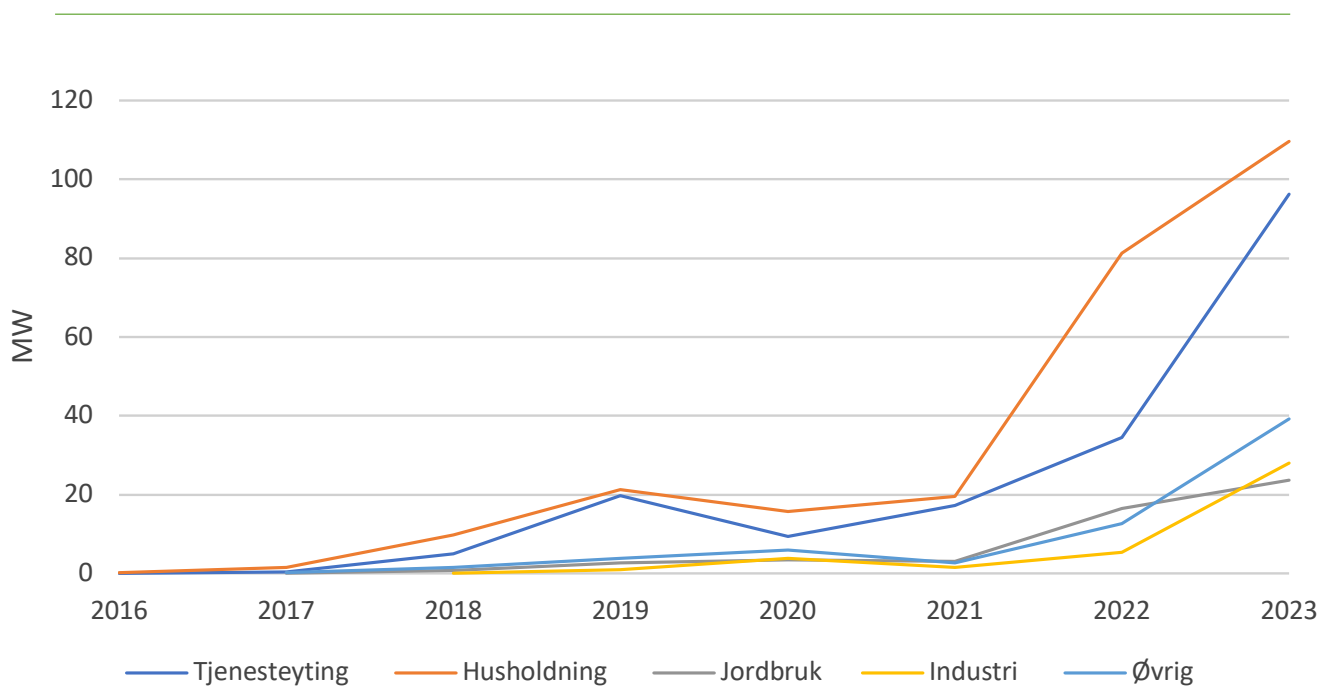

I 2022 hadde Sverige over 2,4 GW installert effekt, og i 2022 alene ble det installert 800 MW.

Regjeringen har satt som mål at det innen 2030 skal produseres 8 TWh solkraft i Norge, som igjen

betyr en installert effekt på ca 8 000 MW. Denne målsetningen forutsetter en meget kraftig vekst i de nærmeste årene.

ÅRLIG INSTALLERT EFFEKT (NVE)

Forretningsutvikler Bjørn Mosskull (sittende) i samtale med en kollega.

ØKT RESSURSINNSATS PÅ FORRETNINGSUTVIKLING

Vardar opprettet i 2023 tre stillinger for å styrke forretningsutviklingen i selskapet: Bjørn Mosskull, forretningsutvikler, Bent Kvannli, prosjektutvikler solenergi og Hanne Houge Mathisen, analytiker. Målet er å realisere selskapets vekstambisjoner også i nye energi- og klimarelaterte områder.

Vardars ambisjoner er økt verdiskaping gjennom langsiktige investeringer innen fornybar energi og produkter som gir lavere klimagassavtrykk. Som forretningsutvikler har Bjørn Mosskull hovedansvaret for at Vardar når sine strategiske utviklingsmål.

Nye investeringer skal:

1. Baseres på evnen til sunn og god forretningsdrift
2. Styrke fleksibiliteten og balansen i energimarkedene
3. Bidra til å kutte klimagassutslipp
4. Vardar skal være spesielt oppmerksom på muligheter for bedre energiutnyttelse og klimagassreduksjoner i sine eierkommuner

Bjørn er sivilingeniør med fordypning i energiteknikk, og har hele livet jobbet med løsninger som skal gi bedre utnyttelse av energien på tvers av energiprodukter, energikilder og produksjonsmetoder. Enova, som jobber for en omstilling til lavutslippssamfunn i Norge, har i mange år brukt Bjørn som en kreativ energirådgiver. Det meste av utslipp og energiforbruk i Vardars eierkommuner kommer fra bygg, industri, transport og landbruk. Bjørns kompetanse spesielt innen bygg passer godt inn i denne sammenhengen, da kommunenes største energiforbruk nettopp er knyttet til bygningsmasser.

Vardars ansatte og samarbeidspartnere har et stort nettverk innen bransjen og er ute etter prosjekter i tidligfase, der Vardars kapital og kompetanse kan gjøre en forskjell.

Vardar har gode erfaringer fra samarbeid med andre energiselskap for å kunne dele risiko i store prosjekter. Vardar samarbeider med innovasjonsmiljøer, som Kongsberg Innovasjon, Innovasjon Norge og andre for å finne selskaper som passer inn i selskapets strategi.

LAVERE KRAFTPRISER I 2023

Kraftprisene i Norden ble mer enn halvert fra 2022 til 2023, men lå likevel på et høyt nivå i en historisk sammenheng. Systemprisen på kraftbørsen Nord Pool falt med 52 prosent til 64 øre/kWh i 2023 sammenlignet med året før. Størst var utslaget på Vestlandet (NO5), med en nedgang på 61 prosent til 76 øre/kWh i 2023.

Det var i 2021 at kraftprisene begynte å stige, som følge av at Russland startet å holde igjen gassforsyning til Europa om høsten det året. Dette skulle vise seg å være et forvarsel om Russlands invasjon i Ukraina februar 2022. 80 prosent av den russiske gassen har latt seg erstatte av andre energikilder, som er dyrere, særlig LNG. Gassprisen i Europa er vesentlig redusert i 2023 sammenlignet med 2022. Etterspørselen etter kraft er redusert med rundt tre prosent i EU-landene både i 2022 og 2023. Til sammen har dette gitt en mer balansert markedssituasjon. Prisbildet er bragt ned på 2021-nivå, som likevel er dobbelt så høy som i 2019, da systemprisen var på et normalt nivå i forhold til de 10 forgående årene.

Hydrologisk var 2023 et normalår, men hadde litt svakere magasinifylling ved inngangen og utgangen av året enn medianen for 2003-2022. Det ble litt ekstra vann i magasinene i Sør-Norge ved inngangen til høsten, som følge av regnværet som førte til flom på Østlandet. Foreløpige tall viser en samlet produksjon i Norge på 152,4 TWh, en oppgang på 5,4 prosent mot 2022 som var et nedbørsfattig år. Forbruket økte med 2,2 prosent til 134,5 TWh. Dette ga en netto eksport på 17,9 TWh.

Norden som helhet hadde en nettoeksport på 36,1 TWh mot 32,5 i 2022. Det betyr at Norden hadde et kraftoverskudd på knappe ni prosent.

INVESTERINGSBEHOV MOT 2030

Kraftforbruket i Norge vil stige som følge av klimamålene og klimakravene frem til 2030. Miljødirektoratet har gitt et anslag på et økt behov på 34 TWh for å nå klimamålene i 2030. Energikommisjonen (2022) mente Norge burde sette et mål for 40 TWh ny kraft innen 2030, og LO og NHO foreslår i «Kraftløftet» enda mer. Hverken 34 eller 40 TWh ny kraftproduksjon i Norge vil bli nådd i 2030. NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse fra høsten 2023 gir en mer nøktern vurdering av mulighetene: 7,5 TWh ekstra produksjon i 2030, sammenlignet med et normalår som 2022. Det meste fra vannkraft, med sol som nest største bidragsyter, kun 0,9 TWh er forventet fra landbasert vind, til tross for at dette er den teknologien som vil gi billigst ny kraft. Det forventes ingen produksjon fra offshore vind før etter 2030.

7,5 TWh kan bli vanskelig nok. De siste to årene har det knapt vært tilført ny kraftproduksjon på nettet i Norge, ifølge Elhub. Årsaken til dette har trolig vært de negative effektene av høyprisbidraget, som nå er fjernet, samt den innførte grunnrenteskatten på vindkraft. Beskatning av fornybar energi er nå vesentlig høyere enn før Russlands invasjon i Ukraina. Vindkraft på land er den mest lønnsomme og beste muligheten for rask utbygging av ny

kraftproduksjon frem til 2030, men dette krever at kommuner er villige til å regulere områder til vindkraftproduksjon.

NVE forventer, som følge av kraftunderskudd, en oppnådd kraftpris for vind på land på 79 øre/kWh i 2030, som vil gi en god fortjeneste i 2030 med dagens utbyggingskostnader. Men på grunn av en stor innfasing av havvind etter 2030, faller forventet oppnådd kraftpris for vind på land gradvis til 44 øre/kWh. Da er lønnsomheten straks mer marginal. Forventet fall i kraftpriser og skattereglene i Norge, kan få som konsekvens at Norge blir et

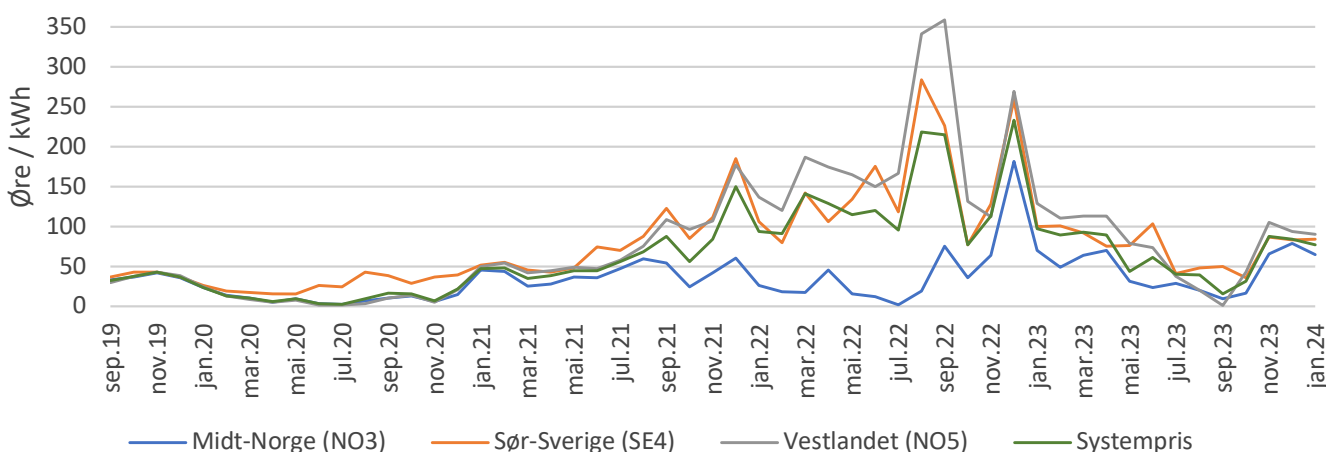
mindre attraktivt land for kraftinvesteringer. Mindre kapital tilgjengelig gir færre kraftutbygginger, som fører til en svekket kraftbalanse og et høyere prisnivå i Norge. Et høyt prisnivå på kraft vil bremse utbyggingen av ny kraftkrevende næringsvirksomhet og elektrifisering av eksisterende industri. Konsekvensen er lavere omstillingstakt og svekket konkurransekraft for norsk industri. Skal vi oppnå våre fremtidige klimamål og videreutvikle en konkurransedyktig industri må vi legge til rette for mer lønnsom kraftutbygging nå.

PROGNOSE FOR NORSK KRAFTPRODUKSJON TWh

	2022	2030	2035	2040
Annen termisk	2,5	1,0	1,0	1,0
Solkraft	0,2	3,9	6,6	8,8
Vannkraft	136,8	141,9	143,7	145,0
Vindkraft på land	16,9	17,8	20,0	23,1
Vindkraft til havs			11,2	28,9
Produksjonsavkorting		-0,8	-2,2	-3,6
	156,4	163,9	180,4	203,3
Endring fra normalproduksjon 2022		7,5	24,0	46,9

Kilde: NVE Langsiktig kraftmarkedsanalyse 2023

LAVERE KRAFTPRISER I 2023

A high-speed, close-up photograph of water splashing, creating a dynamic and textured background of blue and white water droplets and ripples. The water is captured in mid-air, with some droplets frozen in time, while others are in motion, creating a sense of energy and movement. The lighting is soft, highlighting the clarity and refractive properties of the water.

STYRETS BERETNING

VARDAR

FORNYBAR ENERGIPRODUKSJON

BIOENERGI

VINDKRAFT

VANNKRAFT

SOLKRAFT

INDUSTRIELT EIERSKAP

Å ENERGI

VEKST OG UTVIKLING

INNOVASJON

INNLEDNING

Vardar er et energi- og investeringselskap med hovedkontor i Drammen. Vardars virksomhet er delt i to forretningsområder: Fornybar energiproduksjon og Industrielt eierskap. Konsernet rapporterer på driftssegmenter i tråd med styringen av konsernet. De operative segmentene er Bioenergi, Vindkraft, Vannkraft, Solkraft, Å Energi, Vekst og utvikling og Innovasjon. Konsernfunksjoner rapporteres for seg.

Vardar har en visjon om å utvikle verdier gjennom aktivt eierskap, og vår misjon er å bidra til å øke tilgangen på fornybar energi og bærekraftig reduksjon av klimagassutslipp. Våre verdier er redelig, åpen, engasjert og profesjonell. Vardar er en langsiktig investor, som begrenser risiko gjennom en diversifisert portefølje, moderat belåning, og aktiv risikostyring. Vardar har som mål å fjerne alle klimagassutslipp fra egen virksomhet, og er dedikert til å beskytte det biologiske mangfoldet. Vardar styrer etter prinsippene og regelverket i EUs taksonomi.

HOVEDTREKK FRA 2023

Brutto driftsinntekter ble 1 308 millioner kroner (5 090 millioner kroner).

Driftsresultat før avskrivninger og verdiendringer (EBITDA) ble 1 066 millioner kroner (4 891 millioner kroner).

Resultat etter skatt ble 784 millioner kroner (4 544 millioner kroner). Viktigste forklaring til resultatene er:

- Gode kraftpriser og kraftproduksjon
- Gode resultater fra tilknyttede selskap, som blant annet gjenspeiler en vellykket fusjon og første hele driftsår for Å Energi
- Resultatmessig gevinst ved ned salg i Solcellespesialisten

Vardar styrket sin satsning innen solkraft, og har etablert Solkraft som eget segment. Det er ansatt en solkraftutvikler, og innledet samarbeid med flere andre solkraftaktører. Vardar skal investere i takmonterte solkraftanlegg på næringsbygg og i solparker. Det første næringsbygganlegget ble ferdigstilt i oktober.

Vardar solgte seg ned til 15,65 % eierskap i Solcellespesialisten i forbindelse med et strategisk valg om å få FSN Capital inn som majoritetseier i selskapet.

Vardar investerte i Nordic Batteries, et selskap som skreddersyr løsninger innen batteriteknologi og energilagring.

Vardar investerte i Carbon Centric, et selskap som tilbyr karbonfangst som tjeneste.

Vardar investerte i Vow Green Metals (VGM) og biokarbonfabrikken som er under etablering på Treklyngen Industripark i Hønefoss.

Vardar har i 2023 styrket organisasjonen med å ansette en forretningsutvikler og en analytiker. Ratingbyrået Scope Ratings GmbH offentliggjorde offisiell rating BBB+ med stabile utsikter for Vardar.

Inntektene i Vardar påvirkes av utviklingen i kraftpriser og kraftproduksjon. Når det gjelder prisene, har prisområde NO5, Vestland, hvor Vardar har all sin egen vannkraftproduksjon, hatt en gjennomsnittspris på 764,31 NOK / MWh i 2023, ca. 60 % lavere enn ekstremåret 2022. I NO3, Midt-Norge, hvor Mehuken vindkraftverk produserer, var prisen i gjennomsnitt 439 NOK / MWh i 2023, som er omtrent på samme nivå som i 2022. Vardar

har gjennom sitt eierskap i Å Energi betydelig eksponering også i prisområdet NO2, Sørlandet. Her var gjennomsnittsprisen i 2023 på 909 NOK / MWh, ca. 60 % lavere enn i rekordåret 2022 som hadde en gjennomsnittspris på 2 120 NOK / MWh.

I 2023 var det vesentlig mer nedbør enn i 2022, noe som gir økt vannkraftproduksjon. Vindressursene var omtrent på nivå med 2022, men dårlig tilgjengelighet i Mehuken vindkraftpark gav redusert volum totalt. Fjernvarmeproduksjonen har økt som følge av et kaldere år enn 2022. Tall for vannkraftproduksjon og samlet energiproduksjon er ikke direkte sammenlignbare grunnet fusjonen mellom Glitre Energi og Agder Energi som skjedde i 2022. 2023 er det første året for Å Energi med 100 % produksjon fra tidligere Glitre Energi og Agder Energi representert.

Innovasjon og teknologiutvikling er en av nøklene til det grønne skifte. Vardar har derfor i 2023 investert i selskapene Nordic Batteries, Carbon Centric og VGM, som alle bidrar på ulike måter til å redusere klimagassutslipp.

I 2023 VAR VARDARS ANDEL AV ENERGIPRODUKSJONEN FRA ALLE SELSKAP DER DET HAR EIERANDELER SOM FØLGER (2022-TALL I PARENTES):

VANNKRAFT
2 088 GWh

inkludert Vardars andel av Å Energi med 1 395 GWh (1 374 GWh/814 GWh)

VINDKRAFT
86 GWh
(98 GWh)

FJERNVARME
62 GWh
(56 GWh)

SOLENERGI
11 GWh
(5 GWh) gjennom Vardars eierandel i Sunly

ENERGIPRODUKSJON I ALT
2 246 GWh
(1 533 GWh)

RESULTATER

RESULTATER FOR KONSERN

I 2023 var konsernets resultat etter skatt 784,1 millioner kroner (4 543,7 millioner kroner). Årets resultat er preget av fortsatt gode kraftpriser, tilnærmet normal energiproduksjon og gode resultater fra tilknyttede selskaper. Resultatet for 2022 var helt ekstraordinært som følge av regnskapsmessige effekter av fusjon mellom Glitre Energi AS og Agder Energi AS, og unormalt variable og høye kraftpriser.

Konsernets samlede inntekter var 1 308,3 millioner kroner (5 090,2 millioner kroner), en reduksjon på 75 %. Driftsinntektene ble på 573,8 millioner kroner (840,2 millioner kroner), en reduksjon på 32 % som henger sammen med fall i kraftpriser i forhold til de ekstremt høye prisene i 2022. Økt vannkraft- og fjernvarmeproduksjon i forhold til 2022 gir lavere reduksjon i resultatet enn rent prisfall skulle tilsi. Inntekter fra tilknyttede selskap ble redusert med 83 %. Fallet forklares med regnskapsmessige effekter knyttet til etableringen av Å Energi som følge av fusjonen mellom Glitre Energi AS og Agder Energi AS i 2022. Resultat fra tilknyttede selskaper ble 734,6 millioner kroner (4 249,9 millioner kroner).

Samlede driftskostnader økte med 168,7 millioner kroner, til 305,5 millioner kroner (136,7 millioner kroner). Økningen skyldes en negativ verdiutvikling på konsesjonskraftrettigheten med 21,2 millioner kroner, mot en positiv verdiutvikling på 101,3 millioner kroner i 2022. Verdiendringene henger sammen med kraftprisutviklingen. Øvrige kostnadsposter økte i 2023 sammenlignet med 2022 som følge av økte råvarepriser/kraftpriser, i tillegg til økt aktivitet generelt i konsernet. Høyprisbidrag for kraftproduksjon utgjorde en driftskostnad på 17,3 millioner kroner i 2023, mot 34,3 millioner kroner i 2022.

Lønn og andre personalkostnader økte med 6,1 millioner kroner til 34,3 millioner kroner (28,2 millioner kroner), som følge av økning i antall ansatte i tillegg til normalt lønnsoppgjør og pensjonsendringer. Avskrivninger økte med 7 % som følge av aktivering i forhold til 2022. Andre driftskostnader har økt med 31 % til 100,7 millioner kroner (77,1 millioner kroner). Store deler av økningen henger sammen med at innmatingskostnadene for vannkraftproduksjonen i Usta og Nes i 2022 var negative (en inntekt).

Driftsresultatet for 2023 endte på 1 002,8 millioner kroner (4 961,8 millioner kroner).

Netto finanskostnader

Netto finanskostnader utgjorde -44,5 millioner kroner (-28,0 millioner kroner). Endringen skyldes i hovedsak høyere rentenivå. Vardar har ved utgangen av året rentebærende gjeld på om lag samme nivå som ved inngangen til året.

Mer utfyllende informasjon om konsernets finanskostnader kommer frem av note 16 og 28 til konsernregnskapet.

Skatt

Konsernets skattekostnad ble på 174,2 millioner kroner (381,8 millioner kroner) hvorav 114,0 millioner kroner (169,7 millioner kroner) er grunnrenteskatt. Fallet i grunnrenteskatt henger sammen med lavere kraftpriser. Mer utfyllende informasjon om konsernets skattekostnad kommer frem av note 17 til konsernregnskapet.

Årsresultat

Konsernets resultat etter skatt ble 784,2 millioner kroner (4 543,7 millioner kroner). Dette tilsvarer en egenkapitalavkastning på 11,3 % (109,0 %). Årsresultatet er preget av gode kraftpriser og gode resultater fra tilknyttede selskaper.

Finansielle forhold og kapitalstruktur

Vardar konsern har ved årsskifte en total balanse på 9 180 millioner kroner og en egenkapital på 7 293 millioner kroner (henholdsvis 8 553 / 6 547 millioner kroner). Økningen i både eiendeler og egenkapital henger sammen med positive resultater og verdiutvikling i øvrige virksomheter.

Hovedsakelig blir investeringer finansiert på morselskapsnivå. Det legges vekt på å etablere en låneportefølje i Vardar AS med en hensiktsmessig forfallsstruktur for å redusere refinansieringsrisikoen. I låneporteføljen inngår trekkfasilitet på 50 millioner kroner. Vardar har ved utgangen av året 2023 igjen 100 millioner kroner på banklån fra Swedbank som ikke er trukket opp. Første forfall i dagens låneportefølje er i mai 2025.

Styret vurderer egenkapitalen som god, det samme gjelder likviditeten. Det vektlegges at selskapet skal kunne håndtere perioder med lave kraftpriser, press på resultatet og behov for refinansiering i årene som kommer.

Kontantstrømmer

Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter viser hva som tilføres virksomheten gjennom driftsaktivitetene. Dette utgjorde i 2023 for Vardar konsern 233 millioner kroner (280 millioner kroner). Det er stor differanse mellom disse kontantstrømmene og resultat før skatt. Dette henger sammen med bruk av egenkapitalmetoden for selskaper definert som tilknyttede selskaper. Vardar innarbeider sin andel av tilknyttede selskapers resultater, mens i kontantstrømmene er det utbytter fra disse selskapene som tas med. I 2023 har Vardar resultateffekter fra tilknyttede selskaper på 735 millioner kroner, mens kontantstrømmene fra disse virksomhetene gjennom mottatt utbytte er 206 millioner kroner. Øvrig differanse mellom resultat før skatt og kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter skyldes i hovedsak resultatførte verdiendringer og avskrivninger.

Netto investeringers påvirkning på kontantstrømmen var -140 millioner kroner (-109 millioner kroner).

Disponeringer

Vardars gjeldende utbyttepolitikk er at 50 % av resultat i Vardar AS utbetales i utbytte, gitt at dette er forsvarlig. I henhold til IFRS avsettes utbytte i regnskapet etter at vedtak er fattet, som vil skje på ordinær generalforsamling senest i løpet av juni 2024. Styret innstiller, basert på gjeldende utbyttepolitikk, selskapets behov, og det gode resultatet for 2023 på et utbytte på 145 millioner kroner. Totalresultatet i Vardar AS ble på 872,4 millioner kroner, og dette overføres annen egenkapital.

RESULTATER FOR SEGMENTER

BIOENERGI

Nøkkeltall		2023	2022
Driftsinntekter	1000 kr.	70 408	57 130
EBITDA ¹⁾	1000 kr.	20 009	16 633
Driftsresultat	1000 kr.	5 722	3 418
Netto finans	1000 kr.	-6 164	-3 527
Skatt	1000 kr.	-68	-205
Årsresultat	1000 kr.	-375	96
Balanse			
Totalkapital	1000 kr.	282 297	265 743
Egenkapital ²⁾	1000 kr.	146 264	149 125
Egenkapitalandel	%	52 %	56 %
Totalrentabilitet ³⁾	%	2,1 %	1,0 %
Egenkapitalavkastning	%	-0,2 %	0,0 %
Energi produksjon (Vardars andel)	GWh	62	56

¹⁾ EBITDA er definert som driftsresultat ekskl. verdiendringer på derivater, avskrivninger og nedskrivninger

²⁾ Egenkapital er inkl. minoriteter

³⁾ (årsresultat + andel utvidet resultat)/totalkapital

Segmentet består av det heleide datterselskapet Vardar Varme. Det er bygget ut et betydelig fjernvarmenett fra sør til nord i Hønefoss by. Vardar Varme har varmeproduksjon i begge ytterpunkt i nettet. Varmeproduksjonen i sør er hovedsakelig basert på rå skogsflis som energikilde, mens varmesentralen i nord i tillegg benytter returtrevirke.

Vardar Varme eier 100 % av aksjene i Øvre Eiker Fjernvarme AS, som driver et lite fjernvarmeanlegg i Vestfossen. Dette anlegget har en biobrenselsentral som er bygget for bruk av ulike typer biobrensel.

Viktige hendelser i 2023

I 2023 ble det satt produksjonsrekord med 62 GWh produksjon av fjernvarme, et resultat av både høyere forbruk hos eksisterende kunder og nye

Varmesentralen på Hønefoss. (Foto: Vardar varme)

tilkoblinger. Strømsstøtte til private sluttbrukere ble videreført i året, og dette setter et tak på inntektene i virksomheten. Vardar har i noen grad valgt å hensynte strømsstøtte også i priser mot næringskunder på Hønefoss, da det er en avveining mellom lavere inntekter eller å miste kunder som eventuelt bytter til andre energikilder. Varekostnadene til brensel har gjennom året vært høye, og denne økningen kan ikke overføres til sluttbrukere som følge av pålegg om å gi strømsstøtte. Dette gir begrenset lønnsomhet i virksomheten.

I august ble Vardar Varme berørt av flommen «Hans». Takket være en utmerket krisehåndtering av en kompetent og dyktig organisasjon, gav flommen liten påvirkning på de økonomiske

resultatene. Foruten flommen i august, har det vært en normal driftssituasjon gjennom året, med fokus på videreutvikling av mulighetene som finnes inne på Treklyngen Industripark.

Økonomiske resultater

Segmentets driftsinntekter var på 70,4 millioner kroner, en økning på 23 % fra 2022 som følge av økt forbruk.

Underliggende EBITDA er på 20,0 millioner kroner, en økning på 20 % fra 2022. At økningen er lavere enn økte driftsinntekter henger sammen med økte råvarepriser og innkjøp av strøm til høye kraftpriser uten strømsstøtte. Driftsresultatet ble på 5,7 millioner kroner, sammenlignet med 3,4 millioner kroner i 2022.

VINDKRAFT

Nøkkeltall		2023	2022
Driftsinntekter	1000 kr.	58 017	79 240
EBITDA ¹⁾	1000 kr.	29 376	56 014
Driftsresultat	1000 kr.	16 747	43 819
Netto finans	1000 kr.	8 015	-2 567
Skatt	1000 kr.	6 019	12 081
Årsresultat	1000 kr.	18 743	29 170
Balanse			
Totalkapital	1000 kr.	301 328	267 573
Egenkapital ²⁾	1000 kr.	223 247	191 877
Egenkapitalandel	%	74 %	72 %
Totalrentabilitet ³⁾	%	5,9 %	16,4 %
Egenkapitalavkastning	%	8,3 %	15,4 %
Energi produksjon (Vardars andel)	GWh	86	98

¹⁾ EBITDA er definert som driftsresultat ekskl. verdiendringer på derivater, avskrivninger og nedskrivninger

²⁾ Egenkapital er inkl. minoriteter

³⁾ (årsresultat + andel utvidet resultat)/totalkapital

Segmentet består av operative vindkraftparker i henholdsvis Norge og Sverige. I Norge er aktiviteten gjennom 50 % eierskap i Kvalheim Kraft DA, mens i Sverige er virksomheten samlet i det heleide datterselskapet Vardar Vind AB.

Inntektene fra segmentet kommer fra salg av vindkraftproduksjon til spotmarkedet, eller gjennom bilaterale avtaler med motparter som anses å ha lav risiko. Volumet som omsettes varierer betydelig fra år til år, avhengig av vindressursene. Produksjonsestimater som ligger til grunn ved investeringsbeslutninger er gjort med bakgrunn i langtidskorrigerte vindmålinger, og over investeringsens levetid forventes det i gjennomsnitt å oppnå denne produksjonen. Det mottas elsertifikater for hele produksjonen i Sverige, mens deler av produksjonen i Norge er berettiget. Verdien på elsertifikater er tilnærmet lik null som følge av en stor utbygging av ny fornybar energi under sertifikatregimet. Verdien av opprinnelsesgarantier har imidlertid steget

betydelig de siste årene, og alle vindparkene har inntekter knyttet til dette.

Produksjonskostnadene knyttet til vindkraftproduksjon er relativt lave og uavhengig av produsert volum. Det er allikevel kontinuerlig overvåking av kostnadene for å oppnå en best mulig drift. I alle vindparkene Vardar eier, er det inngått langsiktige avtaler med turbinleverandørene knyttet til drift og vedlikehold. Dette utgjør de største kostnadene for segmentet, og øker i takt med levealderen på vindparkene som følge av forventninger om økt vedlikehold.

Viktige hendelser i 2023

Parkene har gjennom året hatt normal drift, men det har vært noe lav tilgjengelighet spesielt i Kvalheim Kraft. Det har fortsatt vært utfordringer knyttet til bemanning hos turbinleverandøren, og dermed tatt lenger tid enn forventet å utbedre driftsstans som har oppstått. Denne problemstillingen har høyt fokus, selv om

kompensasjonsordningene avtalt i gjeldende drifts- og vedlikeholdsavtaler motvirker negativ økonomisk effekt.

Økonomiske resultater

Segmentets driftsinntekter var på 58,2 millioner kroner, en reduksjon på 26 % fra 2022 som følge av lavere kraftpriser og 12 GWh lavere produksjon.

Underliggende EBITDA er på 29,4 millioner kroner, mot 56,0 millioner kroner i 2022. Reduksjonen kommer som følge av fall i kraftpriser og lavere produksjon.

Driftsresultatet ble på 16,7 millioner kroner, mot 43,8 millioner kroner i 2022. Reduksjonen kommer som følge av fall i kraftpriser og lavere produksjon.

Vindparken i Kiaby. (Foto: Martin Eriksson)

VANNKRAFT

Nøkkeltall		2023	2022
Driftsinntekter	1000 kr.	444 771	702 834
EBITDA ¹⁾	1000 kr.	302 965	701 920
Driftsresultat	1000 kr.	268 756	689 975
Netto finans	1000 kr.	44 788	6 372
Skatt	1000 kr.	197 432	374 196
Årsresultat	1000 kr.	116 112	322 151
Balanse			
Totalkapital	1000 kr.	888 477	1 039 462
Egenkapital ²⁾	1000 kr.	125 928	118 518
Egenkapitalandel	%	14 %	11 %
Totalrentabilitet ³⁾	%	27,9 %	66,4 %
Egenkapitalavkastning	%	95,0 %	95,3 %
Energi produksjon (Vardars andel)	GWh	693	560

¹⁾ EBITDA er definert som driftsresultat ekskl. verdiendringer på derivater, avskrivninger og nedskrivninger

²⁾ Egenkapital er inkl. minoriteter

³⁾ (årsresultat + andel utvidet resultat)/totalkapital

Segmentet vannkraft består av det heleide datterselskapet Vardar Vannkraft, som eier 2/7 av kraftverkene Usta og Nes i Hallingdal. Øvrige eiere er Hafslund E-CO Vannkraft AS (4/7) og Øvre Hallingdal Kraftproduksjon (1/7). Vardar Vannkraft inngikk en avtale med Buskerud fylkeskommune i 2001 om kjøp av rettigheter til sekundæruttak av konsesjonskraft. Avtalen har en varighet på 40 år fra inngåelsen, og inngår i vannkraftsegmentet.

Inntektene i Vardar Vannkraft kommer fra salg av kraft i spotmarkedet, langsiktige kontrakter med kommuner i Hallingdal, og salg av konsesjonskraftrettigheten. Usta og Nes har en viss magasinkapasitet, og energidisponeringen styres gjennom aktiv porteføljeforvaltning av sameiet. Volumet som omsettes gjennom spotmarkedet kan variere betydelig fra år til år, og avhenger av nedbør, tilsig og magasinifylling.

Produksjonskostnadene knyttet til vannkraft er relativt lave og i noe grad og uavhengige

av produksjonsvolum. Driftskostnadene følges nøye opp og sammenlignes med andre vannkraftprodusenter i Norge. Skattetrykket er på et høyt nivå for vannkraftprodusenter i Norge da de belastes med grunnrenteskatt i tillegg til vanlig overskuddsbeskatning, og høyprisbidraget som ble innført med virkning fra 28.09.2022 var gjeldende til og med 30.09.2023. Skattesatsen knyttet til grunnrenteskatt er i 2023 på 57,7 %, og kommer som et tillegg til 22 % beskatning av overskuddet.

Tilgjengelighet er viktig for å optimalisere inntektene. Det måles på nyttejustert tilgjengelighet, dvs. om kraftverkene er tilgjengelig når det er mest lønnsomt å produsere. God planlegging og gjennomføring av vedlikehold på anleggene, vil gi en høy markedsbasert tilgjengelighet. I 2023 lå tallet for Usta og Nes på 99,6 %.

Viktige hendelser i 2023

Hallingdal ble sterkt berørt av flommen Hans i begynnelsen av august, og for våre kraftverk fikk spesielt Usta kjenne på dette. En dyktig og kompetent beredskapsorganisasjon hadde høyt arbeidstrykk i dagene dette pågikk, og begrenset skadene. Det ble en del arbeid i etterkant for opprydding etter flommen.

NVE gjennomførte en revisjon av Nes kraftverk i oktober. Avvikene som ble funnet var hovedsakelig allerede registrert og planlagt utbedret. Generelt var tilbakemeldingen fra NVE god.

Økonomiske resultat

Segmentets driftsinntekter var på 444,8 millioner kroner, en reduksjon på 37 % fra 2022. Reduksjonen kommer som følge av lavere kraftpriser. Økt produksjon på 133 GWh motvirker kraftprisfallet.

EBITDA ekskl. verdiendringer ble 281,7 millioner kroner, mot 701,9 millioner kroner i 2022. Reduksjonen kommer som følger av lavere kraftpriser. Kostnadsbildet er stort sett uendret fra år til år, med unntak av kostnader til innmating av produksjonen som henger sammen med utviklingen i kraftprisene. I 2023 har Usta og Nes matet produksjonen inn i et underskuddsområde, og kostnadene til innmating er derfor lave.

Driftsresultatet ble på 268,8 millioner kroner, mot 690,0 millioner kroner i 2022. Reduksjonen henger sammen med lavere kraftpriser.

Tilnærmet 50 % av Vardars kraftproduksjon fra Usta og Nes selges til selvkostpris, enten i form av konsesjonskraft, erstatningskraft eller andelskraft. Dette volumet vil hovedsakelig ikke påvirkes av endringer i kraftprisene.

SOLKRAFT

Nøkkeltall		2023
Driftsinntekter	1000 kr.	0
EBITDA ¹⁾	1000 kr.	-550
Driftsresultat	1000 kr.	-567
Netto finans	1000 kr.	3
Skatt	1000 kr.	-116
Årsresultat	1000 kr.	-449
Balanse		
Totalkapital	1000 kr.	114 021
Egenkapital ²⁾	1000 kr.	109 043
Egenkapitalandel	%	96 %
Totalrentabilitet ³⁾	%	-1,0 %
Egenkapitalavkastning	%	-0,8 %

¹⁾ EBITDA er definert som driftsresultat ekskl. verdiendringer på derivater, avskrivninger og nedskrivninger

²⁾ Egenkapital er inkl. minoriteter

³⁾ (årsresultat + andel utvidet resultat)/totalkapital

Vardar har fornybar energiproduksjon fra solkraft som en del av sin strategi, og i 2023 ble segmentet Solkraft etablert. Strategien omfatter både takmonterte solcelleanlegg på næringsbygg og solparker. Selskapet Vardar Sol AS er eierredskapet for solkraftsatsingen, mens datterselskapet Soldekke AS investerer i takmonterte anlegg på næringsbygg.

Viktige hendelser i 2023

Vardar ansatte en solkraftutvikler, og har fått opp en portefølje av både takanlegg og mulige solparker. Det ble blant annet levert søknad om bygging av solpark i tilknytning til vår vindkraftpark Kiaby i Sverige.

Soldekkens første anlegg på tak sto ferdig installert på Hensmoen, i Ringerike kommune i oktober, og Vardar produserte da sin første kWh basert på solenergi.

Økonomiske resultat

Da det første anlegget sto ferdig i slutten av oktober, rett før snøen kom, er det ingen driftsinntekter for året 2023. Segmentet er i en oppstartsfasen.

Montering av solcelleanlegg. (Foto: Solcellespesialisten)

Å ENERGI

Nøkkeltall		2023	2022
Driftsinntekter	Mill. kr.	36 654	35 763
EBITDA ¹⁾	Mill. kr.	13 744	2 553
Driftsresultat	Mill. kr.	12 602	1 793
Netto finans	Mill. kr.	-561	-108
Skatt	Mill. kr.	6 695	1 523
Årsresultat, majoritetens andel	Mill. kr.	5 373	166
Balanse			
Totalkapital	Mill. kr.	61 521	73 524
Egenkapital ²⁾	Mill. kr.	24 255	20 604
Egenkapitalandel	%	39,4 %	28,0 %
Totalrentabilitet ³⁾	%	18,5 %	0,3 %
Egenkapitalavkastning	%	23,8 %	1,2 %

Foto: Å Energi

¹⁾ EBITDA er definert som driftsresultat ekskl. verdiendringer på derivater, avskrivninger og nedskrivninger

²⁾ Egenkapital er inkl. minoriteter

³⁾ (årsresultat + andel utvidet resultat)/totalkapital

Å Energi ble etablert gjennom fusjonen mellom Glitre Energi og Agder Energi i 2022. Selskapet er det ledende kraftkonsernet i Norden med virksomhet i hele verdikjeden. Konsernet har 11,3 TWh kraftproduksjon fra vannkraft, 320 000 kunder i nettselskapet, 320 000 privatkunder i strømselskapene og forvalter 20 TWh årlig til bedriftsmarkedet. Å Energis viktigste samfunnsoppdrag er å øke produksjonen av fornybar energi, sørge for at strømmen leveres effektivt gjennom nettet og utvikle nye og bedre energitjenester i Norge og Norden. Selskapet skal bidra til utvikling av ny industri og arbeidsplasser i Buskerud, på Hadeland og Agder, og skal ha en viktig rolle i kraftforsyningen.

Nærmere informasjon om Å Energi finnes på deres nettsider www.aenergi.no.

Eierskapet i Å Energi følges aktivt opp i eiermøter gjennom året, jevnlig dialog og rapporteringer. Vardar er representert i arbeidsutvalget for kommunalt eierskap i Å Energi.

Viktige hendelser i 2023

Selskapet har landet en ny, ambisiøs strategi, og er i gang med et eget kraftløft. Dette innebærer å investere både i mer fornybar energi og nett, og derigjennom legge til rette for elektrifisering, utvikling av ny industri og arbeidsplasser.

Energibyget. (Foto: Å Energi)

I forbindelse med fusjonen mellom Agder Energi og Glitre Energi ble de fem kommunale minoritetsaksjonærene i Glitre Energi Strøm Holding AS og Glitre Energi Nett Holding AS gitt tilbud om å løfte eierskapet, slik at de i stedet blir eiere i det fusjonerte morselskapet Å Energi AS. Dette ble gjennomført i september.

Scope Ratings har i juni oppgradert Å Energis rating til A-/positive utsikter fra BBB+/positive utsikter. Scope begrunner oppgraderingen med forbedret lønnsomhet og stabilitet, samt utsikter til vedvarende høye kraftpriser.

Økonomiske resultat

Vardar innarbeider sin andel av Å Energis resultat under resultat fra tilknyttede og felleskontrollert virksomhet. I 2023 er dette resultatet 694,0 millioner kroner (4 223,5 millioner kroner). Nedgangen henger sammen med fusjonseffekter i regnskapet for 2022. For ytterligere informasjon om regnskapet til Å Energi vises til Å Energis årsrapport.

Foto: Å Energi

VEKST OG UTVIKLING

Nøkkeltall		2023	2022
Driftsinntekter	1000 kr.	42 838	26 430
Driftsresultat	1000 kr.	42 838	26 430
Netto finans	1000 kr.	36 145	-
Årsresultat	1000 kr.	78 732	26 430
Andel utvidet resultat		108 385	243 803
Balanse			
Totalkapital	1000 kr.	921 921	803 892
Totalrentabilitet ¹⁾	%	20,3 %	33,6 %

¹⁾ (årsresultat + andel utvidet resultat)/totalkapital

I segmentet Vekst og utvikling bygger Vardar virksomhet der det forventes sterk markedsvekst og verdiutvikling. Disse engasjementene er organisert gjennom ulike selskaper, og kommer inn i konsernregnskapet enten som resultat fra tilknyttede selskap, finansinntekter (utbytte), eller verdiendringer over utvidet resultat.

Zephyr er et fullintegrert vindkraftselskap, som dekker hele verdikjeden; fra den første dialogen med grunneiere og lokalsamfunn, til prosjektutvikling, finansiering, bygging og kommersiell drift av vindkraftverk. Selskapet tror på fornybare energiløsninger som spiller godt sammen – derfor har også solkraft blitt et satsingsområde. Selskapet er lokalisert i Norge, Sverige og Island, med hovedkontor i Sarpsborg i Østfold. Vardar var en av initiativtakerne til etableringen av selskapet i 2006.

Solcellespesialisten har levert solcelleanlegg til boliger og næringsbygg i over 6 år, og er i dag Norges største leverandør på området. Selskapet har spesialisert seg på ingeniør- og konstruksjonsarbeid for anlegg, og er en totalleverandør som også tilbyr drift- og vedlikeholdsavtaler.

Sunly investerer i Polen og de baltiske landene innen fornybar energi. Selskapet har en operativ portefølje av solparker i Polen, i tillegg til prosjekter

under bygging. Det utvikles prosjekter innen både sol og vindkraft i alle de geografiske områdene. Investeringen i Sunly er Vardars andre engasjement knyttet til solkraft.

Viktige hendelser i 2023

Zephyr utvikler sin portefølje etter planen, der Sverige er det landet som ser ut til å ha de beste rammebetingelsene. Det jobbes aktivt med besluttende myndigheter i Norge og å øke sannsynligheten for utbygging av mer fornybare energi. I 2023 har Zephyr mottatt milepælsbetaling knyttet til salget av de to vindkraftprosjektene Vidar og Poseidon utenfor Sveriges vestkyst til Vattenfall. Prosjektene forventes å ha en installert effekt på ca. 2,8 GW, og produsere 10,5 TWh fossilfri og fornybar elektrisitet.

Vardar solgte seg i 2023 delvis ned i Solcellespesialisten, da FSN Capital kom inn på eiersiden. Nedsalget fra 33 % til 15,65 % har gitt en realisert gevinst. Etterspørselen etter solcelleprodukter har falt noe som følge av fall i kraftpriser, men det antas allikevel at Solcellespesialisten vil utvikles som forventet.

Den europeiske investeringsbanken EBRD kom i løpet av året inn på eiersiden i Sunly. Selskapets portefølje har vokst raskere enn forventet gjennom 2023. I september ble en 60 MW solpark i Polen åpnet, den største enkeltparken i porteføljen.

Til sammen har de 164 MW solenergi i drift, 167 MW under bygging, og 1 500 MW i pipeline for bygging i 2024.

Vardar investerte i 2023 i Sunease, et selskap som tilrettelegger for solenergi på næringsbygg. Dette er en investering i tråd med Vardars strategi innen solenergi.

Økonomiske resultat

Segmentets driftsinntekter kommer fra resultat fra tilknyttede selskap, og var på 42,8 millioner kroner, en økning fra 2022 som knyttes til økt resultat fra Zephyr og realisert gevinst ved nedsalg i Solcellespesialisten.

Resultatandelen over utvidet resultat henger sammen med en positiv verdiutvikling på Solcellespesialisten og Sunly AS.

Montering av solcelleanlegg. (Foto: Solcellespesialisten)

INNOVASJON

Nøkkeltall		2023	2022
Balanse			
Totalkapital	1000 kr.	109 993	54 453

Vardar er engasjert i ulike selskaper knyttet til innovasjon innen miljø og fornybar energi og annen virksomhet. Vardar startet rundt 2005 med innovasjonsarbeid knyttet til fornybar energi, der vårt bidrag skjer gjennom eierskap og deltakelse i innovasjonsselskaper og oppstartsbedrifter. Sunly Innovation er et selskap med en portefølje av investeringer i prosjekter og selskaper i tidlig fase, blant annet eierandeler i selskapet Energiasalv i Estland, som utvikler et 500 MW pumpekraftverk med støtte fra EU.

Kongsberg Innovasjon er en industribasert rådgiver, investor og et innovasjonsselskap som opererer over hele Norge, og bidrar til økt innovasjon og vekst.

Hyperthermics AS er et selskap som utvikler og bygger anlegg for å bryte ned og omdanne ulike typer biomasse i prosesser ved en driftstemperatur på 80°C, basert på mikroorganismer og bakterier

fra ekstreme miljøer under havbunnen. Resultatet er produkter med en grønn profil, for eksempel proteinpulver, biogass og jordforbedrende midler. Vardar gikk inn på eiersiden i selskapet i 2016.

Vardar har eierandeler i Campus Tofte, som skal utvikle grønne energiarbeidsplasser på Hurumlandet.

I 2023 investerte Vardar i tre nye engasjement; Nordic Batteries, som leverer kundetilpassede løsninger knyttet til batteri og energilagring, Carbon Centric som bekjemper klimaendringer gjennom karbonfangst som en tjeneste i forbrenningsanlegg, og VGM som skal produsere biokull og etablerer sin første fabrikk på Follum.

Annen virksomhet

Annen virksomhet omfatter hovedsakelig konsernfunksjoner, herunder finansiering. Vardar finansierer sine investeringer på morselskapsnivå.

STYRETS BERETNING:
**BÆREKRAFT,
VARDAR OG
OMVERDEN**

BÆREKRAFTSRAPPORTERING

Vardars bærekraftsmål er å bidra til bærekraftig reduksjon av klimagassutslipp. Bærekraft er fullt integrert i og en viktig del av Vardars strategi, og preger våre vurderinger av fremtidige investeringer og forretningsutvikling.

Bærekraftsstrategien, som ble vedtatt av Vardars styre i 2021, ble innarbeidet som en del av forretningsstrategien på en grundig og helhetlig måte i 2022. Det er styret som har det overordnede ansvaret for Vardars strategi og herunder bærekraftsarbeid, og å sikre at selskapet etterlever sin bærekraftsstrategi.

Bærekraftig fornybar energiproduksjon og verdiskaping er alltid høyt prioritert i Vardar, det er kjernen i vår virksomhet. I 2023 ble deler av Vardars virksomhet berørt av ekstremvær. Derfor har klimarisiko og selskapets fysiske tilpasning til klimaendringer vært et tema som har hatt stor oppmerksomhet deler av året.

BÆREKRAFTSARBEID I STYRET OG LEDERGRUPPA

Vardars styre består av fem uavhengige styremedlemmer. Styret har ikke ansattrepresentanter. Styret har omfattende kunnskap om selskapsstyring i offentlig og privat sektor, erfaring fra fagbevegelsen, utdanningsbakgrunn innen økonomi, ingeniørfag og jus, og kunnskap om energibransjen. Kjønnfordelingen i styret er 40 prosent kvinner og 60 prosent menn. Les mer om styrets sammensetning under presentasjon av styrets medlemmer.

Den utvidede ledergruppen i Vardar består av administrerende direktør, direktør for økonomi og finans, direktør for vindkraft og daglig leder i Vardar Varme. Mer informasjon om ledergruppen finnes under presentasjon av administrasjonen. Det er Vardars administrerende direktør og den utvidede ledergruppen som har ansvar for den

operative driften av virksomheten, inkludert arbeid med bærekraft. Det forekommer ingen variable elementer i Vardars godtgjørelse til ledende ansatte, heller ikke knyttet til bærekraftstemaer. Vardar følger NUES anbefalinger om god eierstyring og selskapsledelse, og hvordan Vardar etterlever dette er redegjort for i detalj under omtale av foretaksstyring. Bærekraftsarbeidet og selskapets formål er tett knyttet sammen: å investere i virksomheter innen kraftproduksjon basert på fornybare energikilder, investere i selskaper for å bidra til utvikling og kompetanseoppbygging innen alternativ energi og produksjon av elektrisk energi.

Styret og ledergruppa i Vardar har løpende dialog om Vardars vesentlige bærekraftstemaer. Det hentes inn informasjon på individuell basis knyttet til spesifikke prosjekter og selskaper. Relevant bærekraftsinformasjon rapporteres til selskapets styre hvert styremøte. Den årlige bærekraftsrapporteringen utføres av administrasjonen i samarbeid med eksterne ressurser, og denne godkjennes og signeres av styret før publisering.

EKSPERTISE

Vardar er et spesialisert miljø med bred kompetanse innen sitt kjerneområde, og innhenter eksternt bistand og ekspertise på områder og i saker der det er behov. Selskapet har økt bemanningen siste år for å levere på selskapets strategi. Ansatte i Vardar deltar på seminarer, kurs og andre kompetansebyggende arenaer der det er formålstjenlig.

BÆREKRAFTSSTRATEGI OG PRINSIPPER

Vår oppgave er å produsere ren energi og investere i virksomheter som bidrar til lavere klimagassutslipp.

Vardar skal utøve bærekraftarbeidet gjennom selskapene vi kontrollerer og har eierskap i. Bærekraft preger våre vurderinger av fremtidige investeringer og forretningsutvikling.

VARDARS PRINSIPPER FOR BÆREKRAFTIG VIRKSOMHET

- Vardar ønsker å produsere mest mulig ren energi og andre produkter som bidrar til klimagassreduksjoner
- Vardar tar hensyn til menneskene, naturen og klimaet
- Vardar oppfyller krav og forventninger fra myndigheter, eiere og långivere
- Vardar skal møte interessenter i en åpen og ærlig dialog
- Vardar driver virksomheten til det beste for de som kommer etter oss

TJENESTER OG MARKEDER

Vardar er et energi- og investeringsselskap. Selskapet eier både vannkraftverk, vindkraftverk, solkraft- og fjernvarmeanlegg direkte, og har eierskap i ulike selskaper knyttet til fornybar energi. Vardar har i 2023 etablert egen virksomhet innen produksjon av solkraft, som skal investere i prosjekter på store næringsbyggta og bakkemonterte anlegg. Det har ikke vært vesentlige endringer i markeder eller kundegrupper i løpet av året.

Vi har 25 ansatte, der 8 jobber i Drammen, 16 i Hønefoss og 1 i Sverige. I 2023 hadde Vardar en samlet inntekt på 1 308 millioner kroner.

VARDARS KLIMAMÅL ER TETT KNYTTET TIL SELSKAPETS FORMÅL OG AKTIVITETER:

- Vardars egen virksomhet skal være klimanøytral (scope 1) innen 2024
- Vardars innkjøp av energi skal være klimanøytrale (scope 2).
- Vardar skal på sikt nå netto null utslipp (scope 1, 2 og 3). Vi skal kartlegge og i størst mulig grad kompensere for utslipp som oppstår gjennom de innkjøp vi gjør.
  - Vardars leveranser skal være utslippsfrie (scope 3).
  - Vardars utslipp fra innkjøp og oppstrøms verdikjede skal være lavest mulig, utslipp skal kompenseres gjennom kvotekjøp (scope 3).
  - Vardar skal arbeide for å redusere klimagassutslipp i selskapene vi er deleier i (Scope 3), med mål om netto null utslipp.

Mer informasjon om målene finnes i vår årsrapport for 2021 [her](#).

INTERESSENTDIALOG

Vardars viktigste interessenter er selskapets ansatte, eiere og långivere. Deretter de regulatoriske myndigheter som gir selskapet konsesjoner og setter rammebetingelsene selskapet må operere innenfor. Dette gjelder i Norge og EU. Deretter følger vertskommunene vi har aktivitet i, og lokalbefolkning som blir direkte berørt av vår aktivitet. I tillegg er det en lang rekke organisasjoner (NGOer) som har synspunkter om den type virksomhet Vardar driver, særlig vindkraft og vannkraft. Våre eiere, de regulatoriske myndighetene, og vertskommunene vi er aktive i, er alle politisk styrt. Det innebærer at de politiske

partiene på nasjonalt og kommunalt nivå også er viktige interessenter for Vardar. Dette gjelder også i EU. I 2023 har Vardar hatt eiermøter, deltatt i møter i administrativt eierutvalg, hatt løpende dialog med kunder, ansatte, leverandører, myndigheter, samt dialog med bransjeforeninger. Dette innebærer for eksempel dialog med Vardars aksjonærer, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Energidepartementet og eierkommunene.

Temaene som er tatt opp i 2023 innebærer blant annet konsesjonssystemer og skatt for fornybarnæringen. Dette har vært et sentralt tema i bransjefora. Vardar har levert en høringsuttalelse om skatt på vindkraft, det har vært dialog om eierstrategi for Vardars eiere og utbytteforventninger.

Interessentanalysen som presenteres i dialogtabellen under er en vesentlig input til vesentlighetsanalysen som Vardar har lagt til grunn for sitt bærekraftsarbeid.

DIALOGTABELL

Interessentgruppe	Tematikk	Arena for dialog
Ansatte	<ul style="list-style-type: none"> ■ Selskapets økonomiske stilling ■ Arbeidsmiljø og HMS ■ Selskapets omdømme 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Interne møter
Eiere	<ul style="list-style-type: none"> ■ Selskapets langsiktige verdiskaping ■ Årlige utbytter ■ Selskapets omdømme 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Eiermøter, årsrapporter ■ Generalforsamlingen ■ Hjemmesiden ■ Politiske møter
Långivere	<ul style="list-style-type: none"> ■ Selskapets økonomiske stilling ■ Selskapets omdømme ■ Selskapets resultater innen bærekraft 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Årsrapporter, periodiske regnskaper, møter
Regulatoriske myndigheter: Olje- og energidepartementet & NVE Klima- og miljødepartementet & MDIR Finansdepartementet & Skatteetaten	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sikker og stabil energiforsyning ■ Bærekraftig drift og reduserte klimagassutslipp ■ Vilkår for videre vekst av grønn energi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fornybar Norge ■ Direkte dialog mellom utøvende selskap og myndigheter
Vertskommuner	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lokal verdiskaping ■ Påvirkning på natur og befolkning ■ Opinion lokalt 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dialog føres i stor grad av utøvende selskap (vann- og vindkraftverk) ■ Årsrapport og hjemmeside
Lokalbefolkning	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fysisk og visuell påvirkning på lokalmiljø og egen eiendom ■ Jobbmuligheter 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Hjemmesider ■ Lokale medier
EU-systemet	<ul style="list-style-type: none"> ■ Reduksjon av klimagassutslipp i tråd med EU Green Deal og EUs taksonomi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ NHO og Fornybar Norge
NGOer – klima og naturvern	<ul style="list-style-type: none"> ■ Reduksjon av klimagassutslipp ■ Produksjon av fornybar energi ■ Redusere naturinngrep. ■ Redusere konsekvenser for naturmangfold og arter. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Årsrapport og hjemmeside

ORGANISASJONER VARDAR DELTAR I

Mye av den politiske dialogen på nasjonalt plan, samt dialog med EU-systemet og NGOer ivaretas av organisasjoner der Vardar er medlem. Vardars oppgave er å påvirke og bistå organisasjonene i deres arbeid.

FORNYBAR NORGE

Fornybar Norge er en landsomfattende interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for hele fornybarnæringen, og oppsto som et resultat av fusjonen mellom Energi Norge og Norwea i januar 2023.

Organisasjonen representerer interessenter i hele verdikjeden, inkludert fornybar energiproduksjon på land og til havs, nettselskaper, entreprenører, strømsalg, leverandører og rådgivere.

Vardar deltar i utvalg for produksjon, energi- og klimapolitikk (PEK). Utvalget skal gi råd til Fornybar Norge om strategiske veivalg og prioriteringer knyttet til de viktigste næringspolitiske sakene for Fornybar Norge og medlemsbedriftene innenfor områdene fornybar energi, klima og miljø.

NHO-NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON

Medlemskap i Fornybar Norge gir også direkte medlemskap i NHO. NHO er Norges ledende interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, og blant annet har egen representasjon i Brussel for å overvåke arbeidet i EU.

KLIMAPARTNERE

Klimapartnere er et partnerskap for grønn næringsutvikling. Visjonen er at Norge skal lykkes med omstilling for å nå 1,5 graders-målet. Norges klimamål er ikke nok, og flere av våre fylker, byer og kommuner er langt mer ambisiøse. Alle Klimapartnere utfordres om å bli fossilfrie og kutte sine direkte utslipp innen 2030. Vardar er klimapartner og offentliggjør sitt klimaregnskap og sine ambisjoner for å bidra til å nå 1,5 graders-målet.

VESENTLIGE TEMA

Vardar gjennomførte en vesentlighetsanalyse i 2021 for å kartlegge hvilke bærekraftstemaer som er mest vesentlig for selskapets påvirkning på samfunnet, og samfunnets påvirkning på Vardar som selskap. En sentral del av dette var hvilke temaer som er vesentlig for selskapets

interessenter. Dette er områdene selskapet vier størst oppmerksomhet og som vi jobber med for å utvikle gode rutiner for rapportering til styret, eiere og andre interessenter. Vesentlighetsanalysen ligger til grunn for de temaene som rapporteres for i 2023. Denne fant syv temaer som blir ansett som de viktigste for Vardar:

VESENTLIGE TEMA

Vesentlig tema	Område	Hvorfor	Omtale
Produksjon av fornybar energi	Klimaendring	Svært viktig for Vardar og viktig for nesten alle selskapets interessenter	Segment resultater Bioenergi, Vindkraft, Vannkraft, Solkraft, Å Energi og nøkkeltall, samt omtale i bærekrafts-rapportering
Reduksjon av klimagassutslipp	Klimaendring	Viktig del av Vardars samfunnsoppdrag, viktig for alle selskapets interessenter	Se klimagassregnskap og klimarisikoanalyse
Innovasjon	Klimaendring og miljø	Viktig for Vardar og viktig for mange av selskapets interessenter	Se omtale av segmentet Vekst og utvikling, og Innovasjon
Verdiskaping lokalt og nasjonalt	Mennesker	Viktigst for Vardar og Vardars eiere, viktig for mange av Vardars interessenter.	Se regnskap og samfunnsregnskap
Personalforhold, HMS og menneskerettigheter	Mennesker	Viktig for Vardar, Vardars ansatte og eiere. Viktig for alle som jobber for Vardar direkte eller indirekte	Se omtale av egne ansatte og arbeidere i leverandørkjeden og beretning om aktsomhetsvurderinger
Redusere naturinngrep	Miljø	Viktig for Vardar. Svært viktig for mange av Vardars interessenter	Se omtale av områdene Bioenergi, Vindkraft, Vannkraft i bærekraftskapittel
Ivareta biologisk mangfold	Miljø	Viktig for Vardar. Svært viktig for mange av Vardars interessenter.	Se omtale av områdene Vindkraft, Vannkraft i bærekraftskapittel

Om vesentlighetsanalysen

Vardar har utført vesentlighetsanalysen ved hjelp av eksterne konsulenter. Under prosessen ble det utarbeidet et grunnlag for hvilke bærekraftstemaer som var mest vesentlige for Vardar. Analysen ble basert på resultatene fra interessentanalysen, åpenhetsloven og lovverk knyttet til bærekraft, inkludert EUs taksonomiregelverk og dens bærekraftsområder og krav om «Do no significant harm». I tillegg til selskapets viktigste aktiviteter og forretningsområder innen vindkraft, vannkraft og fjernvarme, samt Vardars eierrolle og selskapene i porteføljen.

Bakgrunnsarbeidet ble brukt i en workshop med ledergruppen i Vardar og et utvalg ansatte. Styret behandlet resultatene fra forarbeidet og workshopen i etterkant. Vesentlighetsanalysen inkluderer både negative og positive påvirkninger på Vardar og omverden.

For rapportering i henhold til de nye EU-kravene, ble det gjort en øvelse for å vurdere de vesentlige rapporteringstemaene for Vardar. Det ble vurdert at de rapporteringskravene som var relevante for Vardars vesentlige temaer er ESRS E1 – klimaendringer, ESRS E4 – Biologisk mangfold og økosystemer, ESRS S1 – Egne ansatte og ESRS 2 – arbeidere i verdikjeden. Produksjon av fornybar energi og innovasjon, samt at verdiskapning inkluderes som selskapsspesifikk rapportering, fordi disse anses som vesentlige, men dekkes ikke tilstrekkelig av ESRS sine rapporteringskrav. På bakgrunn av bærekraftsdirektivet CSRD og rapporteringskravene ESRS, vil Vardar gjennomføre en dobbelt vesentlighetsanalyse i 2024. Denne vil ha et større fokus på detaljene som forespørres i rapporteringskravene, blant annet hver enkelt prioritering av alvorlighetsgrad og sannsynlighet per negativ påvirkning, samt skala, omfang og sannsynlighet per positiv påvirkning, kvalitative og kvantitative terskelverdier samt et større fokus på den finansielle effekten på selskapet.

OMFANG AV BÆREKRAFTSRAPPORTERING I FORHOLD TIL FINANSIELL RAPPORTERING

Vardars bærekraftsrapportering dekker i utgangspunktet aktiviteten under området fornybar energiproduksjon, og segmentene **bioenergi, vindkraft, vannkraft og solkraft**.

I omtale av verdiskaping er resultatene fra Vardars samlede virksomhet omtalt, både fornybar energi og industrielt eierskap. Det samme gjelder omtale av fornybar energiproduksjon.

I omtale av personalforhold, helse, miljø og sikkerhet dekkes ansatte i Vardars egen heleide virksomhet. I omtale av arbeidere i verdikjeden, rapporterer Vardar for sin egen leverandørkjede, og i tillegg er Vardars virksomhet knyttet til industrielt eierskap delvis omfattet som en del av Vardars rapportering etter åpenhetsloven. Klimagassregnskapet omfatter virksomhetene i segmentene bioenergi, vindkraft, vannkraft og solkraft samt Vardars administrasjonsselskap. Her rapporterer Vardar scope 3, som også omfatter leverandørkjeden.

Omfanget av finansiell rapportering og bærekraftsrapportering skiller seg fra hverandre. Ingen tilknyttede selskaper, se note 21, inkluderes i Vardars bærekraftsrapportering. Egenkapitalmetoden anvendes ved regnskapsføring av eierskap i tilknyttede selskap.

Å Energi defineres som tilknyttet selskap i Vardar AS, og egenkapitalmetoden anvendes ved regnskapsføring av eierskapet. Å Energi inngår ikke i Vardars bærekraftsrapportering, se Å Energis kvartals- og årsrapporter for utfyllende informasjon om deres bærekraftsresultater.

KLIMA, MILJØ OG FORNYBAR ENERGIPRODUKSJON

Fornybar energiproduksjon er et viktig bidrag for å redusere klimagassutslipp da det vil erstatte fossil energi. Uten økt utbygging av fornybar energi vil vi ikke kunne oppnå våre klimaforpliktelser. Omfattede klimaendringer og stor skade på miljø og natur vil også kunne være en konsekvens om vi ikke bygger ut mer fornybar energi. Samtidig medfører ofte utbygging og produksjon av fornybar energi naturinngrep, og produksjon av utstyr og materialer medfører klimagassutslipp og annen negativ påvirkning på miljø og natur. Vi er derfor nødt til å bygge ut skånsomt i områder som tåler det. I tillegg må vi jobbe med innovasjon og utvikling for å gjøre produksjonen av fornybar energi mer effektiv, for å minimere utslipp, areal- og ressursbruk.

Å forstå og å minimere konsekvensene vår virksomhet har på naturen er svært viktig for Vardar. Det er positivt at natur og naturrisiko er blitt løftet som en problemstilling, senest

gjennom NOUen «I samspill med naturen» fra Naturrisikoutvalget.

BAKGRUNNEN FOR DE EUROPEISKE RAPPORTERINGSKRAVENE PÅ KLIMA OG MILJØ

Overordnet for de nye kravene til europeisk bærekraftsrapportering ligger The EU Green Deal (EUs Grønne giv) fra 2019, der målet er vekst og velferd innenfor rettferdige og bærekraftige rammer. EUs mål bygger blant annet på FNs bærekraftsmål for 2030, vedtatt i 2015. Rapporteringen skal sikre at investorer og andre interessenter skal finne pålitelig informasjon om hvordan selskapene påvirker omverdenen og hvordan selskaper påvirkes av omverden. Som bakgrunn for klima- og miljørapporteringskravene i det nye rapporteringsdirektivet CSRD, med rapporteringsstandarden European

Sustainability Reporting Standards (ESRS), ligger en rekke europeiske og internasjonale lover, handlingsplaner og avtaler¹, som også Norge er tilsluttet. I tillegg følger norske krav, blant annet knyttet til konsesjonene for å drive vind-, vann-, og solkraftanlegg. Blant disse er:

ESRS E1, klimaendringer: Paris-avtalen og EUs klimalovgivning, Norges klimaavtale med EU og Norges klimalov

ESRS E2, forurensing: EU Action Plan «Towards a Zero Pollution for Air, Water and Soil» og den norske forurensningsloven og lokale utslippstillatelser

ESRS E3, Vann og marine ressurser: European Green Deal's ambisjoner for ren luft og rent vann, et sunt jordsmonn og biologisk mangfold, og en bærekraftig blå økonomi og fiskerisektor.

ESRS E4, Biologisk mangfold og økosystemer: Kunming-Montréal -avtalen (desember 2023), EUs strategi for biologisk mangfold til 2030 og norsk lovgivning

ESRS E5, Ressursbruk og sirkulær økonomi: EU Circular Economy Action Plan, her er det en rekke direktiver som regulerer eksempelvis emballasje, batterier og avfallshåndtering.

Taksonomi: Har fått sin egen regulering (The Taxonomy Regulation) fra 2020 og er en del av Europas grønne giv (The European Green Deal) for å utvikle en bærekraftig økonomi ved å kanalisere investeringer til bærekraftige prosjekter gjennom blant annet lavere renter.

Vardar tar utgangspunkt i rapporteringskravene i ESRS E1 og ESRS E4 i dette kapitlet, ettersom disse er knyttet tett til Vardars vesentlige temaer. Samtidig følger vi ESRS' anbefaling om å rapportere med hensyn til de tilknyttede temaene: forurensing, vann og marine ressurser og ressursbruk og sirkulær økonomi. Vardar er ikke omfattet av rapporteringskravene ennå, men har valgt å begynne arbeidet med implementeringen av ESRS allerede i årsrapporten for 2023. Vardar vil i 2024 arbeide videre med implementering av ESRS rapportering.

RUTINER FOR Å IMØTEKOMME MILJØ- OG SAMFUNNSMESSIGE KRAV VED ENERGIPRODUKSJON

Det stilles strenge krav til selskaper som driver energiproduksjon. Vardars policy er å følge og oppfylle de konsesjonskrav som stilles av myndigheter for å kunne drive energiproduksjon i Norge og i andre land der selskapet er til stede. Konsesjon gis der den samlede netto samfunnsnyttens er positiv, hvor det er tatt hensyn til andre miljø- og samfunnsinteresser².

Det viktigste arbeidet med å vurdere risiko for negativ påvirkning knyttet til energiproduksjon skal gjøres før konsesjonssøknaden sendes. Dette er felles for alle anlegg uansett om det gjelder vannkraft-, vindkraft-, solkraft- eller fjernvarmeproduksjon. For dette arbeidet er det nedfelt omfattende rutiner av norske og andre nasjoners myndigheter. Det er egne bestemmelser og krav for de ulike typer energiproduksjon og nettutbygginger, der hensyn til alt liv i naturen og andre forhold skal kartlegges og hensyntas i utformingen av anlegget når konsesjonene gis³. Offentlige myndigheter veier hensyn mot hverandre og tar de endelige beslutningene etter omfattende høringsprosesser.

¹ Det finnes en detaljert gjennomgang av dette i CSRD delegated act annex 1, i tillegg gir innledningen til CSR-direktivet er fylldig gjennomgang av EU-reguleringer og internasjonale avtaler som begrunner rapporteringen.

² NVE: Konsesjon. www.nve.no/konsesjon/

³ Konsesjon - NVE

Etter at konsesjonen er gitt, anlegget er bygget og i drift, vil det bli gjort oppfølgende undersøkelser for å sikre at natur og liv ikke påvirkes utover det som er beskrevet i konsesjonen. Ved avvik blir dette rettet opp og avbøtende tiltak treffes. Et eksempel på dette for vannkraft er årlige undersøkelser av dyrelivet i bunnen av elvene i de aktuelle vassdragene. Det undersøkes om dyrelivet fungerer som normalt for å sikre at det er mat til ørreten som vandrer der. Der ørreten ikke kan vandre på grunn av anleggene, vil det bli utplassert ny fisk i henhold til krav fra myndighetene.

Se omtale om interessentdialog for mer informasjon om interessentgrupper, tematikk og arena for dialog om klima og miljø.

STYRINGS-DOKUMENTER KLIMA OG MILJØ

På grunn av de krav som myndigheter stiller til Vardar i form av konsesjons- og utslippstillatelser, har selskapet hittil ikke utarbeidet egne styringsdokumenter på konsernnivå for å dekke for eksempel klimautslipp eller biologisk mangfold som separate tema. Samtidig har de ulike forretningsområdene, bioenergi, vannkraft og vindkraft, egne styringsdokumenter relatert til sin drift. Styringsdokumenter for solkraft er under utvikling. Disse dekker for eksempel utslippsgrenser ved bioenergiproduksjon og miljøtilstand i regulerte vassdrag. Les mer om dette i omtale av biologisk mangfold. Vardar vil utvikle og vedta egne overordnede styringsdokumenter for Vardars vesentlige temaer.

KLIMAENDRINGER

KLIMARISIKO

Finansiell klimarisiko

Klimarisiko handler både om hvordan de fysiske konsekvensene av klimaendringer vil påvirke natur og samfunn, og hva overgangen til et lavutslippssamfunn vil innebære. For Vardar oppstår det både risikoer og muligheter av et fysisk endret klima og regulatoriske endringer, eller tilpasninger hos Vardars kunder, leverandører og andre stakeholdere.

Det er bred konsensus om at vi vil se store endringer i omgivelsene våre i dette århundre, som følge av menneskeskapte klimaendringer. Hvor store de fysiske endringene blir, avhenger av hvor godt vi lykkes med å redusere klimagassutslippene globalt.

Store deler av Vardars virksomhet og portefølje av industrielle investeringer er bygget på kommersialisering av naturressurser. Endringer i klimaet kan påvirke naturforutsetningene Vardar lever av, og dermed Vardars virksomhet. Klimaendringene kan også påvirke behovene hos Vardars kunder og markedet til Vardars leverandører.

Tabellen «Finansiell klimarisiko for Vardar – Klimaendringenes påvirkning på Vardar» viser risikoene selskapet står ovenfor. Tabellen oppsummerer vår foreløpige analyse av fysisk risiko og overgangsrisiko som følge av klimarisiko. Den forklarer hvordan det påvirker oss og hvilke konsekvenser det får for de viktigste aktivitetene i porteføljen: vannkraft, vindkraft, fjernvarme og bioenergi, solkraft, og kraftnett. Vurderingene av fysisk risiko som er gjort i denne klimarisikoomtalen er primært basert på scenarier utviklet av Norsk klimaservicesenter, og analyser fra NVE av hvordan norske vassdrag påvirkes av økt nedbørsmengde. Regulatorisk risiko og øvrig risiko, som i sum utgjør overgangsrisiko er basert på analyser og vurderinger av markedet, samt regulatoriske og politiske prosesser i Norge og EU.

Det som har størst påvirkning for Vardar på kort og mellomlang sikt er regulatoriske forhold. Endringer i energibransjens rammebetingelser som følge av klimapolitikk har allerede fått store utslag for vår aktivitet. Det gjelder både direkte støtte til utbygging av ny fornybar energi i Norge og Europa de siste 15 årene, og indirekte gjennom innstramningen i EUs kvotehandling som har gitt økte kraftpriser. Vi forventer fortsatt sterk politisk støtte knyttet til utvikling av ny fornybar energiproduksjon, men det er stor usikkerhet til utforming av fremtidige rammevilkår både nasjonalt og lokalt. I sum forventer Vardar allikevel

at den politiske utviklingen vil fortsette å bidra positivt til vår virksomhet.

Av fysisk risiko er det økt nedbør og ekstremvær, samt økte temperaturer som trolig vil påvirke Vardar i størst grad. Med utgangspunkt i dagens struktur er hydrologiske forhold i Norge den absolutt viktigste faktoren for Vardars verdiutvikling. Økt nedbørsmengde gir økt tilsig som fører til økt produksjon, alt annet likt øker dette verdien av Vardar. Samtidig kan økt produksjon også medføre lavere priser, som igjen reduserer effekten av økt produksjon. Ekstremvær som medfører store nedbørsmengder, kan også medføre skader på anlegg, og vil øke behovet for investeringer i flomvern og andre relaterte sikringstiltak. Som vi så med ekstremværet Hans på sensommeren i 2023 kan nedbør føre til store skader og vesentlige kostnader. Det er en høyest reell risiko, som vil medføre økte kostnader for bransjen, og trolig for Vardar som selskap fremover. Vardar vurderer det allikevel slik at økt nedbør i sum vil være positivt for verdien av selskapet.

Økt temperatur er en annen fysisk risiko som påvirker Vardar. Vardar Varme vil bli direkte påvirket i form av endret forbruksmønster, men det kan også påvirke kraftmarkedet og etterspørselen etter elektrisitet generelt. For Vardar Varme betyr økte temperaturer om sommeren et større marked for kjøling, men økte temperaturer om vinteren reduserer markedet for fjernvarmeleveranser. Det er vanskelig å anslå nettoeffekten av dette nå.

Tallfesting av klimarisiko

Vardar har bare delvis tallfestet verdier knyttet til klimarisiko. Fysiske klimaendringer vil trolig gradvis endre omgivelsene og været som danner grunnlaget for mye av vår virksomhet. De fysiske endringene vil øke vårt kapitalbehov som følge av økt behov for fysisk sikring, men de vil også trolig øke vår produksjon. Temperaturene vil mest sannsynlig øke, men det er vanskelig å fastslå hvor stor påvirkning det vil ha på markedet totalt sett. Andre faktorer kan bli viktigere, som økt elektrifisering og utbygging av mer fornybar energi som ikke er regulerbar. Overgangsrisiko skaper økt usikkerhet knyttet til rammevilkår, som kan påvirke

Vardars evne til å gjennomføre investeringer. Vardar mener de overordnede klimaambisjonene i EU og Norge, samt den konkrete politikken som legges for å nå ambisjonene, utgjør en større oppside enn nedsiderisikoen knyttet til endrede rammevilkår.

Overordnet er Vardars virksomhet og selskapets strategi fremover, fundert på det faktum at samfunnet skal kutte klimagassutslipp og elektrifiseres. Vår virksomhet vokser som følge av det grønne skiftet. Klimarisiko for Vardar er vektet mot oppside, ikke nedside.

Vardars følger utviklingen på område klimarisiko tett, særlig hvordan store europeiske og nordiske selskaper utvikler sin rapportering. Vardar vil på sikt utvikle sine egne analyser, for å tallfeste klimarisiko i større grad. På nåværende tidspunkt baserer vi oss på analyser av vår eksponering, og forståelse av hvordan vi blir påvirket, satt opp mot verdiene i vår balanse. Vannkraft er det høyest prioriterte området når vi legger dette til grunn.

Viktige hendelser i 2023 **- Ekstremværet Hans**

I august 2023 ble Østlandet rammet av ekstremværet Hans, med ekstreme nedbørsmengder. Vardar ble påvirket gjennom egne vannkraftverk og fjernvarmevirksomhet, i tillegg til gjennom vår eierandel i Å Energi. Ingen av våre fysiske aktiva ble skadet under flommen. Allikevel var vi relativt nære å bli utsatt for skader.

I **Usta kraftverk** ble en vanninntrenging oppdaget og avverget natt til tirsdag 8. august. Hafslund Eco drifter dette kraftverket, og deres mannskap bygde en dam i løpet av natten som avverget at det kom vann inn i selve kraftstasjonen. Vardar har fulgt opp hendelsen i etterkant.

Vardar Varme ble sterk berørt av ekstremværet Hans ved at elva Begna, som renner forbi varmesentralen inne i Treklyngen Industripark, gikk over sine bredder. Vannet steg raskt og det ble satt krisestab i Vardar Varme. Daglig leder i Vardar Varme var i tillegg med i krisestaben i Ringerike kommune i Hønefoss, og hadde dermed tilgang på

oppdatert informasjon hele tiden. Hønefoss var blant områdene som ble hardt truffet av flommen.

Hovedrisikoen for Vardar Varme var at elven skulle gå så høyt at vannmassene trakk med seg bruer med innebygde fjernvarmerør. Det ville i verste fall både ha ødelagt deler av infrastrukturen og ha ført til at fjernvarmevannet ville rent ut av rørnettet og stanset leveransen av varme til kundene i Hønefossområdet.

For å forebygge risikoen for produksjonsstans, ble ventilene i rørene på hver side av elva stengt, og produksjon av varme gjort både ved hovedanlegget på Treklyngen Industripark og i anlegget på Hvervenmoen Næringspark. Dette gjorde av fjernvarmeleveransene kunne opprettholdes og uten at kunder ble berørt. Vanligvis kjøres begge

anlegg bare når det er under ti minusgrader ute, og det største anlegget stenges om sommeren når behovet for varme er lavt.

En stund så det ut som om vannet ville ta med seg et betydelig lager med fjernvarmerør som var lagret ute på området på Treklyngen Industripark. Lagret ble derfor flyttet i sikkerhet for å unngå dette.

Lærdom fra hendelsen:

- Beredskapen fungerte i henhold til planene
- Utvikling av krisesituasjoner kan gå raskt og tiltak må treffes tidlig, også fordi tilgang på nødvendige mannskaper kan bli knapp.
- Én ny ventil ble besluttet montert for å bedre kontrollen på anlegget ved behov for nedstenging.

EKSTREMVÆRET HANS

Ekstremværet Hans var resultatet av et uvanlig værsystem som kom fra sørøst (Sverige og Baltikum). Ekstremværet førte til store nedbørmengder over store områder. Det falt over 100 millimeter til sammen på to-tre dager i perioden 7. - 9. august. Ifølge MET går det i gjennomsnitt mer enn 100 år mellom hver gang det kommer så store mengder med regn på så kort tid. Dette førte til mange jordskred, flomskred, flom og oversvømmelser, og store skader på infrastruktur og eiendom. Mer regn senere i august gjorde at ekstremværet Hans fikk følger for perioden fra 7. august til 9. september.

NVE fører statistikk over flomhendelser og jordskred som gir oss dypere innsikt. Ved å bryte ned årsaken til hendelsene, kan vi se hvordan nedbøren har utløst flom og andre overvannshendelser med stor skade fra 2017 og fremover:

22 skyldes regn, 8 skyldes styrtregn og 3 skyldes kombinasjonen regn/styrtregn.

FINANSIELL KLIMARISIKO FOR VARDAR

KLIMAENDRINGENES PÅVIRKNING PÅ VARDAR

Finansiell klimarisiko for Vardar - Klimaendringenes påvirkning på Vardar							
Fysisk risiko	Påvirker	Forklaring	Konsekvens				
			Vannkraft	Vindkraft	Fjernvarme og bioenergi	Solkraft	Kraftnett
Økt nedbør og ekstremvær							
Økt tilsig	Inntekter	Mer vann, mer vannkraftproduksjon	+				
Vær som skader anlegg	Kostnader	Anlegg kan bli dyrere, optimalisering av vannkraft kan bli påvirket	-	-	-	-	-
Økt temperatur	Inntekter, kostnader	Reduserer behov for varme på vinteren, økt behov for kjøling, større tilgang på biomasse			-/+		
Regulatorisk risiko	Påvirker	Forklaring	Vannkraft	Vindkraft	Fjernvarme og bioenergi	Solkraft	Kraftnett
Risiko for endret utforming av markedet for kraft og opprinnelsesgarantier	Inntekter	Øker usikkerheten knyttet til investeringer i kraftproduksjon	-	-		-	
Risiko for endret marked/prising av fjernvarme	Inntekter	Øker usikkerheten knyttet til investeringer i fjernvarme			-		
Volatile og endrede rammevilkår knyttet til skatt og konsesjoner	Vekstmuligheter og resultat	Øker usikkerheten knyttet til investeringer i all energiproduksjon og -distribusjon	-	-	-	-	-
Høyere CO2 pris	Inntekter og konkurransekraft	Høyere kraftpris, svekker konkurransekraft til fossil energi	+	+	+	+	+
Øvrige regulatoriske grep for å redusere bruk av fossil energi	Vekstmuligheter	Reduserer tilbud av fossil energi, øker etterspørsel etter fornybar energi	+	+	+	+	+
Subsidiering av fornybar energibruk	Vekstmuligheter	Øker etterspørsel etter fornybar energi	+	+	+	+	+
Øvrige regulatoriske grep for å øke produksjon og bruk av fornybar energi	Vekstmuligheter	Stimulerer til utvikling og forbruk av fornybar energi	+	+	+	+	+
Øvrig risiko	Påvirker	Forklaring	Vannkraft	Vindkraft	Fjernvarme og bioenergi	Solkraft	Kraftnett
Geopolitisk risiko / leverandørkjederisiko/ risiko for brudd på menneskerettigheter	Leveranser, kostnader og omdømme	Klimapolitikk og ny industriell utvikling skaper geopolitisk risiko som påvirker leverandørkjeder og markedstilgang.	-	-		-	-
Teknologisk disruptjon / nye tjenester	Vekstmuligheter og kostnader	Forbrukerfleksibilitet og distribuert produksjon skaper muligheter for sol, utfordringer for netteier.				+	-
Nedleggelse av prosessindustri Norge og EU	Inntekter	Høy kraftpris og høyere pris på CO2-utslipp kombinert med CBAM og lavere tildeling av gratiskvoter	-	-		-	-
Økt etterspørsel etter fornybar energi							
Endrede forbrukerpreferanser	Inntekter	Forbrukere etterspør ren energi fordi de har egne klimaambisjoner	+	+	+	+	
Elektrifisering	Inntekter	Forbrukere velger kraft som energibærer, og utvikling av ny industri	+	+	+	+	+
Økt etterspørsel etter opprinnelsesgarantier	Inntekter	Forbrukere etterspør ren energi fordi de har egne klimaambisjoner	+	+	+	+	
Økt volatilitet i kraftforbruk og produksjon	Inntekter og kostnader	Skaper markedsmuligheter for regulert kraft og utfordringer for netteier.	+				-

CASE – KLIMAENDRINGER OG VARDAR VANNKRAFT

Vardar har en stor eksponering mot vannkraftproduksjon gjennom direkte eierskap i kraftverkene Usta og Nes i Hallingdal, og indirekte gjennom eierposisjon i Å Energi. Kraftverkene Usta og Nes er lokalisert i Uste- og Hallingdalsvassdraget. Vardar har ikke foretatt en simulering av hvordan den hydrologiske situasjonen i vassdragene vil påvirkes, men i 2017 gjennomførte NVE en simulering av hvordan klimaendringene vil påvirke Glommavassdraget (*Klimaendringer i Glommavassdraget - Påvirkning på kraftverk og produksjonssystemet*). Resultatene fra denne analysen gir etter vår oppfatning en god pekepinn på hvordan Uste- og Hallingdalsvassdraget kan utvikle seg fremover.

Sentrale funn fra analysen:

- Mindre sesongvariasjoner i tilsiget
- Utnyttelsesgraden øker
- Elvekraftverkene har størst potensial for produksjonsøkning
- Magasiner tappes mindre ned i våtår, men i tørrår vil de fortsatt behøves for å jevne ut kraftproduksjon

For hele vassdraget samlet sett anslår NVE en produksjonsøkning på rett under 5 % i perioden 2031-2060 og rundt 7 % i perioden 2071-2100 sammenlignet med perioden 1981-2010. I Østerdalen anslår de en økning på over 10 prosent i perioden 2071-2100.

I tillegg kommer majoriteten av produksjonsøkningen på en tid av året med høye priser – vintermånedene. Dette fordi en mindre andel av nedbøren kommer som snø. Som følge av dette vil også flomtapet bli mindre enn det har vært i perioden 1981-2010.

For Vardar Vannkraft betyr dette at kraftproduksjonen fra Usta og Nes kraftverk kan øke med mellom 5 og 10 prosent over en femtiårs periode. For Vardars andel betyr det om lag 33-67 GWh ekstra årlig produksjon. Verdien av den

ÅRSPROFIL FOR PRODUKSJON I GLOMMAVASSDRAGET FOR RCP8.5

Gjennomsnittlig årsprofil for produksjonen i Glommavassdraget for RCP8.5 i periodene 1981-2010 og 2071-2100.

produksjonen av henger av oppnådd kraftpris, men som illustrasjon vil en oppnådd kraftpris på 50 øre kWh bety en økt driftsinntekt på mellom 17 og 34 millioner kroner per år.

Vardars påvirkning på klima

Vardar påvirker klima positivt gjennom bidrag til klimagassreduksjoner ved erstatning av fossile energikilder. Det er produksjonen av fornybar energi i form av kraft og varme som er den viktigste positive effekten på klima fra virksomheten.

Vardar påvirker også klimaet negativt gjennom utslipp av klimagasser fra selskapets virksomhet. Det er imidlertid ingen omfattende utslipp fra selskapets driftsfase. Se omtalen av Vardars klimagassregnskap for mer detaljer. De store utslippene fra fornybar energiproduksjon kommer fra utbyggingsfasen. De årene der Vardar har gjennomført utbygginger av vindkraft, solkraft eller større oppgraderinger av vannkraft vil det være en vesentlig økning av utslipp fra virksomheten. I et livsløpsperspektiv har kraftproduksjonen til Vardar svært lav negativ påvirkning på klimaet.

Tabellen «Vardars påvirkning på klimaet (samfunnet)» oppsummerer påvirkning fra virksomheten fordelt på de viktigste aktivitetene i porteføljen.

VARDARS PÅVIRKNING PÅ KLIMA (SAMFUNNET)

	Bidrag til klimagass-reduksjoner		Bidrag til økte utslipp av klimagasser	
		Omfang		Omfang
Vannkraft	Produksjon av ren fornybar kraft.	Vardar Vannkraft og Å Energi. Dette er Vardars viktigste bidrag til reduserte klimagassutslipp.	Metanutslipp fra reservoar, utslipp fra byggeaktivitet, og noe vedlikehold.	Små utslipp per kWh i drift, størst utslipp for Vardar AS investeringfasen.
Vindkraft	Produksjon og utvikling av ren fornybar kraft.	Egeneid vindkraftproduksjon og indirekte gjennom Zephyr. Etter vannkraft er dette Vardars viktigste bidrag til reduserte klimagassutslipp.	Utslipp fra byggeaktivitet, arealbruksendringer og noe vedlikehold.	Små utslipp per kWh i drift, størst utslipp for Vardar AS investeringfasen.
Fjernvarme og bioenergi	Produksjon og distribusjon av fornybar energi i form av varme og kjøling.	Vardar Varme og gjennom Å Energi. Etter vannkraft og vindkraft er dette Vardars viktigste bidrag til reduserte klimagassutslipp.	Utslipp fra byggeaktivitet og noe vedlikehold. Primært utslipp av biogent CO ₂ . Noe utslipp fra produksjons- og leverandørkjede. Tidvis utslipp fra fyring med fossil olje.	Små utslipp per kWh i drift, størst utslipp for Vardar AS i investeringsfasen. Utslipp fra fyring med fossil olje kan øke Vardars utslipp betydelig, men er små i industriell, regional og nasjonal skala.
Solkraft	Produksjon og utvikling av ren fornybar kraft.	Direkte gjennom Vardars egen solvirksomhet. Indirekte gjennom Solcellespesialisten, Å Energi og Sunly. Dette er et bidrag til reduserte klimagassutslipp.	Utslipp fra leverandørkjede, herunder produksjon av solceller i land med høye utslipp fra kraftsektoren bidrar til klimagassutslipp og svekker nytteverdien av solceller i et livssyklusperspektiv. Små utslipp fra Vardars scope 1 og 2.	Ingen utslipp fra produksjon av solkraft, og relativt lave utslipp fra drift og bygging av anlegg/solparker. For Vardar er utslippene av liten betydning. Relativt store utslipp i scope 3 fra produksjon av solceller.
Kraftnett	Distribusjon av fornybar kraft.	Indirekte gjennom Å Energi / Glitre Nett. Kraftnettet er kritisk for å utvikle fremtidens lavutslippssamfunn.	Energitapet fra overføring av kraft i nettet er det største negative klimabidraget, fordi det må erstattes av annen kraftproduksjon. Gjelder alle nettvirksomhet. Utslipp fra byggeaktivitet, arealbruksendringer og noe vedlikehold. Utslipp fra kjølemedier, for eksempel SF6.	Et nettap på rundt 5 prosent av den transporterte kraftmengden. Størst direkte og indirekte CO ₂ -utslipp oppstår investeringfasen.

PROSESS FOR Å IDENTIFISERE OG VURDERE VESENTLIGE PÅVIRKNINGER

Vardars klimarisikovurdering er basert på en gjennomgang av selskapets viktigste forretningsområder, og en vurdering av hvordan disse blir påvirket, og påvirkes av, klimaendringer. Scenarioer for klimautvikling som er lagt til grunn for Vardars vurderinger er i hovedsak hentet fra Norsk klimaservicesenter.

Norsk Klimaservicesenter er et samarbeid mellom Meteorologisk institutt, Norges vassdrags- og energidirektorat, NORCE og Bjerknessenteret. De har utredet hvordan det norske klimaet vil utvikle seg frem mot 2100. Klimaframskrivningene deres er basert på antakelser om framtidige utslipp av klimagasser, og globale og regionale klimamodeller.

De globale modellene er ikke detaljerte nok til å brukes i lokale sammenhenger, så de er nedskalert gjennom ulike metoder.

Det er utviklet detaljerte beregninger for blant annet temperatur, nedbør, flom og snømengde som er tilgjengelige for alle i et interaktivt verktøy. Rapporten som ligger til grunn for våre analyser er fra 2015. En oppdatering av disse scenarioene og kunnskapsgrunnlaget forventes i 2024. Scenarioene er tilgjengelig på nasjonalt nivå, regionalt og fylkesnivå. Det er basert på høye klimagass-utslipp-scenarioer. Vardar har tatt utgangspunkt i klimaprofil for Buskerud og Agder i sine vurderinger. I tillegg har Vardar benyttet en analyse fra NVE (Klimaendringer i Glommavassdraget) for å se nærmere på hvordan økt nedbør kan påvirke vannkraftverkene Usta og Nes.

Flom i Hønefoss. (Foto: Richard Samuelsen)

For overgangsrisiko har Vardar gjort vurderinger av nåværende, og varslede endringer i rammevilkår. I tillegg har Vardar gjort vurderinger av andre ikke-fysiske hendelser som kan inntreffe og påvirke Vardar, som følge av klimaendringene. Vardar har innhentet analyser fra eksterne rådgivere i sin vurdering av klimarisiko.

Prosessen har omfattet Vardars hel- og deleide selskaper i Norge. De største risikoene og mulighetene knytter seg til Vardars egen vannkraftproduksjon og vannkraftproduksjonen Vardar eier gjennom sitt deleierskap i Å Energi. Vardar følger opp operatør av vannkraftverkene Usta og Nes i forhold til klimarisiko, særlig med hensyn til sikring av anlegg mot flom. Vannkraft spiller også en viktig rolle i å demme opp pågående flom. Som deleier i vannkraftverk har Vardar et ansvar for å bidra til at det fattes beslutninger som reduserer risiko for store skader som påvirker andre interessenter som har tilknytning til vassdragene. Dette håndteres primært gjennom arbeid med revidering av konsesjoner, og prosessen er styrt av norske energimyndigheter.

Vardar er eksponert mot klimaendringer og overgangsrisiko. Vardar anser det som sannsynlig at selskapet vil bli påvirket av klimaendringer. Det er mange faktorer som trekker i ulike retninger, en mer detaljert beskrivelse finnes i tabell som viser selskapets vurdering av risiko knyttet til forretningsområder. Grunnleggende gir klimaendringer, og den politikken som føres for å begrense global oppvarming, muligheter for Vardar. Vardar skal bidra til å øke tilgangen på fornybar energi og bidra til bærekraftig reduksjon av klimagassutslipp. Dette er selskapets misjon.

Vardar følger overgangsrisiko tett, primært gjennom deltagelse i interesseorganisasjoner, men også gjennom egne analyser av markedsutvikling. Overgangsrisiko påvirker Vardar på kort, mellomlang og lang sikt. Fysisk risiko er mer langsiktig. Ekstremværet Hans sensommeren 2023 kan påvirke videre prosesser knyttet til fysisk tilpasning, og operasjonelle endringer.

Vardar er eksponert for ulike typer risiko, der de viktigste er knyttet til marked, finans og rammebetingelser. Risikostyring i Vardar skal være en integrert del av virksomhetens prosesser, og sikre at risiko som er av betydning for måloppnåelse blir kartlagt, analysert og håndtert så tidlig som mulig på en kostnadseffektiv måte.

Gjennom den årlige klimarisikoanalysen evaluerer Vardar sin portefølje. Denne analysen godkjennes av Vardars styre som en del av behandlingen av årsrapporten.

Påvirkning og risiko knyttet til hver del av virksomheten behandles eksplisitt og generelt som en del av den løpende styringen av Vardar, i investeringsbeslutninger og som en del av den langsiktige strategiske planleggingen.

Vardar skal bidra til å øke tilgangen på fornybar energi og bidra til bærekraftig reduksjon av klimagassutslipp. Hele vår virksomhet er knyttet opp mot muligheter som klimaendringene medfører. Vår virksomhet og våre nye investeringer skal bidra til å redusere utslipp, som oftest gjennom å tilby fornybar energi. Vardar har ingen separat prosess for å identifisere, vurdere eller håndtere muligheter knyttet til klimaendringer, dette håndteres som en del av Vardars løpende virksomhet.

Vardars aktiviteter og investeringer er vurdert som forenelige med en klimanøytral økonomi.

I 2022 gjennomførte Vardar en betydelig endring i sin klimarisikovurdering, gjennom en større analyse. I forbindelse med utviklingen av årsrapporten for 2023 har selskapet Vardar oppdatert klimarisikovurderingene. Prosesser knyttet til vurdering av forretningsmuligheter er ikke endret, men Vardar har styrket staben og økt sin analytiske kapasitet.

TILTAK OG MÅL

Tiltak

Vardars viktigste tiltak for å begrense klimagassutslipp er direkte og indirekte produksjon av fornybar energi, og finansiering av selskaper som jobber for å begrense klimagassutslipp.

Utviklingen følger av selskapets strategi, som er å vokse innen vannkraft, vindkraft, solkraft og bioenergi, samt å øke våre investeringer i selskaper som bidrar til økt produksjon av fornybar energi og bærekraftig reduksjon av klimagassutslipp.

Tiltak selskapet gjennomfører for å øke produksjonen av fornybar energi fører med seg økte utslipp i Vardar, særlig selskapets scope 3 utslipp. Netto effekten av tiltakene selskapet gjør har en positiv effekt på klima, men effekten på Vardars utslippsregnskap kan være negativ i år med stor utbyggingsaktivitet.

Tiltak for å redusere våre egne utslipp er også viktige. De materielle utslippene fra den operasjonelle driften av vår virksomhet kommer fra Vardar Varme. Det er særlig utslipp forbundet med produksjon og transport av biomateriale som vi bruker til forbrenning. Vardar Varme kjøper opprinnelsesgarantier for elektrisitet som benyttes

til produksjon av fjernvarme dersom dette skjer ved bruk av el.

Vardar har en ambisjon om å kutte utslipp fra egen virksomhet innen 2024, og vil igangsette tiltak i 2024 for å nå den ambisjonen.

Viktige enkelttiltak i 2023:

Karbonfangst og lagring

Vardar investerte i Carbon Centric AS. Carbon Centric utvikler, bygger, eier og drifter anlegg for karbonfangst, og spesialisere seg på å utvikle klimapositive prosjekter med karbonfangst fra avfall- og bioforbrenning.

Carbon Centric skal fange CO₂ fra Vardars bioforbrenningsanlegg på Hønefoss. Prosjektet blir Europas første av sitt slag med en planlagt produksjonsstart i 2026. Anlegget vil rense mer enn 90 prosent av CO₂-utslippene fra forbrenningsprosessen. CO₂ fra biomasse som slippes ut fra forbrenningsprosess skal fanges, og selges til industri som i dag bruker fossil CO₂ i sine prosesser. Dette gir store klimabesparelser. Carbon Centric vil bygge, eie og drifte anlegget.

Vardar eier 13 prosent av Carbon Centric, og er representert i selskapets styre.

Solkraft

Vardar har etablert en satsning på solkraft og det første takmonterte solkraftanlegget er bygd på Hønefoss. Et større parkprosjekt er under utvikling ved Vardars vindpark i Kiaby, Sverige. Solkraft på tak har lav påvirkning på miljø, krever ikke grunnarbeid eller utvidelse av kraftnettet. Dette er kraftproduksjon med relativt lave utslipp også fra anleggsfasen. Tiltaket vil øke produksjon av fornybar solenergi fra både næringsbygg og i frittstående solparker.

Mål

Utslippene til Vardar, og selskapets tilknyttede virksomheter skal reduseres. Vardars egen virksomhet, definert som Vardar AS og Vardars heleide selskaper, skal bli klimanøytrale, og Vardars innkjøp av energi til egen virksomhet skal bli klimanøytral. Vardar skal på sikt nå netto null utslipp i scope 1, scope 2 og scope 3. Dette vil over tid kreve store endringer i selskapets egne innkjøp og i selskapene der Vardar er hel- eller deleier.

Vardar vil utarbeide en overgangsplan og utvikle detaljerte mål for klimagassreduksjoner år for år.

Dette vil trolig etableres i 2024. Vardar utvikler sin klimagassrapportering, og vurderer å endre omfanget av hva selskapet rapporterer på, dette omfatter særlig investeringer (Scope 3). Dette kan igjen påvirke Vardars arbeid med å etablere konkrete mål for fremtidige klimagassutslipp.

Vardar anser selskapets nåværende klimamål som utfordrende, men gjennomførbare.

Vardar har ikke definert et startår for sine mål, så fremdriften vises mot 2022 i årets rapport. Utvikling er ikke vist for intensitet i årets rapport. Vardar er fornøyd med utviklingen knyttet til scope 1-utslippene. Utvikling knyttet til scope 2 skyldes også at rapporteringsverktøyet Vardar bruker, Klimakost, har oppjustert sin lokasjonsbaserte faktor for elektrisitet. Vardars virksomhet er lokalisert i Norge, og selskapets kraftforbruk er ikke ansett som et vesentlig bærekraftstema. Scope 3-utslippene vokser, men det skyldes primært at selskapet i år har inkludert flere kategorier i sin rapportering, ikke underliggende endringer i selskapet drift. Markedsbasert scope 2 er ikke inkludert i årets rapport.

UTVIKLING KLIMAGASSUTSLIPP, TONN CO₂

Kategori	2022	2023	Prosentvis endring	Absolutt endring
Scope 1	52	42	-23 %	-10
Scope 2* lokasjon	33	75	56 %	42
Scope 3**	547	801	32 %	254
Totalt***	631	917	31 %	286

* Utslippetsintensitet i kraftproduksjon er justert opp

** Vi har utvidet rapporteringen, år for år er ikke sammenlignbare

*** Endring skyldes utvidelse av scope 3-rapportering

KLIMAREGNSKAP

Vardar følger utviklingen i selskapets klimagassutslipp årlig, og utvikler og utvider sin rapportering. Dette er fjerde året Vardar fører et eget regnskap for klimagassutslipp. Samlede utslipp fra Vardars heleide virksomhet var 917 tonn CO₂. Dette fordeler seg mellom 42 tonn i direkte utslipp (utslipp fra Vardars virksomhet), 75 tonn fra innkjøp av energi, og 801 tonn fra andre indirekte utslipp (kjøp av varer og tjenester).

Det gir en utslippsintensitet på 1,6 tonn CO₂e målt mot omsetning på 574,6 millioner NOK, som representerer den delen av virksomheten som er omfattet i dette klimaregnskapet.

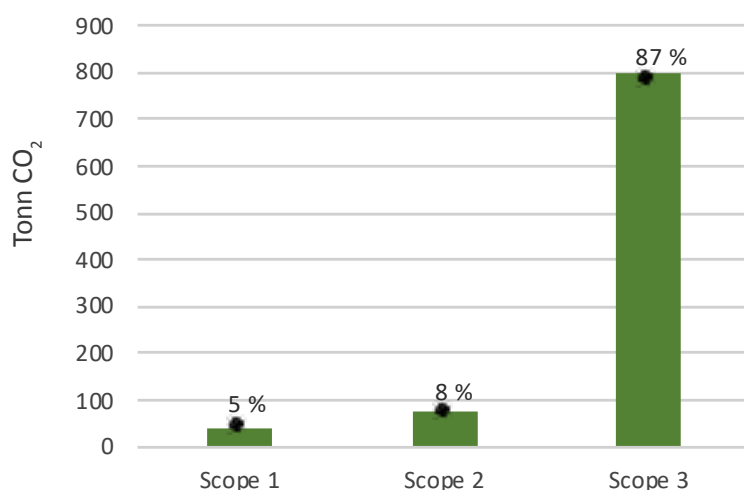
Utslippene har økt målt mot 2022, men det skyldes utvidelse av rapportering i scope 3 (indirekte utslipp), og ikke forhold i selskapets underliggende drift.

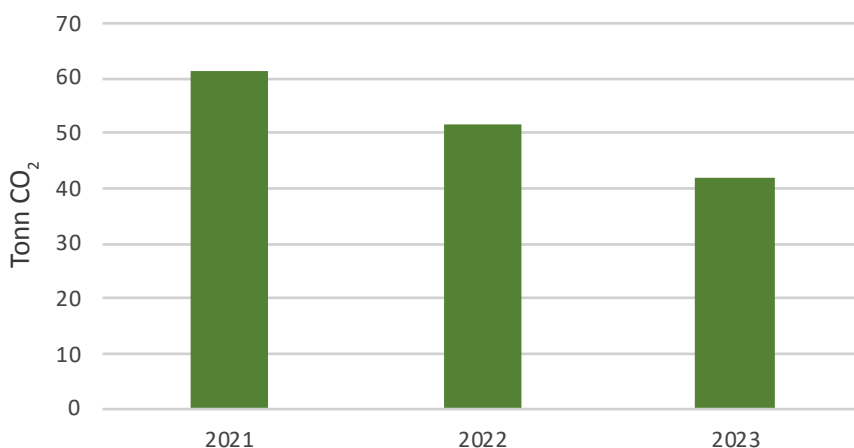
Det har vært en positiv utvikling i Vardars direkte utslipp (scope 1) de siste årene. Utslippene er redusert med nesten 20 tonn fra 2021, som utgjør en nedgang på 31,4 prosent siste tre år. Direkte utslipp, scope 1, er utslipp fra Vardars egen virksomhet og stammer i all hovedsak fra bruk av fyringsolje i Vardar Varme og drivstoff til selskapets bilpark. I 2023 var de fossile utslippene 37 tonn fra forbrenning av fyringsolje, dette utgjør over 88 prosent av Vardars scope 1-utslipp. Vardar

Varme er det største utslippspunktet for direkte utslipp. Her er det både fossile og biogene CO₂-utslipp. De biogene utslippene er vesentlig høyere, men teller ikke inn i Vardars klimaregnskap, da dette er en naturlig del av kretsløpet. Vardar Varme har fleksible varmeanlegg som kan benytte trevirke, elektrisitet eller oljebaserte produkter. Hva man velger å fyre med avhenger i stor grad av markedsprisen på de ulike energibærerne, som igjen påvirker klimaregnskapet.

KLIMAGASSUTSLIPP VARDAR 2023

DIREKTE UTSLIPP VARDAR (SCOPE 1)

Indirekte utslipp fra energibruk, scope 2, er utslipp fra produksjon av energi som Vardar forbruker. Utslippene er beregnet basert på norsk utslippsfaktor for norsk strømmiks hentet fra klimaverktøyet «Klimakost», det legges til grunn utslipp på 47 gram CO₂-ekvivalenter per kWh.

Indirekte utslipp fra kjøp av varer og tjenester er beregnet basert på to metoder. For Vardar Varmes kjøp av biomasse og fyringsolje er det benyttet en faktor for scope 3-utslipp hentet fra en bransjestandard laget for Norsk Fjernvarme. Der er det faktiske forbruk som er lagt til grunn. For øvrige scope 3-utslipp bruker vi regnskapstall for å estimere utslipp ved hjelp av verktøyet Klimakost. Dette gir en indikasjon på utslippene, men er usikre tall. Den største bidragsyteren i 2023 stammer fra reparasjon og vedlikehold i Vardar Vind, og utgjør 44 % av scope 3-utslippene i 2023.

Vardar inkluderer ikke utslipp fra deleide selskap i klimagassregnskapet. Dette er noe selskapet vurderer å gjøre på sikt, men på nåværende tidspunkt er ikke rapporteringsrutinene for dette etablert. Vardar uttrykker klare forventninger til selskapene der vi har deleierskap, om at Vardar

UTSLIPP PER KATEGORI - SCOPE 3

Bygg	Tonn CO ₂	6
Transport og reise	Tonn CO ₂	55
Tjenestekjøp	Tonn CO ₂	96
Avfall	Tonn CO ₂	227
Varekjøp	Tonn CO ₂	417

forventer en klar strategi for reduksjon av klimagassutslipp.

Vardar benytter Klimakost som rapporteringsverktøy for beregning av totale klimagassutslipp, en programvare vi har tilgang på via medlemskapet i Klimaparter Viken. Programmet beregner det totale klimafotavtrykk basert på en kombinasjon av økonomisk regnskapsdata, forbruksdata og livsløpsbaserte data på utvalgte innsatsfaktorer, hensyntatt de ulike klimagassene og deres påvirkning på drivhuseffekten gjennom å bruke bidragsspesifikke klimaintensiteter (omregningsfaktorer).

Det er Klimakost som gjør justeringer av omregningsfaktorene, og Vardar har ikke kontroll over om inflasjonsjusteringene som gjøres tilsvarer det prisbildet Vardar møter i sitt marked. Dersom Vardar møter en prisøkning på 5 % i en viktig kategori, men Klimakost bare justerer ned utslippsintensiteten med 2,5 % vil Vardars utslipp øke med 2,5 % selv om forbruket holdes stabilt. Metoden vil heller ikke ta høyde for om det er gjort beviste valg og kjøpt inn materiell/tjenester med lavere klima- og miljøavtrykk.

Vardars klimaregnskap er under utvikling. Dette påvirker spesielt tall rapportert under scope 3, da det vurderes å innarbeide utslipp fra blant annet tilknyttede selskap. Målet er å gradvis forbedre selskapets rapportering på klimagassutslipp.

Utarbeidelsen av klimaregnskapet er ingen eksakt vitenskap. Vardar benytter resultatet til å avdekke hvor de største utslippene fra vår forretningsdrift er, for så å jobbe videre med å kunne redusere utslippet der det er mulig.

Rögle vindpark.

FORNYBAR ENERGIPRODUKSJON

Vardar misjon er å bidra til å øke tilgangen på fornybar energi og bidra til bærekraftig reduksjon av klimagassutslipp. Gjennom fornybar energiproduksjon fra vann, vind, sol og biomasse bidrar Vardar til et samfunn med lave utslipp. Vardar utvikler og eier energiproduksjon direkte og indirekte gjennom deleide selskaper.

Europa trenger mer fornybar energiproduksjon for å kunne nå klimamålene. I Norge må vi øke elektrifiseringen for å redusere utslipp fra transportsektoren og industri. Europa må både elektrifiseres og fase ut fossil kraftproduksjon. Vardar er i dag aktiv som kraftprodusent i Norge og Sverige, og eier indirekte kraftproduksjon i de baltiske landene og Polen. Det grønne skiftet avhenger av betydelige investeringer i fornybar energi, og her har Vardars virksomhet en vesentlig påvirkning.

Vardars strategi og finansieringsevne legger føringen for selskapets satsning på fornybar energiproduksjon. Vårt mål er å øke produksjonen innenfor vannkraft, vindkraft, solkraft og bioenergi. For å kunne ha en vesentlig påvirkning på dette området er vi og selskapene vi eier avhengig av nasjonale og lokale rammevilkår som støtter opp om økt fornybar energiproduksjon. Dette er den store barrieren for å realisere selskapets mål.

I Norge har det vært stans i konsesjonsbehandling av vind, noe som har satt en stopper for videre utvikling av Vardars muligheter. Selv om det nå er åpnet opp igjen, er det krevende å få lokal støtte. Det er også begrensede muligheter innen vannkraft. Bioenergi er et område med større handlingsrom der Vardar utforsker flere muligheter, spesielt å øke produksjonen i eksisterende anlegg gjennom leveranser til industri på Treklyngen Industripark. Solkraft er et viktig vekstområde, hvor det er potensial til å utvikle prosjekter på store næringsbygg og egne parker. Signalene fra nasjonale og lokale myndigheter er relativt

positive knyttet til solkraft, men det er en umoden energikilde i det norske markedet. Å Energi har ambisjoner om å investere opp mot 10 milliarder i vannkraftproduksjon de neste 10 årene, og har ambisjoner innen havvind og sol. Å Energi er også fjernvarmeprodusent.

Vardar har gjennom sin investering i Sunly bidratt til økt fornybar energiproduksjon i de baltiske landene og Polen. I disse landene har det vært et sterkt ønske fra sentrale myndigheter om å utvikle mer fornybar energiproduksjon, og det skaper vekstmuligheter som gir oss muligheter til å gi et positivt bidrag.

I Sverige har Vardar kraftproduksjon fra to vindkraftanlegg, og utvikler et solkraftanlegg i tilknytning til ett av disse.

I 2023 investerte Vardar i sitt første solkraftanlegg. Omtale av dette er nærmere beskrevet i denne rapporten under Vardars satsning på solkraft.

UTVIKLING FORNYBAR ENERGIPRODUKSJON

Vardars andel (GWh)	2020	2021	2022	2023
Vannkraft	1 970	1 830	1 374*	2 088
Vindkraft	102	83	98	86
Bioenergi	51	61	56	62
Solkraft	0	3	5	11

*Fra 2022 rapporteres Vardars andel i Å Energi for 1 måned, og 11 måneder i Glitre Energi. Fra 2023 Å Energi, før 2022 Glitre Energi.

IVARETAKELSE AV BIOLOGISK MANGFOLD

Biologisk mangfold og økosystemer er tett knyttet til andre klima- og miljøområder. Ifølge EUs rapporteringskrav (ESRS) bør biologisk mangfold og økosystemer ses i lys av andre klima-relaterte temaer i rapporteringsstandardene: klimaendringer og spesielt utslipp, forurensning, vann og marine ressurser, og ressursbruk og sirkulær økonomi. I vesentlighetsanalysen for Vardar utført i 2021 ble å «redusere naturinngrep» og å «ivareta biologisk mangfold» vurdert som to vesentlige temaer i Vardar. Disse er direkte knyttet til biologisk mangfold og økosystemer.

VARDARS MÅL FOR BIOLOGISK MANGFOLD

Vardars mål er å bli klimanøytral i egen virksomhet (scope 1) og bidra til å kutte utslipp i egen verdikjede. Vardar ønsker å beskytte det biologiske mangfoldet.

Hensyn til natur er et av Vardar sine fem prinsipper for bærekraftig virksomhet. Vardar har ikke satt egne tidsbestemte mål knyttet til biologisk mangfold, men følger til enhver tid de lovbestemmelser og forventninger som kommer fra myndighetene og eiere.

Tidsbestemte mål relatert til Vardars vesentlige påvirkninger på klima og miljø, herunder biologisk mangfold vil utarbeides for å sikre at Vardar rapporterer i tråd med ESRS.

Vardars rutiner knyttet til biologisk mangfold, forurensning, vann og marine ressurser og avfall i produksjon av bioenergi, vindkraft og vannkraft er beskrevet i teksten under.

BIOENERGI

Vardar har anlegg for bioenergi gjennom selskapene Vardar Varme AS og Øvre Eiker Fjernvarme AS. Disse anleggene ligger på Hønefoss og i Vestfossen, og driftes felles fra administrasjonen på Hønefoss. De største potensielle negative påvirkningene på klima og natur fra driften er klimagassutslipp fra produksjon og transport, samt lokalt partikkelnedfall.

POLICIER

Vardar Varme har en policy som dekker HMS, ytre miljø, kundetilfredshet og energiutnyttelse, og er forankret fra øverste ledelse. Det er administrerende direktør i Vardar Varme og ledelsens representant som har ansvar for implementering av policyen.

Spesielt relevant for påvirkning på biologisk mangfold er policyens krav til å overholde lover, forskrifter og rammebetingelser, leve opp til avtaler og forventninger fra kunder og lokalsamfunn, kompetanse og kunnskapsutvikling, forebygging og vedlikehold og forbedring, bruk av tilpasset brensel i henhold til miljøkrav.

Vardar Varme må søke om tillatelse hos statsforvalteren knyttet til utslipp, og ved endringer i driften. Denne utslippstillatelsen gir føringer for grenseverdier for utslipp og må følges kontinuerlig.

IDENTIFISERING OG HÅNDTERING AV NEGATIV PÅVIRKNING

Utslipp

Vardar Varme har retningslinjer for hvordan krav i utslippstillatelsen skal følges opp i daglig drift. Dette innebærer å holde utslipp innenfor satte grenseverdiene. Disse grenseverdiene er kjente for de som jobber på anlegget.

Det er driftstekniker som har ansvar for, og kan utføre, driftsoptimaliseringer underveis. Dersom det skjer større avvik, skal driftstekniker kontakte driftsleder. Driftsleder har ansvar for å sørge for at rutineene etterleves og myndighet til å stoppe anlegg dersom større avvik skulle inntreffe.

I retningslinjene er det beskrevet de ulike praktiske tiltak som skal utføres som en reaksjon på overskridelse av grenseverdier for utslipp. Dette gjelder for eksempel støv, NOx og CO. Alle avvik og overskridelser rapporteres ihht. lovkrav

Utslipp av NOx falt fra 18,4 tonn i 2022 til 13 tonn i 2023.

NO_x-UTSLIPP FRA VARDAR VARME (ALLE TALL I TONN)

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
NO _x , tonn	21,0	15,6	36,5	46,0	21,0	28,0	29,6	17,4	17,4	18,4	13,0

Utslipp av NO_x bidrar til luftveissykdommer, dannelse av ozon nær bakken og sur nedbør. Sur nedbør er skadelig for økosystemer og vegetasjon, og kan blant annet føre til fiskedød. Helsekadelige effekter av nitrogenoksider er først og fremst knyttet til NO₂, som for eksempel kan føre til forverring av astma. Vardar Varme er medlem i NO_x-fondet, som er næringslivets verktøy for å få ned utslippene av NO_x, slik at Norge når sine forpliktelser. NO_x-fondet finansierer tiltak som reduserer utslippene. Samlede NO_x-utslipp i Norge var 135 551 tonn i 2022.

Utbedring av rensesystem

Slitasje gjorde at det i 2023 ble nødvendig å skifte ut deler av rensenanlegget som renses røykgass fra Vardar Varmes multibrenselkjelen (MBK) på Treklyngen Industripark. Anlegget har et elektrofilter som tiltrekker seg støvpartikler fra røyken, og sikrer overholdelse av emisjonskrav. Flyveaske fanges opp i dette filteret, og blir sendt til NOAHs anlegg på Langøya. Der blir skadelige stoffer kjemisk stabilisert og tatt ut av kretsløpet for å unngå skade på miljøet og mennesker. Investeringen i utskiftningen av rensenanlegget var på ca. fire millioner kroner.

Avfall

Vardar Varme sorterer avfall i ulike containere som leveres videre til mottak. Produksjonsavfall, herunder flyveaske og slagg, leveres til godkjent mottak for denne type avfall, og mengden rapporteres årlig til myndighetene. Avvik rapporteres i et eget system.

VINDKRAFT

Vardar har organisert investeringer i vindkraft gjennom datterselskapet Vardar Boreas. Selskapet eier datterselskapet Vardar Vind AB og det felleskontrollerte selskapet Kvalheim Kraft DA. Vardar Vind har to vindparker i Sverige, Kiaby vindkraftpark som ligger i Kristianstad kommune, og Røgle vindkraftpark i Helsingborg kommune. Kvalheim Kraft DA eier vindkraftparken Mehuken i Kinn kommune, Vestland fylke i Norge. Det operasjonelle ansvaret for Mehuken vindpark, ligger hos Zephyr, mens Vardar har selv ansvaret for vindparkene i Røgle og Kiaby. Både på Mehuken og ved de to svenske parkene er den tekniske oppfølgingen av anleggene satt bort til turbinleverandøren.

De mest vesentlige potensielle negative påvirkningene fra vindkraften er bruk av areal, påvirkning på fugleliv og arts mangfold, oljelekkasje fra girkassene og avfall ved bygging og dekommisjonering av anlegg.

POLICIER

For vindparkene er det utviklet styringsdokumenter for å sikre riktig håndtering dersom det skulle forekomme oljesøl fra vindturbinene. Dette inkluderer HMS, hvilke personer som kan bistå i håndteringen, utstyrbruk og andre relevante dokumenter for avfallshåndtering.

IDENTIFISERING OG HÅNDTERING AV NEGATIV PÅVIRKNING

Artsmangfold

NVE setter strenge krav til vindkraftverks påvirkning på naturen. Det gjelder både fugler, dyr og planteliv. I mange eksisterende vindkraftkonsesjoner er det satt krav til etterfølgende studier for å forstå virkningene anleggene kan ha hatt på hubro og rovfugler, men også spurv og annen småfugl. Også virkningen på andre dyr kartlegges. Mest kjent er vurderingene av hvordan reinens trekkadferd og beiteforhold påvirkes. Veier til anlegget vil bidra til å splitte opp terrenget og redusere omfanget av uberørt natur. Støy og visuell påvirkning tas hensyn til når den samlede belastningen skal vurderes opp mot nytten av økt fornybar energiproduksjon når en konsesjon gis. Hvis kartleggingen viser alvorlige effekter på bestanden, skal det vurderes avbøtende tiltak.

For å illustrere hvilke krav myndighetene stiller til kartlegging og oppfølging av konsekvenser for fuglelivet, tar vi med en forkortet liste fra vindkraftprosjektet på Haramsøya i Møre og Romsdal, som ble utviklet av Zephyr og senere solgt:

- Kartlegging av hekkende rovfugl (havørn, vandrefalk, hubro) og toppskarv.
- Oppfølging av hekkesuksess hos de nevnte artene, inkludert sammenligning av situasjonen i andre områder uten aktivitet.
- I tillegg er det ønskelig med ringmerking av ungene som produseres, og dersom mulig, også voksne fugler, for å ha bedre kontroll på et eventuelt skadebilde.

- Kartlegging av flaggermusaktivitet ved hjelp av lytteutstyr egnet for flaggermus.
- Kontroll av drepte/skadede fugler og flaggermus under vindturbinene ved hjelp av hund.

Vardars egne parker

Ved Røgle vindpark i Skåne er det siden 2016 blitt gjort ukentlige søk av døde fugler for å kartlegge kollisjoner mellom fugler og vindturbiner. Dette rapporteres til kommunen som er miljømyndighet. I 2023 er det ikke funnet noen døde rovfugler, men fem andre fugler.

Røgle vindpark ligger i et område med mye landbruksjord og mye fugler. Rovfugler er ansett som spesielt verneverdige, og tallene viser at det er stadig færre rovfugler som treffes av turbinvingene. Et viktig tiltak er å stanse turbinene i perioder når det pløyes, fordi annen fugl da spiser mark i nypløyde furer, og dermed tiltrekker seg rovfugl. Vardar har en deltidsansatt person som gjør to inspeksjoner i hele vindparken hver uke. Fotografier av eventuelle døde fugler sendes til ornitolog for arts- og aldersbestemmelse. Alle døde rovfugl sendes inn til myndighetene. Vardar er opptatt av å følge utviklingen, og har ingen planer om å avslutte ordningen med å registrere død fugl, selv om myndighetskravet skulle bortfalle.

Utslipp og oljelekkasje

Turbinleverandørene har prosedyrer og risikoanalyser for alle sine arbeidsoperasjoner i vindparkene, og Vardar Vind har også utarbeidet egne risikoanalyser for uønskede hendelser. For vindparkene er det minimal fare for utslipp av gasser til luft. Ingen av vindparkene ligger i nærhet til vann og det er derfor ikke fare for utslipp til vann. Oljelekkasjer og overløp som ender i grunnen rundt vindturbinene er ikke vanlig, men kan inntreffe av ulike årsaker.

Både i 2021 og 2022 var det oljelekkasje i en av vindturbinene i Røgle vindpark hvor en mindre mengde olje rant ut på bakken. I begge disse tilfellene ble de forurensede massene gravd bort, håndtert som spesialavfall og erstattet. Vinteren 2023 ble det oppdaget olje i terrenget

rundt vindturbinen som hadde lekkasje i 2022. Denne oljen kom ikke fra utslipp i 2023, men ble antagelig synlig ved at olje som tidligere var trengt ned i grunnen var presset opp etter mye nedbør. Dette ble gravd opp, håndtert som spesialavfall og erstattet av nye masser.

Vardar Vind har nulltoleranse mot utslipp ved sine vindkraftanlegg, og har jobbet tett med turbinleverandør som har iverksatt en rekke tiltak for å forhindre slike utslipp i fremtiden. Dersom det likevel skulle skje en lekkasje, så er det laget en prosedyre for hvordan denne skal håndteres for å forhindre at olje når bakken.

For å forhindre nye oljeutslipp ble det besluttet å installere en føler i alle vindturbinene, som ved oppsamling av små mengder olje eller vann i oppsamlingskaret oppe i nacellen, automatisk slår av turbinen og varsler vedlikeholdspersonell. Dette systemet ser ut til å fungere svært godt og gir trygghet for at nye oljelekkasjer med utslipp til omgivelsene vil unngås i fremtiden.

Avfallshåndtering

I henhold til svensk regelverk (Avfallsförordningen 2020:614) er det selskapet som har ansvar for service i vindparkene som er definert som «avfallsprodusent» og som vil være ansvarlig for all håndtering og rapportering knyttet til avfallshåndteringen til tilsynsmyndighetene. Regelverket stiller strenge krav til sortering, gjenvinning og rapportering. For begge våre vindparker har turbinleverandørene (avfallsprodusentene) avtaler med sertifisert avfallsselskap. Turbinleverandøren har egne containere og miljøskap i vindparkene hvor de samler opp og sorterer alt avfall, både farlig og ikke-farlig avfall. Alle som transporterer farlig avfall, må ha tillatelse for dette fra tilsynsmyndighet.

Selv om det er serviceselskapene som er ansvarlig for avfallshåndteringen, er det Vardar som vindkrafteier sitt ansvar for å se til at de utfører avfallshåndteringen på en god måte i våre vindparker. Dette er en del av Vardars ansvar i henhold til Internkontrollforskriften.

VANNKRAFT

Vardar har to vannkraftverk, Usta kraftverk og Nes kraftverk som ligger i Buskerud. De mest vesentlige potensielle negative påvirkningene fra vannkraften her er negativ påvirkning på artsmangfoldet i vassdragene ved å hindre opp- og nedstrøms vandring.

POLICIER

Det er Hafslund Eco Vannkraft som har ansvaret for vassdragsforvaltning, ytre miljø og biologisk mangfold i Hallingdalsvassdragene, der Vardar eier 2/7 av Usta og Nes vannkraftverk.

Hafslund Eco Vannkraft har en «Policy for vassdragsforvaltning og ytre miljø». Policyen har seks tilhørende dokumenter (prosesser, instruksjoner, retningslinjer og rutiner) som i større detalj beskriver arbeidet som skal sørge for at policyen følges.

PRINSIPPER FOR GOD MILJØFORVALTNING

Hafslund Eco skal forvalte og følge opp rettigheter og forpliktelser, eiendommer og anlegg, som en ansvarlig konsesjonær og regulant med langsiktig perspektiv.

Hafslund Eco skal løpende ivareta sikkerheten ved vassdragsanleggene. Vi skal ha oversikt over damsikkerheten og sikre etterlevelse av damsikkerhetsforskriften.

Hafslund Eco skal ha oppdatert kunnskap om miljøtilstanden i regulerte vassdrag og vannkraftens miljøpåvirkning.

Hafslund Eco skal foreta helhetlige avveininger i alle beslutningsprosesser mellom hensynene til vassdragsikkerhet, miljø, allmennhetens behov og kraftproduksjon. Beslutninger og avbøtende tiltak skal tas på bakgrunn av tilgjengelig fakta, vitenskapelig grunnlag og oppdaterte kost-nytte vurderinger.

Hafslund Eco skal løpende vurdere muligheter for å utvikle nye anlegg samt videreutvikle eksisterende anlegg og iverksette konsesjonsprosesser. Innen vilkårsrevisjoner, omgjøringer og konsesjonsbehandling skal krafttap reduseres og kraftgevinst optimaliseres innenfor gjeldende handlingsrom.

Hafslund Eco skal gjennomføre prosjekter og driftsaktiviteter skånsomt og miljøvennlig for omgivelsene.

Hafslund Eco skal vise åpenhet om status for vassdragsikkerheten og miljøtilstanden i regulerte vassdrag. Alvorlige avvik fra vår vassdragsikkerhets- og miljøstandard skal varsles uten opphold.

Hafslund Ecos kompetanse innen vassdragsforvaltning og vassdragsikkerhet skal holdes oppdatert, og erfaringer utveksles med andre aktører i kraftbransjen.

IDENTIFISERING OG HÅNDTERING AV NEGATIV PÅVIRKNING

Energidepartementet vedtok i januar 2023 ny regulering av Uste- og Hallingdalsvassdraget, der Usta og Nes kraftverk ligger. Av hensyn til natur- og miljøforhold er det vedtatt å øke minstevannføringen vesentlig og fra flere kilder enn tidligere. For alle nye minstevannføringspålegg er det sendt søknader om å gjennomføre tiltak til NVE for å oppfylle kravene. Det er planlagt ombygging i 2029. Det er ikke mottatt svar fra NVE ennå.

Artsmangfold

Arbeidet med å sikre natur og biologisk mangfold starter i prosessen som leder frem til konsesjonen. Når anlegget er i drift skal det til enhver tid følge krav om regulering av høyeste og laveste vannstand og minstevannføring i berørte vassdrag

I Hallingdal er Vardar Vannkraft medeier i settefiskanlegget Hallingfisk AS på Kleivi som produserer ørret for utsetting i reguleringsmagasiner der myndighetene har gitt pålegg om det. Det settes ikke ut fisk i noen av de

regulerte elvene i Hallingdal, hvor fokus heller er på å skape bedre miljøforhold som bidrar til å ivareta biologisk mangfold.

For å kontrollere at artsmangfoldet i vassdraget opprettholdes, blir det hvert år gjennomført undersøkelser av bunndyr i vassdraget, som er viktig for rekrutteringsforhold for ørret i disse områdene. Den siste bunndyrundersøkelser i Hallingdalselva, fra Gol til Krøderen, ble gjort i oktober 2023 av Norconsult, og viste ved fem teststasjoner svært god tilstand, fire viste god tilstand og én viste moderat, grensende til god tilstand. Ingen viste dårlig eller svært dårlig tilstand.

På grunn av flommen Hans ble flere planlagte undersøkelser av biologisk mangfold utsatt til 2024.

Avfallshåndtering

Alt avfall fra vannkraftanleggene i Usta og Nes leveres til godkjente mottak. Det er ett felles for Hallingdal (ValHal på Kleivi i Ål). I forbindelse med prosjekter opprettes det egne avfallsplaner og det inngås egne avtaler med mottakere av for eksempel stål og jern.

TAKSONOMI

EUs taksonomi er et helhetlig og europeisk rammeverk for arbeid med bærekraft. Det er både et sett med svært omfattende detaljerte tekniske kriterier for hva som defineres som bærekraftig, og et overordnet rapporterings- og styringssystem for arbeid med bærekraft. Formålet er å kanalisere kapital til bærekraftige investeringer for å nå målet om en klimanøytral og bærekraftig økonomi innen 2050 i tråd med ambisjonene lagt i «The European Green Deal». Vardar mener at taksonomien er et viktig regulatorisk grep som vil få reelle implikasjoner for tilgang på finansiering og muligens prising av selskapers egenkapital. Taksonomien kan bli viktig for Vardars evne til å hente inn konkurransedyktig lånefinansiering, men også for Vardar som industriell investor og utvikler av nye virksomheter. Vardar har derfor tatt inn taksonomien som del av selskapets strategi.

Taksonomien er bygd rundt seks miljø- og klimamål:

- Redusere og forebygge klimagassutslipp
- Klimatilpasning
- Bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og marine ressurser
- Omstilling til en sirkulærøkonomi, avfallsforebygging og gjenvinning
- Forebygging og kontroll av forurensning
- Verne om og restaurere biologisk mangfold og økosystemer

For å tilfredsstille kravene i taksonomien må aktiviteten selskapet gjennomfører bidra vesentlig til ett av de seks områdene, men samtidig ikke gjøre noen vesentlig skade («do no significant harm») på de øvrige fem områder.

I tillegg må man tilfredsstill minimumskrav til menneskerettigheter gjennom såkalt aktsomhetsvurdering, noe Vardar også er pålagt å gjøre gjennom åpenhetsloven. Rapportering i henhold til åpenhetsloven kan leses i denne årsrapporten.

Taksonomien omfatter nå aktiviteter i sektorer som i sum utgjør om lag 80 prosent av EUs samlede utslipp, EUs ambisjon er å utvide omfanget. Aktiviteter som av natur ikke er bærekraftige er utelatt fra taksonomien, et eksempel er oppstrøms olje- og gassproduksjon. I tillegg er det mange mindre sektorer med relativt lave utslipp som ikke er omfattet. Vi står dermed med to hovedtyper aktiviteter:

1. Aktiviteter som er omfattet av taksonomien
  - a. Aktiviteter som er taksonomitilpasset
  - b. Aktiviteter som ikke er taksonomitilpasset
2. Aktiviteter som ikke er omfattet av taksonomien
  - a. Aktiviteter som ikke er bærekraftige
  - b. Aktiviteter som ennå ikke er omfattet av taksonomien

Man kan ikke konkludere hvorvidt en aktivitet er bærekraftig eller ikke ut fra om den er omfattet av taksonomien. En aktivitet som markedsføring og salg av strøm er for eksempel ikke omfattet, men den kan allikevel være bærekraftig.

Taksonomien pålegger selskaper å rapportere hvilken andel av deres omsetning, operasjonelle kostnader og investeringer som er bærekraftige i henhold til taksonomien. Vardar vil omfattes av EU Taksonomiens rapporteringskrav fra og med regnskapsåret 2025, det vil si i årsrapport som publiseres våren 2026. Dette reguleres gjennom EUs direktiv for bærekraftsrapportering «Corporate Sustainability Reporting Directive» (CSRD). Vardar har jobbet med EU Taksonomien siden 2021.

Tankegangen bak EUs taksonomi ligger til grunn for arbeid med bærekraft i Vardar: gi et signifikant positivt bidrag, minimere skade, og arbeide for gode arbeidsforhold i egen virksomhet og verdikjeden.

Arbeidet med å forberede taksonomirapportering i Vardar er todelt: Selskapets aktiviteter må vurderes opp mot taksonomien, og det må utvikles en ny rapporteringsrutine. Selskapet har ikke ferdigstilt alle interne rutiner og utredninger, men ligger godt an for å møte kravene som kommer.

Vardar har gode forutsetninger for å møte de tekniske kravene satt i EUs taksonomi, og en høy grad av tilpasning til taksonomien vil trolig være et konkurransefortrinn i markedet. Det kan styrke Vardars omdømme og gi tilgang på den «grønneste» finansieringen.

Den foreløpige vurderingen er at Vardars portefølje, både egen virksomhet og tilknyttede virksomheter, i stor grad er eller blir omfattet av taksonomien. Det er i tillegg vår vurdering at det er sannsynlig at store deler av porteføljen er tilpasset taksonomiens tekniske rammeverk.

Vardars struktur kan komplisere rapportering etter taksonomien, da resultater fra tilknyttede virksomheter resultatføres som driftsinntekter, mens detaljer knyttet til de ulike selskapenes driftskostnader og investeringer ikke føres.

For årsrapporten 2023 har Vardar besluttet å presentere en forenklet taksonomirapportering, og selskapets foreløpige vurdering av porteføljen i lys av taksonomien. For Vardars konsoliderte virksomheter rapporterer Vardar netto driftsinntekter, driftskostnader og investeringer. For tilknyttede selskaper rapporteres det ikke for dette regnskapsåret.

VURDERINGER AV AKTIVITETER

Vannkraft Vesentlig bidrag

Hafslund Eco Vannkraft er operatør for Usta og Nes kraftverk. Vardar støtter seg til Hafslund Ecos vurderinger knyttet til taksonomi, der de viktigste punktene er gjengitt. For at vannkraft skal bidra vesentlig til begrensning av klimaendringer, må ett av de følgende kriteriene være oppfylt:

- Kraftproduksjonen kommer fra et elvekraftverk, som ikke har et kunstig magasin/reservoar.
- Energitettheten for kraftproduksjonen er over 5 W/m².
- Klimagassutslippene fra kraftproduksjonens livssyklus er lavere enn 100g CO₂-e/kWh.

Hafslund Eco har benyttet fremgangsmåten i SINTEFs notat «Vurdering av klimagassutslipp fra vannkraft til EUs taksonomi» til å dokumentere vesentlig bidrag til begrensning av klimaendringer. I dette notatet er beregning av energitetthet (W/m²) den anbefalte tilnærmingen dersom kraftverket ikke er et elvekraftverk. I henhold til SINTEFs anbefalinger analyseres elvekraftverk sammen med andre kraftverk og magasin, og inngår i beregningen av installert effekt for videre beregning av energitetthet. For systemet av vannkraftverk, magasin og overliggende nedbørsfelt settes systemgrensen til nedbørsfelt. Nedbørsfeltet inkluderer overføringer fra nabofelt.

Hafslund Eco har gjort en vurdering av Hallingdalsvassdraget ned til og med Nes kraftverk, og vurderer Usta og Nes kraftverk til å bidra vesentlig til å begrense klimaendringer.

Vurdering av vesentlig skade (Do no significant harm, DNSH)

For vannkraft er vurderingen knyttet til å ikke være/føre til vesentlig skade relevant for områdene **klimatilpasning, vann- og havressurser og biologisk mangfold og økosystemer**. Det er ikke DNSH-kriterier for vannkraft knyttet til sirkulær økonomi eller forurensning. En fullstendig vurdering kan hentes fra Hafslund Ecos hjemmesider.

Etter en grundig vurdering konkluderer Hafslund Eco med at porteføljen av vannkraftverk oppfyller DNSH kravene, som er satt i EUs taksonomi. Vardar står bak denne vurderingen for Usta og Nes kraftverk.

Når det gjelder minimumskrav til menneskerettigheter oppfyller Vardar og Hafslund Eco de kravene som pålegges.

Konklusjonen er at Vardars vannkraft er taksonomiløst.

Vindkraft Vurdering av vesentlig bidrag

Kravet til vesentlig bidra til begrenning av klimaendringer er å produsere elektrisitet fra landbasert vind. Alle Vardars vindkraftanlegg møter dette kriteriet.

Vurdering av vesentlig skade (DNSH)

For landbasert vindkraft er vurderingen knyttet til å ikke være/føre til vesentlig skade relevant for områdene klimatilpasning, sirkulærøkonomi og biologisk mangfold og økosystemer. Det er ikke DNSH-kriterier for landbasert vindkraft knyttet til forurensning eller vann og havressurser.

For å møte kravet om **klimatilpasning** har Vardar gjennomført en klimarisikoanalyse på selskapsnivå. Det vurderes å utvide denne til å gjøre lokasjonsbaserte analyser. For Norge og Norden er anslaget i de framskrivningene som nå er gjort av Norsk Klimaservicesenter at vindstyrke ikke vil påvirkes i særlig stor grad av klimaendringene.

Kravet om **sirkulærøkonomi** pålegger Vardar å vurdere tilgjengelighet og der det er mulig, bruke utstyr og komponenter med høy levetid som kan resirkuleres, er lette å demontere og restaurere. Vardar følger utviklingen på feltet tett.

Kravet om **biologisk mangfold og økosystemer** er å gjennomføre en konsekvensutredelse. Det er gjort grundige konsekvensutredninger i forkant av utbygging av alle Vardars vindparker.

Konklusjonen er at Vardars vindkraftaktivitet er taksonomiløst, men dokumentasjon rundt klimarisikoanalyse for hver enkelt park vil gjennomføres i 2024.

Fjernvarme produksjon og distribusjon

Vurdering vesentlig bidrag

Vardar Varmes produksjon drives i hovedsak med biomasse, men også elektrisitet og en liten andel fossil olje. Anlegget ved Treklyngen industripark ble i 2023 drevet med tilnærmet 100 % fornybare kilder: 91 % bioenergi fra trevirke, 8 % elektrisitet, 1 % omgivelsesvarme og 0,2 % fossil energi. Anlegget ved Hvervenmoen er også drevet tilnærmet 100 % fornybart. I 2023 besto produksjonen av 73 % bioenergi, 27 % elektrisitet og 0,3 % fossil energi. Anlegget i Vestfossen benyttet 73 % bioenergi, 27 % elektrisitet og 0,3 % fossil energi. Vardar Varmes produksjon av fjernvarme fra biomasse oppfyller kravet i taksonomien. Den øvrige fjernvarmeproduksjonen, fra primært fra elektrisitet, er uklart om omfattes. Det gjør vurderingene rundt fjernvarme noe uklare, og Vardar jobber for å få et mer tydelig bilde av hvordan fjernvarme skal behandles. Dette er en type problemstilling som påvirker flere norske fjernvarmeaktører.

Taksonomiregelverket skiller mellom distribusjon og produksjon av fjernvarme. Det gjør ikke Vardar, verken i sin virksomhet eller i regnskapet. Fjernvarmenettet er knyttet opp mot Vardars anlegg, som bruker betydelig mer enn grensen på 50 % fornybar energi. Fjernvarmenettet oppfyller kravet til vesentlig bidrag.

Vurdering av vesentlig skade (DNSH)

For fjernvarmeproduksjon er vurderingen knyttet til å ikke føre til vesentlig skade, relevant for områdene **klimateilpasning, vann- og havressurser, forurensning, samt biologisk mangfold og økosystemer**. Det er ikke DNSH-kriterier for fjernvarmeproduksjon knyttet til sirkulær økonomi.

Det er usikkerhet knyttet til kriteriene som er satt for forurensning, som baserer seg på BAT (Best Available Technology) krav. Vurdering av øvrige kriterier er at Vardar Varme oppfyller disse kravene, eller relativt enkelt vil oppfylle de.

For distribusjon av fjernvarme er vurderingen knyttet til å ikke være/føre til vesentlig skade relevant for områdene **klimateilpasning, vann- og havressurser, forurensning, samt biologisk mangfold og økosystemer**. Det er ikke DNSH-kriterier for fjernvarmeproduksjon knyttet til sirkulær økonomi.

Vår foreløpige vurdering er at Vardars fjernvarmenett oppfyller kriteriene som er satt innen disse områdene.

Konklusjon: Vardars aktivitet knyttet til produksjon og distribusjon er omfattet av taksonomien, og i stor grad tilpasset taksonomien. I år rapporterer Vardar omsetning fra fjernvarme samlet, under Produksjon av varme/kjøling fra bioenergi. Vi skiller ikke ut fjernvarmeproduksjon fra andre energikilder enn biomasse.

AKTIVITETER OMFATTET AV EU-TAKSONOMIEN I VARDARS PORTEFØLJE - EN UFORMELL VURDERING

NACE	Økonomisk aktivitet	Segment	Netto drifts- inntekter (1000 NOK)	Drifts- kostnader (1000 NOK)	Investeringer (1000 NOK)
D35.11	Produksjon av elektrisitet fra vannkraft	Vannkraft	443 005	188 922	8 571
D35.11	Produksjon av elektrisitet fra vindkraft	Vindkraft	57 792	45 611	125
D35.11	Produksjon av elektrisitet fra solkraft (PV)	Solkraft	0	567	4 606
D35.30	Produksjon av varme/kjøling fra bioenergi	Bioenergi	70 247	67 795	25 036
A. Aktiviteter omfattet av Taksonomien			571 044	302 894	38 338
B. Aktiviteter ikke omfattet av taksonomien			2 718	2 582	943
A + B Samlede aktiviteter			573 762	305 477	39 281
Total taksonomiomfattet aktivitet			100 %	99 %	98 %

VARDARS PORTEFØLJE OG EU TAKSONOMIEN - EN UFORMELL VURDERING

Portefølje	Våre viktigste aktiva	NACE	Økonomisk aktivitet	Omfattet og tilpasset taksonomi?	
Fornybar energiproduksjon	Bioenergi	Vardar Varmer	D35.30	Produksjon og distribusjon av varme/kjøling fra bioenergi	Fjernvarmeproduksjon og distribusjon basert på biomasse. Sannsynligvis omfattet av taksonomien, trolig delvis taksonomiltilpasset ✓
	Vindkraft	Kvalheim Kraft DA	D35.11	Produksjon av elektrisitet fra vindkraft	Vindkraftproduksjon er omfattet av taksonomien og er trolig fullt ut taksonomiltilpasset ✓
		Vardar Vind AB	D35.11	Produksjon av elektrisitet fra vindkraft	Se ovenfor ✓
	Vannkraft	Kraftverkene Usta og Nes	D35.11	Produksjon av elektrisitet fra vannkraft	Vannkraftproduksjon er omfattet av taksonomien. Vurdert av Hafslund Eco til å være fullt ut taksonomiltilpasset. ✓
	Solkraft	Vardar Sol, Soldekke	D35.11	Produksjon av elektrisitet fra solkraft	Solkraftproduksjon er omfattet av taksonomien og er trolig fullt ut taksonomiltilpasset ✓
Industrielt eierskap	Å Energi	Å Energi	D35.11, D35.13, D35.30 osv	Produksjon av elektrisitet fra vannkraft, Distribusjon av elektrisitet, osv	Segmentene Vannkraftproduksjon og Kraftnett er sannsynligvis fullt ut taksonomiltilpasset. Større deler av øvrig virksomhet også omfattet, og sannsynligvis tilpasset ✓
	Vekst og utvikling	Zephyr	F43.21	Installasjon, vedlikehold og reparaasjon av fornybar energi teknologi	Zephyrs virksomhet er omfattet og sannsynligvis tilpasset taksonomien ✓
		Sunly	D35.11	Produksjon av elektrisitet fra solkraft	Virksomheten er omfattet og sannsynligvis tilpasset taksonomien ✓
		Solcellespesialisten	F43.21	Installasjon, vedlikehold og reparaasjon av fornybar energi teknologi	Virksomheten er omfattet og sannsynligvis tilpasset taksonomien ✓
	Innovasjon	Hypertermics	M71.12	Annen teknisk konsulentvirksomhet	Virksomheten er mulig omfattet av taksonomien ✓
		Kongsberg Innovasjon	M70.22	Bedriftsrådgivning og annen administrativ rådgivning	Trolig ikke omfattet av taksonomien
		Sunly Innovation	M70.22	Bedriftsrådgivning og annen administrativ rådgivning	Virksomheten er mulig omfattet av taksonomien ✓
		Nordic Batteries	M71.12	Annen teknisk konsulentvirksomhet	Virksomheten er mulig omfattet av taksonomien ✓
		Carbon Centric	C38.21	Behandling og disponering av ikke-farlig avfall	Virksomheten er trolig omfattet av taksonomien ✓
		Campus Tofte	M71.12	Annen teknisk konsulentvirksomhet	Virksomheten er trolig ikke omfattet av taksonomien

SOSIAL BÆREKRAFT I VARDAR

Sosial bærekraft i Vardar handler om å jobbe for et godt arbeidsmiljø for våre ansatte, og fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter og arbeidsforhold hos våre leverandører og i vår verdikjede. Vi har påvirkningskraft både i eget selskap, i våre hel- og deleide selskaper og hos våre forretningspartnere og leverandører. Gjennom vårt eierskap, strategiplaner og styredeltakelse jobber vi med å styrke fokus og tydeliggjøre våre forventninger.

PERSONALFORHOLD, HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Et godt arbeidsmiljø for Vardars ansatte er helt sentralt: for å skape gode resultater, ta gode valg og sikre en bærekraftig utvikling av selskapet.

Våre ansatte

Hensyn til mennesker er en del av Vardars fem bærekraftsprinsipper. I tråd med dette har Vardar vurdert HMS og personalforhold som spesielt vesentlige områder, vurderingen er vedtatt av styret, og gjort i dialog mellom ledelse og ansatte. Av vesentlighetsanalysen utført i

2021 be Vardars ansatte funnet som en av de viktigste interessentene til selskapet. Arbeid med positiv påvirkning på de ansattes arbeidsmiljø er spesielt viktig. Vardars hovedkontor ble i 2021 Miljøfyrtårnsertifisert, som vil si at selskapet følger sertifiseringskrav for godt arbeidsmiljø og bærekraftsarbeid. Vardars hovedoppgave er å produsere og investere i fornybar energi, en viktig del av overgangen til et lavutslippssamfunn. Jo bedre Vardar løser denne oppgaven, jo mer bærekraftig og robust vil Vardar være som selskap, noe som vil ha en videre positiv effekt på de ansatte.

Arbeidsmiljø

Vardars ansatte jobber i ulike typer kontekster, noen jobber i administrative stillinger og andre er ute i operative stillinger. De som jobber operativt møter generelt en høyere risiko i arbeidshverdagen knyttet til Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS). Dette gjelder 12 ansatte ved Vardar Varme og Vardar Vind AB. Risikoen er vurdert å være lav grunnet gode HMS-rutiner, som følger av blant annet strenge nasjonale krav og regler for arbeidsmiljø med sterke innslag av interesseorganisasjoner som ivaretar ansattes interesser. Det rapporteres jevnlig på HMS.

Ved årets utgang var det totalt 25 faste ansatte i Vardar-konsernet, det vil si i Vardar, Vardar Vannkraft, Vardar Varme, og Vardar Vind AB. Vardar har gjort tre nyansettelser innen forretningsutvikling og ansatt en ny driftsleder i Vardar Vind og Vardar Varme.

Styret mener arbeidsmiljøet i bedriften er godt, og at Vardars kjernevirksomhet som produsent og investor i fornybar energi, gir et godt grunnlag for å skape trygge og varige arbeidsplasser. I løpet av 2023 har det ikke vært vurdert som nødvendig å iverksette spesielle tiltak. I 2023 har ingen ansatte sluttet i konsernet. Sykefraværet i 2023 utgjorde 5,4 prosent av total arbeidstid i året. Sykefraværet er ikke relatert til jobbmessige forhold. Det har i beretningsåret ikke inntruffet ulykker eller vesentlige skader.

De ansatte er en viktig interesse når det gjelder styrets beslutninger, og det holdes interne møter for å sikre god dialog. Det holdes ukemøter der HMS er et fast tema. I Vardar-konsernet jobber ansatte og ledelse tett sammen i det daglige, og det er løpende dialog. Det er administrerende direktør som har det øverste ansvaret for å sikre god dialog mellom ansatte, ledelse og styret.

VÅRE LEVEREGLER

For å sikre gode arbeidsforhold, og at arbeidet forankres fra ledelsen, har Vardars styre vedtatt leveregler som gjelder for alle i Vardar-konsernet og ansatte på alle nivåer, inkludert styremedlemmer, innleid personell, rådgivere og andre som handler på vegne av eller representerer Vardar. Levereglene ligger tilgjengelig på våre nettsider. Disse tar for seg våre verdier, forretningsetikk - leveregler for hvordan vi opererer og hvordan vi forventer at våre leverandører og forretningspartnere opererer, varsling og oppfølging, klima og miljø, menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, likeverd, mangfold og respekt, habilitet og anti-korrupsjon, arbeid og fritid og uønsket adferd.

Likestilling og inkludering

I kapitlet Likeverd, mangfold og respekt tar levereglene spesifikt for seg diskriminering, trakassering og arbeid for et miljø der likestilling, inkludering og gjensidig respekt står i fokus. Medarbeidere og andre som er involvert i Vardars virksomhet skal bli valgt og behandlet på en måte som ikke diskriminerer på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, politisk overbevisning, fagforeningsmedlemskap, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene. Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk. Vardar har i sin personalpolitikk som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling. Det skal ikke forekomme forskjellsbehandling i saker som for eksempel lønn, avansement, rekruttering, videreutvikling med mer på grunn av ovenfor nevnte forhold.

Forankring

I levereglene forplikter vi oss til å følge norske og lokale lover der vi opererer, støtte og respektere internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, både i vår egen virksomhet og verdikjede. I tillegg forplikter vi oss til å utføre aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs retningslinjer.

Retningslinjene er forankret internt i Vardar gjennom informasjon til alle ansatte på e-post og i møter. De ansatte på hovedkontoret og i ledergruppen har vært involvert i utviklingen av levereglene.

Ledere skal vise positivt engasjement og være toneangivende for Vardars selskapskultur, og påse at aktivitetene gjennomføres i tråd med levereglene. Alle medarbeidere har en selvstendig plikt å følge Vardars leveregler.

Helse, miljø og sikkerhet

Vardar følger gjeldende lover for et trygt arbeidsmiljø og sikkerhet på jobb. Vardar Varme, som er den delen av selskapet som har flest egne ansatte ute på anlegg, har spesielt stort fokus på HMS. Selskapet har en håndbok som beskriver internkontrollsystemet for å sikre helse, miljø og sikkerhet. Selskapet har også interne styringssystem for skader og ulykker. Hendelser meldes i avvikssystem og følges opp. Systemet viser utvikling over tid slik at man kan sammenligne perioder. I tillegg brukes et vedlikeholdssystem for å registrere driftshendelser, som også registrerer avvik. Disse følges opp av ansvarlige i organisasjonen. Det føres statistikk som følges opp av ledelsen og rapporteres til styret. Det er daglig kontakt mellom driftsleder og produksjonsmannskap, og Vardar Varme har eget verneombud. Hver 14. dag er det driftsmøter for alle ansatte der HMS er øverst på agendaen. Det utføres regelmessige vernerunder og Sikker Jobb Analyser.

VARSLING OG RETTING

For å sikre at vi får informasjon om forhold som kan påvirke ansatte negativt, har vi utarbeidet en instruks for varsling som ligger offentlig tilgjengelig

på våre nettsider. Denne er gjort kjent for alle ansatte, og er vedtatt av styret. I instruksen tydeliggjøres det at alle medarbeidere har rett til å melde fra om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen, og at det er viktig at denne retten brukes. Den sier også tydelig at den som varsler skal oppleve trygghet, og at varsler skal tas på alvor, bli hørt, vurderes og besvares. Varsler skal behandles konfidensielt, med mindre det er i strid med lovbestemt opplysningsplikt. Det er mulig å varsle anonymt. Rutinen gir tydelige føringer for hvordan varsler skal håndteres, og tidsfrister for besvarelse til varsleren, samt at varsleren skal få beskjed om utfallet i saken. Varsleren skal få løpende tilbakemelding og seneste innen to uker få informasjon om hvordan saken skal håndteres. Gjengjeldelse mot en ansatt som varsler på en forsvarlig måte er forbudt, og arbeidsgiver har ansvar for å hindre at varsleren møter negative reaksjoner. Vardar har også opprettet en e-postadresse som i hovedsak skal brukes for å motta henvendelser relatert til åpenhetsloven. Vi åpner for at denne e-postadressen kan bli en del av en varslingskanal som kan brukes av personer tilknyttet vår verdikjede. Dette vil gjelde de som ikke har tilgang til intern varsling, og ønsker å kontakte Vardar heller enn å gå via en leverandør eller forretningspartner, eller via eksterne tilsynsmyndigheter slik som Arbeidstilsynet eller lignende.

Varslingsrutinen ligger på [Vardars hjemmesider](#). Det er ikke mottatt noen varsler i 2023.

MÅL OG TALL

Vardar har som mål at ingen skal skade seg eller bli syke grunnet sitt arbeid. Vardar måler og rapporterer sykefravær, måler opplæringstimer og utført måloppnåelse årlig, men har ingen kvantitative mål knyttet til egne ansatte utover

dette. Jo mer selskapet vokser og får flere ansatte, jo mer relevant og viktig vil det være å sette mål for å sikre oversikt og forståelse av ansattes utvikling og selskapets arbeidsmiljø.

ANTALL ANSATTE FORDELT PÅ KJØNN

Kjønn	Antall ansatte (head count)
Menn	20
Kvinner	5
Annet	0
Ikke rapportert	0
Totalt antall ansatte	25

ANTALL ANSATTE FORDELT PÅ LOKASJON

Lokasjon	Antall ansatte (head count)
Norge	24
Drammen	8
Hønefoss	16
Sverige	1

ANSATTE FORDELT PÅ KJØNN OG TYPE STILLING

Kategori	Kvinner	Menn	Annet	Ikke rapportert	Total
Antall ansatte	5	20	0	0	25
Antall fast ansatte	5	20	0	0	25
Antall midlertidig ansatte	0	0	0	0	0
Antall ansatte som ikke har garantert arbeidstid	0	0	0	0	0
Antall fulltidsansatte	4	18	0	0	22
Antall deltidsansatte	1	2	0	0	3

Antall ansatte er beregnet basert på «head count» og rapportert fra enden av rapporteringsperioden. Dette er medregnet en deltidsansatt i Sverige. Rapporteringsperiode: 2023

TARIFFAVTALE OG SOSIAL DIALOG

Dekningsrate	Tariffavtale	Ansatte med en ansattrepresentant for sosial dialog
0-19%	Norge, Hønefoss (12%)	Norge, Sverige (0%)

Det er i hovedsak individuell lønnsfastsettelse i Vardar, men tre ansatte i Vardar Varme har avtaler utformet i overensstemmelse med NITO.

KJØNNSFORDELING I LEDELSEN

Ledende organ	Menn		Kvinner		Total
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall
Styre	3	60%	2	40%	5
Ledelse	2	50%	2	50%	4

Tallene omfatter de i Vardars styre, og fra ledelsen administrerende direktør, CFO, direktør vindkraft, daglig leder Vardar Varme.

ALDERSFORDELING ANSATTE

Alder	Antall
Under 30	1 (4%)
30-50	3 (12%)
Over 50	21 (84%)

ANSATTE MED NEDSATT FUNKSJONSEVNE

Prosentandel ansatte: 8%

OPPLÆRING OG UTVIKLING

	Menn	Kvinner	Total
Prosentandel deltatt på medarbeidersamtale/performance review	95%	100%	96%
Gjennomsnittlig antall timer med opplæring/kurs per ansatt og fordelt på kjønn	22 timer	1 time	23 timer

HELSE OG SIKKERHET

Prosentandel ansatte dekket av HMS-rutiner (enten pålagt eller anbefalte)	100%
Antall dødsfall knyttet til arbeidsulykker eller helseskader	0
Antall og andel arbeidsulykker	0
Antall arbeidsrelaterte helseskader	0
Antall dagsverk som er gått bort pga arbeidsrelaterte skader og ulykker	0

BALANSE MELLOM JOBB OG FRITID

Kategori	Menn	Kvinner	Totalt
Prosentandel ansatte som tok familiepermisjon, per kjønn og totalt	0%	0%	0%
Prosentandel ansatte med rett til familiepermisjon	100 %		

LØNN OG LØNNSFORSKJELLER

Kvinner vs menn	Menn i prosentandel av lønn kvinner
Lønnsgap kjønn (forskjellen på gj.snittlønnen mellom kvinnelig og mannlig ansatte) vist som prosentvis lønnsandel til menn	-45%
Høyest vs. Median	Forholdstall høy vs. median
Høyeste årslønn sammenlignet med medianårslønn til alle andre ansatte	3

Lønnsolicy

Vardars lønnsolicy er å tilby konkurransedyktige betingelser, men ikke være lønnsledende.

Lønnsjustering er 1. juli hvert år.

Forklaring: Medianlønnen til menn er 45 % lavere enn kvinner i Vardar. Årsaken til dette skyldes ulik type stilling og arbeid som utføres. Det er en vesentlig større andel menn som har operasjonelle stillinger i Vardar.

5 av 25 ansatte er kvinner, 3 av disse har lederstillinger.

Høyeste årslønn sammenlignet med medianårslønn til alle andre ansatte.

HENDELSER OG BRUDD

Antall diskrimineringsaker	0
Antall klager gjennom interne varslingsystemer og OECD kontaktpunkt	0
Antall bøter, straffer eller plikt til å kompensere	0
Antall menneskerettighets-/arbeidsrettighetsbrudd	0
Antall bøter, straffer, plikt til å kompensere for menneskerettighets-/arbeiderrettighetsbrudd	0

ARBEIDERE I VERDIKJEDEN – REDEGJØRELSE ETTER ÅPENHETSLOVEN

Her beskrives Vardars arbeid med aktsomhetsvurderinger knyttet til arbeidere i verdikjeden. Dette, sammen med omtalen av Personalforhold, helse, miljø og sikkerhet, er Vardars redegjørelse for aktsomhetsvurderinger, etter åpenhetslovens krav.

Vardar har ansvar for de samfunnsmessige konsekvensene som følger av konsernets virksomhet, både med hensyn til ytre miljø påvirkning, menneskerettigheter, arbeidsforhold og øvrige sosiale forhold. Ansvarer går gjennom hele Vardars verdikjede og virksomhet, og inkluderer også de innkjøp og investeringer som foretas i konsernet.

Konsernets virksomhet bidrar til å øke tilgangen til fornybar energi og derigjennom oppfyllelse av klimamålsettinger i de land konsernet har sin virksomhet. Vardar eier direkte eller indirekte selskap som utvikler, bygger og drifter eller eier virksomhet knyttet til fornybar energi. Oppføring av anlegg for produksjon av fornybar energi medfører ofte naturinngrep og er avhengig av arbeidskraft både i landet det investeres i og globalt. Drift av anleggene påvirker miljøet og samfunnet de er en del av. Vardar er opptatt av at den samfunnsmessige nytten av fornybar energiproduksjon skal være større enn ulempene. Gjennom vår strategi og arbeidet med åpenhetsloven har vi satt menneskerettigheter som et av de vesentligste temaene i vårt arbeid. Ulike interessegrupper kan ha ulikt syn i slike vurderinger. Vardar er opptatt av gode og åpne prosesser, som danner et best mulig grunnlag til at selskapet og myndighetene kan ta sine avgjørelser.

ETISKE RETNINGSLINJER OG FORVENTNINGER

Vardars styre har vedtatt leveregler, disse er beskrevet i omtale av Personalforhold, helse, miljø og sikkerhet, og tilgjengelig på våre nettsider [her](#). Vardars leveregler regulerer blant annet hvordan vi forholder oss til våre leverandører og forretningspartnere. Samarbeid med leverandører skal gi gjensidig forretningsmessig nytte og medarbeidere i Vardar skal opptre på en måte som

viser leverandørene at Vardar betrakter dem som verdifulle ressurser. Vardar støtter og respekterer internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, og jobber aktivt for at vi ikke medvirker til brudd på slike rettigheter i egen virksomhet eller i vår verdikjede. Vardar tolererer ingen diskriminering eller trakassering hverken internt eller hos de vi samarbeider med.

Det har i 2023 blitt utarbeidet en leverandørreklæring som en del av vår aktsomhetsrutine og denne skal signeres av alle leverandører og forretningspartnere. Leverandørreklæringen dekker krav til fokus på bærekraftig drift, miljøhensyn, overholdelse av lover og forskrifter, menneskerettigheter og arbeiderrettigheter herunder ILOs kjernekonvensjoner, konkurranselovgivning, likestilling, hvitvasking, korrupsjon, representasjon, interessekonflikt, konfidensialitet og eiendomsrett.

Det er også vedtatte retningslinjer for innkjøp, som skal sikre alle tilbydere av varer og tjenester en rettferdig og likeverdig behandling. Konsernet har nulltoleranse når det gjelder korrupsjon, og har satt i verk en rekke tiltak for å redusere risikoen for misligheter. I forbindelse med etablering av samarbeidsløsninger som involverer partnere vi ikke har erfaring med fra tidligere, foretas bakgrunnsundersøkelser for å sikre så langt som mulig at dette er selskaper eller personer som har de samme verdier og standarder som Vardar-konsernet.

Foto: Hafslund Eco

RUTINE FOR AKTSOMHETSVURDERINGER

Vardar har fra 2022 jobbet for å utvikle konkrete rutiner for hvordan konsernet skal etterleve hvert steg i OECDs modell for aktsomhetsvurderinger i praksis, og for å sikre systematikk i dette arbeidet.

Rutinene skal bestå av:

1. Vardars leveregler som tydeliggjør våre krav og forventninger. Disse er godkjent av styret, og alle ansatte og forretningsforbindelser skal ha kjennskap til disse. Alle leverandører og forretningspartnere skal signere Vardars leverandørerklæring.
2. Kartlegging og kjennskap til risiko i egen virksomhet, leverandørkjede og hos forretningspartnere.
  - Vi skal vurdere risiko for faktisk og potensiell negativ påvirkning for hver enkelt virksomhet.
3. Tiltak for å stanse, forebygge og begrense faktiske eller negative konsekvenser
  - Ta opp funn med forretningsforbindelser og kreve at forholdene ryddes opp i.
4. Evaluere gjennomføring og resultater av tiltak.
5. Kommunisere hvordan konsekvenser er håndtert til berørte parter og vise at virksomheten setter inn tiltak for å begrense eller stanse negative konsekvenser. Arbeidet vil offentliggjøres i den årlige redegjørelsen.
6. Sørge for, eller samarbeide om, gjenoppretting og erstatning der Vardar har vært årsak til de negative forholdene.

INTERESSEENTER

Arbeidere i verdikjeden som er spesielt relevant for Vardar er de som jobber i, og er innleid i, deleide selskaper, arbeidere hos leverandører og forretningspartnere, arbeidere i logistikk og distribusjon, i produksjon av materiell og utvinning av materialer. Vardar jobber i all hovedsak med aktsomhetsvurderinger gjennom styrearbeid og eierpåvirkning. Dette skjer ved å ha dialog med sentrale interessenter som er i kontakt med, og som representerer, ledd i leverandørkjeden. Interessentenes innspill er sentralt for Vardars utvikling som selskap, for forretningsmessige og strategiske avgjørelser. Det er administrerende direktør i Vardar som har det øverste operasjonelle ansvaret for interessentdialog. Les mer om dette i egen del om interessentdialog i 'Bærekraft, Vardar og omverden'.

VARSLINGSKANALER OG KLAGEMEKANISMER

Varslingskanaler og klagemekanismer er sentrale verktøy for å innhente informasjon om kritikkverdige forhold i eget selskap eller leverandørkjeden.

I tillegg til vår varslingskanal for egne ansatte, har vi opprettet en e-postadresse som i hovedsak skal brukes for å motta henvendelser relatert til åpenhetsloven. Vi åpner for at denne e-postadressen kan bli en del av en varslingskanal som kan brukes av personer tilknyttet vår verdikjede. Dette vil gjelde de som ikke har tilgang til intern varsling, og ønsker å kontakte Vardar heller enn å gå via en leverandør eller forretningspartner, eller via eksterne tilsynsmyndigheter slik som Arbeidstilsynet eller lignende. De interne varslingsrutinene er beskrevet under omtale av Personalforhold, helse, miljø og sikkerhet, og er tilgjengelig på våre [nettsider](#).

KARTLEGGING OG VURDERING AV RISIKO

Vardar har utført en kartlegging og vurdering av vesentlig risiko for potensiell negativ påvirkning på menneskerettigheter og arbeidsforhold i egen virksomhet, leverandørkjede og hos forretningspartnere. Kartleggingen inkluderer i hvilke land selskapene har sin virksomhet, hvilke bransjer selskapene er del av og hvilke produkter eller tjenester selskapene leverer. Se oversikt i tabell nedenfor. Vi har også tatt i betraktning størrelsen på innkjøpene fra hver enkelt leverandør. Vardar har ikke avdekket faktiske negative konsekvenser på menneskerettigheter eller arbeidsforhold under kartleggingen av disse selskapene, men det er potensiell risiko for negativ påvirkning.

Kartleggingen er delt i følgende kategorier:

1. Vardar som morselskap
2. De heleide datter- og datterselskapene og deres leverandører: Vardar Varme, Vardar Vannkraft, Vardar Boreas, Vardar Sol, Vardar Vind, Soldekke
3. Selskaper der Vardar har eierskap: Å Energi, Zephyr, Solcellespesialisten, Sunly, Kvalheim Kraft, Hyperthermics, Nordic Batteries, Carbon Centric, Kongsberg Innovasjon og Sunly Innovation

Vardar og de heleide datterselskapene

Vardar har kartlagt og gjort en risikovurdering av seks selskaper: Vardar, Vardar Vannkraft, Vardar Varme, Øvre Eiker Fjernvarme, Vardar Boreas og Vardar Vind AB, Vardar Sol AS

og Soldekke AS. Disse selskapene har drift i Norge og Sverige. Det er strenge krav og regler for arbeidsmiljø i norske bedrifter og sterke innslag av interesseorganisasjoner som ivaretar ansattes interesser. Antallet leverandører og forretningsforbindelser er størst i Norge, men det gjøres også innkjøp fra selskaper som holder til i Sverige og Tyskland. De største innkjøpene består av konsulenttjenester og råstoff til varmeproduksjon.

Under kartleggingen er transportleddet vurdert å være et ledd der det foreligger potensiell risiko for negativ påvirkning på menneskerettigheter og arbeidsforhold. Det kjøpes inn transporttjenester for å transportere råstoff til produksjon for Vardar Varme. Den kartlagte risikoen er basert på generell informasjon om bransjen som helhet, og det er ikke gjort spesifikke funn hos transportleverandørene til Vardar Varme. Transportelementet er prioritert for videre oppfølging.

Vardar startet i 2023 opp egen virksomhet innen solkraft. I dagens marked for solcellepaneler gir det en eksponering mot solceller som helt eller delvis har produksjonssted i Kina. Vi har kartlagt at det gjøres innkjøp av solceller som har produksjonssted i Kina hos våre deleide selskaper. Vi vurderer risikoen for potensiell negativ påvirkning på menneskerettigheter og arbeidsforhold, og tvangsarbeid, som høy knyttet til produksjon av solceller inkludert råmaterialer. Minoriteter anses som spesielt utsatt. Solcellespesialisten er en sentral leverandør i vår egen satsning, og vi følger opp deres arbeid på området både som kunde og som eier. Solcellespesialistens rapport knyttet til åpenhetsloven finnes på deres [nettsider](#).

LEVERANDØROVERSIKT

Selskap	Antall leverandører
Vardar	40 med innkjøp over NOK 100.000,- pr år
Vardar Varme og Øvre Eiker Fjernvarme	60 med innkjøp over NOK 100.000,- pr år
Vardar Vannkraft	25 med innkjøp over NOK 100.000 pr år
Vardar Vind	17 med innkjøp over NOK 100.000,- pr år
Vardar Sol AS	Alle innkjøp gjøres gjennom Solcellespesialisten

Selskaper der Vardar er deleier

Kartleggingen har inkludert åtte selskaper: Å Energi, Zephyr, Solcellespesialisten, Sunly, Kvalheim Kraft, Hyperthermics, Kongsberg Innovasjon, Sunly Innovation Nordic Batteries, Carbon Centric, Campus Tofte. Selskapenes virksomheter spenner blant annet fra energiproduksjon eller prosjekter knyttet til vind-, vann-, hav-, hydrogen- og solenergi, til energilagring i batterier, leveranse av konsulenttjenester, salg og installasjon av solceller, og innovasjon innen bioteknologi, industri og fornybar energi. Selskapene har virksomhet hovedsakelig i Norge, Sverige, Island, Polen og de baltiske landene.

Vardar har eierskap i selskaper med virksomhet i mer utsatte bransjer, som for eksempel solcellebransjen. I dagens marked for

solcellepaneler gir det en eksponering mot solceller som helt eller delvis har produksjonssted i Kina. Vi har kartlagt at det gjøres innkjøp av solceller som har produksjonssted i Kina hos våre deleide selskaper. Vi vurderer risikoen for potensiell negativ påvirkning på menneskerettigheter og arbeidsforhold, og tvangsarbeid, som høy knyttet til produksjon av solceller inkludert råmaterialer. Minoriteter anses som spesielt utsatt. Denne risikoen er relevant for de selskapene med innkjøp av, og bruk av, solceller i sin produksjon. Dette gjelder Å Energi, Solcellespesialisten og Sunly.

Det jobbes med de aktuelle selskapene med problemstillingene knyttet til anstendige arbeidsforhold og etterlevelse av åpenhetsloven. Vardar har som eier fokus på situasjonen og vil følge opp og evaluere dette arbeidet gjennom styrearbeidet og eierpåvirkning.

FORNYBAR ENERGIPRODUKSJON

Tilknytning og arbeidsform: Direkte operativ involvering

Konsern og datterselskap	Produksjon	Land salg	Hovedinnkjøp	Tjeneste/produkt innkjøp	Land innkjøp
Vardar	Engros kraft	Norge	80% konsulenttjenester	Juridisk/rådgiver/IT/revisjon	Norge
Vardar Vannkraft	Engros kraft	Norge	90% konsulenttjenester	Forvaltning vannkraft	Norge
Vardar Varme og Øvre Eiker Fjernvarme	Varme/kjøling	Norge	50% råstoff til produksjon fjernvarme	Varme/kjøling	Norge
Vardar Boreas	Vindkraft	Norge	80% konsulenttjenester	Vindkraft engros	Norge/Sverige
Vardar Vind AB	Vindkraft	Sverige			Norge/Sverige, Tyskland

INDUSTRIELT EIERSKAP

Tilknytning og arbeidsform: Eier, jobber gjennom eierstyring med styreinvolvering, styredialog, deltagelse på generalforsamling med mer

Tilknyttede selskaper	Bransje	Produkt	Land der selskapene opererer og/eller gjør hovedinnkjøp
Å Energi	Energikonsern	Energi; produksjon, nett, omsetning	Norge, EU
Zephyr	Utvikling vind- og solkraft	Konsulenttjenester	Norge/Sverige/ Island
Solscellespesialisten	Salg av solcellepaneler, installasjon	Solceller	Kina (innkjøp)
Sunly	Utvikling, drift og eierskap til solcelleanlegg og vindparker	Solcelleanlegg	Kina (innkjøp)
Kvalheim Kraft	Produksjon av vindkraft	Kjøp av tjenester	Norge/Tyskland
Innovasjonsselskaper			

TILTAK MOT NEGATIV PÅVIRKNING

Våre rutiner for aktsomhetsvurderinger beskriver hvordan vi vil utføre tiltak mot negativ påvirkning. Vi er et konsern med påvirkningskraft både i virksomhetene vi kontrollerer selv, og gjennom vår rolle som eier. I selskapene vi kontrollerer fullt ut gjennomfører vi operative tiltak der våre aktsomhetsvurderinger avdekker behov. Vi har dialog med leverandører av transporttjenester til Vardar Varme, for å sikre ordnede arbeidsforhold for sjåførene. I selskapene der vi er deleier jobber vi gjennom dialog med styret og ledelsen. Eksempelvis har Solcellespesialisten jobbet aktivt for dokumentasjon av solcelleverdikjeder og reduksjon av risiko for negative konsekvenser, noe som førte til svartelisting av eksisterende og potensielle leverandører.

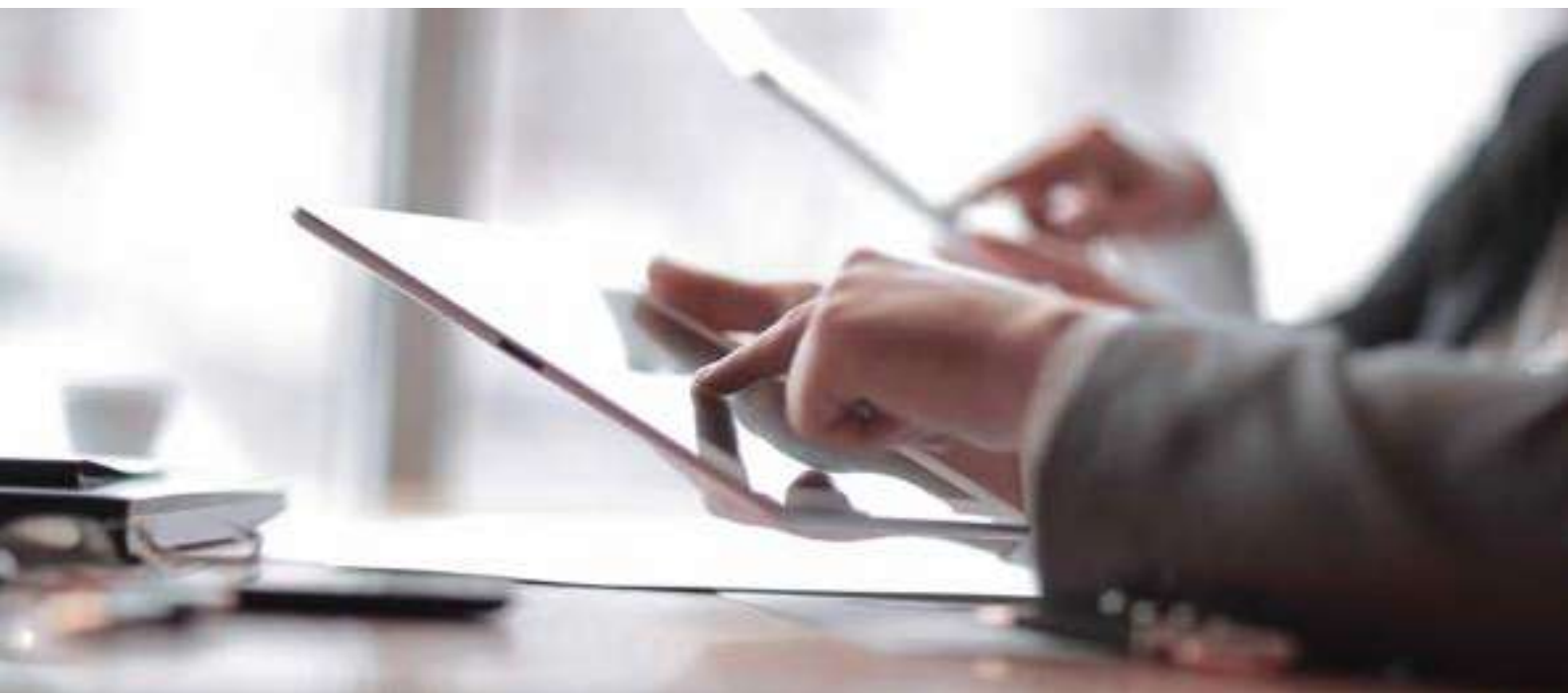
I 2023 har det vært satt fokus på åpenhetsloven internt gjennom møter og diskusjoner. Leverandørreklæringen er sendt til eksisterende leverandører med innkjøp over NOK 100.000 og skal signeres fortløpende av nye leverandører og forretningspartnere. Arbeidet rundt oppfølging og dialog blir videreført i 2024.

Vi forventer at rutinene vil systematisere arbeidet vårt med å fremme respekt for menneskerettigheter og anstendig arbeid. Vår kunnskap om risiko i bransjene der vi opererer vil stadig bli bedre, og vår evne til å identifisere potensiell risiko og igangsette gode og effektfulle tiltak kontinuerlig utvikles. Vi forventer at vår dialog med leverandører og forretningspartnere, og kravene vi stiller i vår leverandørreklæring, gjør våre samarbeidspartnere mer bevisst sitt ansvar for å fremme respekt for menneskerettigheter og anstendig arbeid.

Mål

Vardar har hatt som mål at selskapets leverandører skal fylle ut et leverandørskjema som forplikter leverandøren til å etterleve de verdier og internasjonale standarder som ligger til grunn for Vardars etiske retningslinjer. 70 % har besvart skjemaet i 2023.

Vardars mål på området er kvalitative og utformet som retningslinjer. De er utviklet av selskapet, med støtte fra rådgivere med kompetanse innen sosial bærekraft. Retningslinjene er behandlet av styret. Det er stort fokus på temaet internt i Vardar og gjennom det vil det stilles større krav til våre leverandører.

VARDARS BIDRAG TIL VERDISKAPNING

Vardars visjon er utvikling av verdier gjennom aktivt eierskap.

En viktig del av Vardars samfunnsoppdrag er å skape verdier for eierne, ansatte og samfunnet vi er en del av. Verdiene skapes i Vardar, og i selskapene der Vardar er investert. Vi bidrar med kapital, kunnskap og nettverk for å skape verdier som skal komme samfunnet til gode. Vi jobber direkte gjennom våre heleide selskaper, og som industriell eier gjennom styrearbeid og annen form for verdiskapende eierstyring.

Verdifordelingen styres av skatte- og avgiftspolitikken fastsatt på nasjonalt og kommunalt nivå, og utbyttepolitikken som er satt av våre eiere. Verdiene i Vardar forvaltes på vegne av våre 19 kommunale eiere. Vi bidrar til kommunenes økonomi gjennom årlige utbytter,

gjennom lokal verdiskaping i de kommunene der vi har virksomhet, og gjennom utvikling av verdiene i Vardar.

En viktig driver for vår verdiskaping er energipriser, de har vi som selskap ingen råderett over. For å sikre stabilitet over tid jobber Vardar med moderat finansiell risiko, herunder begrenset gjeld, og moderat operasjonell risiko gjennom god diversifisering. Vardar er godt rustet for å fortsette å skape verdier for eiere, ansatte og samfunnet framover.

Resultater

I 2023 har Vardar skapt store verdier – 693 millioner kroner. Disse verdiene fordeles gjennom

utbytte til eierne, lønn til ansatte, renter til långivere, innkjøp av varer og tjenester lokalt, og ikke minst til stat og kommune gjennom skatter og avgifter. Den norske stat mottok 195 millioner kroner i skatter og avgifter fra Vardar i 2023, det er over 28 prosent av selskapets verdiskapning.

Grunnrenteskatten er den største posten og står for over 53 prosent av Vardars samlede skatt- og avgiftsregning. Av samlede skatter og avgifter går over 91 prosent til staten, resten til kommunene. Utover skatter og avgifter gikk 155 millioner kroner (22 prosent) til eierne i form av utbytte, det vil si de 19 kommune som eier Vardar. Rett under 4,5 prosent gikk til de ansatte, hvilket betyr at verdiskapning per ansatte var meget høy.

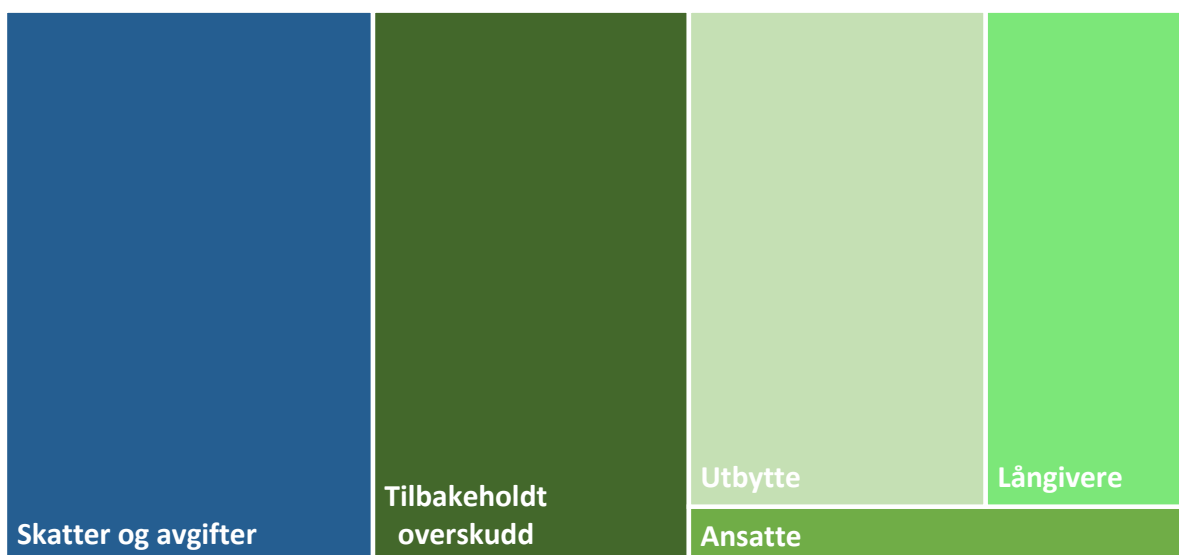
For å legge til rette for investeringer og videre vekst er det holdt tilbake 184 millioner kroner (27 prosent).

Verdiskapningen på 693 millioner kroner er fordelt mellom staten og våre eierkommuner gjennom utbytte, lønn til ansatte og ikke minst kjøp av varer og tjenester og investeringer.

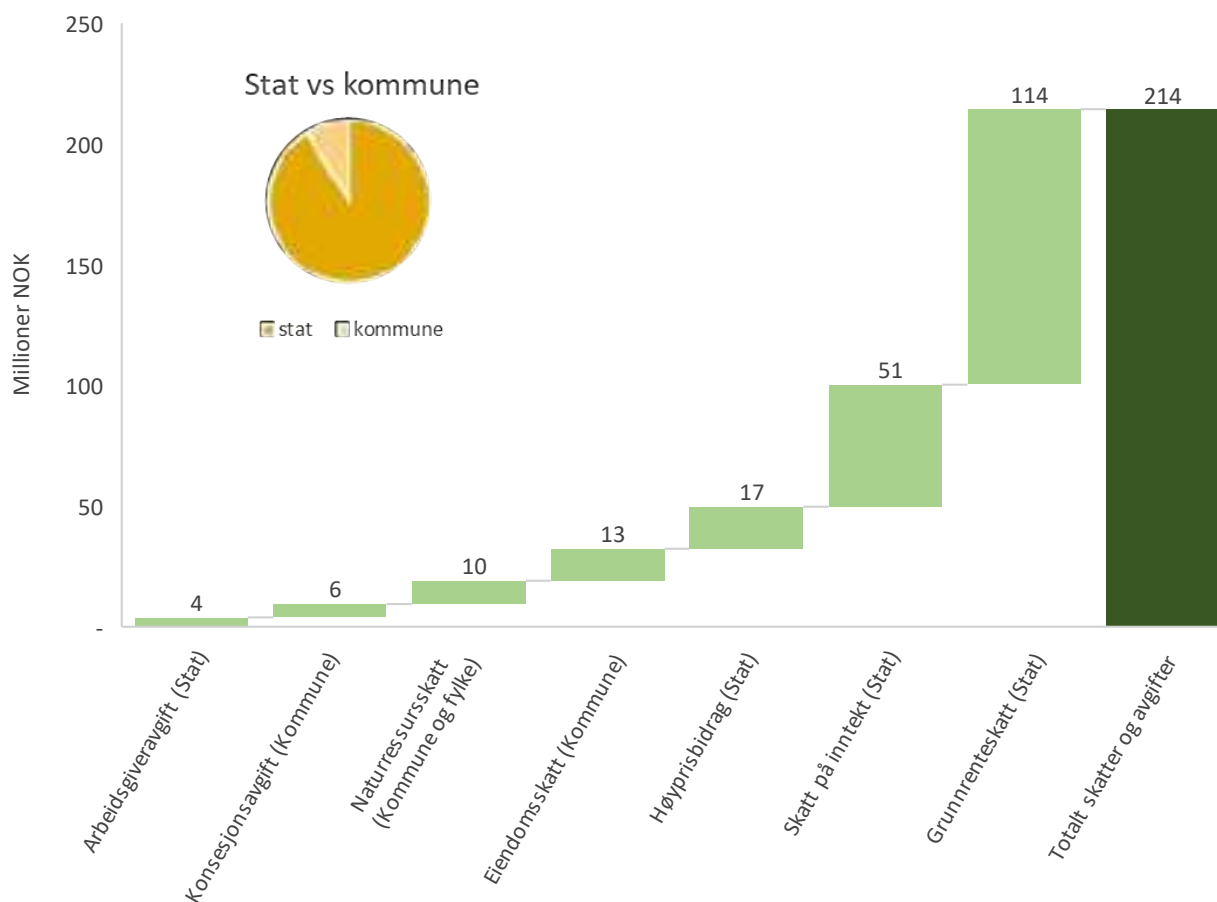
De seks vertskommunene for vannkraftverkene Usta og Nes - Hol, Ål, Gol, Nesbyen, Hemsedal og Flå – har rett til å kjøpe andelskraft, erstatningskraftkraft og konsesjonskraft til produksjonskostnad. Det ga en betydelig gevinst sammenlignet med gjennomsnittlig markedspris for kraft i Sør-Norge i 2023.

Til sammen har de seks kommunene hatt en markedsgevinst på ca. 224 millioner kroner av den delen som Vardar eier av Usta og Nes kraftverk, dersom en legger til grunn gjennomsnittsprisen for NO5, som er prisområdet disse kraftstasjonene leverer inn i. Disse inntektene kommer i tillegg til verdiskapningen i Vardar-konsernet.

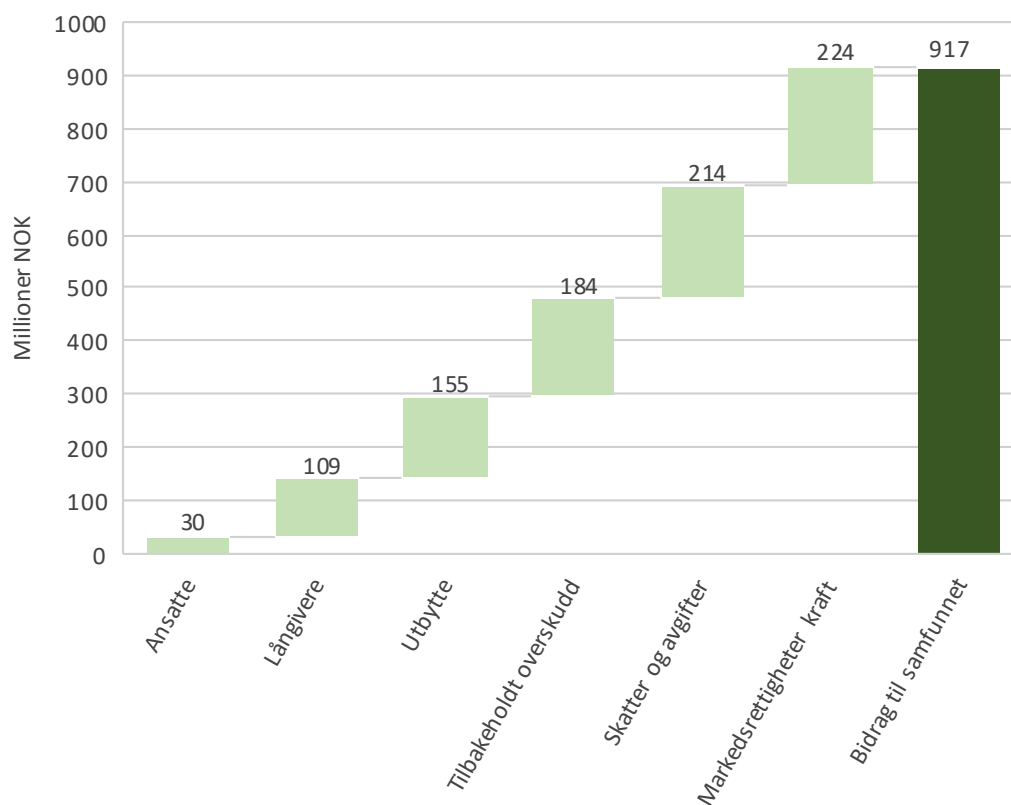
FORDELING AV VERDISKAPNING PÅ 693 MILLIONER KRONER

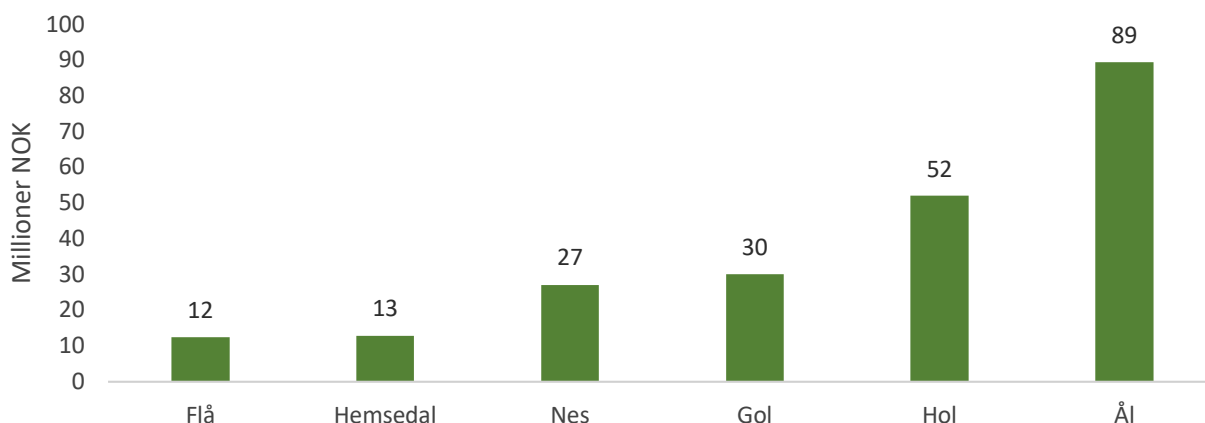
FORDELING AV SKATTER OG AVGIFTER 2023

BIDRAG TIL SAMFUNNET - VERDISKAPNING OG KRAFTRETTIGHETER

MARKEDSGEVINST FRA KRAFTRETTIGHETER

FORETAKSSTYRING

God og transparent styring og kontroll med virksomheten skal legge grunnlaget for å skape langsiktige verdier for eier, ansatte, andre interessenter og samfunnet ellers, og skal derigjennom bidra til en bærekraftig og varig verdiskaping. Åpen og tilgjengelig kommunikasjon fra selskapets side skal sikre at konsernet har gode relasjoner til samfunnet i sin alminnelighet og spesielt til de interessenter som berøres av virksomheten.

Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Vardar er underlagt rapporteringskrav om eierstyring og selskapsledelse etter regnskapslovens § 3-3b samt Obligasjonsreglene som gjelder for Oslo Børs. Vardars prinsipper for eierstyring og selskapsledelse følger Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, sist utgitt 14.10.2021. Regnskapsloven er tilgjengelig på www.lovdatab.no. Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse er tilgjengelig på www.nues.no.

Styret i Vardar har et aktivt forhold til god eierstyring og selskapsledelse, og dette er en integrert del av beslutningsprosessen i saker styret har til behandling. Prinsippene for god eierstyring og selskapsledelse er gjenstand for årlig vurdering, diskusjon og behandling i styret.

Det er utarbeidet instruks for styrets og revisjonsutvalgets arbeid, som gjennomgås av styret, i tillegg til evaluering av etterlevelsen. Etterlevelsen av de vedtatte retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse skal styrke tilliten til selskapet og bidra til verdiskaping over tid.

Virksomhet

Vardars virksomhetsområde er definert i selskapets vedtekter, § 2. Selskapets formål er

- å investere i virksomheter innen kraftproduksjon basert på fornybare energikilder samt i beslektede og utfyllende virksomheter
- å investere i andre selskaper for å bidra til utvikling og kompetanseoppbygging innen alternativ energi
- produksjon av elektrisk energi

Vedtektene er i sin helhet gjengitt på selskapets nettside.

Selskapet skal utvikle verdier gjennom et aktivt eierskap, bidra til å øke tilgangen på fornybar energi og bidra til en bærekraftig reduksjon av klimagassutslipp. Selskapet investerer både i Norge og utlandet.

For å sikre at styret treffer riktige beslutninger, er det utarbeidet klare mål, strategier og risikoprofil for virksomheten. Styret leder selskapets strategiarbeid, og fatter vedtak som danner grunnlag for at selskapets administrasjon kan handle i henhold til vedtatt strategi. Mål, strategier og risikoprofil vurderes årlig.

Vardar har utarbeidet leveregler, der våre verdier - redelighet, åpenhet, profesjonalitet, engasjert - ligger til grunn. Vardars leveregler er forpliktelsene selskapet har vedtatt for å sikre at vi opptrer på en bærekraftig, etisk og sosialt ansvarlig måte. Levereglene vurderes årlig.

Selskapskapital og utbytte

Konsernet opererer i en kapitalintensiv bransje og realisering av konsernets mål og strategier forutsetter at konsernet opprettholder en solid finansiell posisjon, kjennetegnet ved en tilstrekkelig egenkapitalandel, forutsigbarhet i framtidige kontantstrømmer og tilgang på tilstrekkelige likviditetsreserver.

Vardar skal opprettholde en egenkapital som er forsvarlig med hensyn til selskapets formål, strategi og risikoprofil.

Vardar har som mål å gi eiere utbytte som tilsvarer ca. 50 % av underliggende resultat etter skatt, forutsatt at dette ikke er i strid med gjeldende lovgivning og avtalte sikkerhetskrav i inngåtte låneavtaler. Denne modellen skal sikre at en betydelig del av verdiskapningen kan benyttes til styrking av Vardars balanse og ytterligere vekst og utvikling av virksomheten, samtidig som eierne har en forutsigbar direkteavkastning.

Styret er ikke gitt fullmakt til å dele ut utbytte, foreta kapitalforhøyelser eller til å erverve egne aksjer.

Likebehandling av aksjeeiere

Vardar har én aksjeklasse som bestemt i vedtektene.

Eksisterende aksjeeiere har som hovedregel fortrinnsrett ved kapitalforhøyelser. Dersom denne fortrinnsretten fravikes, skal det begrunnes ut fra selskapets og aksjeeiernes felles interesse, og begrunnelsen vil bli offentliggjort i forbindelse med børsmelding om kapitalforhøyelse.

Aksjer og omsettelighet

Selskapets aksjer kan bare eies av norske kommuner, norske fylkeskommuner, den norske stat eller foretak eiet og kontrollert 100 % av disse. Begrensningen er blant annet lagt for ikke å skape begrensninger for selskap Vardar eier, da norsk lovgivning kan ha innflytelse på disse, og for å sikre likebehandling av aksjonærer i forhold til omsetningsbegrensninger som følger av krav til offentlig eierskap.

Med dagens konsesjonslovgivning kan det ikke etableres eierstrukturer som innebærer at mer enn en 1/3 av eierskapet til vannkraftproduksjon i Norge er representert ved personer eller selskaper som ikke har status som offentlig eiet.

Generalforsamling

Generalforsamlingen er det øverste organet for eiernes utøvelse av myndighet i Vardar. Generalforsamlingen behandler og avgjør saker i henhold til norsk lov, herunder godkjenning av årsregnskap og årsberetning, utdeling av utbytte, valg av revisor og fastsettelse av revisors godtgjørelse. Revisjonsutvalgets forslag til valg av revisor skal forelegges generalforsamlingen før valget. Videre utpeker generalforsamlingen aksjonærvalgte styremedlemmer, fastsetter honorar til styrets medlemmer og vedtar vedtektsendringer. Ordinær generalforsamling avholdes i henhold til vedtektene innen utgangen av juni hvert år.

Innkalling

Innkalling til generalforsamling skjer skriftlig til alle aksjonærer minimum en uke før generalforsamlingen holdes. Innkalling, saksdokumenter, forslag til vedtak og fullmaktsskjema følger innkallingen. Det gis utfyllende informasjon om fremgangsmåten for å møte ved fullmektig. Av fullmaktsskjemaet framgår det hvordan fullmektigen skal stemme over hver enkelt sak og kandidat, dersom det ikke foreligger instruks på ett eller flere punkter, og ved endring av forslag og nye forslag.

Deltakelse

Alle aksjonærer i selskapet har rett til å fremlegge saker til behandling samt å uttale seg og delta på generalforsamlingen. På generalforsamlingen deltar styrets leder og daglig leder. Øvrige styremedlemmer og direktør for økonomi og finans har møterett. Revisor møter i generalforsamling når de saker som skal behandles er av en slik art at dette er ønskelig, det samme gjelder for leder av selskapets valgkomite.

Gjennomføring

Som hovedregel gjennomføres generalforsamling som fysisk møte. Aksjonærene har rett til å delta elektronisk, med mindre styret finner at det foreligger saklig grunn til å nekte.

Selskapets vedtekter inneholder ikke bestemmelser om hvem som skal være møteleder på selskapets generalforsamling. I henhold til aksjelovens bestemmelser åpnes generalforsamlingen av styrets leder og møteleder velges av generalforsamlingen.

Den ordinære generalforsamlingen skal godkjenne årsregnskapet og fastsette honorar til styrets medlemmer. Generalforsamlingsprotokollen gjøres kjent for alle aksjonærer.

Valgkomite

I henhold til selskapets aksjonæravtale skal generalforsamlingen for Vardar AS velge en valgkomite. Valgkomiteen forslår kandidater til styret og valgkomiteen, i tillegg til godtgjørelse

til disse organene, men Generalforsamlingen fastsetter godtgjørelsene. Valgkomiteen velges normalt for 2 år, og er uavhengig av styret, ledende ansatte i selskapet og selskapet.

Dagens valgkomite for Vardar består av ordførerne i kommunene Drammen, Asker, Ringerike, Kongsberg og Gol. Valgkomiteen har kontakt med aksjonærer, styremedlemmene og daglig leder i sitt arbeid med å foreslå kandidater til styret

For valg av styremedlemmer gjelder et sett med kompetansekrav som valgkomiteen forholder seg til. Tverrfaglig kompetanse er viktig for å styre selskapet, gi faglige innspill, og utøve den pålagte kontrollen. Styremedlemmene er personlig ansvarlig for at driften av selskapet er i henhold til lovverket. Styreleder er selskapets fremste representant, og det er viktig med en person med faglig tyngde og integritet. Styreleder forutsettes å ha bred styrekompetanse og forståelse for krav og forventninger til et offentlig eid selskap, og må kunne kommunisere godt med eierne.

Kompetansekrav

Styrets fem medlemmer bør i felleskap dekke følgende faglige hovedområder på en måte som gjør at de som kollegium kan utføre nødvendig kontroll, bidra i strategiarbeid og støtte daglig ledelse:

Bransjekunnskap

Dette vil si kunnskap om kjernevirksomheten i konsernet. Det vil blant annet være viktig med forståelse av kraftmarkedet både i Norge, Norden og Europa, og hvordan dette fungerer under ulike forutsetninger, god forståelse av de ulike finansielle instrumenter som inngås i forbindelse ved sikring av kontantstrømmer og verdier i selskapet, og teknisk elkraftinnsikt.

Forståelse for samfunn, eier- og rammebetingelser

Dette innebærer gode kunnskaper om bransjens rammebetingelser i de land hvor Vardar har virksomhet, og om eiers behov og rolle i samfunnet.

Generell juridisk kompetanse

Grunnleggende kunnskap om relevant lovverk og juridiske retter og plikter for sentrale interessenter som kunder, leverandører, ansatte, eiere, styre, långivere, myndigheter etc.

Økonomi og finans

God forståelse for selskapets, datterselskapenes og konsernets regnskaper og øvrig økonomirapportering slik at styret kan utøve sin kontrollfunksjon overfor administrasjonen. Det forventes forståelse av finansieringsløsninger for virksomheten, slik som lånefinansiering i ulike markeder og bruk av finansielle instrumenter.

Forretningsdrift og ledelse

Relevant erfaring fra konkurranseutsatt næringsliv og sentrale prosesser i bedrifter, roller og organisering av virksomhet.

Erfaring fra styre- og strategiarbeid

Generell erfaring fra styre og strategiarbeid i kapitalkrevende og/eller samfunnskritisk virksomhet.

STYRET, SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET

Valg av styremedlemmer og styrets leder

Generalforsamlingen velger styremedlemmene, og velger som selskapets øverste organ styrets leder og nestleder. Styremedlemmene velges som hovedregel for to år av gangen. Avvik utover dette kan fattes av generalforsamlingen.

Styrets sammensetning

Styremedlemmene skal velges på grunnlag av konsernets behov for kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapet virksomhet og formål med eierskapet. Styret skal opptre uavhengig av egeninteresser og fungere effektivt som et kollegialt organ til konsernets beste. Krav til kompetanse er nærmere beskrevet under avsnittet om Valgkomite. Begge kjønn skal være representert i styret med minst 40 %. Styret i Vardar består av fem medlemmer, alle aksjonærvalgte.

Konsernsjef er ikke medlem av styret i morselskapet. Konsernsjef er som hovedregel styreleder i datterselskapene, men regelen fravikes i noen tilfeller. Datterselskapenes styresammensetning diskuteres i forkant med konsernets styreleder, og informeres om årlig til konsernets styre.

Informasjon om styremedlemmene finnes i innledningen av denne årsrapporten og på selskapets nettside, www.vardar.no.

Styrets uavhengighet

Samtlige styremedlemmer er uavhengige av selskapets daglige ledelse og vesentlige forretningsforbindelser. Styret opptrer som et kollegialt organ, og har tilstrekkelige forutsetninger til å foreta selvstendige vurderinger av ledelsens saksfremlegg og selskapets virksomhet.

Årsrapporten gir informasjon om antall styremøter for rapporteringsåret, herunder deltakelse.

Selskapet har etablert styreansvarsforsikring som, innen rammene for forsikringsvilkårene, dekker det personlige erstatningsansvaret man kan pådra seg som styremedlem eller administrerende direktør i henhold til gjeldende rett.

STYRETS ARBEID

Styrets oppgaver

Styret har det overordnede ansvaret for ledelsen av Vardar og gjennomføringen av selskapets strategi, i tillegg til overvåking og kontroll av virksomheten. Styret skal påse at selskapet har en god ledelse med klar intern ansvars- og oppgavefordeling. Selskapets ledelse utarbeider forslag til strategi, langsiktige mål og budsjett, som vedtas i styret. Styret ansetter og avskjediger konsernsjef.

Instruks for styre og daglig leder

Styret har fastsatt en styreinstruks og fullmaktstruktur som regulerer ansvarsområder, oppgaver og rolledeling for styret, styrets leder og konsernsjefen. Styreinstruksen innehar også

bestemmelser blant annet om habilitet og taushetsplikt, beslutningsdyktighet, innkalling, møteregler og protokoll. Styrets leder har ansvar for at styrets arbeid gjennomføres på en effektiv og korrekt måte i henhold til gjeldende lovgivning og vedtatte styreinstruks. Daglig leder har ansvar for at styret mottar relevant, korrekt og tidsriktig informasjon som setter det i stand til å utføre sine oppgaver. Styremedlemmer og daglig leder kan ikke behandle saker de har fremtredende særinteresser i.

Møtestruktur

Det avholdes minimum 6 møter i året. Styret har fastsatt årsplan for sitt arbeid. Denne omfatter i tillegg til godkjennelse av strategi, regnskapsrapportering, årsregnskap og budsjett en gjennomgang av risikoområder og intern kontroll. Styret evaluerer årlig selskapets ledelse og organisasjonsstruktur.

Finansiell rapportering

Styret mottar periodisk rapportering om selskapets økonomiske og finansielle status. Administrasjonen fremlegger og redegjør for kvartalsregnskap og årsregnskap. Selskapet følger fristene fra Oslo Børs knyttet til halvårsrapportering og rapportering av årsregnskap.

Styreutvalg

Med bakgrunn i krav til revisjonsutvalg i aksjeloven som gjelder selskaper med verdipapirer notert på regulerte markeder, har Vardar etablert et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget blir valgt av og blant styrets medlemmer og har samme funksjonstid som styremedlemmene. Medlemmer av revisjonsutvalget skal tilfredsstillе allmennaksjelovens krav til uavhengighet og kompetanse.

Revisjonsutvalget skal virke som et forberedende organ i forhold til styrets forvaltnings- og tilsynsoppgaver, og skal blant annet føre tilsyn med prosessen for finansiell rapportering, herunder konsernets internkontrollsystem. Revisjonsutvalget skal ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor knyttet til revisjon, vurdere og overvåke

revisors uavhengighet, og har ansvaret for å forberede og anbefale valg av revisor.

Transaksjoner mellom nærstående

For transaksjoner mellom selskapet og nærstående som ikke er uvesentlig, vil styret innhente en uavhengig verdivurdering og gjøre denne kjent for eierne. Transaksjoner mellom nærstående parter inngås generelt på ordinære markedsmessige betingelser som om de var gjennomført mellom uavhengige parter. Det er etablert et prinsipp i konsernet hvor alle avtaler mellom et selskap hvor det er minoritetsaksjonærer og øvrige selskap, skal behandles i styret i det selskapet hvor det er minoritetsaksjonær.

Vesentlige transaksjoner mellom selskap med minoritetsaksjonærer og øvrige selskaper i konsernet skal gjennomføres på ordinære markedsmessige betingelser som om det var mellom uavhengige parter. Dersom det ikke foreligger eksterne verdsettelse, blir det innhentet en uavhengig verdivurdering for å sikre dette.

Konsernet har retningslinjer som sikrer meldeplikt for styremedlemmer og ledende ansatte dersom de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i avtaler som inngås av selskapet.

Styrets egnevaluering

Styret skal evaluere egen virksomhet og kompetanse med jevne mellomrom. Det inkluderer en vurdering av styrets sammensetning og måten styret fungerer på både individuelt og som gruppe i forhold til de mål som er satt for arbeidet. Det skal legges til rette for kompetanseheving av styremedlemmer etter behov. Styrets evaluering formidles til selskapets valgkomite.

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Konsernet er eksponert for risiko på mange områder, og det er viktig med gode systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til prosessen rundt regnskapsrapportering.

Vardar har organisert virksomheten gjennom ulike datterselskaper og tilknyttede selskaper, der styring delvis skjer gjennom konsernledelsen, dels gjennom styrene i de underliggende selskapene, og dels gjennom eierstyring. Operative beslutninger knyttet til virksomheten i underliggende selskaper tas av ledelsen og styrene i disse selskapene.

Formålet med risikostyring og internkontroll er å håndtere risikoer knyttet til vellykket virksomhetsutøvelse, og å styrke kvaliteten på den finansielle rapporteringen. Konsernet identifiserer årlig vesentlige risikoer innen finansiell rapportering, og vurderer hvorvidt etablerte kontrollhandlinger i datterselskaper og tilknyttede selskaper er tilstrekkelige for å redusere risiko for feil i den finansielle rapporteringen til et akseptabelt nivå.

Vardar-konsernet rapporterer i henhold til kravene i den internasjonale regnskapsstandarden IFRS. Konsernet har etablert retningslinjer for å sikre at det gis pålitelig, relevant og lik informasjon til eier og markedet. Retningslinjene dekker også interne behov.

Konsernet har i 2023 benyttet regnskapssystemet IFS. Rapporterende enheter har ansvar for å iverksette tilstrekkelige kontrollhandlinger for å forebygge feil i den finansielle rapporteringen. Økonomifunksjonen i konsernet utarbeider finansiell rapportering for konsernet og datterselskaper, og påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder, fastsatte regnskapsprinsipper og styrets retningslinjer.

Styrets ansvar og formål

Styret har ansvar for å påse at selskapet har gode systemer for håndtering av risikostyring og intern kontroll. Risikostyring i Vardar skal være en integrert del av virksomhetens prosesser, og sikre at risiko som er av betydning for måloppnåelse blir kartlagt, analysert og håndtert så tidlig som mulig på en kostnadseffektiv måte.

Revisjonsutvalget og styret gjennomgår årlig risikobildet for konsernet, og identifiserer og

vurderer risiko for vesentlige feil i konsernets finansielle rapportering, spesielt sett opp mot eventuelle endringer fra tidligere. Konsernledelsen er ansvarlig for å iverksette nødvendige kontroller, slik at identifiserte risikoer reduseres til et akseptabelt nivå innen alle deler av konsernet.

I forbindelse med avleggelse av årsregnskap, årsberetning og halvårsregnskap gjennomgår revisjonsutvalget vesentlige regnskapsmessige forhold med ledelsen og eksterne revisor. I tillegg gjennomgår og vurderer revisjonsutvalget de retningslinjer og prosedyrer som Vardar har utarbeidet for å oppfylle kravene til finansiell rapportering, og for å redusere risiko for feil i den finansielle rapporteringen til et akseptabelt nivå. Styret i Vardar AS behandler halvårsrapport og årsregnskap for konsernet etter utarbeidelse av administrasjonen og behandling i revisjonsutvalget. Årsregnskapene fastsettes av generalforsamlingen.

Hovedelementene i selskapets risikoområde og intern kontroll knyttet til finansiell rapportering omtales særskilt i årsregnskapet.

GODTGJØRELSE TIL STYRET

Generalforsamlingen fastsetter årlig honorar til styrets medlemmer. Godtgjørelsen til styret er ikke resultatavhengig og det utstedes ikke opsjoner til styremedlemmene.

LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL LEDENDE PERSONER

Lønn til konsernsjef fastsettes av styret, etter gjeldende retningslinjer godkjent av generalforsamlingen. Det betales ikke styrehonorar til konsernsjef eller andre ansatte ved styredeltakelse i datterselskaper. Retningslinjene for godtgjørelse til ledende ansatte utover konsernsjef, godkjennes av selskapets styre, og ytelser fastsettes i henhold til disse retningslinjene av konsernsjef.

INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON

Retningslinje for rapportering av finansiell og annen informasjon

Vardar gir investorer og analytikere lik og samtidig tilgang til informasjon gjennom offentliggjøring på interne nettsider og til Oslo Børs.

Kommunikasjonen med finansmarkedet skal gi best mulig grunnlag for å skape et korrekt bilde av selskapets finansielle stilling, sentrale verdidrivere, risikofaktorer og andre forhold som kan påvirke framtidig verdiskapning.

Informasjon som gis er utformet innen de rammer som følge av verdipapirlovgivningen, regnskapsloven og børsregelverket. Fullstendig halvårsrapport og årsrapport er tilgjengelig på selskapets nettsider. Selskapet har definert hvem som kan uttale seg i ulike saker.

SELSKAPSOVERTAKELSE

Styret har så langt ikke funnet det nødvendig å utarbeide særskilte retningslinjer for overdragelsessituasjoner.

REVISOR

Revisor legger årlig frem en plan med hovedtrekkene for gjennomføring av revisjonsarbeidet. Revisor deltar i møter i revisjonsutvalg og i styret som behandler årsregnskapet og halvårsregnskapet. I forbindelse med disse møtene gjennomgår revisor vesentlige endringer i selskapets regnskapsprinsipper, sentrale forhold ved revisjonen, vurderinger av vesentlige regnskapestimater og eventuelle forhold hvor det har vært uenighet mellom revisor og administrasjonen og forholdene er av vesentlig karakter.

Revisor legger årlig fram en rapport til revisjonsutvalget knyttet til uavhengighet og resultater fra revisjonen. Dette skal bidra til å styrke styrets arbeid med den finansielle rapporteringen og internkontrollen.

Styret har fastsatt retningslinjer for den daglige ledelsens adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjon.

Revisor har møte med styret og revisjonsutvalget uten administrasjonen til stede minst én gang pr. år. Revisor har rett til å delta på selskapets generalforsamlinger.

RISIKOSTYRING

Vardar er eksponert for ulike typer risiko, der de viktigste er knyttet til marked, finans og rammebetingelser. Risikostyring er en integrert del av Vardars styringsstruktur, og det rapporteres jevnlig til styret.

MARKEDS- RISIKO

Markedsrisiko for Vardar er i hovedsak knyttet til utviklingen i kraftpriser og produksjonsvolum. Begge faktorene påvirkes av vær og nedbør, mens prisene i tillegg påvirkes av produksjon, forbruk, overføringskapasitet og ikke minst endringer i rammevilkår som påvirker markedet. Prisene påvirkes også av utvikling i prisen på alternative energikilder som olje, kull og gass, i tillegg til prisen på CO₂ i EUs kvotehandelsmarked (EU-ETS). Vardar har et rammeverk for styring av risikoen knyttet til kraftpris, mens risikostyring knyttet til kraftproduksjon først og fremst skjer gjennom energidisponering for vannkraftproduksjonen,

og valg av ulike geografiske områder og utstørsleverandør når det gjelder vindkraft og solkraft.

Vardars rammeverk for risikostyring av kraftpris omfatter produksjon fra egen vannkraft og vindkraft, og skal sikre et minimum av kontantstrømmer. Kontantstrømmene er viktig for å overholde økonomiske forpliktelser og opprettholde utbyttmuligheter. Sikringsstrategien innebærer at deler av inntektene kan sikres ved inngåelse av bilaterale avtaler, der produksjonen selges til en avtalt pris som gjenspeiler markedsprisen på sikringstidspunktet. Markedsprisen settes på den finansielle kraftbørsen Nasdaq. Dersom det ikke inngås prissikringsavtaler,

er det gjeldende spotpris time for time som blir prisen for solgt kraft. Dette innebærer at i tilfeller der levert spotpris er lavere enn prisen på forhåndsolgt kraft, vil sikringsstrategien gi høyere inntekter enn å ikke inngå sikringskontrakter. Dersom levert spotpris er høyere enn prisen på forhåndsolgt kraft, vil sikringsstrategien gi lavere inntekter enn å ikke inngå sikringskontrakter.

Vannkraft- og vindkraftproduksjonen til Vardar er underlagt grunnrentebeskatning. Det er i denne sammenheng viktig at eventuelle sikringer ikke overstiger en skattenøytral posisjon, da grunnrentebeskatningen fastsettes med bakgrunn i spotpris time for time og ikke til prisen i henhold til eventuelle sikringskontrakter. Med andre ord, at ikke sikringer overstiger et nivå som gir negative skatteeffekter.

Endring i rammebetingelser, som høyprisbidrag som ble innført for vannkraftproduksjonen i 2022 og endring i grunnrenteskattesatsen, er endringer som i en overgangsperiode kan gjøre det vanskelig å etterleve sikringsstrategier og få de virkningene en ønsker av en slik strategi.

Segmentet fjernvarme er i noen grad eksponert for usikkerhet i salgspris til kunder, herunder utvikling innen nett-tariffer og offentlige avgifter. Strategien om å ha en kundeportefølje med både fast og flytende salgspris demper denne risikoen noe.

Segmentet solkraft har ulik risiko avhengig av hvilken investering som gjøres. For takmonterte anlegg tilbys ulike løsninger som i seg selv er risikodempende med tanke på prisrisikoen. Da Vardar skal investere i bakkemonterte anlegg, vil dette være en del av sikringsstrategien som omtalt over knyttet til vannkraft- og vindkraftproduksjon.

FINANSIELL RISIKO

Finansiell risiko er primært knyttet til grad av belåning, men også utviklingen i kursrelasjonen mellom norske kroner og euro/svenske kroner,

utviklingen i rentenivået, og risiko knyttet til likviditet. Vardar har mesteparten av sine inntekter i euro gjennom salg av fri kraftproduksjon via Nord Pool til spotpris eller bilaterale avtaler gjennom avtalt pris. Kontantstrømmene knyttet til framtidige kraftinntekter sikres gjennom inngåelse av valutaterminer, for å gi en forutsigbar kontantstrøm i norske kroner. Det er de totale kontantstrømmene i euro som gir Vardar finansiell risiko, og danner grunnlaget for sikringshandler knyttet til valuta. Vardar benytter sikringsbokføring på denne type sikringer.

Vardar er gjennom sin låneportefølje eksponert for endringer i rentenivået. Det er innført en rentesikringsstrategi for å motvirke dette, der blant annet rentederivater benyttes som instrument.

Vardar har rammer for styring av likviditetsrisiko som er fastsatt av styret. I korthet går disse ut på at selskapet til enhver tid skal ha tilstrekkelig likviditet til å betjene konsernets lån ett år fram i tid. Videre skal netto kontantstrøm, når en ser bort fra investeringer, være tilstrekkelig til enhver tid å betjene renter på ekstern gjeld. Første låneforfall for Vardar er i 2025, og det er god dialog med ulike banker. Det forventes at konsernet opprettholder evnen til å refinansiere sine lån videre framover, dette er styrket gjennom Scope Ratings offisielle rating av Vardar i 2023 som ga ratingen BBB+. Vardar har begrenset kredittrisiko gjennom lånefordringer. Ved utgangen av året er disse lånefordringene hovedsakelig mot heleide datterselskap.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er definert som risiko for tap som følge av mangelfulle interne prosesser, menneskelige feil, systemfeil eller eksterne hendelser som kan gi manglende kraftproduksjon og dermed inntektsbortfall. Konsernet kjøper stort sett tjenestene knyttet til operasjonelle tjenester eksternt. Når det gjelder kraftproduksjonen i Vardar Vannkraft kjøpes disse

tjenestene fra Hafslund Eco Vannkraft, som har lang erfaring og etablerte beredskapsplaner. For vindkraftselskapene er dette ivaretatt gjennom driftsavtalene med turbinleverandørene i de enkelte parkene. For Vardar Varme ivaretas det gjennom interne rutiner og egne beredskapsplaner. For Soldekke, som investerer i takmonterte solcelleanlegg, kjøpes operasjonelle tjenester fra Sunease. Pr. 2023 har ikke Vardar eierskap til solparker.

IKT-tjenester kjøpes fra tredje part, og risikoen er inkludert i de overordnede beredskapsplanene til tjenesteleverandøren. Dette omfatter både tilgjengeligheten av IKT-verktøy og sikkerheten i forhold til misbruk av informasjon fra konsernets databaser og analyseverktøy.

Konsernet har en operativ risikoeksponering relatert til ødeleggelser i egne anlegg som følge av for eksempel naturskader og brann. Ødeleggelser i disse anleggene fører til tap av eiendeler og i neste omgang bortfall av inntekter. Konsernet har forsikret dette med forskjellige egenandeler samt stop-loss deknings. I tillegg har konsernet ansvarsforsikring som dekker eventuell skader og erstatninger overfor tredjemanns liv og eiendom når skaden ikke er voldt av ansatte med forsett.

RISIKO KNYTTET TIL RAMMEBETINGELSE, LAND OG PARTNERE

Konsernets rammebetingelser påvirkes av politiske beslutninger, blant annet regelverket for skatter og avgifter, pålegg fra NVE, endringer i regler for minstevannføring, hjemfallsordning samt endringer i generelle rammevilkår både i Norge og EU. Endringer i lover og regler kan i vesentlig grad påvirke konsernet. Innføring av høyprisbidrag med umiddelbar virkning og endret grunnrenteskattesats for vannkraft med tilbakevirkende kraft er eksempler på endringer i rammevilkår som påvirket Vardar i 2022. Pågående prosess med mulig endring av beregningsgrunnlaget for prising av

fjernvarmeleveranse er et annet eksempel. Det vises til noter i konsernregnskapet for ytterligere omtale av risiko.

INTERNKONTROLL AV FINANSIELL RAPPORTERING

Vardar har et system for internkontroll av finansiell rapportering for å sikre god og pålitelig finansiell informasjon. Styret har det overordnede ansvaret for et velfungerende internkontrollsystem, og det er opprettet et revisjonsutvalg blant styrets medlemmer som skal være behjelpelig i denne sammenheng. Hovedelementene i internkontrollsystemet er risikovurdering, kontrollaktiviteter, informasjon, oppfølging og kontrollmiljøer, og det er en årlig gjennomgang av prosessene.

STYRETS ARBEID

Styret i Vardar består av Roar Flaathen som styrets leder, Ingvild Myhre som nestleder og styremedlemmene Kristin Ourum, Knut Oscar Fleten og Johnny Skoglund. Styret i Vardar AS avholdt 8 styremøter i 2023, der mye av fokuset har vært på videreutvikling av konsernet og strategi. Det er avholdt en strategisamling i tillegg til en strategitur til Polen.

Styret har et revisjonsutvalg bestående av tre styremedlemmer. Revisjonsutvalget har avholdt 5 møter i 2023. Revisjonsutvalget har fungert som et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret, og har i tillegg tett kontakt med revisor.

FREMTIDSUTSIKTER

Vardar forventer fortsatt sterk økning i etterspørselen etter fornybar energi i det norske og nordiske markedet i årene fremover. Etterspørsel forventes å øke som følge av klimamål som er satt for å redusere global oppvarming. Økt etterspørsel vil komme som stabilt økende forbruk, økt

elektrifisering av samfunnet og nye kraftkrevende virksomheter. Det forventes en økning av tilbudet av fornybar energi fra både vannkraft, vindkraft på land, vindkraft til havs, fra solkraft og fra biologisk materiale, men usikkerheten blant investorer for investeringer i Norge er større enn tidligere som følge av plutselige endringer i rammebetingelser for vindkraft og vannkraft som kom høsten 2022. Da store deler av nye fornybar energi vil komme fra uregulert sol og vindkraft, forventes store variasjoner i kraftpriser både på korte og lengre sikt. Som tidligere er det fortsatt knyttet stor usikkerhet til kraftpriser, og disse påvirker i stor grad Vardars løpende lønnsomhet og verdier.

Vardar forventer generelt lønnsomhet, men samtidig større variasjon i resultater i vår fornybare energiproduksjon fremover. Vardar arbeider med vekstmuligheter knyttet til egen vindkraft, bioenergi og solkraft. For vannkraft vil hovedsakelig veksten komme gjennom eierskapet i Å Energi. Økt etterspørsel og økte priser på fornybar energi styrker muligheten for lønnsom vekst.

Vardars eiere startet i 2023 en gjennomgang av sin eierstrategi for Vardar. Arbeidet ledes av et arbeidsutvalg bestående av representanter fra kommunene Drammen, Asker, Ringerike, Flå og Kongsberg. Arbeidsutvalget har knyttet til seg ekstern kompetanse fra BDO. Ny eierstrategi skal behandles i alle eierkommunene, og det forventes at dette arbeidet er ferdig i løpet av 2025.

Vardars har forventninger til videre vekst og verdiutvikling i Sunly, Solcellespesialisten, Zephyr og Hyperthermics der Vardar utøver aktivt eierskap. Selskapene har etter Vardars vurdering sterke organisasjoner og gode posisjoner i markeder med sterk vekst.

Vardar forventer gode løpende kontantstrømmer fra egen fornybar energiproduksjon og utbytter fra Å Energi, der det meste av Vardars kapital ligger. I tillegg til å betjene lån og betale utbytte til eierne i tråd med aksjonæravtale, så søker Vardar å utvikle lønnsom ny fornybar energi alene og sammen med partnere. Vardar forventer attraktiv verdiutvikling, men begrenset løpende kontantstrøm fra virksomhetene innen vekst og utvikling under industrielt eierskap de nærmeste årene. Samlet har Vardar en diversifisert portefølje av virksomheter med ulike egenskaper som teknologisk modenhet, vekst, kapitalbehov og risiko.

Vardar er med sine eiendeler, organisasjon og partnere godt posisjonert for å utvikle selskapet videre med god lønnsomhet, moderat markedsrisiko og moderat belåning.

Styret er tilfreds med driften av selskapet i 2023, og takker de ansatte for innsatsen i året som har gått.

Drammen, 20. mars 2024

ROAR FLÅTHEN
Styreleder

INGVILD MYHRE
Styremedlem

JOHNNY SKOGLUND
Styremedlem

KRISTIN OUROM
Styremedlem

KNUT OSCAR FLETEN
Styremedlem

ROBERT OLSEN
Adm. direktør

**REGNSKAP
OG NOTER
KONSERN**
TALL I 1000

RESULTAT

	Noter	2023	2022
Driftsinntekter	4, 11	573 762	840 238
Inntekt fra tilknyttet selskap	21	734 555	4 249 946
Sum inntekter		1 308 317	5 090 184
Energi-/varekjøp	4, 11	89 991	59 278
Lønn og andre personalkostnader	13,14	34 327	28 222
Avskrivninger	18,19	41 874	39 146
Verdiendringer	12	21 210	-101 310
Høyprisbidrag	15	17 328	34 274
Andre driftskostnader	13,15	100 747	77 124
Sum driftskostnader		305 477	136 734
Driftsresultat		1 002 840	4 953 449
Finansinntekter	16	147 599	59 174
Finanskostnader	16	192 091	87 188
Netto finansposter		-44 492	-28 013
Resultat før skattekostnad		958 348	4 925 436
Skattekostnad	17	174 217	381 760
Årsresultat		784 132	4 543 676
Utvidet resultat			
Andel av utvidet resultat i tilknyttet selskap	21	1 435	0
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	14	-13 033	7 686
Skatt relatert til aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	14, 17	2 867	-1 691
Poster som senere ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet		-8 730	5 995
Andel av utvidet resultat i tilknyttet selskap	21	15 920	-103 882
Verdiendring finansielle eiendeler	21	59 526	278 516
Verdiendring sikringsinstrumenter	10	-27 279	70 382
Omregningsdifferanser		48 859	7 542
Poster som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet		97 026	252 557
Totalresultat		872 427	4 802 228
Årsresultatet henføres til:			
- Kontrollerende eierinteresser		784 132	4 543 676
Årsresultat		784 132	4 543 676
Totalresultatet henføres til:			
- Kontrollerende eierinteresser		872 427	4 802 228
Totalresultat		872 427	4 802 228

BALANSE

	Noter	31.12.2023	31.12.2022
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler	18	15 249	16 594
Varige driftsmidler	19,27	1 088 042	1 078 812
Investeringer i tilknyttede selskap	21	6 636 994	6 110 324
Konsesjonskraftrettigheter	12	110 118	172 734
Derivater	9	36 180	45 405
Øvrige finansielle anleggsmidler	21,22	943 331	705 352
Anleggsmidler		8 829 914	8 129 222
Varelager	23	7 193	4 050
Fordringer	24	170 445	143 574
Derivater	9	9 002	5 878
Kontanter og kontantekvivalenter	25	163 324	269 926
Sum omløpsmidler		349 964	423 428
Sum eiendeler		9 179 879	8 552 650
Egenkapital			
Aksjekapital	26	265 873	265 873
Overkurs	26	345 011	345 011
Annen egenkapital		6 681 844	5 936 433
Sum egenkapital		7 292 728	6 547 317
Pensjonsforpliktelse	14	70 416	53 571
Utsatt skatt	17	203 307	211 743
Gjeld til kredittinstitusjon	27,28	855 588	856 919
Ansvarlig lån	28	507 500	507 500
Derivater	9	20 960	5 712
Langsiktig gjeld		1 657 772	1 635 444
Gjeld til kredittinstitusjon	27,28	824	1 164
Leverandørgjeld		23 326	14 145
Betalbar skatt	17	122 605	224 433
Skyldige offentlige avgifter		29 118	51 832
Derivater	9	19 190	12 544
Annen kortsiktig gjeld		34 315	65 770
Sum kortsiktig gjeld		229 379	369 889
Sum gjeld og egenkapital		9 179 879	8 552 650

Roar Flaathen
Styreleder

Ingvild Myhre
Styrets nestleder

Johnny Skoglund
Styremedlem

Knut Oscar Fleten
Styremedlem

Kristin Ourom
Styremedlem

Robert Olsen
Konsernsjef

EGENKAPITALOPPSTILLING

	Kontrollerende eierinteresse						Ikke- kontr. eier- interesse	Sum egen- kapital	
	Aksje- kapital	Over- kurs	Omregn- ings- differanse	Kontant- strøm- sikrings- reserve	Andre fond	Opptjent egen- kapital			Sum annen egen- kapital
Egenkapital pr. 01.01.2022	265 873	345 011	7 823	-22 988	-165 369	1 357 988	1 177 453	0	1 788 338
Årsresultat						4 543 676	4 543 676	0	4 543 676
Utvidet resultat									
Andel utvidet resultat fra tilknyttet selskap					0				
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner						5 995	5 995		5 995
Poster som senere ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet			0	0	0	5 995	5 995	0	5 995
Andel utvidet resultat fra tilknyttet selskap					-103 882		-103 882		-103 882
Verdiendring finansielle eiendeler					278 516		278 516		278 516
Verdiendring sikringsinstrumenter				70 382			70 382		70 382
Omregningsdifferanser			7 542				7 542		7 542
Poster som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet			7 542	70 382	174 634	0	252 557	0	252 557
Totalresultat			7 542	70 382	174 634	4 549 671	4 802 228	0	4 802 228
Utbytte						-125 000	-125 000		-125 000
Øvrige endringer					0	81 751	81 751	0	81 751
Egenkapital pr. 31.12.2022	265 873	345 011	15 365	47 394	9 265	5 864 410	5 936 432	0	6 547 317
Egenkapital pr. 01.01.2023	265 873	345 011	15 365	47 394	9 265	5 864 410	5 936 432	0	6 547 317
Årsresultat						784 132	784 132		784 132
Utvidet resultat									
Andel utvidet resultat fra tilknyttet selskap					1 435		1 435		1 435
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner						-10 166	-10 166		-10 166
Poster som senere ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet			0	0	1 435	-10 166	-8 730	0	-8 730
Andel utvidet resultat fra tilknyttet selskap					15 920		15 920		15 920
Verdiendring finansielle eiendeler					59 526		59 526		59 526
Verdiendring sikringsinstrumenter				-27 279			-27 279		-27 279
Omregningsdifferanser			48 859				48 859		48 859
Poster som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet			48 859	-27 279	75 446	0	97 026	0	97 026
Totalresultat			48 859	-27 279	76 881	773 966	872 427	0	872 427
Utbytte						-155 011	-155 011		-155 011
Øvrige endringer						27 994	27 994		27 994
Egenkapital pr. 31.12.2023	265 873	345 011	64 224	20 115	86 146	6 511 359	6 681 843	0	7 292 728

KONTANTSTRØM

	Note	2023	2022
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat før skatt		958 348	4 925 436
Periodens betalte skatt	17	-224 433	-92 585
Endring virkelig verdi finansielle instrumenter	12, 16	64 501	-183 521
Resultat og utbytte fra tilknyttet selskap	21	-528 240	-4 128 369
Netto rentekostnader	16	64 299	34 666
Inn-/utbetalinger av renter		-69 976	-26 051
Avskrivninger	18, 19	41 874	39 146
Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	14	3 812	-4 396
Endring i varer, kundefordringer og leverandørgjeld	23, 24	-25 576	-24 038
Endring i andre tidsavgrensningsposter		-51 665	54 569
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		232 943	594 857
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Investeringer i aksjer og tilknyttet virksomhet	21	-75 895	-367 423
Investeringer i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	18, 19	-38 618	-15 557
Inn-/utbetalinger på langsiktige lånefordringer	22	-25 000	-24 804
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-139 513	-407 784
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Innbetaling ved opptak av langsiktig gjeld	28	0	105 000
Nedbetaling av langsiktig gjeld	28	-2 887	-2 234
Utbytte til kontrollerende eier		-155 011	-125 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-157 898	-22 234
Valutaeffekt på kontanter		-42 134	-3 631
Netto endring i likvider i året		-64 468	164 839
Kontanter og bankinnskudd per 01.01	25	269 926	108 718
Kontanter og bankinnskudd per 31.12	25	163 324	269 926

NOTER

Generelt

Note 1	Regnskapsprinsipper
Note 2	Estimater med betydelig usikkerhet
Note 3	Hendelser etter balansedato
Note 4	Segmentinformasjon

Finansielle risiko og instrumenter

Note 5	Styring av kapitalstruktur
Note 6	Markedsrisiko
Note 7	Finansiell risiko
Note 8	Finansielle instrumenter
Note 9	Virkelig verdi
Note 10	Regnskapsmessig sikring

Resultatregnskap

Note 11	Salgsinntekter og energikjøp
Note 12	Driftsrelaterte verdiendringer
Note 13	Lønnskostnader og godtgjørelser
Note 14	Pensjoner
Note 15	Høyprisbidrag og andre driftskostnader
Note 16	Finansielle poster
Note 17	Skatt

Balanse

Note 18	Immaterielle eiendeler
Note 19	Varige driftsmidler
Note 20	Investering i felleskontrollert driftsordning
Note 21	Investering i tilknyttede selskaper og andre aksjer
Note 22	Ansvarlig utlån og andre langsiktige fordringer med forfall senere enn ett år
Note 23	Varer
Note 24	Kundefordringer, forskuddsbetalinger og andre fordringer
Note 25	Kontanter og kontantekvivalenter
Note 26	Aksjekapital og aksjonærinformasjon
Note 27	Leieavtaler
Note 28	Finansielle forpliktelser

Andre noteopplysninger

Note 29	Konsoliderte selskaper
Note 30	Utbytte
Note 31	Nærstående parter

Note 1 Regnskapsprinsipper

Generell informasjon

Vardar AS er et aksjeselskap registrert og hjemmehørende i Norge med hovedkontor i Øvre Eikervei 14, 3048 Drammen.

Morselskapet og dets datterselskaper investerer i og eier energirelatert virksomhet knyttet til fornybar energi. Ved siden av virksomheten i Norge investeres det gjennom datterselskap i fornybar energi i Sverige.

Selskapet har gjeldsinstrument notert på Oslo Børs.

Konsernregnskapet og selskapsregnskapet ble vedtatt av selskapets styre 20. mars 2024.

Basisprinsipper

Konsernregnskapet er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som godkjent av EU. Konsernregnskapet er basert på historisk kost prinsippet med unntak av enkelte finansielle instrumenter og elementer i netto pensjonsmidler som er vurdert til virkelig verdi på balansedagen.

Historisk kost er generelt basert på virkelig verdi av vederlaget som er gitt ved anskaffelse av eiendelen. Virkelig verdi er definert som markedsverdien på en eiendel eller forpliktelse, og nærmere beskrevet i note 9.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever bruk av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i høy grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger eller høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for konsernregnskapet, er beskrevet i note 2.

Innføring av nye regnskapsstandarder

Det har ikke blitt innført nye IFRS-standarder i 2023, men det er foretatt endringer i enkelte standarder som er nærmere omtalt nedenfor.

Endringene i IAS 8 klargjør forskjellen mellom endringer i regnskapsmessige estimater, endringer i regnskapsprinsipper og korreksjon av feil. De avklarer også hvordan enheter bruker

måleteknikker og inndata for å utvikle regnskapsmessige estimater. Endringene hadde ingen innvirkning på konsernet.

Endringene i IAS 1 og IFRS Practice Statement 2 har som mål å hjelpe enheter med å gi regnskapsprinsipper som er mer nyttige ved å erstatte kravet om at enheter skal oppgi sine 'betydningsfulle' regnskapsprinsipper med et krav om å oppgi sine 'vesentlige' regnskapsprinsipper, samt legge til veiledning om hvordan enheter bruker begrepet vesentlighet når de tar beslutninger om opplysninger om regnskapsprinsipper. Endringene har hatt mindre innvirkning på konsernets opplysninger om regnskapsprinsipper, men ikke på målingen, anerkjennelsen eller presentasjonen av noen poster i konsernet.

Konsolideringsprinsipp

Datterselskaper

Datterselskaper er selskaper som konsernet kontrollerer ved å ha makt. Makt oppnås ved å inneha eksisterende rettigheter til å styre de relevante aktivitetene som påvirker avkastningen. Normalt oppnås kontroll gjennom aksjeeie med mer enn halvparten av stemmerettene.

Konsernet vurderer også om det foreligger kontroll der man innehar mindre enn 50 % av

stemmerettene, men likevel i praksis er i stand til å styre finansielle og operasjonelle retningslinjer (såkalt faktisk kontroll).

Datterselskaper konsolideres fra det tidspunktet hvor konsernet oppnår kontroll, og konsolideringen opphører når kontrollen over datterselskapet opphører.

Ved kjøp av virksomhet anvendes oppkjøpsmetoden. Vederlaget som er ytt måles til virkelig verdi av overførte eiendeler, pådratte forpliktelser og utstedte egenkapitalinstrumenter. Inkludert i vederlaget er også virkelig verdi av alle eiendeler eller forpliktelser som følge av avtale om betinget vederlag. Identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Ikke-kontrollerende eierinteresser i det oppkjøpte foretaket måles fra gang til gang enten til virkelig verdi, eller til sin andel av det overtatte foretakets nettoeiendeler.

Utgifter knyttet til virksomhets-sammenslutningen kostnadsføres når de påløper.

Når virksomhet erverves i flere trinn skal eierandel fra tidligere kjøp verdsettes på nytt til virkelig verdi på kontrolltidspunktet med resultatføring av verdiendringen (tidspunktet ervervet for kontroll på mer enn 50 %). Betinget vederlag måles til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Senere endringer i virkelig verdi av det betingede vederlaget skal i henhold til IFRS 9 resultatføres eller føres som en endring i det utvidete resultatregnskapet dersom det betingede vederlaget klassifiseres som en eiendel eller gjeld.

Det foretas ikke ny verdimåling av betingede vederlag klassifisert som egenkapital, og etterfølgende oppgjør føres mot egenkapitalen.

Dersom summen av vederlaget, virkelig verdi av tidligere eierandeler og eventuell virkelig verdi av ikke-kontrollerende eierinteresser overstiger virkelig verdi av identifiserbare nettoeiendeler i det oppkjøpte selskapet, balanseføres differansen som goodwill. Er summen lavere enn selskapets nettoeiendeler, resultatføres

differansen, men først etter at det foretas en fornyet vurdering av hvorvidt alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser er målt korrekt.

Konserninterne transaksjoner, mellomværende, inntekter og kostnader elimineres. Gevinst- og tapselement i en balanseført eiendel oppstått som følge av en konsernintern transaksjon, elimineres også. Regnskapene til datterselskapene omarbeides om nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskaps-prinsipper.

Endring i eierinteresser i datterselskaper uten tap av kontroll

Transaksjoner med ikke-kontrollerende eiere i datterselskaper som ikke medfører tap av kontroll behandles som egenkapital-transaksjoner. Ved ytterligere kjøp føres forskjellen mellom vederlaget og aksjenes forholdsmessige andel av balanseført verdi av nettoeiendeler i datterselskapet mot egenkapitalen til morselskapets eiere. Gevinst eller tap ved salg til ikke-kontrollerende eiere føres tilsvarende mot egenkapitalen.

Avhending av datterselskaper

Ved tap av kontroll måles eventuell gjenværende eierinteresse til virkelig verdi med endring over resultatet. Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre regnskapsføring, enten som investering i tilknyttet selskap, felleskontrollert virksomhet eller finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om konsernet hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat omklassifiseres til resultatet.

Felleskontrollerte ordninger

En felleskontrollert ordning er en ordning der to eller flere parter har felles kontroll. En felleskontrollert ordning klassifiseres enten som en felleskontrollert driftsordning eller som en felleskontrollert virksomhet. Deleide kraftverk er en egen enhet hvor hver av partene har sin eierandel og hvor det er felles kontroll gjennom en kontraktsfestet avtale mellom partene. Produsert kraft med unntak av konsesjonskraft, disponeres av medeierne direkte. Et av

eierselskapene står for den løpende drift av anlegget og får refundert øvrige driftsutgifter fra de øvrige deltakerne. Deltakerne har hver skutt inn sin andel av anleggskapitalen i form av direkte investeringer. Langsiktig gjeld er tatt opp direkte av eierselskapene og inngår i konsernets samlede langsiktig gjeld.

Kraftverkene bokføres som en felleskontrollert driftsordning og innregner følgende:

-eiendeler, herunder sin andel av eiendeler som holdes i fellesskap,

-forpliktelser, herunder sin andel av forpliktelser som pådras i fellesskap,

-inntekter fra salget av sin andel i produksjonen som oppstår av den felleskontrollerte driftsordningen,

-andel av inntektene fra salget av produksjonen fra den felleskontrollerte driftsordningen, og

-kostnader, herunder sin andel av kostnader som pådras i fellesskap.

Oversikt over selskaper under felles kontroll vises i note 20.

Tilknyttede selskaper er selskaper der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse foreligger normalt der konsernet har mellom 20 og 50 % av stemmerettene.

IAS 28 fastsetter regnskapsføring av investeringer i tilknyttede foretak, og kravene til bruk av egenkapitalmetoden ved slike investeringer. Standarden skal anvendes for foretak der investorer har felles kontroll over, eller betydelig innflytelse på, et foretak som det er investert i. Dersom et foretak direkte eller indirekte (for eksempel gjennom datterforetak) kontrollerer 20 % eller mer av stemmerettene i foretaket som det er investert i, antas det at foretaket har en betydelig innflytelse, med mindre det klart kan godtgjøres at dette ikke er tilfellet. Motsatt gjelder at dersom et foretak direkte eller indirekte (for eksempel gjennom datterforetak) kontrollerer mindre enn 20 % av stemmerettene i foretaket som det er investert i, antas det at foretaket ikke har noen betydelig innflytelse, med mindre det klart kan godtgjøres at foretaket har slik innflytelse. Det at en investor eier en vesentlig del eller en flertallsandel, utelukker imidlertid ikke at et annet foretak kan ha betydelig innflytelse.

Hvorvidt det foreligger en betydelig innflytelse fra et foretaks side, kan vanligvis godtgjøres på én eller flere av følgende måter:

- a. Representasjon i styret eller tilsvarende styrende organ i foretaket som det er investert i,
- b. deltakelse i prosesser for fastsetting av prinsipper, herunder deltakelse i avgjørelser om utbytte eller andre utdelinger,
- c. vesentlige transaksjoner mellom foretaket og foretaket som det er investert i,
- d. gjensidig utveksling av ledende personale, eller
- e. levering av viktig teknisk informasjon.

Investeringer i tilknyttede selskaper regnskapsføres etter egenkapitalmetoden. Investeringen regnskapsføres på kjøpstidspunktet til anskaffelseskost, og konsernets andel av resultatet i etterfølgende perioder inntektsføres eller kostnadsføres. Balanseført beløp inkluderer eventuelle implisitte immaterielle eiendeler identifisert på kjøpstidspunktet. Ved reduksjon av eierandel i tilknyttet selskap hvor konsernet opprettholder betydelig innflytelse, omklassifiseres kun en forholdsmessig andel av beløp som tidligere er ført i utvidet resultat til resultatet.

Konsernets andel av over- eller underskudd i tilknyttede selskaper resultatføres som annen driftsinntekt og tillegges balanseført verdi av investeringen. Konsernets andel av utvidet resultat i det tilknyttede selskapet føres i utvidet resultat i konsernet og tillegges også balanseført beløp for investeringene. Konsernet resultatfører ikke andel av underskudd hvis dette medfører at balanseført beløp av investeringen blir negativt (inklusive usikrede fordringer på enheten), med mindre konsernet har pådratt seg forpliktelser eller foretatt betalinger på vegne av det tilknyttede selskapet.

Dersom det oppstår gevinst eller tap på transaksjoner mellom konsernet og dets tilknyttede selskaper regnskapsføres kun den forholdsmessige andelen som knytter seg til aksjonærer utenfor konsernet. Urealiserte tap elimineres med mindre det foreligger et

nedskrivningsbehov på eiendelen som var gjenstand for transaksjonen. Der det har vært nødvendig, er regnskapene i de tilknyttede selskapene omarbeidet for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper. Gevinster og tap ved utvanning av eierandeler i tilknyttede selskaper resultatføres. Vardar har vesentlige investeringer i tilknyttede selskap, hvor eierskapet til Å Energi (tidligere Glitre Energi) er største post. Vardar konsernet har tett oppfølging av usikkerheter og forventninger knyttet til kontantstrømmen på kort- og mellomlang sikt fra disse investeringene. Det er en integrert del av driften, økonomirapporteringen og målstyringen i Vardar konsernet. Investeringene anses å være en del av Vardar sin kjernevirksomhet. For bedre å reflektere at investeringene følges opp samlet uavhengig av eierbrøk, har Vardar valgt å presentere inntekt fra tilknyttede selskap under driftsinntekt.

Segmentinformasjon

Driftssegmenter rapporteres på samme måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstaker. Selskapets øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i driftssegmentene, er blitt identifisert som konsernledelsen.

Omregning av utenlandsk valuta

Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta
Regnskapet til de enkelte enheter i konsernet måles i den valuta som i hovedsak benyttes i det økonomiske området der enheten opererer (funksjonell valuta). Konsernregnskapet er presentert i norske kroner (NOK), som er både den funksjonelle valutaen og presentasjonsvalutaen til morselskapet.

Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i fremmed valuta omregnes til den funksjonelle valutaen til transaksjonskurs. Realisert valutagevinst eller -tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balansedagen resultatføres. Valutagevinster og -tap knyttet til lån, kontanter og kontantekvivalenter presenteres som finansinntekter eller finanskostnader. Alle andre

valutagevinster og tap presenteres på linjen for verdiendringer.

Konsernselskaper

Resultatregnskap og balanse for konsernenheter (ingen med hyperinflasjon) med funksjonell valuta forskjellig fra presentasjonsvalutaen regnes om på følgende måte:

- balansen er regnet om til sluttkursen på balansedagen
- resultatregnskapet er regnet om til gjennomsnittskurs (dersom gjennomsnitt ikke gir et rimelig estimat på de akkumulerte virkninger av å bruke transaksjonskurs, brukes transaksjonskursen)
- omregningsdifferanser føres direkte i egenkapitalen og spesifiseres separat.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet, som ikke kan knyttes til rettigheter til produksjon av kraft. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttet selskap er inkludert i investeringen i tilknyttet selskap, og testes for nedskrivning som en del av balanseført verdi på investeringen. Goodwill testes årlig for verdifall og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag av nedskrivninger. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke. Gevinst eller tap ved salg av en virksomhet inkluderer balanseført verdi av goodwill knyttet til den solgte virksomheten.

For senere testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømgenererende enheter. Allokeringen skjer til de kontantstrømgenererende enheter eller grupper av kontantstrømgenererende enheter som forventes å få fordeler fra oppkjøpet hvor goodwill oppsto.

Fallrettigheter

Vannfallsrettigheter er bokført til historisk anskaffelseskostnad. Det foreligger ikke

hjemfallsrett, og vannfallsrettigheter er derfor vurdert til å være en eiendel med ubestemt levetid, som ikke avskrives.

Konsesjonsrettighet

Forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet knyttet til vindkraft og virkelig verdi av konsernets andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet som kan henføres til rettigheter for produksjon av kraft, klassifiseres under immateriell eiendel som konsesjonsrettighet. Konsesjonsrettighet ved kjøp av andel i tilknyttet selskap er inkludert i investeringen i tilknyttet selskap. Konsesjonsrettighetene avskrives over de enkelte produksjonsanleggenes økonomiske levetid, og testes i tillegg for verdifall. Gevinst eller tap ved salg av en virksomhet inkluderer balanseført verdi av konsesjonsrettighet knyttet til den solgte virksomheten.

Varige driftsmidler

Kraftstasjoner og andre varige driftsmidler vurderes etter anskaffelseskostmodellen. Dette innebærer at varige driftsmidler blir ført i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Avskrivninger er basert på kostpris og avskrivningene er fordelt lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid. Alle driftsmidler har vært gjenstand for dekomponering, slik at grupper av driftsmidler med samme reinvesterings- og vedlikehold syklus avskrives over samme periode. Tomter avskrives ikke.

Årets avskrivninger belastes årets driftskostnader. Påfølgende utgifter legges til driftsmidlenes balanseførte verdi eller balanseføres separat, når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler tilknyttet utgiften vil tilflyte konsernet, og utgiften kan måles pålitelig. Øvrige reparasjons- og vedlikeholdskostnader føres over resultatet i den perioden utgiftene pådras.

Driftsmidlenes utnyttbare levetid, samt restverdi, vurderes på hver balansedag og endres hvis nødvendig. Når balanseført verdi på et driftsmiddel er høyere enn estimert

gjenvinnbart beløp, skrives verdien ned til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag av salgskostnader og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall, grupperes anleggsmidlene per kontantstrømgenererende enheter.

Lånekostnader

Lånekostnader fra generell og spesifikk finansiering knyttet til anskaffelse, konstruksjon eller produksjon av kvalifiserende eiendeler, som er eiendeler som det vil ta en betydelig periode å ferdigstille for tiltenkt bruk eller salg, aktiveres som en del av anskaffelseskosten for eiendelen, frem til tidspunktet når eiendelen i all hovedsak er klar for tiltenkt bruk. Eventuelle kapitalinntekter fra midlertidig plasseringer av lånebeløp som ennå ikke er benyttet til anskaffelse av en kvalifiserende eiendel skal trekkes fra rentekostnader som aktiveres som en del av anskaffelseskosten for eiendelen. Alle andre rentekostnader kostnadsføres i den perioden de påløper.

Finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser klassifiseres på grunnlag av art og formål med instrumentene til kategoriene *Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet*, *Finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat* og *finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost*.

Finansielle instrumenter klassifiseres i kategorien amortisert kost dersom instrumentets kontantstrømmer bare er betaling av rente og hovedstol, og instrumentet er holdt for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer. Alle andre instrumenter måles til virkelig verdi med verdiendringer ført mot enten det ordinære resultatet eller som andre inntekter eller kostnader.

Av finansielle instrumenter til virkelig verdi, klassifiserer Vardar strategiske aksjeposter til utvidet resultat, mens øvrige instrumenter føres over resultatet. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultat, med mindre de er en del av en regnskapsmessig sikringsrelasjon.

Ved første gangs innregning innregnes finansielle instrumenter i balansen til virkelig verdi.

Nedskrivningsvurderinger baseres på forventninger om tap.

Finansielle derivater som klassifiseres som sikring

Konsernet inngår sikringer i henhold til vedtatt strategi. Sikringsbokføring er innført for alle derivater knyttet til kraft, renter og valuta, i henhold til IFRS 9.

Ved inngåelse av sikringsforhold dokumenteres sammenhengen mellom sikringsinstrumentene og sikringsobjektene, formålet med risikostyringen og strategien bak de forskjellige sikringstransaksjonene. Konsernet dokumenterer også sin vurdering av hvorvidt derivatene som benyttes er svært effektive i å utligne endringene i virkelig verdi eller kontantstrøm knyttet til sikringsobjektene. Slike vurderinger dokumenteres også løpende i sikringsperioden.

Sikring praktiseres der det er en klar relasjon mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, hvor dermed kriteriene for sikringsbokføring er oppfylt. Den effektive delen av endring i virkelig verdi på derivater som øremerkes og kvalifiseres som sikringsinstrument, regnskapsføres over utvidet resultat. Gevinst og tap på den ineffektive delen resultatføres som verdiendring.

Sikringsgevinster eller -tap som er ført over utvidet resultat og akkumulert i egenkapitalen omklassifiseres til resultatregnskapet i den perioden sikringsobjektet påvirker resultatet, for eksempel når det planlagte sikrede salget finner sted. Gevinster eller tap som knytter seg til den effektive del av rentebytteavtaler som sikrer lån med flytende rente resultatføres under finanskostnader. Gevinsten eller tapet som knytter seg til den ineffektive delen resultatføres som verdiendring.

Når et sikringsinstrument utløper eller selges, eller når en sikring ikke lenger tilfredsstiller kriteriene for sikringsbokføring, blir samlet gevinst eller tap ført over utvidet resultat i

egenkapitalen omklassifisert til resultatet samtidig med at den sikrede transaksjonen blir resultatført.

Kontanter og kontant-ekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter består av bankinnskudd. I balansen og i kontantstrømoppstillingen er opptrukket kassekreditt inkludert i lån under kortsiktig gjeld.

Kundefordringer

Kundefordringer måles ved første gangs innregning til virkelig verdi. Ved senere måling vurderes kundefordringer til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente-metoden, fratrukket avsetning for intruffet tap.

Leverandørgjeld

Leverandørgjeld måles til virkelig verdi ved første gangs innregning. Ved senere måling vurderes leverandørgjeld til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente-metoden.

Lån

Lån regnskapsføres til virkelig verdi når utbetaling av lånet finner sted. Transaksjonskostnadene inngår i amortisert kost, og føres som finanskostnad over lånets løpetid basert på effektiv rentes-metode. Lån klassifiseres som kortsiktig gjeld dersom forfall er inntil 12 måneder fra balansedato, og som langsiktig gjeld dersom forfall er over 12 måneder fra balansedato.

Varer

Varer vurderes til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Anskaffelseskost beregnes ved bruk av først-inn, først-ut metoden (FIFO). Netto realisasjonsverdi er estimert salgspris fratrukket kostnader for ferdigstillelse og salg.

Vann i magasiner regnes ikke som del av konsernets varelager.

Aksjekapital og overkurs

Aksjer klassifiseres som egenkapital. Selskapet har en aksjeklasse, se note 26.

Utgifter som knyttes direkte til utstedelse av nye aksjer føres som reduksjon av mottatt vederlag i egenkapitalen.

Ytelser til ansatte

Pensjonsforpliktelser

Morselskapet og datterselskapene Vardar Vannkraft AS og Vardar Varme AS har kollektiv ytelsesbasert pensjonsordning som inkluderer AFP i Viken pensjonskasse. En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering, og som er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskaper eller pensjonskasser. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av en eller flere faktorer slik som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene og ikke resultatførte kostnader knyttet til tidligere perioders pensjonsopptjening.

Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte framtidige utbetalinger med en diskonteringsrente med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Endringer i pensjonsplanens ytelser kostnadsføres eller inntektsføres løpende i resultatregnskapet, med mindre rettighetene etter den nye pensjonsplanen er betinget av at arbeidstakeren blir værende i tjeneste i en spesifisert tidsperiode (opptjeningsperioden). I dette tilfellet amortiseres kostnaden knyttet til endret ytelse lineært over opptjeningsperioden.

Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelse i balansen. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad overfinansieringen kan utnyttes eller tilbakebetales.

I tillegg til den kollektive ordningen har konsernsjef førtidspensjonsordning over drift. Det vises til note 14 for nærmere beskrivelse. Det er ingen innskuddsbaserte ordninger i konsernet.

Betalbar og utsatt skatt

Skattekostnaden for en periode består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført direkte mot egenkapitalen. Da blir også skatten ført direkte mot egenkapitalen.

Skattekostnaden er beregnet i samsvar med de skattemessige lover og regler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt av skattemyndighetene på balansedagen. Det er lovverket i de land der konsernets datterselskaper eller tilknyttede selskap opererer og skaper skattepliktig inntekt som er gjeldende for beregningen av skattepliktig inntekt. Ledelsen evaluerer skatteposisjonene i konsernet for hver periode, med hensyn på situasjoner der gjeldende skattelover er gjenstand for fortolkning. Basert på ledelsens vurdering, foretas avsetninger til forventede skattebetalinger.

Det er beregnet utsatt skatt på alle midlertidige forskjeller mellom skattemessige og konsoliderte regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld ved bruk av gjeldsmetoden. Dersom konsernet deltar i en transaksjon om kjøp av en eiendel eller gjeld som ikke er en del av en foretaksintegrasjon, regnskapsføres ikke utsatt skatt på transaksjonstidspunktet. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres, eller når den utsatte skatten gjøres opp.

Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at framtidig skattbar inntekt vil foreligge, og at de midlertidige forskjellene kan fratrekkes i denne inntekten.

Utsatt skatt beregnes på midlertidige forskjeller fra investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper, bortsett fra når konsernet har

kontroll over tidspunktet for reversering av de midlertidige forskjellene, og det er sannsynlig at de ikke vil bli reversert i overskuelig fremtid.

Beskatning av vannkraftproduksjon

Utover alminnelig inntektsskatt belastes vannkraftproduksjonsvirksomheten med, naturressursskatt, grunnrenteskatt, eiendomsskatt og i perioden 28.09.2022 – 30.09.2023 høyprisbidrag som i regnskapet er klassifisert som driftskostnad. Høyprisbidrag ble innført for vannkraftverk over 10 MVA påstemplet merkeytelse. Avgiften ble ilagt med 23 % av gjennomsnittlig kraftpris per måned som overstiger 70 øre/kWh. Avgiften ble regnet separat for henholdsvis kraft som tas ut til spotmarkedspris, konsesjonskraft, uttakskraft og egenkraft. Naturressursskatt er en overskuddsuavhengig skatt som beregnes på grunnlag av det enkelte kraftverkets gjennomsnittlige kraftproduksjon de siste sju årene. Skattesatsen er satt til 1,3 øre per produsert kWh. Naturressursskatten kan avregnes krone for krone mot alminnelig inntektsskatt, og ikke utliknet naturressursskatt kan framføres tillagt renter. Ikke utliknet naturressursskatt klassifiseres som en rentebærende fordring.

I 2023 utgjør grunnrenteskatten 57,7 % av kraftstasjonenes normerte resultat utover beregnet friinntekt. I beregningsgrunnlaget for grunnrenteinntekt blir en særlig beregnet selskapsskatt for den delen av virksomheten som er grunnrenteskattepliktig ført til fradrag. Eventuell negativ grunnrenteinntekt ved et kraftverk beregnet for inntektsåret 2007 eller senere kan trekkes fra i positiv grunnrenteinntekt etter fradrag for negativ grunnrenteinntekt opparbeidet før 2007 ved et annet kraftverk skatteyteren eier. Negativ grunnrenteinntekt inngår som en del av grunnlaget for beregning av utsatt skatt/skattefordel i grunnrentebeskatningen sammen med utsatt skatt/skattefordel knyttet til midlertidige forskjeller som gjelder driftsmidler i kraftproduksjonen.

Det gis også direkte fradrag for nye investeringer i skattegrunnlaget for grunnrenteskatten. Det avsettes for utsatt grunnrenteskatt for forskjeller mellom

regnskapsmessige og skattemessige verdier som inngår i grunnlaget for beregning av grunnrenteskatt.

Kraftproduksjonsvirksomheten betaler eiendomsskatt som utgjør inntil 0,7 % av beregnet takstverdi.

Alminnelig inntektsskatt og grunnrenteskatt resultatføres som ordinære skatter. Eiendomsskatt resultatføres som en driftskostnad.

Utbytte

Utbyttebetalinger til selskapets aksjonærer klassifiseres som gjeld, fra og med det tidspunkt utbyttet er fastsatt av generalforsamling.

Avsetninger

Konsernet regnskapsfører avsetninger for miljømessige utbedringer, restrukturering og rettslige krav når:

- det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser,
- det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør i form av en overføring av økonomiske ressurser og
- forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet.

Avsetning for restruktureringskostnader omfatter termineringsgebyr på leiekontrakter og sluttvederlag til ansatte. Det avsettes ikke for framtidige driftstap.

I tilfeller hvor det foreligger flere forpliktelser av samme natur, fastsettes sannsynligheten for at forpliktelsen vil komme til oppgjør ved å vurdere gruppen under ett. Avsetning for gruppen regnskapsføres selv om sannsynligheten for oppgjør knyttet til gruppens enkeltelementer kan være lav.

Avsetninger måles til nåverdien av forventete utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og risiko spesifikk for forpliktelsen. Økningen i forpliktelsen som følge av endret tidsverdi føres som rentekostnad.

Inntektsføring

Konsernets salgsinntekter og energikjøp er relatert til Vardars kraftproduserende fysiske eiendeler i tillegg fjernvarme.

Hovedprinsippet i IFRS 15 er å bokføre inntekter til et beløp som reflekterer beløpet som enheten forventer å ha en rettighet til i bytte mot overføring av varer eller tjenester til en kunde. Dette skjer ved hjelp av en femstegmodell.

Energisalg

Inntektene fra kraftproduksjon omfatter salg av egenprodusert vannkraft, vindkraft og fjernvarme til en avtalt pris.

Leveringsforpliktelsen er å levere en rekke spesifikke varer, hovedsakelig kraft, og transaksjonsprisen er godtgjørelsen som Vardar forventer å motta, til enten spotpris, regulert pris eller kontraktspris. Leveringsforpliktelsen blir oppfylt over tid, noe som innebærer at inntekten skal innregnes for hver enhet levert til transaksjonspris. Vardar benytter en praktisk tilnærming i henhold til IFRS 15 hvor inntekten fra kraften blir bokført til det beløpet som konsernet har rett til å fakturere. Retten til å fakturere oppstår når kraften er produsert og levert, og retten til å fakturere godtgjørelsen samsvarer normalt direkte med verdien for kunden. I de tilfeller hvor Vardar selger kraft via kraftbørs (Nord Pool/Nasdaq), er børsen definert som kunden da Vardar har bindende kontrakter med børsene.

Innen segmentet vannkraft er Vardar pålagt å levere en andel av kraftproduksjonen til fylker og kommuner i form av konsesjonskraft. Vardar har også store forpliktelser til levering av andelskraft og erstatningskraft fra sine vannkraftverk. Vardar har konkludert med at inntekten fra levering av disse forpliktelsene ikke oppstår som følge av en kontrakt med en kunde i henhold til IFRS 15. Vardar anvender prinsippene og retningslinjene i IFRS 15 og presenterer inntekter fra salg av denne typen kraft som salgsinntekter.

Det vurderes ikke å foreligge finansieringslementer i salgene.

Betalingsbetingelsene ellers samsvarer med vanlige betingelser i markedet.

Salg av tjenester

Konsernet selger tjenester relatert til utbygging og drift av vann-/vindkraftproduksjonsrelatert virksomhet og fjernvarme. Disse tjenestene ytes basert på medgått arbeid og materialforbruk eller som fastpriskontrakter med løpende varighet.

Renteinntekter

Renteinntekter resultatføres proporsjonalt over tid i samsvar med effektiv rentemetoden. Ved nedskrivning av fordringer, reduseres fordringens balanseførte verdi til virkelig verdi, som er estimert fremtidig kontantstrøm diskontert med opprinnelig effektiv rente.

Inntekt fra utbytte

Utbytteinntekter resultatføres når rett til å motta betaling oppstår, det vil si ved et generalforsamlingsvedtak i avgivende selskap.

Leieavtaler der konsernet er leietaker

IFRS 16 har som utgangspunkt at en kontrakt for leie av en eiendel er en rett til å bruke eiendelen for en bestemt periode, og at nåverdien av avtalt vederlag for denne retten skal balanseføres som gjeld. På tiltredelsesdato for en leieavtale innregnet Vardar som leietaker forpliktelsen til nåverdien av fremtidige leiebetalinger og en tilsvarende eiendel som gjenspeiler retten til å anvende den underliggende eiendelen i leieperioden (bruksretteeiendelen). Rentekostnader på leieforpliktelsen og avskrivningskostnad på bruksretteeiendelen vises separat i resultatregnskapet. Den totale kontantutbetalingen er splittet på hovedstol og rentedel i kontantstrømoppstillingen (begge effektene er presentert som likviditetsendring fra finansiering).

Følgende frivillige unntak knyttet til leieavtaler som tidligere er klassifisert som operasjonelle leieavtaler legges til grunn ved innregning av bruksrettigheter og leieforpliktelser etter IFRS 16:

Unntak fra å regnskapsføre leieavtaler som avsluttes innen 12 måneder og leieavtaler på eiendeler med lavere verdi enn 50 tusen kroner. Utelate alle direkte utgifter til avtaleinngåelse ved måling av bruksretteiendelen. Immaterielle eiendeler er valgt holdt utenfor IFRS 16. Leide konsesjoner eller betalinger for lisenser til kraftproduksjon og lignende er derfor ikke regnskapsført i henhold til IFRS 16.

Måling

Vardar vurderer hvorvidt opsjoner til å fornye en leieavtale, ikke terminere en leieavtale eller å kjøpe den underliggende eiendelen med rimelig sikkerhet vil bli utøvd. Alle relevante forhold som kan gi Vardar økonomiske insentiver til å utøve opsjoner, herunder kontrakts-, eiendels-, selskaps, eller markedsbaserte forhold vurderes. Ved første gangs innregning vil avtaler om leie av kontorbygg og som inneholder opsjoner i hovedsak bli regnskapsført uten beløp fra opsjonsperioder. Det er for tiden ingen leie av lokaler eller produksjonsanlegg som er spesifikt innrettet og tilpasset Vardars virksomhet og med denne begrunnelsen skulle vært inkludert i beregnet balanseførte beløp.

Bruksretteiendelen vil videre bli målt individuelt til en verdi tilsvarende leieforpliktelsen justert for eventuelle forskuddsbetalinger og/eller utsatte leiebetalinger. En leieforpliktelse vil bli revurdert under gitte hendelser og omstendigheter som ved endring i leiebetingelser, endringer i fremtidige leiebetalinger som følge av endringer av en indeks eller rente som inngår i fastsettelse av betalt beløp. Generelt vil endringen som følge av ny måling av forpliktelsen blir justert mot bruksretteiendelen med et tilsvarende beløp.

Bruksretteiendeler og leieforpliktelsen vil ikke bli vist på egne linjer i balanseoppstillingen, men kommer frem i note 27.

Marginale lånerenter er beregnet som en sum av markedsrente og selskaps-spesifikke kredittmarginer, og benyttes ved neddiskontering av fremtidige forpliktelser for hver enkelt leieavtale.

Konsesjonskraft

Konsesjonskraftrettigheter

Vardar har kjøpt konsesjonskraftrettigheter fra Buskerud fylkeskommune for en periode på 40 år. Dette er en ren bilateral avtale mellom to parter, der Vardar overtar fylkeskommunens rettighet til sekundært uttak av konsesjonskraft, mens fylkeskommunen for dette mottok et engangsvederlag basert på markedsverdien av kontrakten ved avtaleinngåelse. Kontrakten har finansielt oppgjør, og er følgelig vurdert til virkelig verdi etter reglene for finansielle instrumenter med verdiendringer over resultat.

Konsesjonskraft, konsesjonsavgift og grunn-erstatninger

Vardar-konsernet har som offentlig kraftforetak evigvarende konsesjoner. Konsesjonskraft og konsesjonsavgift er forpliktelser som er knyttet til konsesjonene. Vardar har konkludert med at inntekter fra levering av konsesjonskraft ikke oppstår som følge av en kontrakt med en kunde i henhold til IFRS 15. Vardar anvender prinsippene og retningslinjene i IFRS 15 og presenterer inntekter fra salg av denne typen kraft som salgsinntekter. Konsesjonskraftforpliktelser som gjøres opp finansielt er vurdert å falle inn under IFRS 9 og vil bli vurdert og balanseført til virkelig verdi som en forpliktelse, med resultatføring av verdiendringer. Konsesjonskraftforpliktelser som gjøres opp med fysisk leveranse fra egne kraftverk faller utenfor IFRS 9 og regnskapsføres som ordinære salgsinntekter.

Konsesjonsavgift er vurdert til å falle inn under bestemmelsen i IAS 37 om gjensidige uoppfylte kontrakter. Det er derfor ikke balanseført noen forpliktelse knyttet til konsesjonsavgift.

Offentlige tilskudd

El-sertifikater

Vardar er berettiget til el-sertifikater som produsent av vindkraft, og anser el-sertifikatene som et offentlig driftstilskudd. Ved første gangs innregning måles el-sertifikatene til virkelig verdi. Etter mottak anses el-sertifikatene som et varelager, og verdi-måling skjer etter laveste verdis prinsipp, iht. IAS 2.

Øvrige offentlige tilskudd regnskapsføres til virkelig verdi når det foreligger rimelig sikkerhet for at tilskuddet vil bli mottatt og konsernet vil oppfylle betingelsene knyttet til tilskuddet.

Offentlige tilskudd knyttet til fremtidige kostnader balanseføres og resultatføres i den perioden som gir best sammenstilling med kostnadene de er ment å kompensere.

Offentlige tilskudd knyttet til kjøp av varige driftsmidler balanseføres som uopptjente offentlige tilskudd under langsiktig gjeld og resultatføres lineært over forventet brukstid på de eiendelene tilskuddet vedrører.

Note 2 Estimater med betydelig usikkerhet

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet i henhold til IFRS og bruk av konsernets regnskapsprinsipper må konsernets ledelse utøve skjønn, foreta estimater og gjøre forutsetninger som påvirker poster i resultat, balanse og noter. Estimater og forutsetninger som legges til grunn er basert på erfaring med tilsvarende vurderinger i tidligere perioder, kompetanse fra miljøene innad i konsernet, endringer i rammebetingelser og annen relevant informasjon.

Estimater og forutsetninger vil kunne endres over tid og er gjenstand for løpende vurdering. Faktiske tall vil imidlertid kunne avvike fra regnskapsførte estimater. Resultateffekt av estimatavvik og endrede estimater og forutsetninger regnskapsføres i den perioden endringen oppstår eller periodiseres over de perioder som påvirkes av endringen.

Skjønnsmessige vurderinger som har vesentlig betydning for konsernregnskapet:

Vurdering av kontroll og innflytelse i investeringer

Konsernet har betydelige investeringer hvor vurderingen av kontroll og innflytelse har vesentlig betydning for regnskapsføringen av investeringene. Vurderingene kan være komplekse og skjønnsmessige, og foretas av selskapets ledelse med bakgrunn i gjeldende regnskapsstandard og tilgjengelig informasjon og faktum, herunder avtaleverk. Det henvises til note 21.

Virkelig verdi av kraftanlegg

Konsernet har betydelige balanseførte verdier i anlegg knyttet til produksjon av vannkraft, vindkraft og fjernvarme. Kraftanleggene testes for nedskrivninger når det foreligger indikatorer på mulige verdifall slik at det er risiko for at regnskapsført verdi overstiger gjenvinnbart beløp. Konsernets praksis er å gjøre årlig nedskrivningstest, uavhengig av identifiserte og vurderte indikatorer, med unntak av vannkraftanleggene Usta og Nes. Utfallet av en nedskrivningstest kan være resultatføring av tap knyttet til balanseførte eiendeler.

Beregning av gjenvinnbart beløp, som er basert på hvilken bruksverdi eiendelen vil gi for virksomheten, er basert på neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer der langsiktige kraftprisprognoser, forventet produksjonsvolum og anvendt avkastningskrav er de viktigste faktorene. Skjønnsmessige vurderinger, estimater og forutsetninger er i stor grad påvirket av ledelsens syn på fremtidige inntekter. Forventning til fremtidige inntekter er basert på en kombinasjon av fremtidige prisforventninger, produksjonsvolum, regulatoriske forhold og prosjekt- og klimarisiko. Ved verddivurderingen av fremtidige inntekter anvendes observerbar markedspris i likvide perioder. For senere perioder legges prognoser på langsiktige kraftpriser fra analysebyrå til grunn. Det vises til note 19.

Virkelig verdi av konsesjonskraftrettigheter

Virkelig verdi på konsesjonskraftrettighetene fastsettes ved å benytte neddiskonterte kontantstrømmer basert på markedsmessige forhold på hver balansedag, med en kalkulasjonsperiode tilvarende løpetiden på avtalen mellom Vardar og Buskerud fylkeskommune knyttet til kjøpet av konsesjonskraftrettighetene. Det vises til omtale av ledelsens utøvelse av skjønn ved fastsettelse av fremtidige inntekter i foregående avsnitt, samt nærmere omtale av estimatet i note 9 og 12.

Virkelig verdi av investeringer i aksjer

Konsernet har betydelige investeringer i tilknyttede selskaper, som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden og vurderes årlig for nedskrivning. Konsernet har også betydelige investeringer i aksjer med begrenset kontroll, som regnskapsføres til virkelig verdi over utvidet resultat. Virkelig verdi fastsettes ved å benytte verdsettelsesteknikker. Konsernet vurderer og velger metoder og forutsetninger som så langt som mulig er basert på markedsforholdene på hver balansedag. Det henvises til note 21.

Note 3 Hendelser etter balansedato

Pågående krig og uro i verden, herunder i Ukraina, påvirker ikke konsernets aktiviteter spesifikt, men det er fortsatt usikkerhet i flere markeder som en konsekvens av utviklingen og de påfølgende politiske og økonomiske sanksjonene. På tidspunktet for regnskapsavleggelsen forventes de økonomiske

konsekvensene for Vardar å bli begrenset, men det er knyttet stor usikkerhet til utviklingen.

Det er ellers ingen forhold av vesentlig betydning som har inntruffet i perioden etter balansedagen.

Note 4 Segmentinformasjon

Segmentinformasjon presenteres etter forretningsområder basert på konsernets eksterne og interne rapporteringsstruktur. Konserninterne inntekter og kostnader er vist som salg mellom segmenter, men eliminert i konsernet.

Finansiering av investeringene og inngåelse av sikringsinstrumenter for å redusere konsernets økonomiske risiko, er samlet i konsernfunksjoner.

	Bioenergi		Vindkraft		Vannkraft		Solkraft	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Driftsinntekter eksternt	70 408	57 130	58 017	79 240	444 328	702 318	0	0
Driftsinntekter internt	0	0	0	0	443	515	0	0
Andel av resultat i TS	0	0	0	0	0	0	0	0
Driftsinntekter totalt	70 408	57 130	58 017	79 240	444 771	702 834	0	0
Energikjøp/varekjøp	24 118	17 968	9 259	13 071	56 615	28 238	0	0
EBITDA	20 009	16 633	29 376	56 014	281 746	693 604	-550	0
Driftsresultat	5 722	3 418	16 747	43 819	268 756	681 659	-567	0
Finansinntekter	100	13	9 420	112	48 251	15 825	3	0
Finanskostnader	6 264	3 540	1 405	2 679	3 464	1 137	0	0
Resultat før skattekostnad	-442	-109	24 762	41 252	313 544	696 346	-564	0
Skattekostnad	-68	-205	6 019	2 507	197 432	374 196	-116	0
Resultat	-375	96	18 743	29 170	116 112	322 151	-449	0
Avskrivninger varige driftsmidler	14 287	13 215	12 629	12 195	12 990	11 945	17	0
Eiendeler	282 297	265 743	301 328	267 573	888 477	1 039 462	114 021	0
Gjeld	136 033	11 146	78 080	36 496	762 549	920 944	4 978	0
Investeringer driftsmidler	25 036	6 309	125	0	8 571	3 417	4 606	0
Investeringer i TS	0	0	0	0	0	0	0	0

	Å Energi		Vekst og utvikling		Innovasjon	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Driftsinntekter eksternt	0	0	0	0	0	0
Driftsinntekter internt	0	0	0	0	0	0
Andel av resultat i TS	694 032	4 223 517	42 838	26 430	0	0
Driftsinntekter totalt	694 032	4 223 517	42 838	26 430	0	0
Energikjøp/varekjøp	0	0	0	0	0	0
EBITDA	694 032	4 223 517	42 838	26 430	0	0
Driftsresultat	694 032	4 223 517	42 838	26 430	0	0
Finansinntekter	0	0	36 145	0	0	0
Finanskostnader	0	0	0	0	0	0
Resultat før skattekostnad	694 032	4 223 517	78 983	26 430	0	0
Skattekostnad	0	0	251	0	0	0
Resultat	694 032	4 223 517	78 732	26 430	0	0
Avskrivninger varige driftsmidler	0	0	0	0	0	0
Eiendeler	6 449 177	5 931 260	921 921	803 892	109 993	54 453
Gjeld	0	0	0	0	0	0
Investeringer driftsmidler	0	0	0	0	0	0
Investeringer i TS	0	0	21 719	80 413	0	6 000

	Konsernfunksjoner		Eliminering		Konsern	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Driftsinntekter eksternt	984	1 549	0	0	573 736	840 238
Driftsinntekter internt	1 734	769	-2 151	-1 285	26	0
Andel av resultat i TS	-2 315	0	0	0	734 555	4 249 946
Driftsinntekter totalt	403	2 318	-2 151	-1 285	1 308 317	5 090 184
Energikjøp/varekjøp	0	0	0	0	89 991	59 278
EBITDA	-22 736	-23 498	0	-105	1 044 714	4 992 595
Driftsresultat	-24 687	-25 288	0	-105	1 002 840	4 953 449
Finansinntekter	60 456	47 200	-8 661	-3 975	147 599	59 174
Finanskostnader	187 735	83 806	-8 661	-3 975	192 091	87 188
Resultat før skattekostnad	-151 965	-61 894	0	-105	958 348	4 925 436
Skattekostnad	-29 302	-4 313	0	0	174 217	381 760
Resultat	-122 663	-57 582	0	-105	784 132	4 543 676
Avskrivninger varige driftsmidler	1 951	1 790	0	0	41 874	39 146
Eiendeler	112 665	190 268	0	0	9 179 879	8 552 650
Gjeld	905 510	1 036 746	0	0	1 887 151	2 005 332
Investeringer driftsmidler	943	1 242	0	0	39 281	10 968
Investeringer i TS	0	0	0	0	21 719	86 413

	Norge		Sverige		Baltikum		Totalt	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Driftsinntekter	1 268 317	5 022 723	40 000	67 461	0	0	1 308 317	5 090 184
Eiendeler	8 303 698	7 725 456	179 261	179 292	696 919	647 902	9 179 879	8 552 650
Investeringer	60 548	97 381	125	0	327	0	61 000	378 392

Informasjon om viktige kunder:

Ingen eksterne kunder står for 10 % eller mer av konsernets driftsinntekter.

Note 5 Styring av kapitalstruktur

Kapitalstyringen skal sikre konsernets finansielle handlefrihet på kort og lang sikt. Det er en målsetning å ha en finansiell struktur som gjennom soliditet og kontantstrøm sikrer en god langsiktig kredittverdighet, som vil kunne gi tilgang på likviditet med gode betingelser. Tilgjengelig likviditet skal til enhver tid minst dekke rentekostnader de kommende 12 måneder. Konsernets likviditetsreserve, utover kontanter og kontantekvivalenter, består av en ubenyttet langsiktig trekkfasilitet. Konsernet benytter i hovedsak bank og obligasjonsmarkedet som lånekilder. Vardar har i tillegg ansvarlig lån fra Buskerud fylkeskommune. Det ansvarlige lånet blir i

kapitalstyringen sett på som egenkapital på grunn av sin struktur og avdragsfrihet.

Det legges opp til en forfallstruktur på låneporteføljen som skal sikre handlefrihet også i perioder hvor det kan være mer utfordrende å få finansiering i markedene. Ekstern opplåning skjer hovedsakelig i morselskapet, og kapitalbehov i datterselskaper dekkes normalt gjennom innskudd av egenkapital og interne lån. Kapitalstruktur i datterselskapene tilpasses forretningsmessige, juridiske og skattemessige hensyn. Vardar overvåker kapitalstyringen blant annet ved å følge utviklingen i egenkapitalandelen, netto rentebærende gjeld og kontantstrøm fra driften.

Gjeldsgraden pr. 31.12.2023 er på 10 %, en reduksjon fra 2022 på 1 %. Konsernet vurderes å ha en finansiell posisjon som muliggjør

gjennomføring av forestående investeringer og rehabiliteringer.

	2023	2022
Rentebærende langsiktig gjeld	1 363 088	1 364 419
* hvorav ansvarlig lån	-507 500	-507 500
Sum kortsiktig gjeld	229 379	369 888
Bankinnskudd og kontantekvivalenter	-163 324	-269 926
Netto gjeld eksklusive ansvarlig lån	921 644	956 881
Netto gjeld inklusive ansvarlig lån	1 429 144	1 464 381
Totalkapital	9 179 879	8 552 650
Gjeldsgrad	10 %	11 %
Gjeldsgrad inkl. ansvarlig lån	16 %	17 %

Note 6 Markedsrisiko

Vardar driver virksomhet som innebærer risiko på mange områder, og har en helhetlig tilnærming til konsernets markedsrisiko. Formålet med risikostyring er å ta riktig risiko ut fra konsernets risikovilje og evne, kompetanse og soliditet. Risikostyringen skal identifisere trusler og muligheter for konsernet, og styre risiko mot et akseptabelt nivå slik at det gis rimelig sikkerhet for at konsernets målsettinger oppnås. Hovedsakelig er konsernets ulike forretningsområder eksponert for risiko knyttet til prisutviklingen i kraftmarkedet og framtidig produksjonsvolum, herunder klimarisiko. Dette er nærmere beskrevet i denne noten, mens finansiell risiko beskrives i note 7.

Markedsrisiko for Vardar er i alt vesentlig knyttet til utviklingen i kraftpriser og produksjonsvolum. Begge faktorene påvirkes av klima, herunder vær og nedbør, mens kraftprisene i tillegg påvirkes av produksjon, forbruk og overføringskapasitet. Kraftprisene påvirkes også av utvikling i prisen på alternative energikilder som olje, kull og gass. Vardar har et rammeverk for styring av risikoen knyttet til kraftpris, mens risikoen knyttet til kraftproduksjon først og fremst skjer gjennom optimalisering av energidisponering for vannkraftproduksjonen. For vindkraft velges ulike geografiske områder, turbiner og søken etter høy tilgjengelighet for å redusere produksjonsrisikoen. Volumrisikoen gjelder for hele produksjonsporteføljen. Som langsiktig eier forventes det at i snitt over investerings

levetid oppnås et produksjonsvolum som tilsvarer midlere årsproduksjon, men endringer fra år til år vil gi variasjoner i det økonomiske resultatet. I kapitaliseringen av konsernet tas det høyde for at resultatet i et enkelt år kan bli svakere som følge av svingninger i produksjonsvolum.

Vardar er direkte utsatt for klimaendringer, ettersom endringer i vær og nedbør både vil endre gjennomsnittlig produksjon fra vann- og vindkraftverk, samt øke svingningene i kraftpriser. I tillegg vil overgangen til en lavutslippsøkonomi medføre omfattende politiske, juridiske, teknologiske og markedsmessige endringer, med potensiale til å ha betydelig innvirkning på Vardar sine inntekter.

Vardars rammeverk for styring av risiko knyttet til endring i kraftpris omfatter hele produksjonsporteføljen, og skal sikre et minimum av kontantstrømmer fra disse virksomhetene med en tidshorisont på inntil 5 år. For å oppnå ønsket risikoreduserende effekt benyttes standardiserte derivatprodukter, som futures og forward kontrakter. Sikringshandelen gjøres hovedsakelig bilateralt med motparter som anses å ha lav likviditetsrisiko. Rammene for handel overvåkes kontinuerlig, og risiko rapporteres jevnlig til ledelse og styre. Segmentet bioenergi er eksponert for usikkerhet i salgspris til kunder, da prisen i henhold til konsesjon skal være lavere enn

konkurrerende energibærer på kontraktsinngåelse. Dette betyr at prisen er følsom for endringer i kraftpris, nettleie, og offentlige avgifter knyttet til energi. Strategien om å ha en kundeportefølje med både fast og flytende salgpris demper denne risikoen noe.

2023 har vært et år med i snitt gode kraftpriser, men med store variasjoner over året. Fallet fra de historisk høye prisene i 2022 henger sammen med blant annet bedre ressurstilgang

både i Norge og ellers i Europa. Som følge av Vardarkonsernets totale sikringsstrategi hensyntatt eierskap i tilknyttede selskap, og beskatning av vannkraften i Norge, dempes virkningene av høye kraftpriser i konsernets resultat etter skatt.

Vardar benytter sikringsbokføring for egne derivater som inngås for å redusere markedsrisikoen knyttet til endringer i kraftpris. Dette er nærmere beskrevet i note 10.

Note 7 Finansiell risiko

Overordnet finansiell risiko knytter seg til selskapets belåning, der mye gjeld representerer høy finansiell risiko. Vardar har moderat belåning i forhold til sine eiendeler og løpende inntekter fra disse, og fikk i november 2023 BBB+ rating fra Scope Ratings GmbH.

Øvrig finansiell risiko er knyttet til valuta, renter, likviditet, kreditt og kapitalstyring. Styret har gitt klare rammer for risikostyring, og det er etablert strategier, systemer og rapporteringsrutiner for en samlet risikostyring innen konsernet. Formålet med risikostyringen er å skape større grad av forutsigbarhet i kontantstrømmene de nærmeste årene og sikre verdier i balansen. Den skal redusere risiko, støtte opp om verdiskapning og gi en solid finansiell plattform.

Risikostyringen innebærer blant annet bruk av derivater. Sikringer knyttet til minimering av valutarisiko og renterisiko sikringbokføres. Dette er nærmere beskrevet i note 10.

Valutarisiko

Konsernet har en betydelig andel av sine løpende kraftinntekter i euro og verdier i balansen knyttet til euro og svenske kroner. Dette medfører en valutarisiko. Konsernet har en sikringsstrategi der eiendeler og kraftinntekter som er knyttet til fremmed valuta

blir sikret med valutaterminer og gjeldsposter i tilsvarende valuta. Dermed reduseres risikoen knyttet til reduserte inntekter og verdifall på eiendeler ved en styrking av den norske kronen mot fremmed valuta.

Vardar har et styregodkjent rammeverk for fremtidig sikring av euro knyttet til inntekter fra kraftsalget. Det er vedtatt en tidshorison på 5 år for valutasikringer, der samlet sikringsgrad for perioden skal ligge mellom 25 – 70 %.

Tabellen under viser sensitivitet på markedsverdi ved endring i valutakurs med +/- ti prosentpoeng. Alle andre variabler er holdt konstant. Netto kraftsalg vil påvirkes gjennom endring av euro/nok kurs som følger på henholdsvis resultat og utvidet resultat som vist i tabellen under. Markedsverdien på valutaderivater er nåverdien av fremtidige forventede betalinger. De forventede fremtidige betalingene endrer seg like mye ved en styrking av den norske kronen som ved en svekkelse. Ved en endring i valutakurs endres også diskonteringsrentene for beregning av nåverdien av de fremtidige forventede betalingene. Et fall i diskonteringsrenten gir et større utslag på markedsverdien enn en tilsvarende økning i diskonteringsrenten.

Valutasensitivitet	Markedsverdi	Endring i valutakurs (%)	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egenkapitalen
2023	-39 942	10 %	0	-32 242
		0 %		
		-10 %	0	35 343
2022	-13 688	10 %	0	-40 309
		0 %		
		-10 %	0	40 414

Renterisiko

Renterisikoen er knyttet til endringer i fremtidig rentenivå, og påvirker først og fremst nivået på konsernets fremtidige rentekostnader, og dermed evnen til å betjene låneforpliktelsene. For å motvirke denne risikoen har Vardar en blanding av fast og flytende rente i sin låneportefølje. Konsernet har rammer for sikring knyttet til durasjon. Durasjon er den gjennomsnittlige løpetiden på sikringsinstrumentet når en tar hensyn til både rentebetaling og tilbakebetaling av lånet. Konsernets rammer på rentesikring innebærer at sikringsporteføljen skal ha en durasjon på mellom 1 og 5 år, hvorav 30-70 % av selskapets totale gjeld skal ha en durasjon på ett år eller mer.

Tabellen under viser sensitivitet på markedsverdi ved endring i markedsrente med

+/- ett prosentpoeng, hensyntatt rentebindinger, for alle rentebærende eiendeler og forpliktelser i konsernet. Alle andre variabler er holdt konstant. Netto finans vil påvirkes gjennom endring av den flytende renten som følger på henholdsvis resultat og utvidet resultat som vist i tabellen under. Markedsverdien på rentederivater er nåverdien av fremtidige forventede betalinger. De forventede fremtidige betalingene endrer seg like mye ved en økning i markedsrentene som ved et fall i markedsrentene. Ved en endring i markedsrentene endres også diskonteringsrentene for beregning av nåverdien av de fremtidige forventede betalingene. Et fall i diskonteringsrenten gir et større utslag på markedsverdien enn en tilsvarende økning i diskonteringsrenten.

Rentesensitivitet	Markedsverdi	Endring i rentenivået (%)	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egenkapitalen
2023	1 296 646	1 %	-6 375	37 477
		0 %		
		-1 %	6 375	-43 346
2022	1 211 928	1 %	-7 775	36 064
		0 %		
		-1 %	7 775	-42 590

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko oppstår dersom det ikke er samsvar mellom kontantstrøm og løpende operasjonelle og finansielle forpliktelser. Manglende likvide midler kan føre til brudd på covenants i låneavtaler, kostnader knyttet til forsinket/manglende betaling, samt risiko for å ikke kunne finansiere ønsket vekst og utvikling. Vardar har en god langsiktig finansiering av sin virksomhet gjennom ansvarlig lån fra Buskerud fylkeskommune, samt lån i obligasjonsmarkedet og bankforbindelse. I tillegg har konsernet en

trekkfasilitet på 50 millioner kroner for å sikre tilgjengelig likviditet på kort sikt. Konsernet var ikke i brudd med lånebetingelser på balansedagen.

Tabellen viser forfallsprofil på konsernets finansielle forpliktelser. Rentebetaling gjelder nominelle renteutbetalinger etter rentebetingelser pr. 31.12. de aktuelle årene. Finansielle derivater utover renteswaper er knyttet til prissikring av kraftproduksjonen, jf.

For vindkraftproduksjonen i Sverige selges denne på kontrakter via anerkjente porteføljeforvaltere, der risikoene for manglende oppgjør reduseres noe ved forpliktelser til samme motpart.

Konsernet selger fjernvarme til slutt kunder. Utestående fordringer vurderes løpende, og eventuelt tap tas over resultatregnskapet. Av konsernets driftsinntekter fratrukket resultat fra tilknyttede selskap utgjør dette forretningsområdet 12 %, og kredittrisikoen

anses som liten. For nærmere detaljer om kundefordringene henvises det til note 24.

Øvrige finansielle instrumenter

Motpartsrisiko for kontanter, rentebytteavtaler og valutaterminkontrakter reduseres gjennom valg av motparter/banker med høy kredittrating. Konsernets motregningsadgang følger alminnelige regler i norsk lov. Mot finansielle institusjoner er det inngått standardiserte og hovedsakelig bilaterale avtaler for renter og valuta som gir partene motregningsrett, også ved eventuelt mislighold.

Note 8 Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter benyttes i stor grad for å sikre verdier og gi større forutsigbarhet i framtidige kontantstrømmer. Disse instrumentene utgjør en stor del av Vardar sin totale balanse, og har vesentlig betydning for konsernets stilling og resultat.

Finansielle instrumenter i driftsaktiviteter

Finansielle instrumenter innenfor driftsaktiviteter består hovedsakelig av konsesjonskraftrettigheter og kontantstrømsikringer i form av valutaterminer og valutabytteavtaler.

Innenfor kraftsalg benyttes finansielle instrumenter for å skape større forutsigbarhet på framtidige kontantstrømmer, der graden av prissikring av framtidig kraftproduksjon styres gjennom vedtatt sikringsstrategi. Da kraftprisen i noterte markeder er i euro, har Vardar mesteparten av sine inntekter fra kraftsalg i euro. De framtidige kraftinntektene i euro sikres gjennom inngåelse av valutaterminer, for å gi større grad av forutsigbare kontantstrømmer i norske kroner. Etter innføring av IFRS 9 er

begge disse sikringene definert som kontantstrømsikringer, og tilfredsstillende kravene til sikringsbøkføring. Det vises til note 10 for mer detaljer.

Konsernet har finansielle instrumenter i driftsaktiviteter i form av kundefordringer, leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld, kontanter og kontantekvivalenter etc.

Finansielle instrumenter i finansaktiviteter

Finansielle instrumenter innenfor finansaktiviteter består hovedsakelig av obligasjonslån, gjeld til kredittinstitusjoner, ansvarlig utlån og rentebytteavtaler.

Vardar er eksponert for endringer i rentenivået. For å ha større grad av forutsigbarhet på framtidige rentekostnader, har konsernet innført en rentesikringsstrategi og det forventes at sikringsforholdet for nye inngåtte rentebytteavtaler vil kunne dokumenteres opp på en tilfredsstillende måte og sikringsbøkføring benyttes.

Finansielle eiendeler og forpliktelser i balansen pr. 31.12.2023 er klassifisert som følger:

	Derivater utpekt som sikring	Til virkelig verdi over resultatet	Til virkelig verdi over utvidet resultat	Amortisert kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Konsesjonskraftrettigheter	0	110 118	0	0	110 118	110 118
Langsiktige derivater	36 180	0	0	0	36 180	36 180
Kortsiktige derivater	9 002	0	0	0	9 002	9 002
Egenkapitalinstrumenter	0	0	942 914	418	943 331	943 331
Kundefordringer	0	0	0	35 195	35 195	35 195
Kontanter/kontantekvivalenter	0	0	0	163 324	163 324	163 324
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	142 443	142 443	142 443
Sum finansielle eiendeler	45 182	110 118	942 914	341 379	1 439 593	1 439 593

	Derivater utpekt som sikring	Til virkelig verdi over resultatet	Til virkelig verdi over utvidet resultat	Amortisert kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Langsiktige obligasjonslån	0	0	0	440 000	440 000	441 452
Ansvarlig lån	0	0	0	507 500	507 500	500 923
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	415 588	415 588	396 123
Kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	824	824	824
Langsiktige derivater	20 960	0	0	0	20 960	20 960
Kortsiktige derivater	19 190	0	0	0	19 190	19 190
Andre finansielle forpliktelser	0	0	0	86 760	86 760	86 760
Sum finansielle forpliktelser	40 150	0	0	1 450 672	1 490 823	1 466 233

Finansielle eiendeler og forpliktelser i balansen pr. 31.12.2022 er klassifisert som følger:

	Derivater utpekt som sikring	Til virkelig verdi over resultatet	Til virkelig verdi over utvidet resultat	Amortisert kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Ansvarlig utlån	0	0	0	0	0	0
Konsesjonskraftrettigheter	0	172 734	0	0	172 734	172 734
Langsiktige derivater	45 405	0	0	0	45 405	45 405
Kortsiktige derivater	5 878	0	0	0	5 878	5 878
Egenkapitalinstrumenter	0	0	679 280	418	679 698	679 698
Kundefordringer	0	0	0	3 581	3 581	3 581
Kontanter/kontantekvivalenter	0	0	0	269 926	269 926	269 926
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	175 699	175 699	175 699
Sum finansielle eiendeler	51 283	172 734	679 280	449 623	1 352 920	1 352 920

	Derivater utpekt som sikring	Til virkelig verdi over resultatet	Til virkelig verdi over utvidet resultat	Amortisert kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Langsiktige obligasjonslån	0	0	0	440 000	440 000	445 236
Ansvarlig lån	0	0	0	507 500	507 500	451 185
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	416 919	416 919	416 919
Kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	1 164	1 164	1 164
Langsiktige derivater	5 712	0	0	0	5 712	5 712
Kortsiktige derivater	12 544	0	0	0	12 544	12 544
Andre finansielle forpliktelser	0	0	0	79 915	79 915	79 915
Sum finansielle forpliktelser	18 256	0	0	1 497 329	1 515 585	1 497 609

Verdiene i tabellene over vises per eiendel eller forpliktelse, og tar ikke hensyn til sikringsrelasjonene mellom de enkelte postene.

Note 9 Virkelig verdi

Vurdering av virkelig verdi

IFRS 13 krever presentasjon av virkelig verdimålinger pr. nivå med følgende nivåinndeling for måling av virkelig verdi:

Nivå 1: Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse

Nivå 2: Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte (pris) eller

indirekte (utledet fra priser) enn notert pris (brukt i nivå 1) for eiendelen eller forpliktelsen

Nivå 3: Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger)

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi pr. 31.12.23:

Eiendeler pr. 31.12.2023	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Rettigheter konsesjonskraft	0	0	110 118	110 118
Egenkapitalinstrumenter	0	0	943 331	943 331
Kortsiktige derivatinstrumenter	0	9 002	0	9 002
Langsiktige derivatinstrumenter	0	36 180	0	36 180
Sum eiendeler	0	45 182	1 053 449	1 098 631
Forpliktelser pr. 31.12.2023				
Langsiktige derivatinstrumenter	0	20 960	0	20 960
Kortsiktige derivatinstrumenter	0	19 190	0	19 190
Sum forpliktelser	0	40 150	0	40 150

Tabellen nedenfor viser konsernets endringer i finansielle instrumenter klassifisert i nivå 3 i virkelig verdi hierarkiet pr. 31.12.23.

Eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi basert på nivå 3	Finansielle eiendeler	Finansielle forpliktelser	Total
Inngående balanse 01.01.2023	852 432	0	852 432
Gevinst og tap innregnet over resultatet	-62 616	0	-62 616
Gevinst og tap innregnet over utvidet resultatet	59 526	0	59 526
Tilgang	204 108	0	204 108
Utgående balanse 31.12.2023	1 053 449	0	1 053 449

Sensitivitetsanalyse for vesentlige faktorer benyttet i målingen til virkelig verdi nivå 3	Pris +10 %	Pris -10 %
Kraftpris før skatt (konsesjonskraftrettighet)	15 010	-15 010

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi pr. 31.12.22:

Eiendeler pr. 31.12.2022	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Rettigheter konsesjonskraft	0	0	172 734	172 734
Egenkapitalinstrumenter	0	0	679 698	679 698
Kortsiktige derivatinstrumenter	0	5 878	0	5 878
Langsiktige derivatinstrumenter	0	45 405	0	45 405
Sum eiendeler	0	51 283	852 432	903 715

Forpliktelser pr. 31.12.2022	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Langsiktige derivatinstrumenter	0	5 712	0	5 712
Kortsiktige derivatinstrumenter	0	12 544	0	12 544
Sum forpliktelser	0	18 256	0	18 256

Tabellen nedenfor viser konsernets endringer i finansielle instrumenter klassifisert i nivå 3 i virkelig verdi hierarkiet pr. 31.12.22.

Eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi basert på nivå 3	Finansielle eiendeler	Finansielle forpliktelser	Total
Inngående balanse 01.01.2022	199 447	0	199 477
Gevinst og tap innregnet over resultatet	-15 940	0	-15 940
Gevinst og tap innregnet over utvidet resultatet	289 101	0	289 101
Tilganger	379 825	0	379 825
Utgående balanse 31.12.2022	852 432	0	852 432

Sensitivitetsanalyse for vesentlige faktorer benyttet i målingen til virkelig verdi nivå 3	Pris +10 %	Pris -10 %
Kraftpris før skatt (konsesjonskraftrettighet)	21 410	-21 410

Virkelig verdi av finansielle instrumenter i nivå 1, som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelige fra børs, handler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand. Markedsprisen som benyttes for finansielle eiendeler er gjeldende kjøpskurs, mens for finansielle forpliktelser benyttes gjeldende salgskurs. Disse instrumentene er inkludert i nivå 1.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter i nivå 2, som ikke handles i et aktivt marked (for eksempel enkelte OTC derivater) bestemmes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av

observerbare data der det er tilgjengelig, og baserer seg minst mulig på konsernets egne estimater. Dersom alle vesentlige data som kreves for å fastsette virkelig verdi av et instrument er observerbare data, er instrumentet inkludert i nivå 2. Spesielle verdsettelsesmetoder som brukes til å verdsette finansielle instrumenter inkluderer; Notert markedspris eller handlerpris for tilsvarende instrumenter. Virkelig verdi av rentebytteavtaler er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbare avkastningskurver. Virkelig verdi av forwardkontrakter i fremmed valuta er bestemt ved nåverdien av forskjellen mellom avtalt terminkurs og terminkursen for valutaen på balansedagen multiplisert med kontraktens volum i fremmed valuta. Ved beregning av nåverdi er det benyttet relevant rente på balansedagen.

I nivå 3 benyttes andre teknikker, slik som diskonterte kontantstrømmer, for å fastsette virkelig verdi på de resterende finansielle instrumentene. Målingen av finansielle instrumenter kategorisert i nivå 3 følger nedenfor:

Konsesjonskraftrettighet

For beregning av verdien på konsesjonskraftrettigheten benyttes estimert kraftvolum pr. år, markedsprisen på kraft gitt fra Nasdaq siste handelsdag i året, en estimert selvkostpris på konsesjonskraft, samt en diskonteringsrente på 5 %. Diskonteringsrenten er satt med bakgrunn i forventet avkastning innen vannkraftproduksjon i Norge.

Markedspris på kraft gis for 10 år fram i tid. Et snitt av disse årene benyttes som markedspris i hele kalkulasjonsperioden. Både kraftpriser og rente er i realtid. Verdien beregnes til og med 2041, som er sammenfallende med lengden på underliggende avtale. Det henvises til note 12.

Ved beregning av verdi er det benyttet:

	2023	2022
Euro kurs	11,24	10,51
Kraftpris, kr/MWh	505	659

Finansielle eiendeler – EK-instrumenter

Unoterte aksjer klassifisert som finansielle eiendeler måles til virkelig verdi basert på en estimert salgsverdi mellom uavhengige parter.

For regnskapsåret 2023 har det ikke skjedd endringer i virkelig verdi-målingen, som ville medført noen form for overgang mellom de ulike nivåene, og det har ikke forekommet overføringer inn eller ut av nivå 3.

Opplysninger om virkelig verdi for regskapsposter som ikke måles til virkelig verdi:

Balanseført verdi og virkelig verdi av langsiktige lån	Balanseført verdi		Virkelig verdi	
	2023	2022	2023	2022
Obligasjonslån ¹	440 000	440 000	441 452	445 236
Gjeld til kredittinstitusjoner ²	416 496	418 083	396 948	362 155
Ansvarlig lån ²	507 500	507 500	500 923	451 185

¹ Virkelig verdi av obligasjoner er fastsatt på grunnlag av observerbare transaksjoner. Det vil være begrenset likviditet, samt usikkerhet ved avlesning av markedspris. Obligasjongjeld er derfor målt i henhold til nivå 3 i verdsettelseshierarkiet.

² Gjeld til kredittinstitusjoner og ansvarlig lån er verdsatt til nåverdien av framtidige diskonterte

kontantstrømmer for forpliktelsene med forfallsstruktur og markedsrente som for tilsvarende markedslån. Postene er dermed målt i henhold til nivå 3 i verdsettelseshierarkiet.

Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser tilsvarer balanseført verdi ettersom virkningen av diskontering ikke er vesentlig.

Note 10 Regnskapsmessig sikring

Vardar er eksponert for risiko som er nærmere beskrevet i note 6 og 7. Vardar benytter sikringsbokføring for konstantstrømsikring der det er en klar sammenheng mellom sikringsobjekt og sikringsinstrument. Formålet med regnskapsmessig sikringsbokføring er å redusere volatiliteten i resultatregnskapet.

Kraftpriserisiko:

For å avdempe den økonomiske risikoen konsernet er eksponert for gjennom endringer i kraftpriser, kan derivater inngås for sikring av kraftpris. Konsernet har pr. årsslutt ingen inngåtte sikringskontrakter for framtidige år.

Valutarisiko:

Betydelig andel av løpende kraftinntekter knyttes til euro som valuta. Dette medfører risiko for konsernet knyttet til utviklingen av euro i forhold til norske kroner. Det er en klar sammenheng mellom sikringsobjektet som er kraftinntekter i euro, og sikringsinstrumentene som er valutaderivater.

Renterisiko:

For å avdempe den økonomiske risikoen konsernet er eksponert for gjennom endringer i renter, inngås derivater for sikring av rentekostnader. Det er en klar sammenheng mellom sikringsobjektet som er låneforhold, og sikringsinstrumentene som er rentederivater. Verdiendringer på sikringsderivater føres over utvidet resultat. Ved realisering omklassifiseres verdiendringene, og kraftsalg føres til sikringspris og sikringskurs som forelå på de enkelte kontraktene ved innføring av sikringsbokføring.

Ineffektivitet måles løpende, og innregnes i resultatregnskapet under driftskostnader som verdiendringer. På grunn av at oppgjørsmøtene for de finansielle valutabytteavtalene er satt opp slik at betaling skjer midt i kvartalet vil det være naturlig at en viss mengde kraftinntekter vil mottas før, og en viss andel etter oppgjørsmøtene for valutabytteavtalene. Ineffektiviteten som oppstår på bakgrunn av forskjell i tidsverdi på kontantstrømmer fra sikringsobjekt og sikringsinstrumentet vil derfor forventes å bidra til en så uvesentlig ineffektivitet at denne er satt til 0. Mengden kraftinntekter i euro som er sikret er også vesentlig lavere enn forventet euro-inntekt fra kraftsalget, slik at det ikke skal være noe fare for ineffektivitet ved at mengden fra sikringsobjektet er lavere enn mengden fra sikringsinstrumentet over kvartalet. Ineffektivitet som kan oppstå på bakgrunn av kredittrisiko knyttet til finansiell motpart er også ansett for å ikke være til stede da alle valutabytteavtalene er inngått med Nordea som finansiell motpart.

Oversikt sikringsbokføring pr. 31.12.2023:

	Nominelt beløp	Balanseverdi Eiendel	Balanseverdi Forpliktelse	Linje i det finansielle regnskapet	Endring i virkelig verdi benyttet for måling av ineffektivitet
Valutabytteavtaler	420 002	0	37 954	Derivat	-25 891
Rentebytteavtaler	870 000	45 182	2 197	Derivat	-1 388
Kraftderivater	0	0	0	Derivat	0

	Svært sannsynlig kraftsalg	Rentebetalinger
Endring i virkelig verdi benyttet for måling av ineffektivitet for perioden	-25 891	-1 388
Kontantstrømsikringsreserve	-25 533	45 648
Akkumulert sikringsgevinst/tap ført over utvidet resultat	-25 533	45 648
Ineffektivitet ført til resultatet	0	0
Linje i det finansielle regnskapet	Verdiendring sikringsinstrumenter	Verdiendring sikringsinstrumenter
Beløp reklassifisert fra utvidet resultat til resultat	8 861	- 1 884
Linje i det finansielle regnskapet	driftsinntekter	finanskostnader

Oversikt sikringsbokføring pr. 31.12.2022:

	Nominelt beløp	Balanseverdi Eiendel	Balanseverdi Forpliktelse	Linje i det finansielle regnskapet	Endring i virkelig verdi benyttet for måling av ineffektivitet
Valutabytteavtaler	540 066	4 635	18 256	Derivat	11 530
Rentebytteavtaler	870 000	46 648	0	Derivat	58 851
Kraftderivater	0	0	0	Derivat	0

	Svært sannsynlig kraftsalg	Rentebetalinger
Endring i virkelig verdi benyttet for måling av ineffektivitet for perioden	11 530	58 851
Kontantstrømsikringsreserve	358	47 036
Akkumulert sikringsgevinst/tap ført over utvidet resultat	358	47 036
Ineffektivitet ført til resultatet	0	0
Linje i det finansielle regnskapet	Verdiendring sikringsinstrumenter	Verdiendring sikringsinstrumenter
Beløp reklassifisert fra utvidet resultat til resultat	39 163	59 526
Linje i det finansielle regnskapet	driftsinntekter	finanskostnader

Note 11 Salgsinntekter og energikjøp

	Bioenergi	Vindkraft	Vannkraft	Konsern-funksjoner	Konsern
2023					
Spotpris	28 788	55 601	375 297		459 687
Fastpris	39 562				39 562
Konsesjons-, avtale- og erstatningskraft			45 468		45 468
Sertifikater og opprinnelsesgarantier		2 128	23 562		25 690
Salg av tjenester, øvrige	2 057	288	443	2 718	5 506
Eliminering				-2 151	-2 151
Sum inntekter	70 408	58 017	444 771	567	573 762
Kjøp kraft	-24 118	-9 259	-56 615		-89 991
Netto	46 290	48 758	388 156	567	483 771

	Bioenergi	Vindkraft	Vannkraft	Konsern-funksjoner	Konsern
2022					
Spotpris	34 381	77 795	664 558		776 734
Fastpris	21 743				21 743
Konsesjons-, avtale- og erstatningskraft			28 137		28 137
Sertifikater og opprinnelsesgarantier		1 194	9 623		10 817
Salg av tjenester, øvrige	1 007	252	515	2 318	5 111
Eliminering				-1 285	-1 285
Sum inntekter	57 131	79 240	702 834	1 033	840 238
Kjøp kraft	-17 968	-13 071	-28 238		-59 278
Netto	39 162	66 169	674 595	1 033	780 960

Se note 24 for informasjon om kundefordringer og kontraktseiendeler.

Note 12 Driftsrelaterte verdiendringer

	2023	2022
Konsesjonskraftrettigheter	-21 210	101 310
Finansiell kraftportefølje	0	43 351
Derivater, herunder valutaterminer	-27 996	145 032
Sum verdiendringer	-49 206	289 694
Realiserte derivater	-21 210	73 398
Verdiendringer over resultat	6 977	126 063
Verdiendringer over utvidet resultat før skatt	-34 973	90 233

Konsesjonskraftrettigheter

Rettigheter konsesjonskraft er kjøp av Buskerud fylkeskommunes rett til sekundæruttak av konsesjonskraft for en periode på 40 år, gjeldende fra og med 2001. Volumet var på

64 GWh i 2023, og varierer fra år til år med kommunene Hol og Nore og Uvdal sitt behov for kraft.

Balanseført verdi konsesjonskraftrettigheter	2023	2022
Balanseført verdi 01.01.	172 734	87 363
Realisert	-41 406	-15 940
Verdiendring	-21 210	101 310
Balanseført verdi 31.12.	110 118	172 734

Note 13 Lønnskostnader og godtgjørelser

	2023	2022		
Lønn	21 017	17 547		
Godtgjørelse til styret	840	810		
Arbeidsgiveravgift	4 356	3 095		
Pensjonskostnader	7 406	6 408		
Andre personalkostnader	1 618	1 097		
Aktiverte lønnskostnader	-911	-736		
Sum lønns- og personalkostnader	34 327	28 222		
Gjennomsnittlig antall årsverk	20	18		
Ytelser til ledende ansatte 2023	Fastlønn	Andre ytelser	Pensjonskostnad	Lån fra selskapet
Robert Olsen, konsernsjef	2 474	185	1 755	0
Iren Bogen, økonomisjef	1 983	161	739	0
Kristin Ankile, direktør Vindkraft	1 547	62	303	250
Godtgjørelse til styret og revisjonsutvalget 2023				
Styreleder				241
Styrets nestleder				188
Tre styremedlemmer ¹⁾				399
Godtgjørelse til revisjonsutvalget				12
Sum				840

¹⁾ Det er utbetalt TNOK 133 til hver av disse medlemmene.

Revisor	2023	2022
Kostnadsført godtgjørelse til konsernrevisor fordeler seg slik eksklusiv mva.:		
-lovpålagt revisjon	840	747
-andre attestasjonstjenester	192	75
-skatterådgivning	171	242
-annen bistand	222	97
Sum godtgjørelse til konsernrevisor	1 425	1 161

Vardars lønnspolicy er å tilby konkurransedyktige betingelser, men ikke være lønnsledende. Styret fastsetter lønn til konsernsjef, med bakgrunn i generell lønnsutvikling, lederlønnsutvikling i bransjen og prestasjoner. Lønnsjustering er 1. juli hvert år.

Godtgjørelse til øvrige ledende ansatte i konsernet behandles og avgjøres av konsernsjef. I forbindelse med fastsettelse av godtgjørelse til den enkelte skal det vurderes generell lønnsutvikling for tilsvarende stillinger, lønnsutvikling i andre selskaper Vardar har eierposisjoner i, samt den enkelte ansattes prestasjoner i forhold til forventninger. Virkningstidspunkt for eventuell lønnsjustering er enten 1. juli eller 1. november. Lederløns-politikken som er beskrevet ovenfor er den som har vært effektiv i 2023 og det er også denne som vil bli lagt til grunn i 2024. Når det gjelder tilleggssytelser utover ordinær lønn, omfattes alle ansatte i Vardar konsern av en ytelsesbasert pensjonsordning. Videre har samtlige ansatte kollektiv ulykkesforsikring og gruppelivsforsikring. Konsernsjef og økonomisjef har i tillegg en driftspensjonsavtale som gir rett til en samlet pensjon tilsvarende 12G når det inkluderes ytelse fra folketrygden og bedriftens tjenstepensjon. Konsernsjef har rett til uttak av alderspensjon fra selskapet fra

fylte 65 år. Konsernsjef og økonomisjef har en fri bilordning innenfor en kostpris som tilsvarer henholdsvis TNOK 700 / TNOK 500 for 2023.

Telefon/mobiltelefon, 1–2 avisabonnement, samt internett for hjemmekontor dekkes av arbeidsgiver for alle ledende ansatte. Ledende ansatte har en ordning med kombinasjon av etterlønn og lønnsgaranti som økonomisk sikkerhet i forbindelse med avslutning av arbeidsforholdet. For konsernsjef innebærer dette en etterlønn på 12 måneder. For øvrige ledende ansatte er totalrammen 18 måneder. Det er bare ved arbeidsgivers avslutning av arbeidsforholdet eller ved omfattende strukturelle endringer at disse ordningene kan komme til anvendelse.

Vardar har ytt lån til noen ledende ansatte som forrentes etter den rente som Stortinget fastsetter for lån fra arbeidsgiver.

Ansatte i Vardar deltar i styret i datterselskaper. Det betales ikke styrehonorar for slikt engasjement.

Det foreligger ikke andre tilleggssytelser til ledende ansatte og heller ingen variable elementer i godtgjørelsen.

Note 14 Pensjoner

Morselskapet og datterselskaper i konsernet som hører hjemme i Norge, er pliktig å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonsordningen tilfredsstiller kravene i denne lov.

Konsernet har ytelsesbasert ordning basert på forventet sluttlønn som gir medlemmene i ordningen garantert nivå på utbetalingene ut levetiden, og er forsikret gjennom

Pensjonskassen for fylkene. Ordningen omfatter 80 ansatte og tidligere ansatte, og inkluderer også AFP. Innbetalinger til AFP-ordninger kostnadsføres løpende som om det var en innskuddsordning. Det forventes ikke oppgjør av ordningen de nærmeste 12 månedene. I tillegg har konsernet en usikret driftspensjonsavtale for konsernsjef og økonomisjef. Denne er nærmere beskrevet i note 13.

	2023		2022	
	Sikret ordning	Usikret ordning	Sikret ordning	Usikret ordning
<i>Pensjonskostnad</i>				
Årets pensjonskostnad	2 856	4 131	3 437	3 001
<i>Pensjonsforpliktelse</i>				
Beregnete pensjonsforpliktelser	95 569	43 813	86 373	38 875
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-77 578	0	-78 205	0
Arbeidsgiveravgift	2 434	6 178	1 046	5 481
Netto pensjonsforpliktelser i balansen	20 425	49 991	9 215	44 356

<i>Økonomiske forutsetninger;</i>	2023	2022
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Årlig lønnsvekst	3,50 %	3,50 %
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp	3,25 %	3,25 %
Årlig pensjonsregulering	2,80 %	2,60 %
Antatt langsiktig avkastning	3,10 %	3,00 %
Forutsetning for dødelighet	K2013	K2013

Ved beregning av pensjonskostnad og netto pensjonsforpliktelse er en rekke forutsetninger lagt til grunn. Diskonteringsrenten er fastsatt på grunnlag av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Lønnsøkning, pensjonsregulering og G-

regulering er basert på Regnskapsstiftelsens anbefaling, og en forventet langsiktig inflasjon på 2,25 %. Risikotabellen for dødelighet, K2013, er basert på beste estimat for populasjonen i Norge.

Endringene i den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen i løpet av året:	2023	2022
Pensjonsforpliktelse 1. januar	132 445	120 001
Nåverdien av årets pensjonsopptjening	4 779	4 719
Rentekostnad	3 735	2 428
Estimatendringer	1 616	7 812
Utbetalte ytelser	-3 193	-2 516
Pensjonsforpliktelse 31.12	139 382	132 445

Endring i pensjonsmidlenes virkelige verdi:

Virkelig verdi på pensjonsmidler pr. 1. januar	79 687	77 945
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	2 346	1 478
Estimatendringer	-4 199	-157
Totale tilskudd	2 936	2 937
Totale utbetalinger fra fond	-3 193	-2 516
Virkelig verdi på pensjonsmidler pr. 31.12	77 578	79 687
Faktisk avkastning på pensjonsmidler	8,80 %	-7,48 %

Aktiva allokering pensjonsmidler;

Alternative investeringer	3,20 %	0,00 %
Bank og pengemarked	4,30 %	0,00 %
Eiendom	9,90 %	0,00 %
Utlån	1,80 %	4,30 %
Aksjer og andeler	37,20 %	49,30 %
Obligasjoner	43,70 %	46,50 %

Netto pensjonskostnad framkommer på følgende måte:

Nåverdi av årets pensjonsopptjening	4 779	4 719
Rentekostnad	3 688	2 405
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-2 342	-1 482
Arbeidsgiveravgift	863	796
Sum pensjonskostnad	6 988	6 437

Sensitivitet i beregningen av pensjonsforpliktelsen ved endring i forutsetningene:

Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved å endre en av de aktuarielle forutsetningene og samtidig holde de øvrige forutsetningene uendret. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

Tabellen viser brutto pensjonsforpliktelse og endring i aktuarielle gevinster som føres over utvidet resultat ved endring av forutsetningene med +/- 1 %.

Endring i prosentpoeng	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst		Årlig pensjonsregulering	
	+ 1 %	- 1 %	+ 1 %	- 1 %	+ 1 %	- 1 %
Pensjonsforpliktelse	-14 %	17 %	17 %	-14 %	11 %	-9 %
Periodens netto pensjonskostnad	-21 %	29 %	27 %	-20 %	12 %	-10 %

Risikovurdering

Gjennom ytelsesbaserte ordninger er konsernet påvirket av en rekke risikoer som følge av usikkerhet i forutsetninger og fremtidig utvikling. De mest sentrale risikoene er beskrevet her:

Forventet levetid

Konsernet har påtatt seg en forpliktelse til å utbetale pensjon for de ansatte livet ut. Dermed vil en økning i forventet levealder blant medlemsmassen medføre en økt forpliktelse for selskapet.

Avkastningsrisiko

Konsernet blir påvirket ved en reduksjon i faktisk avkastning på pensjonsmidlene, som vil

medføre økt forpliktelse for selskapet, da avkastning på midlene ikke er tilstrekkelig for å innfri forpliktelsen.

Inflasjon- og lønnsvekstrisiko

Konsernets pensjonsforpliktelse har risiko knyttet til både inflasjon og lønnsutvikling, selv om lønnsutvikling er nært knyttet til inflasjonen. Høyere inflasjon og lønnsutvikling enn hva som er lagt til grunn i pensjonsberegningene, medfører økt forpliktelse for konsernet. Vektet gjennomsnittlig durasjon på konsernets pensjonsforpliktelse pr. 31.12.2023 er 13,03 år, og har følgende forventede forfallsstruktur:

	Beløp	Prosent av brutto pensjonsforpliktelse
Under 1 år	5 748	4,43 %
1-2 år	6 134	4,72 %
2-3 år	6 830	5,26 %
3-4 år	6 849	5,28 %
Mer enn 5 år	104 258	80,31 %
Totalt	129 819	100,00 %

Note 15 Høyprisbidrag og andre driftskostnader

	2023	2022
Produksjonskostnader	51 141	25 815
Konsulentonorarer	6 292	18 643
Reisekostnader	450	326
Eiendomsskatt	13 675	19 532
Høyprisbidrag	17 328	34 274
Vedlikehold	6 477	7 751
Andre driftskostnader	22 712	5 057
Sum høyprisbidrag og andre driftskostnader	118 075	111 398

Note 16 Finansielle poster

	2023	2022
Renteinntekter	44 476	19 235
Gevinst ved salg av aksjer	35 103	0
Agio	68 020	39 939
Sum finansinntekter	147 599	59 174
Rentekostnader	108 775	53 901
Disagio	81 432	33 286
Finansielle verdiendringer	1 884	0
Sum finanskostnader	192 091	87 188
Sum finansposter	-44 492	-28 013

Note 17 Skatt

	2023	2022
Skattekostnad		
Betalbar skatt	57 941	52 064
Betalbar grunnrenteskatt	113 960	212 039
Endring utsatt skatt	-8 484	142 419
Endring utsatt skatt over utvidet resultat	10 561	-24 838
For mye/lite avsatt i fjor	240	76
Sum skattekostnad	174 217	381 760

Skatten på resultat før skatt avviker fra det beløpet som hadde framkommet dersom konsernets gjennomsnittlige skattesats hadde vært benyttet.

Differansen er forklart som følger:	2023	2022
Skatt etter nominell sats*	210 757	1 083 136
Grunnrenteskatt	113 960	212 039
Skatt på utdeling fra datterselskap	1 362	795
Resultat tilknyttet selskap	-153 054	-934 988
Endring skattesats	0	22 709
Skattefrie inntekter hvor skatt er ved utdeling og ikke fradragsberettigede kostnader	1 192	-1 930
Sum skattekostnad	174 217	381 760

*Som følge av at konsernet opererer i flere land, er skatt beregnet med ulike nominelle satser, herunder 20,6 % i Sverige og 22 % i Norge.

Resultat før skattekostnad	958 348	4 925 436
Gjennomsnittlig skattesats	18,18 %	7,75 %

Betalbar skatt i balansen fremkommer slik:	2023	2022
Betalbar skatt	0	3 688
Betalbar grunnrenteskatt	113 960	212 039
Betalbar naturressursskatt	8 645	8 706
Sum betalbar skatt i balansen	122 605	224 433

Utsatt skatt nettoføres når konsernet har en juridisk rett til å motregne utsatt skattefordel mot utsatt skatt ved oppgjør og dersom den

utsatte skatten er til samme skattemyndighet. Følgende beløp har blitt nettoført:

Utsatt skatt i balansen	2023	2022
Utsatt skattefordel		
Utsatt skattefordel som reverseres senere enn 12 måneder	23 165	17 438
Utsatt skattefordel som reverseres innen 12 måneder	0	0
Sum	23 165	17 438
Utsatt skatt		
Utsatt skatt som reverseres senere enn 12 måneder	226 473	230 647
Utsatt skatt som reverseres innen 12 måneder	0	-1 467
Sum	226 473	229 180
Sum netto utsatt skatt	203 307	211 742

Endring i balanseført utsatt skatt:

Balanseført verdi 1. januar	211 743	69 324
Resultatført i perioden	2 316	120 160
Endring utsatt skatt over utvidet resultat	-10 561	21 542
Valutaomregning	-191	717
Balanseført verdi 31. desember	203 307	211 743

Endring i utsatt skattefordel og utsatt skatt:

	Driftsmidler og immaterielle eiendeler	Fordringer	Derivater og andre rettigheter	Underskudd til fremføring	Pensjoner	Sum
Utsatt skattefordel						
Pr 1. januar 2022	4 657	0	34 178	70 362	12 753	121 945
Resultatført i perioden	1 002	0	-14 327	-69 645	724	-82 247
Skatt innregnet i utvidet resultat	0	0	-19 851	-717	-1 691	-22 259
Pr 31. desember 2022	5 659	0	0	0	11 786	17 438
Resultatført i perioden	2 000	21	0	0	839	2 860
Skatt innregnet i utvidet resultat	0	0	0	0	2 867	2 867
Pr 31. desember 2023	7 652	21	0	0	15 492	23 165

	Derivater og andre rettigheter	Fin. Anleggsmidler	Gevinst og tapskonto	Driftsmidler og imm. eiendeler	Sum
Utsatt skatt					
Pr 1. januar 2022	0	8 763	78	182 434	191 269
Resultatført i perioden	7 266	-311	-16	30 973	37 912
Skatt innregnet i utvidet resultat	0	0	0	0	0
Pr 31. desember 2022	7 266	8 452	62	213 406	229 180
Resultatført i perioden	1 535	538	-12	2 926	4 987
Skatt innregnet i utvidet resultat	-7 694	0	0	0	-7 694
Pr 31. desember 2023	1 107	8 990	50	216 326	226 473

Det er avsatt grunnrenteskatt på midlertidige forskjeller knyttet til driftsmidler i kraftproduksjon på 45,01 %.

Note 18 Immaterielle eiendeler

	Fall- rettigheter	Konsesjons- rettigheter	Sum
2023			
Balanseført verdi 01.01.23	3 142	13 452	16 594
Årets avskrivninger	0	-1 345	-1 345
Balanseført verdi 31.12.23	3 142	12 107	15 249
Pr. 31. desember 2023			
Anskaffelseskost	3 142	26 903	30 045
Akkumulerte avskrivninger	0	-14 797	-14 797
Balanseført verdi 31.12.23	3 142	12 107	15 249
Levetid	Ubestemt	20 år	
Avskrivningsmetode		Lineær	
2022			
Balanseført verdi 01.01.22	3 142	14 797	17 940
Årets avskrivninger	0	-1 345	-1 345
Balanseført verdi 31.12.22	3 142	13 452	16 594
Pr. 31. desember 2022			
Anskaffelseskost	3 142	26 903	30 045
Akkumulerte avskrivninger	0	-13 451	-13 451
Balanseført verdi 31.12.22	3 142	13 452	16 594
Levetid	Ubestemt	20 år	
Avskrivningsmetode		Lineær	

Immaterielle eiendeler er knyttet til kraftanleggene Usta og Nes (segmentet Vannkraft) gjennom fallrettigheter og avtalekraft, klassifisert som konsesjonsrettighet.

Det gjennomføres årlig en ekstern verdivurdering fra en uavhengig tredjepart,

hvor hvert enkelt segment verdsettes.

Vurderingene har blitt gjort siden årsregnskapet 2010, og alle beregninger har vist at verdien på kraftverkene Usta og Nes ligger betydelig over bokførte verdier. Det er derfor ikke identifisert noen nedskrivningsindikatorer og følgelig ikke foretatt egne nedskrivningsvurderinger av disse eiendelene.

Note 19 Varige driftsmidler

	Driftsløvsøre, maskiner, inventar	Fjernvarme- anlegg	Vindkraft- anlegg	Vannkraft- anlegg	Solcelle- anlegg	Anlegg under utførelse	Bruks- rettighet	Sum
Balansført verdi								
01.01.23	3 277	231 586	203 212	617 813	0	4 699	18 226	1 078 812
Tilgang	4 738	4 857	125	240	3 125	26 197	0	39 281
Avgang	-267	0	0	0	0	0	0	-267
Overføring	0	0	0	0	0	0	0	0
Årets avskrivninger	-1 208	-13 511	-12 629	-11 645	-17	0	-1 518	-40 528
Omregningsdifferanser	0	0	10 744	0	0	0	0	10 744
Balansført verdi								
31.12.23	6 539	222 931	201 452	606 409	3 107	30 896	16 709	1 088 042
Anskaffelseskost	9 747	413 955	335 907	782 761	3 125	30 896	24 297	1 600 687
Akkumulerte avskrivninger	-3 209	-167 770	-105 443	-176 352	-17	0	-7 588	-460 381
Akkumulerte nedskrivninger	0	-23 253	-29 012	0	0	0	0	-52 265
Balansført verdi								
31.12.23	6 538	222 931	201 452	606 409	3 107	30 896	16 709	1 088 042
Avskrivningsprosent	10-30 %	1,7 -10 %	4-5 %	0,7-2,5 %	3-4 %		4-18 %	
Avskrivningsmetode	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær		Lineær	

Nedskrivningstest for varige driftsmidler

I henhold til IAS 36 skal verdiene på anleggsmidler nedskrives dersom det forventes et varig verdifall. Ved utgangen av 2023 Balanseverdier pr. 31.12.2022:

foreligger det ingen indikatorer på verdifall i konsernets anleggsmidler.

	Driftsløvsøre, maskiner, inventar	Fjernvarme- anlegg	Vindkraft- anlegg	Vannkraft- anlegg	Anlegg under utførelse	Bruks- rettighet	Sum
Balansført verdi							
01.01.22	1 371	238 383	220 378	574 142	56 790	19 744	1 110 808
Tilgang	2 582	6 207	0	0	6 768	0	15 557
Avgang	-192	0	0	0	0	0	-192
Overføring	0	-4 588	0	54 271	-58 859	0	0
Årets avskrivninger	-483	-13 097	-12 265	-10 600	0	-1 518	-37 963
Omregningsdifferanser	0	0	-4 901	0	0	0	-4 901
Balansført verdi							
31.12.22	3 277	231 586	203 212	617 813	4 699	18 226	1 078 812
Anskaffelseskost	5 278	409 098	328 450	784 087	4 700	24 297	1 555 909
Akkumulerte avskrivninger	-2 001	-154 351	-96 225	-166 274	0	-6 071	-424 922
Akkumulerte nedskrivninger	0	-23 160	-29 012	0	0	0	-52 172
Balansført verdi							
31.12.22	3 277	231 586	203 212	617 813	4 699	18 226	1 078 812
Avskrivningsprosent	10-30 %	1,7 -10 %	4-5 %	0,7-2,5 %		4-18 %	
Avskrivningsmetode	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær		Lineær	

Note 20 Investering i felleskontrollert driftsordning

Tabellen under viser konsernets investeringer i felleskontrollerte driftsordninger. Konsernet innregner deres relative andel av eiendeler, forpliktelse, inntekter og kostnader.

Eiendel	Land	Virksomhet	Eierandel	Stemmeandel
Usta	Norge	Kraftverk	2/7	2/7
Nes	Norge	Kraftverk	2/7	2/7
Kvalheim Kraft DA	Norge	Kraftverk	50 %	50 %

Kraftverkene Usta og Nes i Hallingdal, er egne enheter hvor det er felles drift gjennom en kontraktsfestet avtale mellom tre parter. Et av eierselskapene står for løpende drift og får refundert øvrige driftsutgifter fra de øvrige deltakerne. Produsert kraftmengde, med unntak av konsesjonskraft, disponeres av de ulike eierne basert på deres respektive eierandeler. Avtalen mellom partene indikerer at de har felles kontroll av driften i kraftverkene. Hver av partene har kontroll på kraftmengden, som er den relevante aktivitet for den finansielle avkastningen. På bakgrunn av dette er kraftverkene Usta og Nes vurdert til å være en felleskontrollert driftsordning.

Kvalheim Kraft DA har til formål å eie, utvikle, bygge og drive vindparken Mehuken i Kinn kommune. Selskapet er organisert som et deltakerlignet selskap med to parter gjennom en oppdatert deltakeravtale som gir partene felles kontroll. Kraftverkene driftes gjennom en operatøravtale med ekstern part. Partene er i den oppdaterte avtalen selv ansvarlige for risikoen knyttet til sin andel av de underliggende kontantstrømmer i selskapet og svarer direkte for sin andel av selskapets forpliktelser. På bakgrunn av dette er selskapet vurdert til å være en felleskontrollert driftsordning.

Note 21 Investeringer i tilknyttede selskaper og andre aksjer

	Anskaffet	Forretnings- kontor	Eierandel	Stemmeandel	Anskaffelses- kost
Tilknyttede selskaper i Vardar AS					
Å Energi AS	1999	Kristiansand	12,9 %	12,9 %	244 830
Sunly Innovation OÜ	2009	Estland	34,9 %	34,9 %	14 261
Sahkü OÜ	2021	Estland	48,0 %	48,0 %	3 431
Campus Tofte AS	2022	Tofte	20,0 %	20,0 %	6 000
Tilknyttede selskaper i Vardar Boreas AS					
Zephyr AS	2006	Sarpsborg	50,0 %	50,0 %	77 805
		Inngående balanse 01.01.23	Årets resultat- andel	Nedskrivning/ utbytte/ andre endringer	Utgående balanse 31.12.23
Tilknyttede selskaper i Vardar AS					
Å Energi AS ¹⁾		5 931 260	694 031	-176 114	6 449 177
Sunly Innovation OÜ		13 805	0	621	14 426
Solcellespesialisten AS ²⁾		66 502	7 429	-73 931	0
Sahkü OÜ		3 268	0	553	3 821
Campus Tofte AS		6 000	0	0	6 000
Tilknyttede selskaper i Vardar Boreas AS					
Zephyr AS ³⁾		89 489	33 095	40 987	163 571
Sum		6 110 324	734 555	-207 884	6 636 994

¹⁾ Andre endringer omfatter Vardars andel av Å Energis totalresultat TNOK 17 355, mottatt utbytte på TNOK 206 315, samt øvrige endringer på TNOK 12 859. Uavskrevet merverdi på aksjene pr. 31.12.23 utgjør TNOK 3 340 261. Merverdiene er henført selskapets kraftanlegg og har en gjenværende levetid på 74 år.

²⁾ I løpet av året har konsernet delvis solgt seg ned og delvis blitt utvannet fra en eierandel på 32,79 % til 15,65 %.

³⁾ Andre endringer består av kjøp av aksjer med TNOK 21 392 og andre endringer med TNOK 19 595. Uavskrevet merverdi på aksjene pr. 31.12.23 utgjør TNOK 44 014. Merverdiene er henført goodwill og avskrives ikke, men testes årlig for nedskrivning.

Andre aksjer - over 10 % eierandel

	Eierandel	Inngående balanse 01.01.23	Tilgang	Omregning	Verdiendring over utvidet resultat	Utgående balanse 31.12.23
Sunly AS	10,0 %	630 828	8 062	43 602	0	682 492
Øvrige aksjeinvesteringer		48 452	101 893	0	59 526	209 871
Sum		679 281	109 955	43 602	59 526	892 363

Å Energi:

Fusjon mellom Glitre Energi AS og Agder Energi AS ble gjennomført med virkning fra og med 01.12.2022. Det er inngått aksjonæravtale og samordningsavtale mellom alle kommunale eiere i Å Energi og Vardar AS, i tillegg til en samordningsavtale mellom Drammen kommune og Vardar AS. Vardar har gjennom inngått avtaleverk dokumentert betydelig innflytelse når det gjelder representasjon i styret eller

tilsvarende organ, og deltakelse i avgjørelser om utbytte, utdelinger eller andre vesentlige beslutninger. Øvrige kriterier listet under regnskapsprinsipper knyttet til felleskontrollerte ordninger har liten relevans. Med bakgrunn i dokumentasjon om betydelig innflytelse anvendes egenkapitalmetoden ved regnskapsføring av eierskapet i Å Energi.

Sammendrag av finansiell informasjon for Å Energi konsern basert på 100 % tall:

	Å Energi 2023	Å Energi 2022
Resultatposter		
Driftsinntekter	36 654 000	35 763 000
Avskrivninger	1 141 000	760 000
Finansinntekter	137 000	195 000
Finanskostnader	698 000	303 000
Skattekostnad	6 695 000	1 523 000
Majoritetens andel av totalresultat	5 503 000	-13 000
Majoritetens andel av årsresultat	5 373 000	166 000
Konsernets andel av årsresultat	701 611	319 260
Eiendeler		
Omløpsmidler	10 358 000	21 350 000
Anleggsmidler	51 163 000	52 174 000
Kontanter og kontantekvivalenter	104 000	4 430 000
Gjeld		
Kortsiktig gjeld	10 312 000	23 369 000
Langsiktig gjeld	13 566 000	18 639 000
Kortsiktige finansielle forpliktelser	5 790 000	3 158 000
Langsiktige finansielle forpliktelser	7 599 000	7 754 000
Egenkapital		
Majoritetens andel av egenkapital	24 074 000	19 665 000
Konsernets andel av egenkapital	3 108 916	2 593 813

Regnskapsmessige effekter i Vardars regnskap i 2022 som følge av fusjonen mellom Glitre Energi AS og Agder Energi AS, og etableringen av Å Energi AS:

Resultatandel	20 739
Gevinst ved ombytte av aksjer	4 935 019
Reklassifisering av OCI-effekter	-732 241
<i>Sum effekter over resultatet</i>	<i>4 223 517</i>
Resultatandel	-836 123
Reklassifisering OCI	732 241
<i>Sum effekter utvidet resultat</i>	<i>-103 882</i>
Totalresultateffekt i Vardar	4 119 635

Ved beregning av gevinst ved ombytte av aksjer er den relative endringen i eierandel hensyntatt. Det foreligger ingen betingede forpliktelser eller avgitte tilsagn relatert til Å Energi AS.

Note 22 Ansvarlige utlån og andre langsiktige fordringer med forfall senere enn ett år

2023	Hovedstol	Renteinntekt	Rente
Konvertibelt lån			
Vow Green Metals AS	50 000	0	0,00 %
Sum konvertibelt lån	50 000	0	
Andre utlån			
Øvrige, herunder lån til ansatte ¹	550	25	4,60 %
Sum andre langsiktige fordringer	550	25	

¹ Lån til ansatte er sikret gjennom ansettelsesforholdet. Alle lån er gitt i norske kroner

2022	Hovedstol	Renteinntekt	Rente
Ansvarlige lån			
Glitre Energi AS ¹	0	3 511	3,07 %
Sum ansvarlige utlån	0	3 511	
Andre utlån			
Øvrige, herunder lån til ansatte ²	550	9	1,78 %
Sum andre langsiktige fordringer	550	9	

¹ Lånet ble konvertert til egenkapital i forbindelse med fusjon mellom Glitre Energi AS og Agder Energi AS

² Lån til ansatte er sikret gjennom ansettelsesforholdet. Alle lån er gitt i norske kroner

Note 23 Varer

Varelageret består av briketter, olje, flis og pellets. Konsernet eier 2/7 av kapasiteten for kraftverkene Usta og Nes.

	2023	2022
Råvarer	7 193	4 050
Sum varer	7 193	4 050
Fyllingsgrad	63,6 %	64,8 %
GWh (kapasitet 3 451 GWh)	899	860

Note 24 Kundefordringer, forskuddsbetalinger og andre fordringer

	2023	2022
Kundefordringer	35 195	3 581
Avsetning for tap	-	-
Netto kundefordringer	35 195	3 581
Forskuddsbetalinger	20 600	4 031
Opptjente inntekter ¹⁾	38 349	18 688
Fremførbar naturressursskatt	58 162	106 828
Andre fordringer	18 139	10 448
Sum kundefordringer, forskuddsbetalinger og andre fordringer	170 445	143 574

¹⁾Kontraktseiendeler i form av opptjente inntekter gjelder i hovedsak strømsalg for desember som er fakturert i januar.

Aldersfordeling kundefordringer:

År	Ikke forfalt eller nedskrevet			Forfalt			Totalt
	<30 dager	30-60 dager	61-90 dager	91-120 dager	>120 dager		
2023	34 796	270	70	-	29	29	35 195
2022	3 026	525	-	-	27	1	3 581

Note 25 Kontanter og kontantekvivalenter

I kontantstrømoppstillingen omfatter kontanter og kontantekvivalenter følgende:

	2023	2022
Bankinnskudd	127 023	207 148
Skattetrekkmidler og andre bundne bankinnskudd	1 274	909
Depotkonto	35 027	61 868
Sum	163 324	269 926

Vardar har en trekkrettighet på 50 millioner kroner i Nordea. Beløpet på depotkonto benyttes i forbindelse med oppgjør og sikkerhetstillegg ovenfor Esett og Nord Pool.

Trukket beløp av trekkrammen pr. 31.12.23 er MNOK 0. Kredittrammen bevilges for ett og ett år av gangen, vanligvis på slutten av hvert år. Det er dermed en kortsiktig fasilitet.

Note 26 Aksjekapital og aksjonærinformasjon

	Antall	Pålydende	Aksjekapital	Overkurs	Sum
Ordinære aksjer	49 054	5 420	265 873	345 011	610 884

	Antall	Eierandel
Drammen kommune	12 793	26,08 %
Asker kommune	6 897	14,06 %
Lier kommune	6 441	13,13 %
Kongsberg kommune	5 921	12,07 %
Ringerike kommune	5 739	11,70 %
Øvre Eiker kommune	3 954	8,06 %
Modum kommune	1 737	3,54 %
Sigdal kommune	1 128	2,30 %
Hole kommune	922	1,88 %
Flesberg kommune	554	1,13 %
Ål kommune	471	0,96 %
Hol kommune	461	0,94 %
Gol kommune	442	0,90 %
Krødsherad kommune	373	0,76 %
Nesbyen kommune	353	0,72 %
Rollag kommune	309	0,63 %
Nore og Uvdal kommune	265	0,54 %
Hemsedal kommune	191	0,39 %
Flå kommune	103	0,21 %
Sum	49 054	100,00 %

Resultat pr. aksje
Ordinært resultat pr. aksje er beregnet som
forholdet mellom årsresultat som tilfaller

aksjeeiere og vektet gjennomsnitt utestående
ordinære aksjer gjennom regnskapsåret.

	2023	2022
Morselskapets andel av årsresultatet	745 276	4 543 676
Antall aksjer 1.1.	49 054	49 054
Antall aksjer 31.12.	49 054	49 054
Resultat pr. aksje	15,19	92,63

Note 27 Leieavtaler

Generell informasjon

Avtalene som i det vesentligste vil påvirke regnskapsføringen av leieforpliktelser og bruksrettigheter etter IFRS 16 er avtaler om leie av eiendom i forbindelse med investeringer i vindparker og leie av kontorlokaler. Konsernet har ikke vesentlige kostnader knyttet til korte leieavtaler eller variable leiebetalinger.

Den vektete årlige diskonteringsrenten som er benyttet er 6 %.

Vardar som leietaker	Kontorbygninger	Landrettigheter	Kjøretøy/utstyr	Sum
Balanseførte verdier per 01.01.2022	1 618	17 669	457	19 744
Avskrivninger	-441	-963	-114	-1 518
Balanseførte verdier per 31.12.2022	1 177	16 706	343	18 226
Balanseførte verdier per 01.01.2023	1 177	16 706	343	18 226
Avskrivninger	-441	-963	-114	-1 518
Balanseførte verdier per 31.12.2023	736	15 743	229	16 709
Avtalenes utløpsår	2025	2037-2040	2025	
Beløp resultatført i resultatregnskapet			2023	2022
Utgifter knyttet til leieavtaler på eiendeler med lav verdi ¹⁾			-38	-47
Avskrivninger fra bruksretteiendeler ²⁾			-1 518	-1 518
Rentekostnader på leieforpliktelser			-1 216	-1 282
¹⁾ presentert som andre driftskostnader				
²⁾ presentert som avskrivninger				
Beløp som er innregnet i kontantstrømoppstillingen				
Kontantutbetaling for leieforpliktelsens hovedstol			-1 518	-1 518
kontantutbetaling for leieforpliktelsens rentedel			-1 216	-1 282
Sum kontantutbetaling for leieforpliktelsen			-2 734	-2 800
<i>presentert som likviditetsendring fra finansiering</i>				
Leieforpliktelser			31.12.2023	31.12.2022
<i>Rentebærende gjeld, kortsiktig:</i>				
Leieforpliktelser			824	1 164
<i>Rentebærende gjeld, langsiktig:</i>				
Leieforpliktelser			15 588	16 919
Sum			16 413	18 083
Forfallsplan leieforpliktelser - udiskonterte kontraktmessige kontantstrømmer				
Beløp i tusen kroner			2023	2022
0-1 år			2 376	2 376
1-5 år			9 205	9 874
5 år og senere			18 778	20 485
Sum udiskonterte leieforpliktelser per 31.12.			30 359	32 735

Note 28 Finansielle forpliktelser

Langsiktig gjeld	Nominell rente	Effektiv rente		Forfall	Balanseført verdi	
		2023	2022		2023	2022
31.12						
<i>Obligasjonslån:</i>						
Obligasjonslån NO00105772282	Fast, 6,5 %	6,50 %	6,50 %	jun. 25	440 000	440 000
Sum obligasjonslån					440 000	440 000
<i>Banklån:</i>						
Swedbank	3mnd nibor + 75 bp	4,86 %	2,37 %	mai. 26	400 000	400 000
Sum Banklån					400 000	400 000
Finansielle leieavtaler					16 413	18 083
Herav første års avdrag					-824	-1 164
Sum langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner					855 588	856 919
Ansvarlig lån	6mnd nibor + 300 bp	6,51 %	4,10 %	2031	507 500	507 500
Sum ansvarlig lån					507 500	507 500

Sikkerhetskravene i Vardar AS låneportefølje er at verdjusterte egenkapital minimum er 150 % av rentebærende gjeld, og at kontantbeholdning og kontantstrøm fra drift er større enn neste års rentekostnader.

Verdjustert egenkapital tilsvarer virkelig verdi på egenkapitalen i Vardar AS. En uavhengig

tredjepart beregner måloppnåelse. Konsernet er ikke i brudd med lånebetingelser på balansedagen. Vardar har i tillegg gitt en negativ pantsettelsesklausul. Det ansvarlige lånet er gitt av tidligere eier Buskerud fylkeskommune.

Vardar AS har stilt garanti ovenfor Nordic Trustee med 15,6 millioner kroner.

Avstemming av forpliktelser fra finansielle aktiviteter

	2022	Kontantstrøm	Påløpte renter	2023
Obligasjonslån	440 000	0	0	440 000
Banklån	400 000	0	0	400 000
Finansielle leieavtaler	18 083	-2 887	1 217	16 413
Totale forpliktelser fra finansielle aktiviteter	858 083	-2 887	1 217	856 413

	2021	Kontantstrøm	Påløpte renter	2022
Obligasjonslån	440 000	0	0	440 000
Banklån	295 000	105 000	0	400 000
Finansielle leieavtaler	19 034	-2 234	1 282	18 083
Totale forpliktelser fra finansielle aktiviteter	754 034	102 766	1 282	858 083

Note 29 Selskaper som inngår i konsolideringen

Selskapets navn	Anskaffelsestidspunkt	Forretningskontor	Eier- og stemmeandel
Vardar Vannkraft AS	1999	Drammen	100 %
Vardar Varme AS	2007	Ringerike	100 %
Øvre Eiker Fjernvarme AS	2012	Øvre Eiker	100 %
Vardar Boreas AS	2009	Drammen	100 %
Vardar Vind AB	2013	Sverige	100 %
Kvalheim Kraft DA	2001	Sarpsborg	50 %
Vardar Sol AS	2023	Drammen	100 %
Soldekke AS	2023	Drammen	100 %

Note 30 Utbytte

Styret anbefaler ovenfor generalforsamlingen at det i ordinær generalforsamling for 2023 vedtas

et utbytte på kroner 2 956 per aksje, en total utbetaling på NOK 145 003 624.

Note 31 Transaksjoner med nærstående

Alle transaksjoner med nærstående parter er foretatt som en del av den ordinære virksomheten og til armlengdes priser. Transaksjonene med tilknyttede selskap som er foretatt er som følger:

	2023	2022
Inntekter		
Konsulenttenester	0	279
Viderefakturering av kostnader	0	0
Kostnader		
Konsulenttenester	429	443
Øvrige kostnader	38	0

Konsernet har i tillegg ulike former for utlån og innlån med nærstående. Det vises til note 22. For transaksjoner med ledende personer vises det til note 13.

**SELSKAPS-
REGNSKAP
VARDAR AS**
TALL I 1000

RESULTAT

	Noter	2023	2022
Salgsinntekter	2	2 802	2 423
Inntekt på investering i datterselskap	3	212 874	382 826
Inntekt fra tilknyttete selskap	3	691 717	4 219 574
Sum driftsinntekter og andre inntekter		907 393	4 604 822
Lønn og andre personalkostnader	4, 5	18 779	13 932
Avskrivninger	6	723	562
Andre driftskostnader	4	6 885	15 892
Sum driftskostnader		26 387	30 386
Driftsresultat		881 006	4 574 436
Finansinntekter	7	62 256	47 738
Finanskostnader	7	188 457	83 132
Netto finansposter		-126 200	-35 394
Resultat før skattekostnad		754 805	4 539 042
Skattekostnad	8	-29 326	-4 632
Årsresultat		784 132	4 543 676
Utvidet resultat			
Andel av utvidet resultat i DS og TS ¹⁾	3	-441	6 632
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	5	-10 627	822
Skatt relatert til aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	5, 8	2 338	-1 459
Poster som senere ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet		-8 730	5 995
Andel av utvidet resultat i DS og TS ¹⁾	3	79 522	-105 282
Verdiendringer sikringsinstrumenter	9	-27 279	70 382
Verdiendring egenkapitalinstrumenter		0	278 516
Omregningsdifferanser		44 782	8 942
Poster som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet		97 026	252 557
Totalresultat		872 427	4 802 228
Disponering av totalresultat			
Annen egenkapital		872 427	4 802 228
Sum disponert		872 427	4 802 228

¹⁾ DS = datterselskap

TS = tilknyttede selskap

BALANSE

	Noter	31.12.2023	31.12.2022
Utsatt skattefordel	8	12 942	3 666
Varige driftsmidler	6	2 312	2 349
Investering i datterselskap	3	1 213 789	976 246
Lån til foretak i samme konsern	10, 11	141 165	144 671
Investeringer i tilknyttet selskap	3	6 473 422	6 020 834
Aksjer	12	777 060	679 282
Derivater	9	36 180	45 405
Andre fordringer	10	51 090	25 250
Anleggsmidler		8 707 960	7 897 703
Fordringer	11	419 304	381 386
Derivater	9	9 002	5 878
Kontanter og kontantekvivalenter	13	102 550	136 552
Omløpsmidler		530 856	523 816
Eiendeler		9 238 816	8 421 519
Aksjekapital	14	265 873	265 783
Overkurs	14	345 011	345 011
Annen egenkapital		6 681 844	5 936 433
Egenkapital		7 292 729	6 547 318
Pensjonsforpliktelser	5	64 192	49 931
Rentebærende gjeld	15, 16	1 347 669	1 348 058
Derivater	9	20 960	5 712
Langsiktig gjeld		1 432 822	1 403 701
Rentebærende gjeld	16	343	287
Derivater	9	19 190	12 544
Leverandørgjeld	11	818	298
Skyldige offentlige avgifter	13	1 565	360
Annen kortsiktig gjeld	11	491 350	457 013
Kortsiktig gjeld		513 267	470 502
Sum Gjeld og Egenkapital		9 238 816	8 421 519

Drammen 20.03.2024

Roar Flaathen
Styreleder

Ingvild Myhre
Styrets nestleder

Johnny Skoglund
Styremedlem

Knut Oscar Fleten
Styremedlem

Kristin Ourom
Styremedlem

Robert Olsen
Konsernsjef

EGENKAPITALOPPSTILLING

	Aksje- kapital	Over-kurs	Omregnings- differanse	Kontant- strøm- sikrings- reserve	Fond for urealiserte gevinster	Opptjent egen- kapital	Sum annen egen- kapital	Sum egen- kapital
Egenkapital pr. 01.01.2022	265 873	345 011	-1 917	-22 988	104 253	1 098 107	1 177 454	1 788 339
Årsresultat	-	-	-	-	-	4 543 676	4 543 676	4 543 676
Utvidet resultat								
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-	-	-	-	-	5 995	5 995	5 995
Andel utvidet resultat fra DS og TS	-	-	-	-	-105 282	-	-105 282	-105 282
Verdiendring finansielle eiendeler	-	-	-	-	278 516	-	278 516	275 516
Verdiendringer sikringsinstrumenter	-	-	-	70 382	-	-	70 382	70 382
Omregningsdifferanser	-	-	8 942	-	-	-	8 942	8 942
Totalresultat	-	-	8 942	70 382	173 233	4 549 671	4 802 228	4 802 228
Utbytte	-	-	-	-	-	-125 000	-125 000	-125 000
Øvrige endringer	-	-	-	-	-	81 751	81 751	81 751
Egenkapital pr. 31.12.2022	265 873	345 011	7 025	47 394	277 486	5 604 529	5 936 433	6 547 318
Egenkapital pr. 01.01.2023	265 873	345 011	7 025	47 394	277 486	5 604 529	5 936 433	6 547 318
Årsresultat	-	-	-	-	-	784 132	784 132	784 132
Utvidet resultat								
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-	-	-	-	-	-8 289	-8 289	-8 289
Andel utvidet resultat fra DS og TS	-	-	-	-	79 082	-	79 082	79 082
Verdiendringer sikringsinstrumenter	-	-	-	-27 279	-	-	-27 279	-27 279
Omregningsdifferanser	-	-	44 782	-	-	-	44 782	44 782
Totalresultat	-	-	44 782	-27 279	79 082	775 842	872 427	872 427
Utbytte	-	-	-	-	-	-155 011	-155 011	-155 011
Øvrige endringer	-	-	-	-	-	27 994	27 994	27 994
Egenkapital pr. 31.12.2023	265 873	345 011	51 807	20 115	356 568	6 253 355	6 681 844	7 292 729

DS = datterselskap

TS = tilknyttede selskap

KONTANTSTRØM

	2023	2022
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Resultat før skatt	754 805	4 539 042
Avskrivninger	723	562
Resultatandel fra datterselskap og tilknyttet selskap	-904 591	-4 602 400
Mottatt utbytte/netto konsernbidrag døtre	313 822	237 745
Verdiendringer	1 884	-98 151
Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	3 634	-3 598
Endring i varer, kundefordringer og leverandørgjeld	-37 398	-1 010
Endring i andre tidsavgrensingsposter	68 222	176 809
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	201 102	248 999
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-943	-1 242
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	341	194
Inn-/utbetalinger på lånefordringer	17 477	243 229
Utbetalinger ved investering i aksjer	-54 503	-367 423
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-37 628	-125 243
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetalinger ved opptak av gjeld til kredittinstitusjoner	0	105 000
Utbetalt utbytte	-155 011	-125 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-155 011	-20 000
Omregningsdifferanser	-42 465	8 942
Netto endring i likvider i året	-34 001	112 698
Konter og kontantekvivalenter per 01.01	136 551	23 853
Konter og kontantekvivalenter per 31.12	102 550	136 551

NOTER

Note 1	Regnskapsprinsipper
Note 2	Salgsinntekter
Note 3	Datterselskaper og tilknyttede selskaper
Note 4	Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelse m.m.
Note 5	Pensjonskostnad og pensjonsforpliktelse
Note 6	Varige driftsmidler
Note 7	Finansposter
Note 8	Skattekostnad
Note 9	Derivater
Note 10	Andre langsiktige fordringer med forfall senere enn 1 år
Note 11	Mellomværende med selskap i samme konsern
Note 12	Aksjer i andre selskaper
Note 13	Bundne betalingsmidler
Note 14	Aksjekapital og aksjonærinformasjon
Note 15	Lån med forfall senere enn 5 år
Note 16	Obligasjonslån og gjeld til kredittinstitusjoner
Note 17	Garanti- og sikkerhetsstillelse
Note 18	Nærstående parter

Note 1 Regnskapsprinsipper

Generell informasjon

Vardar AS er et aksjeselskap registrert og hjemmehørende i Norge med hovedkontor i Øvre Eikervei 14, 3048 Drammen. Selskapet er en langsiktig eier, driver og utvikler innen fornybar energi. Ved utgangen av 2023 har selskapet aktivitet i Norge, Sverige og Baltikum innen vind-, vann-, sol- og bioenergi.

Selskapet er notert på Oslo Børs med obligasjonslån.

Selskapsregnskapet ble vedtatt av styret 20. mars 2024.

Basisprinsipper

Selskapsregnskapet er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven § 3-9 og Forskrift om forenklet IFRS fastsatt av Finansdepartementet 7. februar 2022. Dette innebærer i hovedsak at innregning og måling følger internasjonale regnskapsregler (IFRS) og at presentasjon og noteopplysninger er i henhold til norsk regnskapslov og god regnskapsskikk.

Selskapet har fraveket IFRS IAS 10 nr. 12 og 13 og IAS 18 nr. 30 slik at konsernbidrag regnskapsføres i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. Ellers er innregning- og vurderingsreglene iht. IFRS.

Datterselskaper og tilknyttede selskaper

Datterselskap og tilknyttede selskaper er vurdert etter egenkapitalmetoden i selskapsregnskapet. Morselskapets andel av resultatet er basert på det investerte selskapets resultat etter skatt. I resultatregnskapet er resultatandelene vist under driftsinntekter, utvidet resultat er vist enten under poster som senere vil bli reklassifisert eller poster som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet, mens eiendelen i balansen er vist under finansielle anleggsmidler.

Konsernbidrag fra datterselskap regnskapsføres det samme året som datterselskapet avsetter beløpet.

Tilknyttede selskaper er selskaper der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse foreligger normalt der konsernet har mellom 20 og 50 % av stemmerettene.

Dersom det oppstår gevinst eller tap på transaksjoner mellom selskapet og dets tilknyttede selskaper regnskapsføres kun den forholdsmessige andelen som knytter seg til aksjonærer utenfor selskapet. Urealiserte tap elimineres med mindre det foreligger et nedskrivningsbehov på eiendelen som var gjenstand for transaksjonen. Der det har vært nødvendig, er regnskapene i de tilknyttede selskapene omarbeidet for å oppnå samsvar med selskapets regnskapsprinsipper. Gevinster og tap ved utvanning av eierandeler i tilknyttede selskaper resultatføres.

Selskapet har vesentlige investeringer i tilknyttede selskap, hvor eierskapet til Å Energi (tidligere Glitre Energi) er største post. Vardar har tett oppfølging av usikkerheter og forventninger knyttet til kontantstrømmen på kort- og mellomlang sikt fra disse investeringene. Det er en integrert del av driften, økonomirapporteringen og målstyringen i Vardar. Investeringene anses å være en del av Vardar sin kjernevirksomhet. For bedre å reflektere at investeringene følges opp samlet uavhengig av eierbrøk, har Vardar valgt å presentere inntekt fra tilknyttede selskap under driftsinntekt.

Omregning av utenlandsk valuta

Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Selskapsregnskapet er presentert i NOK, som er både den funksjonelle valutaen og presentasjonsvalutaen.

Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i fremmed valuta omregnes til den funksjonelle valutaen til transaksjonskurs. Realisert valutagevinst eller -tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balansedagen resultatføres.

Valutagevinster og -tap knyttet til lån, kontanter og kontantekvivalenter presenteres som finansinntekter eller finanskostnader. Alle andre valutagevinster og -tap presenteres på linjen for verdiendringer.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler vurderes etter anskaffelseskostmodellen. Dette innebærer at varige driftsmidler blir ført i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Avskrivninger er basert på kostpris og avskrivningene er fordelt lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Årets avskrivninger belastes årets driftskostnader. Påfølgende utgifter legges til driftsmidlenes balanseførte verdi eller balanseføres separat, når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler tilknyttet utgiften vil tilflyte selskapet, og utgiften kan måles pålitelig. Øvrige reparasjons- og vedlikeholdskostnader føres over resultatet i den perioden utgiftene pådras.

Driftsmidlenes utnyttbare levetid, samt restverdi, vurderes på hver balansedag og endres hvis nødvendig. Når balanseført verdi på et driftsmiddel er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp, skrives verdien ned til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag av salgskostnader og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall, grupperes anleggsmidlene per kontantstrømgenererende enheter.

Lånekostnader

Lånekostnader fra generell og spesifikk finansiering knyttet til anskaffelse, konstruksjon

eller produksjon av kvalifiserende eiendeler, som er eiendeler som det vil ta en betydelig periode å ferdigstille for tiltenkt bruk eller salg, aktiveres som en del av anskaffelseskosten for eiendelen, frem til tidspunktet når eiendelen i all hovedsak er klar for tiltenkt bruk.

Eventuelle kapitalinntekter fra midlertidig plasseringer av lånebeløp som ennå ikke er benyttet til anskaffelse av en kvalifiserende eiendel skal trekkes fra rentekostnader som aktiveres som en del av anskaffelseskosten for eiendelen. Alle andre rentekostnader kostnadsføres i den perioden de påløper.

Finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser klassifiseres på grunnlag av art og formål med instrumentene til kategoriene *Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet*, *Finansielle eiendeler til virkelig verdi over utvidet resultat* og *finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost*.

Finansielle instrumenter klassifiseres i kategorien amortisert kost dersom instrumentets kontantstrømmer bare er betaling av rente og hovedstol, og instrumentet er holdt for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer. Alle andre instrumenter måles til virkelig verdi med verdiendringer ført mot enten det ordinære resultatet eller som andre inntekter eller kostnader.

Av finansielle instrumenter til virkelig verdi, klassifiserer Vardar strategiske aksjeposter til utvidet resultat, mens øvrige instrumenter føres over resultatet. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultat, med mindre de er en del av en regnskapsmessig sikringsrelasjon.

Ved første gangs innregning innregnes finansielle instrumenter i balansen til virkelig verdi. Nedskrivningsvurderinger baseres på forventninger om tap.

Selskapet inngår sikringer i henhold til vedtatt strategi. Selskapet benytter sikringsbokføring på kraft- og valutaderivater, som følge av endringer i IFRS 9 knyttet til kravene om dokumentasjon av sikringsforholdet. Sikringsbokføring på rentederivater ble innført i 2020 etter omstrukturering av låneporteføljen.

Sikringsgevinster eller -tap som er ført over utvidet resultat og akkumulert i egenkapitalen omklassifiseres til resultatregnskapet i den perioden sikringsobjektet påvirker resultatet, for eksempel når det planlagte sikrede salget finner sted. Gevinster eller tap som knytter seg til den effektive del av rentebytteavtaler som sikrer lån med flytende rente resultatføres under finanskostnader. Gevinsten eller tapet som knytter seg til den ineffektive delen resultatføres som verdiendring.

Når et sikringsinstrument utløper eller selges, eller når en sikring ikke lenger tilfredsstiller kriteriene for sikringsbokføring, forblir samlet gevinst eller tap ført over utvidet resultat i egenkapitalen og blir omklassifisert til resultatet samtidig med at den sikrede transaksjonen blir resultatført.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter består av bankinnskudd. I balansen og i kontantstrømoppstillingen er opptrukket kassekreditt inkludert i kortsiktig gjeld.

Kundefordringer

Kundefordringer måles ved første gangs innregning til virkelig verdi. Ved senere måling vurderes kundefordringer til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente-metoden, fratrukket avsetning for inntruffet tap.

Leverandørgjeld

Leverandørgjeld måles til virkelig verdi ved første gangs innregning. Ved senere måling vurderes leverandørgjeld til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente-metoden.

Lån

Lån regnskapsføres til virkelig verdi når utbetaling av lånet finner sted. Transaksjonskostnadene inngår i amortisert kost, og føres som finanskostnad over lånets løpetid basert på effektiv rentes-metode. Lån klassifiseres som kortsiktig gjeld dersom forfall er inntil 12 måneder fra balansedato, og som langsiktig gjeld dersom forfall er over 12 måneder fra balansedato.

Aksjekapital og overkurs

Aksjer klassifiseres som egenkapital. Utgifter som knyttes direkte til utstedelse av nye aksjer føres som reduksjon av mottatt vederlag i egenkapitalen.

Ytelser til ansatte

Pensjonsforpliktelser

Selskapet har kollektiv ytelsesbasert pensjonsordning som inkluderer AFP i Pensjonskassen for fylkene. En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering, og som er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringselskaper eller pensjonskasser. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av en eller flere faktorer slik som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene og ikke resultatførte kostnader knyttet til tidligere perioders pensjonsopptjening.

Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte framtidige utbetalinger med en diskonteringsrente med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid for medlemmene av ytelsesplanene er beregnet til ca. 10 år. Endringer i pensjonsplanens ytelser kostnadsføres eller inntektsføres løpende i resultatregnskapet, med mindre rettighetene etter den nye pensjonsplanen er betinget av at arbeidstakeren blir værende i tjeneste i en spesifisert tidsperiode (opptjenings-perioden). I dette tilfellet amortiseres kostnaden knyttet til endret ytelse lineært over opptjeningsperioden.

Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelse i balansen. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad overfinansieringen kan utnyttes eller tilbakebetales.

Betalbar og utsatt skatt

Skattekostnaden for en periode består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til

poster som er ført direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfellet, blir skatten også ført direkte mot egenkapitalen.

Skattekostnaden er beregnet i samsvar med de skattemessige lover og regler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt av skattemyndighetene på balansedagen. Det er lovverket i det landet der selskapet opererer og genererer skattepliktig inntekt som er gjeldende for beregningen av skattepliktig inntekt.

Det er beregnet utsatt skatt på alle midlertidige forskjeller mellom skattemessige og konsoliderte regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld ved bruk av gjeldsmetoden. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres, eller når den utsatte skatten gjøres opp. Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at framtidig skattbar inntekt vil foreligge, og at de midlertidige forskjellene kan fratrekkes i denne inntekten.

Utbytte

Utbyttebetalinger til selskapets aksjonærer klassifiseres som gjeld, fra og med det tidspunkt utbyttet er fastsatt av generalforsamling.

Avsetninger

Selskapet regnskapsfører avsetninger for miljømessige utbedringer, restrukturering og rettslige krav når:

- det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser
- det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør i form av en overføring av økonomiske ressurser og
- forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet. Avsetning for restruktureringskostnader omfatter termineringsgebyr på leiekontrakter og sluttvederlag til ansatte. Det avsettes ikke for framtidige driftstap.

I tilfeller hvor det foreligger flere forpliktelse av samme natur, fastsettes sannsynligheten for at forpliktelsen vil komme til oppgjør ved å vurdere gruppen under ett. Avsetning for gruppen regnskapsføres selv om

sannsynligheten for oppgjør knyttet til gruppens enkeltelementer kan være lav.

Avsetninger måles til nåverdien av forventete utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og risiko spesifikk for forpliktelsen. Økningen i forpliktelsen som følge av endret tidsverdi føres som rentekostnad.

Inntektsføring

Hovedprinsippet i IFRS 15 er å bokføre inntekter til et beløp som reflekterer beløpet som enheten forventer å ha en rettighet til i bytte mot overføring av varer eller tjenester til en kunde. For å oppnå dette bruker IFRS 15 en femsteg-modell til å bokføre inntekter som oppstår fra kontrakter med kunder.

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer og rabatter. Salg resultatføres når inntekten kan måles pålitelig, det er sannsynlig at de økonomiske fordelene knyttet til transaksjonen vil tilflyte selskapet og spesielle kriterier knyttet til formene for salg er oppfylt. Salg vurderes ikke å kunne måles pålitelig før alle betingelser knyttet til salget er innfridd. Selskapet baserer estimatene for regnskapsføring på historikk, vurdering av type kunde og transaksjon, samt eventuelle spesielle forhold knyttet til den enkelte transaksjon.

Renteinntekter

Renteinntekter resultatføres proporsjonalt over tid i samsvar med effektiv rente-metoden. Ved nedskrivning av fordringer, reduseres fordringens balanseførte verdi til virkelig verdi, som er estimert fremtidig kontantstrøm diskontert med opprinnelig effektiv rente. Etter nedskrivning resultatføres renteinntekter basert på amortisert kost og opprinnelig effektiv rentesats.

Inntekt fra utbytte

Utbytteinntekter resultatføres når rett til å motta betaling oppstår, det vil si etter et generalforsamlingsvedtak i avgivende selskap.

Leieavtaler der selskapet er leietaker

IFRS 16 har som utgangspunkt at en kontrakt for leie av en eiendel er en rett til å bruke eiendelen for en bestemt periode, og at

nåverdien av avtalt vederlag for denne retten skal balanseføres som gjeld. På tiltredelsesdato for en leieavtale innregnet Vardar som leietaker forpliktelsen til nåverdien av fremtidige leiebetalinger og en tilsvarende eiendel som gjenspeiler retten til å anvende den underliggende eiendelen i leieperioden (bruksretteeiendelen). Rentekostnader på leieforpliktelsen og avskrivningskostnad på bruksretteeiendelen vises separat i resultatregnskapet. Den totale kontantutbetalingen er splittet på hovedstol og rentedel i kontantstrømoppstillingen (begge effektene er presentert som likviditetsendring fra finansiering). Vardar har gjort unntak fra å regnskapsføre leieavtaler som avsluttes innen 12 måneder og leieavtaler på eiendeler med lavere verdi enn 50 tusen kroner. Bruksretteeiendelen vil bli målt individuelt til en verdi tilsvarende leieforpliktelsen justert for eventuelle forskuddsbetalinger og/eller utsatte leiebetalinger. En leieforpliktelse vil bli revurdert under gitte hendelser og omstendigheter som ved endring i leiebetingelser, endringer i fremtidige leiebetalinger som følge av endringer av en indeks eller rente som inngår i fastsettelse av betalt beløp. Generelt vil endringen som følge av ny måling av forpliktelsen blir justert mot bruksretteeiendelen med et tilsvarende beløp.

Bruksretteeiendeler og leieforpliktelsen vil ikke bli vist på egne linjer i balanseoppstillingen, men vises i note 6 og 16.

Marginale lånerenter er beregnet som en sum av markedsrente og selskapsesifikke

kredittmarginer. Denne marginale lånerenten benyttes ved neddiskontering av fremtidige forpliktelser for hver enkelt leieavtale.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med forfallsdato kortere enn tre måneder fra anskaffelsesdato.

Bruk av estimater

Ved utarbeidelse av selskapsregnskapet i henhold til IFRS og bruk av selskapets regnskapsprinsipper må selskapets ledelse utøve skjønn, foreta estimater og gjøre forutsetninger som påvirker poster i resultat, balanse og noter. Estimater og forutsetninger som legges til grunn er basert på erfaring med tilsvarende vurderinger i tidligere perioder, kompetanse fra miljøene innad i selskapet og konsernet for øvrig, endringer i rammebetingelser og annen relevant informasjon.

Estimater og forutsetninger vil kunne endres over tid og er gjenstand for løpende vurdering. Faktiske tall vil imidlertid kunne avvike fra regnskapsførte estimater. Resultateffekt av estimatavvik og endrede estimater og forutsetninger regnskapsføres i den perioden endringen oppstår eller periodiseres over de perioder som påvirkes av endringen.

Note 2 Salgsinntekter

	2023	2022
Konsulenttenester	2 802	2 423
Sum salgsinntekter	2 802	2 423
<i>Geografisk fordeling</i>		
Norge	1 806	1 961
Sverige	996	462

Note 3 Datterselskaper og tilknyttede selskaper

Datterselskaper	Anskaffelse tidspunkt	Forretnings- kontor	Eierandel	Stemme- andel	Anskaffelse kostnad
Vardar Vannkraft AS	1999	Drammen	100,0 %	100,0 %	289 812
Vardar Varme AS	2007	Ringerike	100,0 %	100,0 %	165 234
Vardar Boreas AS	2009	Drammen	100,0 %	100,0 %	99 675
Vardar Sol AS	2023	Drammen	100,0 %	100,0 %	63 785

Tilknyttede selskaper

Å Energi AS	1999	Kristiansand	12,9 %	12,9 %	244 830
Sunly Innovation OÜ	2011	Estland	34,9 %	34,9 %	14 594
Sähkü OÜ	2021	Estland	48,0 %	48,0 %	3 431
Campus Tofte AS	2022	Tofte	20,0 %	20,0 %	6 000

Datterselskaper	IB 01.01.2023	Årets res. andel	Konsernbidrag/ Utbytte	Andre endringer	UB 31.12.2023
Vardar Vannkraft AS	545 004	116 138	-95 484	-9 979	555 679
Vardar Varme AS	149 125	-51	-2 025	-784	146 264
Vardar Boreas AS	282 117	51 529	-9 600	19 226	343 272
Vardar Sol AS	0	45 258	-397	123 713	168 574
Sum	976 246	212 874	-107 507	132 176	1 213 789

Tilknyttede selskaper

Å Energi AS	5 931 260	694 032	-206 315	30 200	6 449 177
Sunly Innovation OÜ	13 805	0	0	621	14 426
Solcellespesialisten AS	66 502	-2 315	0	-64 187	0
Sähkü OÜ	3 268	0	0	553	3 820
Campus Tofte AS	6 000	0	0	0	6 000
Sum	6 020 835	691 717	-206 315	-32 813	6 473 422

Datterselskaper	IB 01.01.2022	Årets res. andel	Konsernbidrag/ Utbytte	Andre endringer	UB 31.12.2022
Vardar Vannkraft AS	557 791	323 187	-296 244	-39 729	545 004
Vardar Varme AS	147 332	96	1 119	577	149 125
Vardar Boreas AS	210 980	59 543	12 079	-484	282 117
Sum	916 103	382 826	-283 046	-39 636	976 246

Tilknyttede selskaper

Å Energi AS	1 701 098	4 223 517	-96 224	102 869	5 931 260
Sunly Innovation OÜ	13 115	0	0	689	13 805
Solcellespesialisten AS	46 445	-3 943	0	24 000	66 502
Follum Energisentral AS	0	0	0	0	0
Sähkü OÜ	3 104	0	0	163	3 268
Campus Tofte AS	0	0	0	6 000	6 000
Sum	1 763 763	4 219 574	-96 224	127 721	6 020 835

Fusjon mellom Glitre Energi AS og Agder Energi AS ble gjennomført med virkning fra og med 01.12.2022. Det er inngått aksjonæravtale og samordningsavtale mellom alle kommunale eiere i Å Energi og Vardar AS, i tillegg til en samordningsavtale mellom Drammen kommune

og Vardar AS. Vardar har gjennom inngått avtaleverk dokumentert betydelig innflytelse i selskapet og anvender egenkapitalmetoden ved regnskapsføring av eierskapet i Å Energi. Ved beregning av gevinst ved ombytte av aksjer er den relative endringen i eierandel hensyntatt.

Regnskapsmessige effekter i Vardars regnskap i 2022 som følge av fusjonen mellom Glitre Energi AS og Agder Energi AS, og etableringen av Å Energi AS:

Resultatandel	20 739
Gevinst ved ombytte av aksjer	4 935 019
Reklassifisering av OCI-effekter	-732 241
<i>Sum effekter over resultatet</i>	<i>4 223 517</i>
Resultatandel	-836 123
Reklassifisering OCI	732 241
<i>Sum effekter utvidet resultat</i>	<i>-103 882</i>
Totalresultateffekt i Vardar	4 119 635

Det foreligger ingen betingede forpliktelser eller avgitte tilsagn relatert til Å Energi AS.

Note 4 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelse m.m.

	2023	2022
Lønn (inkl. fordelt lønn)	9 231	6 743
Godtgjørelse til styret	840	810
Arbeidsgiveravgift	2 181	1 346
Pensjonskostnader	6 299	4 814
Andre personalkostnader	229	219
Sum lønn- og personalkostnader	18 779	13 932

Gjennomsnittlig antall årsverk	5	4
--------------------------------	---	---

Ytelser til ledende ansatte 2023	Fastlønn	Andre ytelser	Pensjonskostnad	Lån fra selskapet
Robert Olsen, konsernsjef	2 474	185	1 755	0
Iren Bogen, økonomisjef	1 983	161	739	0
Kristin Ankile, direktør vindkraft	1 547	62	303	250

Godtgjørelse til styret og revisjonsutvalget 2023

Styreleder	241
Styrets nestleder	188
Tre styremedlemmer ¹⁾	399
Godtgjørelse til revisjonsutvalget	12
Sum	840

¹⁾ Det er utbetalt TNOK 133 til hver av disse medlemmene.

Revisor	2023
Kostnadsført godtgjørelse til konsernrevisor fordeler seg slik eks. mva:	
-lovpålagt revisjon	426
-skatterådgivning (inkl. teknisk bistand med ligningspapirer)	46
-annen bistand	391
Sum godtgjørelse til revisor	864

Note 5 Pensjonskostnad og pensjonsforpliktelse

Pensjonsforpliktelse ovenfor ansatte i konsernet er dekket gjennom kollektiv pensjonsforsikring i Pensjonskassen for fylkene. Denne ordningen inkluderer også AFP. Estimatavvik innregnes over OCI. Ordningen omfatter i alt 58

nåværende og tidligere ansatte. I tillegg har tidligere daglig leder daglig leder avtale om førtidspensjon. Selskapets pensjonsordning tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenstepensjon

Pensjonskostnad	2023		2022	
	Sikret ordning	Usikret ordning	Sikret ordning	Usikret ordning
Nåverdi av pensjonsopptjening	904	2 465	1 298	1 903
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	2 040	1 156	1 379	727
Avkastning på pensjonsmidler	-1 906	0	-1 228	0
Resultatførte planavvik/estimatendringer	0	0	0	0
Arbeidsgiveravgift	146	511	204	371
Netto pensjonskostnad	1 185	4 131	1 653	3 001

Pensjonsforpliktelse	2023		2022	
Beregnete pensjonsforpliktelser	75 023	43 813	69 046	38 458
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-62 576	0	-64 160	0
Arbeidsgiveravgift	1 755	6 178	689	5 423
Estimatavvik	0	0	0	0
Netto pensjonsforpliktelser	14 202	49 991	5 575	43 880

Økonomiske forutsetninger	2023	2022
Avkastning	3,10 %	3,00 %
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Årlig lønnsvekst	3,50 %	3,50 %
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp	3,25 %	2,25 %
Årlig pensjonsregulering	2,80 %	2,60 %

Note 6 Varige driftsmidler

	Inventar	Biler	Bruksrettigheter ¹⁾	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	1 580	2 264	1 887	5 731
Tilganger	183	760	0	943
Avganger	0	-257	0	-257
Anskaffelseskost 31.12.	1 763	2 767	1 887	6 418
Akk. avskrivninger 31.12.	1 476	1 178	1 451	4 105
Balanseført verdi 31.12.	287	1 590	436	2 312
Årets avskrivning	58	375	290	723
Økonomisk levetid	3-8 år	5 år	7 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	

¹⁾ Bruksrettigheter iht. IFRS 16.

Note 7 Finansposter

	2023	2022
Renteinntekt fra foretak i samme konsern	7 519	3 975
Annen renteinntekt	27 733	9 556
Agiogevinst	26 988	34 206
Annen finansinntekt	15	0
Finansinntekter	62 256	47 738
Annen rentekostnad	108 854	51 446
Agiotap	81 369	31 148
Verdiendringer	1 884	0
Annen finanskostnad	2 055	538
Finanskostnader	188 457	83 132

Note 8 Skattekostnad

Årets skattekostnad fordeler seg på:	2023	2022
Endring utsatt skatt	-9 276	96 509
Endring utsatt skatt over OCI	10 032	-21 310
Skatteeffekt av konsernbidrag	-30 323	-79 834
For lite avsatt skatt i fjor	240	0
Årets totale skattekostnad	-29 326	-4 635

Beregning av årets skattegrunnlag:

Ordinært resultat før skatt	754 805	4 539 042
Utvidet resultat før skatt	78 264	279 862
Permanente forskjeller	342	242
Resultatandel fra investering i datterselskap og tilknyttet selskap	-983 672	-4 503 749
Omregningsdifferanser	-44 782	-8 942
Verdiendringer	0	-325 063
3 % av skattefrie inntekter etter fritaksmetoden	6 189	2 887
Endring i midlertidige forskjeller over OCI	-45 600	-96 864
Endring i midlertidige forskjeller	96 624	-1 282
Årets skattegrunnlag før konsernbidrag	-137 830	-113 867
Mottatt konsernbidrag	137 830	362 880
Benyttet underskudd til fremføring	0	-249 013
Årets skattegrunnlag	0	0

Oversikt over midlertidige forskjeller:

Anleggsmidler	333	239
Pensjonsforpliktelse	-64 192	-49 931
Derivater	5 031	33 027
Sum	-58 828	-16 665
Utsatt skattefordel (22 %)	-12 942	-3 666

Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 22 % av resultat før skatt:

	2023
22 % skatt av resultat før skatt	174 727
Permanente forskjeller (22 %)	-204 053
Beregnet skattekostnad	-29 326

Note 9 Derivater

Derivater - Netto	Renter	Valuta	Sum derivater
Balanseført verdi 31.12.22	46 648	-13 621	33 027
Realisering	-1 884	8 861	6 977
Verdiendring	-1 779	-33 194	-34 973
Balanseført verdi 31.12.23	42 985	-37 953	5 031

Virkelig verdi av derivatene er beregnet av ekstern, uavhengig part og utgjør den diskonterte forskjellen mellom den avtalte kontraktspris og markedsprisen pr. 31.12 for tilsvarende produkt. Derivatene har ulike løpetid, hvor de lengste løper frem til 2039. Derivatene er definert som sikringer, der

verdiendringene føres over utvidet resultat mens realisering føres over resultatet. For Kraft og valuta inngår dette i kraftsalg, mens for renter under finans. Negativ balanse i tabellen representerer forpliktelse, og positiv balanseverdi en eiendel.

Note 10 Andre langsiktige fordringer med forfall senere enn 1 år

Selskap	Hovedstol	Renteinntekt	Rentesats
Vardar Varme AS	122 641	6 170	5,03 %
Vardar Boreas AS	18 523	1 350	7,29 %
Sum	141 165	7 519	
Vow Green Metals AS	50 000	0	0,00 %
Lån til øvrige ansatte	250	12	4,73 %
Sum	50 250	12	

Note 11 Mellomværende med selskap i samme konsern

	2023	2022
Lån til foretak i samme konsern	141 165	144 671
Kundefordringer	306	161
Andre kortsiktige fordringer	263 738	379 800
Leverandørgjeld	40	42
Annen kortsiktig gjeld	478 126	446 813

Note 12 Aksjer i andre selskaper

Aksjer – Eierandel over 10 %	Eierandel	Balanseført verdi
Sunly AS	10,03 %	682 492
Øvrige aksjeinvesteringer		94 568
Sum		777 060

Note 13 Bundne betalingsmidler

	2023	2022
Skattetrekkmidler	680	385

Note 14 Aksjekapital og aksjonærinformasjon

	Antall	Pålydende	Aksje- kapital	Overkurs	Sum
Ordinære aksjer	49 054	5 420	265 873	345 011	610 884
Totalt	49 054		265 873	345 011	610 884

Selskapet har følgende aksjonærer pr. 31.12.22:

	Antall	Eierandel
Drammen kommune	12 793	26,08 %
Asker kommune	6 897	14,06 %
Lier kommune	6 441	13,13 %
Kongsberg kommune	5 921	12,07 %
Ringerike kommune	5 739	11,70 %
Øvre Eiker kommune	3 954	8,06 %
Modum kommune	1 737	3,54 %
Sigdal kommune	1 128	2,30 %
Hole kommune	922	1,88 %
Flesberg kommune	554	1,13 %
Ål kommune	471	0,96 %
Hol kommune	461	0,94 %
Gol kommune	442	0,90 %
Krødsherad kommune	373	0,76 %
Nesbyen kommune	353	0,72 %
Rollag kommune	309	0,63 %
Nore og Uvdal kommune	265	0,54 %
Hemsedal kommune	191	0,39 %
Flå kommune	103	0,21 %
Sum	49 054	100,00 %

Note 15 Lån med forfall senere enn 5 år

Lånetype	Långiver	Saldo pr. 31.12.	Rente- sats	Rente- kostnad
Ansvarlig lån	Buskerud Fylkeskommune	507 500	6,51 %	33 038

Note 16 Obligasjonslån og gjeld til kredittinstitusjoner

Långiver	Type lån	Rente	Saldo pr. 31.12.	Rente- kostnad	Forfall
Swedbank	Banklån	3mnd nibor + 75 bp	400 000	19 450	mai. 26
VARD05	Obligasjonslån	Fast, 6,5 %	440 000	32 500	jun. 25
Sum			840 000	51 950	
Finansielle leieavtaler			512	54	
Sum			840 512	52 004	

De strengeste sikkerhetskravene i Vardar AS låneportefølje er at verdijusterte egenkapital minimum er 150 % av rentebærende gjeld, at kontantbeholdning og kontantstrøm fra drift er større enn neste års rentekostnader. Verdijustert egenkapital tilsvarer virkelig verdi på

egenkapitalen i Vardar AS. En uavhengig tredjepart beregner måloppnåelse. Konsernet er ikke i brudd med lånebetingelser på balansedagen. Vardar har i tillegg gitt en negativ pantsettelsesklausul.

Note 17 Garanti- og sikkerhetsstillelse

Kausjonsansvar overfor følgende nærstående selskap	Valuta	Beløp
Vardar Vind AB	SEK	2 229

Det er i tillegg stilt garanti ovenfor Nordic Trustee med MNOK 15,6.

Note 18 Nærstående parter

Alle transaksjoner med nærstående parter er foretatt som en del av den ordinære virksomheten og til armlengdes priser. Det er ingen vesentlige transaksjoner med nærstående

parter. Selskapet har i tillegg ulike former for utlån og innlån med nærstående. Det vises til note 11. For transaksjoner med ledende personer vises det til note 4.

**REVISORS
BERETNING**

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Vardar AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Vardar AS som består av selskapsregnskapet og konsernregnskapet. Selskapsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapital og oppstilling av kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper. Konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder vesentlige opplysninger om regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav,
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder etter regnskapsloven § 3-9,
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med IFRS Accounting Standards som godkjent av EU.

Vår konklusjon er konsistent med vår tilleggsrapport til revisjonsutvalget.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og *International Code of Ethics for Professional Accountants* (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Vi er ikke kjent med at vi har levert tjenester som er i strid med forbudet i revisjonsforordningen (EU) No 537/2014 artikkel 5 nr. 1.

Vi har vært Vardar AS sin revisor sammenhengende i 11 år fra valget på generalforsamlingen den 30. september 2013 for regnskapsåret 2013 med gjenvalg på generalforsamlingen den 24. mai 2023.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2023. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Vår

beskrivelse av hvordan vi revisjonsmessig håndterte hvert forhold omtalt nedenfor, er gitt på den bakgrunnen.

Vi har også oppfylt våre forpliktelser beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet* når det gjelder disse forholdene. Vår revisjon omfattet følgende handlinger utformet for å håndtere vår vurdering av risiko for vesentlige feil i årsregnskapet. Resultatet av våre revisjonshandlinger, inkludert handlingene rettet mot forholdene omtalt nedenfor, utgjør grunnlaget for vår konklusjon på revisjonen av årsregnskapet.

Regnskapsmessig behandling av vesentlig investering

Grunnlag for det sentrale forholdet

Vardar AS eide 12,9 % av Å Energi AS pr. 31. desember 2023 og investeringen var regnskapsført i henhold til egenkapitalmetoden til NOK 6 449 millioner, som representerte 70 % av total balanse på NOK 9 180 millioner.

Ledelsen har vurdert og konkludert med at Vardar AS etter utvanning i 2023 fortsatt har betydelig innflytelse grunnet bestemmelser i aksjonæravtalen, samt en egen samordningsavtale med Drammen kommune og at investeringen skal regnskapsføres etter egenkapitalmetoden.

Som følge av iboende regnskapsmessig kompleksitet og vesentligheten investeringen har for årsregnskapet, har investeringen vært et sentralt forhold i revisjonen av Vardar konsern.

Våre revisjonshandlinger

Våre revisjonshandlinger omfattet innhenting og vurdering av innholdet i de relevante selskapsrettslige dokumentene som ligger til grunn for eierskapet. For å underbygge vår forståelse har vi rettet forespørsler til og hatt diskusjoner med konsernets ledelse.

Vi har kontrollert den regnskapsmessige behandlingen av investeringen. Dette omfattet blant annet etterregning av bokført verdi basert på årets resultatandel, gevinst ved utvanning, avskrivning av merverdier og andre endringer og avstemming mot finansiell informasjon fra Å Energi.

Det vises for øvrig til note 21 i årsregnskapet til Vardar konsern.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår konklusjon om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere om årsberetningen, redegjørelsen om foretaksstyring og redegjørelsen om samfunnsansvar inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen er vesentlig inkonsistent med årsregnskapet, inneholder vesentlig feilinformasjon eller at årsberetningen, redegjørelsen om foretaksstyring eller redegjørelsen om samfunnsansvar ikke inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav, er vi pålagt å rapportere det.

Vi har ingenting å rapportere i så henseende, og vi mener at årsberetningen, redegjørelsen om foretaksstyring og redegjørelsen om samfunnsansvar er konsistente med årsregnskapet og inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder etter regnskapsloven § 3-9 for

selskapsregnskapet, og i samsvar med IFRS Accounting Standards som godkjent av EU for konsernregnskapet. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet, konsernet eller virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjons handlinger for å håndtere slike risikoen, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjons handlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, samt å følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelt ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av og tidspunktet for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen.

Vi avgir en uttalelse til revisjonsutvalget om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og kommuniserer med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de forholdene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i revisjonsberetningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at forholdet blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Uttalelse om etterlevelse av krav om felles elektronisk rapporteringsformat (ESEF)

Konklusjon

Som en del av revisjonen av årsregnskapet for Vardar AS har vi utført et attestasjonsoppdrag for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som inngår i årsrapporten med filnavn 5967007LIEEXZFX4870-2023-12-31-no.zip i det alt vesentlige er utarbeidet i overensstemmelse med kravene i delegert kommisjonsforordning (EU) 2019/815 om et felles elektronisk rapporteringsformat (ESEF-regelverket) etter forskrift gitt med hjemmel i verdipapirhandelloven § 5-5, som inneholder krav til utarbeidelse av årsrapporten i XHTML-format og iXBRL-markering av konsernregnskapet.

Etter vår mening er årsregnskapet som inngår i årsrapporten i det alt vesentlige utarbeidet i overensstemmelse med kravene i ESEF-regelverket.

Ledelsens ansvar

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsrapporten i overensstemmelse med ESEF-regelverket. Ansvaret omfatter en hensiktsmessig prosess, og slik intern kontroll ledelsen finner nødvendig.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er, på grunnlag av innhentet revisjonsbevis, å gi uttrykk for en mening om årsregnskapet, som inngår i årsrapporten, i det alt vesentlige er utarbeidet i overensstemmelse med kravene i ESEF-regelverket. Vi utfører vårt arbeid i samsvar med internasjonal attestasjonsstandard (ISAE) 3000 – «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon». Standarden krever at vi planlegger og utfører handlinger for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med kravene i ESEF-regelverket.

Som et ledd i vårt arbeid utfører vi handlinger for å opparbeide forståelse for selskapets prosesser for å utarbeide årsregnskapet i overensstemmelse med ESEF-regelverket. Vi kontrollerer om årsregnskapet foreligger i XHTML-format. Vi utfører kontroller av fullstendigheten og nøyaktigheten av iXBRL-markeringen av konsernregnskapet, og vurderer ledelsens anvendelse av skjønn. Vårt arbeid omfatter kontroll av samsvar mellom markeringene av data i iXBRL og det reviderte årsregnskapet i menneskelig lesbart format. Vi mener at innhentet bevis er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Drammen, 20. mars 2024
ERNST & YOUNG AS

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

Hanne Kverneland Nebo
statsautorisert revisor

Uavhengig revisors beretning - Vardar AS 2023

A member firm of Ernst & Young Global Limited

**ERKLÆRING
STYRE OG
DAGLIG LEDER**

Erklæring fra styret og daglig leder

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2023 er utarbeidet i samsvar med IFRS og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet. Vi erklærer også at opplysningene i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet og konsernet står overfor.

Drammen, 20. mars 2024

ROAR FLÅTHEN
Styreleder

INGVILD MYHRE
Styremedlem

JOHNNY SKOGLUND
Styremedlem

KRISTIN OUROM
Styremedlem

KNUT OSCAR FLETEN
Styremedlem

ROBERT OLSEN
Adm. direktør

Vardar er med i kampen for å stanse klimaendringene. Vår oppgave er å produsere ren energi og investere i virksomheter som bidrar til lavere klimagassutslipp. Samtidig skal vi ta vare på naturen og det biologiske mangfoldet, som til sammen skaper de grønne kretsløpene alt liv er avhengig av.

OM ÅRSRAPPORTEN: Årsrapporten fra Vardar AS skal gi et mest mulig dekkende og korrekt bilde av konsernets virksomhet i 2022. I et tillegg til årsrapporten, som er tilgjengelig på www.vardar.no, er det laget en oversikt over konsernets rapportering i henhold til den internasjonalt anerkjente rapporteringsstandard for samfunnsansvar Global Reporting Initiative (GRI). Denne oversikten finnes også på konsernets hjemmeside.

TEKST: Stakerholder AS **DESIGN OG LAY-OUT:** Kirell Design og Almås Design

FOTOKREDITERING: Ukrediterte bilder er illustrasjonsfoto fra Adobe Stock og Shutterstock